

ÖVERSIKTSPLAN FÖR TORSÅS KOMMUN 2010

ANTAGANDEHANDLING 2010-09-29

ANTAGEN i KF §114, 2010-10-27
LAGA KRAFT 2011-06-21

MEDVERKAN

Översiktsplanen har upprättats av Erik Meijer under 2008-09 på uppdrag av kommunstyrelsen. Under 2010 har Vatten och Samhällsteknik AB fått i uppdrag att komplettera planen med avsnitt om lämpliga utredningsområden för bostäder utmed kusten, att samordna vindkraftsavsnittet med pågående vindkraftsplan samt i övrigt se över innehållet i översiktsplanen så att det bland annat stämmer med aktuell lagstiftning. Detta har föranlett redaktionella ändringar i planen.

1. INNEHÅLL

2. INLEDNING

1.1 Förord	6
1.2 En ny översiktsplan	6
1.3 Vad är en översiktsplan?	6
1.4 Miljöbedömning	6
1.5 Gällande översiktsplan	7
1.6 Vad har ändrats?	7
1.7 Framtida planering	7

3. PLANENS STRUKTUR

4. KOMMUNFAKTA

4.1 Kalmar län	9
4.2 Historia	9
4.3 Torsås kommun	9
4.4 Kommunens förvaltningsstruktur	11

5. SAMHÄLLEN OCH ANDRA TÄTBEBYGGDA OMRÅDEN

5.1 Allmänt	12
5.2 Torsås	15
5.3 Bergkvara	17
5.4 Söderåkra	19
5.5 Gullabo	21
5.6 Djursvik	22
5.7 Brömsebro	23
5.8 Slätafly kommundel	24
5.9 Strömby kommundel	25
5.10 Fritidshusbebyggelse	26
5.11 Kustnära bebyggelse	27

6. ENERGIFÖRSÖRJNING

6.1 Allmänt	50
6.2 Vindkraft	51
6.3 Elnät	53
6.4 Bioenergi	53
6.5 Fjärrvärme	53
6.6 Solenergi och sole	54
6.7 Värmepumpar	54

6.8 Allmän effektivisering	54
6.9 Energisnålt byggande	54

7. KOMMUNIKATIONER OCH TRANSPORTER

7.1 Allmänt	55
7.2 Gång- och cykeltrafik	57
7.3 Biltrafik och vägnätet	57
7.4 Kollektivtrafik	58
7.5 Arbetspendling	59
7.6 Spårbunden trafik	59
7.7 Båt- och flygtrafik	60
7.8 Telekommunikationer	60
7.9 Bullerstörningar	61
7.10 Miljövänlighet	61
7.11 Drivmedel	61

8. VATTEN

8.1 Allmänt	62
8.2 Avrinningsområden	64
8.3 Kustvatten	64
8.4 Inlandsvatten	66
8.5 Förvaltning	68

9. VA-FÖRSÖRJNING OCH AVFALL

9.1 Allmänt	70
9.2 Kommunalt vatten och avlopp	72
9.3 Avfall	73

10. RIKSINTRESSEN

10.1 Allmänt	75
10.2 Riksintresse för yrkesfisket	76
10.3 Riksintresse för naturvärden	76
10.4 Riksintresse för kulturmiljövård	77
10.5 Riksintresse för vindbruk	77
10.6 Riksintresse för sjöfart	77
10.7 Riksintresse för väg	77
10.8 Riksintresse för försvaret	78
10.9 Riksintresse högeploaterad kust	78
10.10 Natura 2000	78

11. ÖVRIGA KULTUR OCH NATURVÄRDEN

11.1 Allmänt	79
11.2 Större opåverkade områden och tysta områden	81
11.3 Ekologisk känsliga områden	81
11.4 Naturreservat	82
11.5 Naturminne	82
11.6 Biotopskyddsområden	83
11.7 Djurskyddsområden	83
11.8 Artskyddsbestämmelser	83
11.9 Strandskydd	83
11.10 Landskapsbildsskydd	85
11.11 Kulturmiljövård	85
11.12 Fornlämningar	85
11.12 Byggnadsminnen	85

12. KULTUR, FRITID, TURISM OCH FÖRENINGSLIV

12.1 Allmänt	86
12.2 Kultur- och fritidsupplevelser	88
12.3 Värden för turism	88
12.4 Föreningsliv	88

13. BEFOLKNING, HÄLSA OCH SOCIAL SERVICE

13.1 Allmänt	89
13.2 Befolkningsstruktur	90
13.3 Hälsa	92
13.4 Barn och utbildning	92
13.5 Sjukvård och omsorg	94

14. NÄRINGS- OCH FÖRETAGSLIV

14.1 Allmänt	95
14.2 ARBETSMARKNAD	97
14.3 INDUSTRI	97
14.4 SMÅFÖRETAGANDET	97

16. AREELLA NÄRINGAR

15.1 Allmänt	99
15.2 Jordbruk	101
15.3 Tåktverksamheter	103
15.4 Skogsbruk	104
15.5 Fiske	104

16. LEVANDE LANDSBYGD

16.1 Allmänt	106
16.2 Energifrågor	108
16.3 Kommunikationer	108
16.5 Vatten- och avlopp	108
16.5 Renhållning	108
16.6 Natur, kultur och turism	108
16.7 Social service	109
16.8 Areella näringar	109
16.9 Utbud av service och handel	109

17. MILJÖ OCH RISKFAKTORER

17.1 Allmänt	110
17.2 Miljöfaktorer	112
17.3 Riskfaktorer	113

18. MELLANKOMMUNALA INTRESSEN

18.1 Allmänt	117
18.2 Vindkraft	118
18.3 Biogas	119
18.4 Avfallsplanen	119
18.5 Kommunikationer	119
18.6 Miljö	119
18.7 Skolor, utbildning och forskning	119
18.8 Hälsa	119
18.9 Räddning och riskhantering	119
18.10 Levande landsbygd	119

19. HÅLLBARHETSKONSEKVENSN

19.1 Allmänt	120
19.2 Kustnära boende	120
19.3 Minskat bilberoende	120
19.3 Energisparande	121
19.4 Vindkraftsexploatering	121
19.5 Utsläpp av näringsämnen till havet	121
19.6 Regionförstoring	121
19.7 Avfallshantering	121
19.8 Exploatering inom värdefulla områden	122
19.9 Utveckling av fisket	122
19.10 Närtrafiken på landsbygden	122
19.11 Bioenergi på landsbygden	122

20. MÅL OCH KONSEKVENSER

20.1 Allmänna mål	123
20.2 Kommunala mål och strategier	123

21. VISION

UNDERLAG	132
KÄLLOR	132
ELEKTRONISKA KÄLLOR:	132
BILDKÄLLOR	132
KARTMATERIAL	132

BILAGA - PLANKARTA

Texten i plandokumentets alla kapitel refererar överlag till förhållanden på plankartan. I vissa kapitel finns dock områden som behöver visas på mer detaljerade kartor, exempelvis tätorter. Dessa kartor utgör fördjupande planeringsunderlag och finns i respektive kapitel i anslutning till text.

2.1 FÖRORD

Kommunen vill med denna översiktsplan på ett offensivt sätt visa att bostadsbyggande i hela vår kommun är ett prioriterat utvecklingsområde. Vi vill arbeta för att vår kommun ska växa och att många fler ska upptäcka fördelarna med Torsås kommun. Vad gäller kommunikationer så är det kommunens starka ambition att kunna påverka makthavare så att vi får utveckla den infrastruktur som är livsviktig för alla landsbygdskommuner. Vi har med denna plan gjort det möjligt att i framtiden förändra infrastrukturen markant till det bättre.

Vi vill också värna om näringslivet och arbeta för att det som är ett samhälles livsnerv får bästa möjliga förutsättningar att verka och utvecklas i vår kommun. Vi vill göra det möjligt för alla delar i kommunen att kunna växa och leva, med utveckling som främsta ledstjärna. Kommunen vill ha en basverksamhet av hög kvalitet för våra barn och gamla och där våra brukare är nöjda med det som de får för skattepengarna.

Torsås tar med denna översiktsplan också ännu ett steg på vägen mot ett mera hållbart samhälle och en utveckling som skall se till att våra barn och barnbarn får leva i ett samhälle som sätter miljön i fokus. Vi vill bli en offensiv landsbygdskommun där vi bevarar vårt varierade landskap, upprätthåller en miljövänlig attityd men ändå arbetar mot ett moderniserat samhälle där vi inte bara följer den teknologiska utvecklingen utan ligger i framkant.

Kommunen har sedan tidigare fattat beslut om att vi skall vara fossilbränslefria år 2030 vilket är en ytterst stor utmaning. Men detta har varit i fokus då beslut kring översiktsplanen har fattats. Med denna plan vill vi även ge uttryck för vikten av den biologiska mångfalden och alla de riksintressen som finns i vår fantastiska kommun.

/Kommunstyrelsens ordförande
Roland Swedestam, 2010

SOLNEDGÅNG ÖVER KALMARSUND (FOTO: ERIK MEJER)

2.2 EN NY ÖVERSIKTSPLAN

Avsikten är att denna nya plan ska vara användbar, relevant och aktuell. Därför är det viktigt att alla förvaltningar inom kommunen finns representerade inom sina respektive expertområden. Tanken är att planen ska byggas upp av den kompetens som finns inom kommunen och att inga viktiga frågor ska bli förbisedda. Därför har alla hjälpts åt för att skapa en översiktsplan som kan användas som underlag och informationskälla och som handlar om värden och förändringar av intresse för de boende i kommunen.

En kommun måste kunna möta alla utmaningar som dagens samhälle ger upphov till. Den nya översiktsplanen är forumet där kommunens olika delar samordnas för att möta dessa utmaningar och där ska tydligt framgå vilken utveckling kommunen önskar och hur den kan uppnås.

Arbetet med den nya översiktsplanen har utförts av en plangrupp under ledning av en ledningsgrupp och arbetet har baserats på material från nämnder, instanser, förvaltningar, bygdegupper, samhällsföreningar och diverse skrifter och underlag från andra instanser i Sverige.

2.3 VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan i vilken kommunen redovisar sin syn på hur mark- och vattenområden bör användas.

Översiktsplanen är inte definitiv men ställningstaganden och rekommendationer i planen blir vägledande vid olika myndighetsbeslut som kommunen fattar. Planen syftar till att vara ett instrument för dialogen mellan kommunen och medborgarna, ett vägledande underlag för politiska beslut och att utgöra en vision för en önskvärd utveckling av Torsås kommun.

2.4 MILJÖBEDÖMNING

Enligt lag om MKB (Förordning om miljökonsekvensbeskrivningar 1998:905, 4 §), antas alla översiktsplaner medföra en betydande miljöpåverkan. Därför ska en miljöbedömning tas fram då en ny översiktsplan upprättas.

”Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas”. Miljöbalken (kap 6, 11§)

En miljöbedömning innebär att en miljökonsekvensbeskrivning tas fram som en del i planprocessen. Den ska visa de påtagliga miljökonsekvenser som blir följden av genomförandet av planens förslag. Miljökonsekvensbeskrivningen har baserats på de 16 nationella miljökvalitetsmålen (läs mer om målen i kapitel 20). Även av den löpande texten framgår olika företeelser inom intresseområdena som särskilt påverkar dessa mål. Dessutom har planens konsekvenser för miljömässig hållbarhet bedömts i varje kapitel.

Regionala miljökvalitetsmål för Kalmar län finns att tillgå på Länsstyrelsens hemsida (www.h.lst.se och www.miljomal.nu). Revidering av målen pågår och därför skrivs de inte in i denna översiktsplan.

2.5 GÄLLANDE ÖVERSIKTSPLAN

Den gällande översiktsplanen för Torsås kommun antogs av fullmäktige 1998. Planen framtoogs på ett då banbrytande sätt genom att ett stort antal möten med samhällsföreningar och bygdegrupper genomfördes och stor vikt lades vid medborgardeltagande.

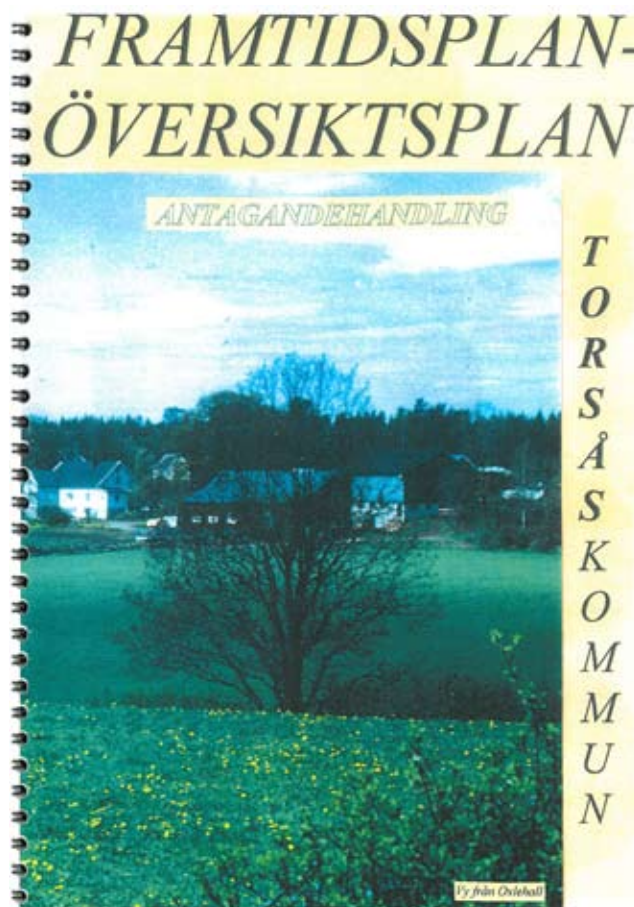
Planen redovisar övergripande frågor som exempelvis historia, näringsliv, levande landsbygd, kulturlandskapet, Agenda 21 och riksintressen. Dessutom anges en del mål, förslag och behov.

I planen beskrivs även en kommunövergripande genomgång och ett antal fördjupningar av samhällen och kommundelar. Den övergripande delen behandlar mål, riktlinjer och förslag bl.a. inom följande områden:

- befolkning, service, näringsliv
- bebyggelseutveckling
- riksintressen
- natur- och kulturvård
- kommunikationer, infrastruktur
- övergödning, försurning
- vattenfrågor, VA-försörjning

Fördjupningarna studerar följande samhällen i detalj: Torsås, Söderåkra, Bergkvara, Gullabo, Brömsebro samt Strömby och Slätafly kommundelar. Till planen hör också en del om vatten, som kommenterar olika aspekter på vatten men också understryker att den tidigare översiktsplanen, antagen 1988, fortfarande ansågs utgöra fullgott underlag.

Ett tematisk tillägg om landbaserad vindkraft till översiktsplanen antogs av kommunfullmäktige 2002. Där beskrivs främst kustzonen enligt dåvarande förutsättningar. Tillägget från 2002 ersätts med ett nytt tillägg till översiktsplanen framtaget 2008-2010 som behandlar förutsättningarna för vindkraftsetablering i hela kommunen.

DEN GÄLLANDE ÖVERSIKTSPLANEN FÖR TORSÅS KOMMUN

2.6 VAD HAR ÄNDRATS?

En del förutsättningar och förslag i denna plan överensstämmer i stort sedan gällande översiktsplan antogs, exempelvis vikten av goda kommunikationer, miljöhänsyn och många förslag på markanvändning i samhällen. Andra förutsättningar är annorlunda idag, exempelvis miljösituationen, energiförsörjningen och vatten- och avloppsförsörjningen.

Nya förslag finns, exempelvis för vindkraft, kollektivtrafik och jordbruk samt utpekade utredningsområden för ny bebyggelse utmed kusten. Många avsnitt utreds i en högre detaljeringsgrad nu än i gällande översiktsplan, exempelvis energiförsörjning, hälsa och social service samt kultur, fritid, turism och föreningsliv.

2.7 FRAMTIDA PLANERING

I syfte att få en övergripande bild över utvecklingsmöjligheter i Djursvik har ett planprogram framarbetats för området under 2008. Se även kapitel 5. Detta kan även ligga till grund för kommande detaljplaner.

Ortsanalyser eller fördjupade översiktsplaner bör även genomföras för samhällena Torsås, Bergkvara, Söderåkra och Gullabo. Även en framtida ortsanalys av Brömsebro i samarbete med Karlskrona kommun kan vara aktuell.

Fördjupningar av översiktsplanen bör dessutom tas fram angående:

- vatten (i samarbete med kustmiljögruppen och berörda vattenråd)
- kustnära boende (där aspekter rörande permanent- och fritidsboende, stigande havsnivåer, VA-frågor, riksintressen och andra förordnanden, natur- och kulturvärden, kollektivtrafik, närtrafik och strandskydd bör behandlas). I denna översiktsplan redovisas övergripande vilka områden som kan utredas för ny bostadsbebyggelse, se kapitel 5.

Av löpande text framgår ytterligare utredningar och information som bör tas fram för att komplettera översiktsplanen eller inarbetas i den vid framtida revideringar. Det handlar om utredningar som sen ska underlätta fortsatt planering och utveckling i kommunen.

KAPITEL 3: PLANENS STRUKTUR

Läsanvisning

1. Planen är uppbyggd på en struktur med 21 kapitel, som i sin tur består av delar och avsnitt.

När det i planens text refereras till ett avsnitt görs det enligt ett siffersystem som anger en siffra för strukturens delar. Exempelvis innebär 6.3.4 det sjätte kapitlet, den tredje delen och det fjärde avsnittet.

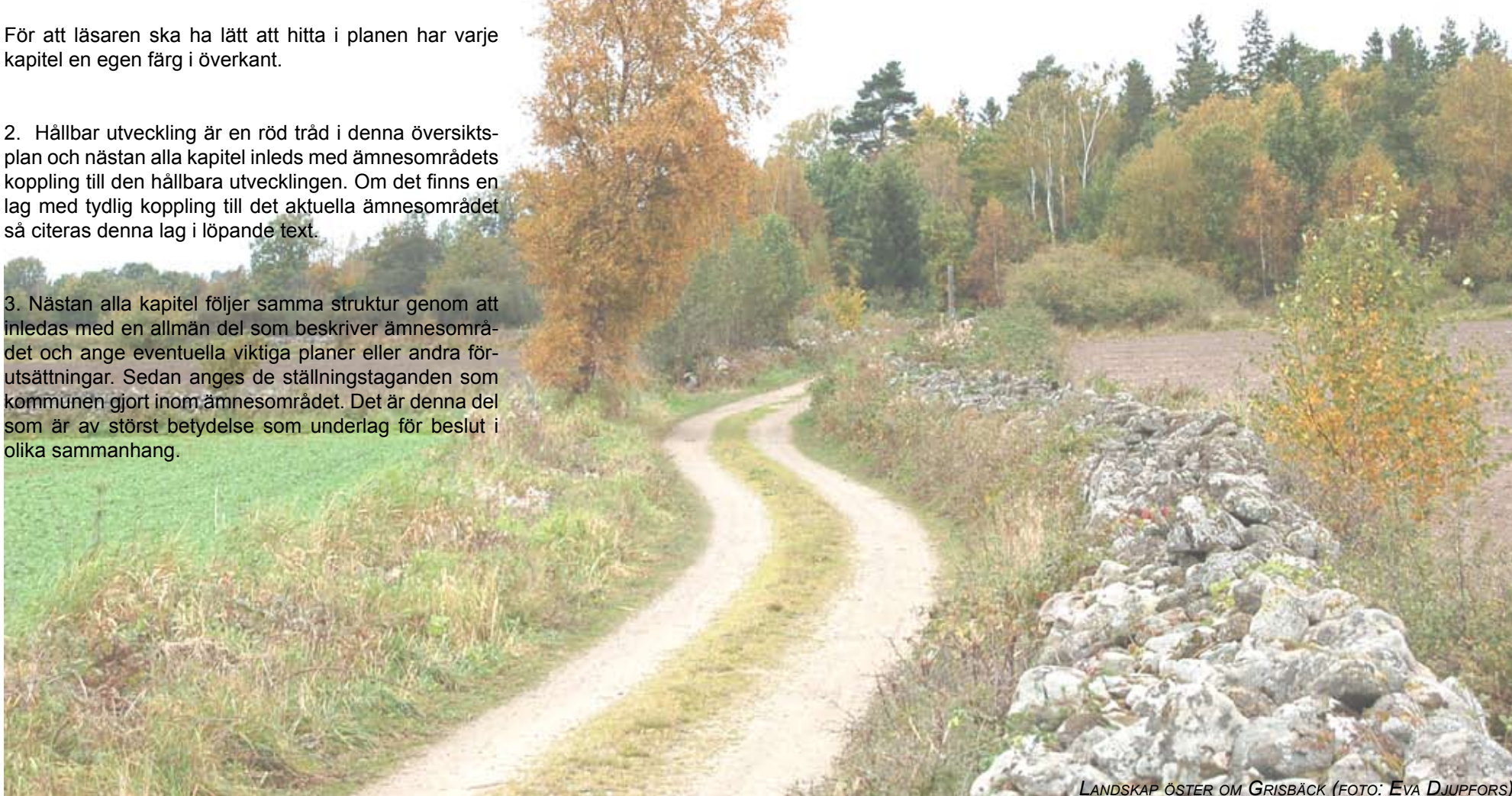
För att läsaren ska ha lätt att hitta i planen har varje kapitel en egen färg i överkant.

2. Hållbar utveckling är en röd tråd i denna översiktsplan och nästan alla kapitel inleds med ämnesområdets koppling till den hållbara utvecklingen. Om det finns en lag med tydlig koppling till det aktuella ämnesområdet så citeras denna lag i löpande text.

3. Nästan alla kapitel följer samma struktur genom att inledas med en allmän del som beskriver ämnesområdet och ange eventuella viktiga planer eller andra förutsättningar. Sedan anges de ställningstaganden som kommunen gjort inom ämnesområdet. Det är denna del som är av störst betydelse som underlag för beslut i olika sammanhang.

4. Efter kommunens ställningstaganden redovisas i regel de konsekvenser som uppstår inom olika aspekter på hållbarhetsbegreppet (ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet). Någon separat miljökonsekvensbeskrivning har inte upprättats. Istället har beskrivning av konsekvenserna inarbetats i de olika kapitlen efter social-, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

5. De flesta kapitel innehåller kartor som anger ämnesområdets specifika egenskaper. Många kapitel ämnesområden redovisas på tillhörande plankarta. För vissa uppgifter saknar kommunen ett komplett kartunderlag och i dessa fall görs hänvisningar till olika instansers hemsidor där material finns att tillgå digitalt.

LANDSKAP ÖSTER OM GRISBÄCK (FOTO: EVA DJUPFORS)

För att ge en övergripande bild av kommunen, dess läge och funktion redovisas i detta kapitel översiktlig fakta om kommunen.

4.1 KALMAR LÄN

I Kalmar län finns det 12 kommuner varav Torsås kommun är den sydligast belägna kommunen. E22:an, som korsar kommunen i nord-sydlig riktning, är den viktigaste kommunikationsleden mellan Kalmar och Karlskrona och en stor resurs för Torsås kommun. Det geografiska läget mellan Kalmar och Karlskrona är en viktig faktor för kommunen.

Befolkningsminskningen i länet har under senare år kunnat hejdas i huvudsak tack vare arbetstillfällena inom avverkningsindustrin. Arbete för att stödja olika regionala projekt, som syftar till att utveckla regionen, bedrivs av Regionförbundet i Kalmar län. Torsås kommun ser positivt på Regionförbundets arbete och stödjer i och med sitt medlemskap i förbundet även projekt i andra kommuner.

4.2 HISTORIA

Inom kommunen finns en hel del rester efter forntida boplatser och verksamheter. Fyndigheter från sten-, respektive järnåldern är rikt förekommande. Från medeltiden finns en del äldre byggnadsrester och tomtindelningar.

Det strategiska läget mellan Kalmar och Karlskrona har haft stor betydelse i kommunens historia och lämningar av äldre handels- och lastningsplatser finns. Hamnverksamheten i Bergkvara var vid sekelskiftet betydelsefull. Under industrialismen i Sverige, i slutet av 1800-talet, etablerades järnvägsförbindelser mellan Kalmar och Karlskrona. Förbindelser fanns dessutom till Bergkvara och Gullabo.

På grund av bl.a. bilismen minskade tågresandet och som i många andra delar av landet avvecklades spår-bunden trafik under 1900-talet. 1965 stängdes den sista järnvägen i kommunen. Idag är all räls uppbruten.

TORSÅS ÄR KALMAR LÄNS SYDLIGAST BELÄGNA KOMMUN

Under 1990-talet minskade befolkningen och har sedan dess mer eller mindre stagnerat.

4.3 TORSÅS KOMMUN

En av kommunens största resurser är möjligheterna för ett kustnära boende som kan erbjudas i de många fritidshusområdena som finns längs kusten, totalt ca 800 hus. Den vackra kusten erbjuder även många stora natur- och kulturvärden. Exempelvis utgör det välkända naturreservatet Örarevet och den forna köpingen Bergkvara och fyren Garpen, vilka är klassade som riksintressen för kulturmiljövården, populära turistmål.

Torsås kommun har tre större vattendrag; Bruatorpsån, Grisbäcken och Brömsebäck som mynnar i Kalmarsund. Längs kusten finns dessutom värdefulla jordbruksmarker, vackra havsstrandängar och många spår från forntida bosättningar och verksamheter. Inlandet präglas av ett småskaligt skogslandskap.

Skogs- och jordbruket är utmärkande näringar och viss fiskeverksamhet förekommer. Ett framgångsrikt näringsliv finns med många större företag inom främst verkstadsindustrin.

Kommunen omfattar Gullabo, Söderåkra och Torsås socknar och är till ytan 469 km². År 2008 hade kommunen drygt 7150 invånare. Sett till storleken och befolkningen kan Torsås räknas till landets mindre kommuner och benämningen landsbygdskommun anses vara lämplig (enligt Glesbygdsverket finns ingen glesbygd i Torsås kommun). Enligt statistiken har inflyttningen till kommunen under 2000-talet varit bitvis positiv men befolkningen minskade totalt med 4,2 % under perioden 2000-2006. Detta innebär att det i allmänhet inte råder något större exploateringsstryck. Många av de områden för ny bebyggelse och de förändringarna inom olika sektorer som denna plan föreslår påverkas av den begränsade tillväxten.

Kommunens västra delar är kända för sitt traditionsrika slöjdarbete och benämns ofta med "slöjdriket". Här finns många hantverkare, världens största träslöv och den lilla träskulpturen "Torsåstuppen" som är en välkänd exportvara och har blivit en symbol för kommunen.

Kommunen blev även känd för sin relativt tidiga satsning på vindkraft och uppförde ett vindkraftsexpo i Bergkvara. En havsbaserad vindkraftspark (Utgrunden I) finns i Kalmarsund samt enstaka verk på land.

4.3.1 Landskapet

I kommunens västra delar finns en artrik skogsbygd med en barrskogsbevuxen morän, rullstensåsar och ett idylliskt odlingslandskap. Landskapet i kommunens östra delar består av en öppen och flack slättbygd, delvis uppodlade fält eller brukade som betesmark belägen på en berggrund av sandsten. Längs kusten finns värdefulla havssträndängar i omväxlande natur med flacka moränholmar.

4.4 KOMMUNENS FÖRVALTNINGSSTRUKTUR

Kommunen består av flera olika förvaltningar och nämnder som har olika uppdrag och ansvarsområden. Förvaltningsstrukturen i Torsås kommun genomgick stora förändringar under 2009. Bland annat slog man ihop miljönämnd och byggnadsnämnd till en gemensam Bygg- och miljönämnd samt kultur/fritid- och barn/ungdomsnämnden till en gemensam Bildningsnämnd. Närmare information om nämnder och respektive förvaltningars arbetsområden finns på kommunens hemsida, www.torsas.se.

Med samhällen och andra tätbebyggda områden avses i denna plan kommunens samhällen, men även byarna och andra samlade bebyggelseområden. Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för att bo i samhällena. Detta eftersom kunskapsintensiva verksamheter blir allt viktigare och skapandet av sysselsättningar och ekonomisk tillväxt utgör grunden för utveckling av en landsbygdskommun som Torsås kommun. Att skapa attraktiva, tillgängliga och miljövänliga boenden i kommunen är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

I detta kapitel utreds samhällena Torsås, Söderåkra, Bergkvara, Gullabo, Brömsebro och Djursvik detaljerat. Ytterligare geografiska områden som utreds mer fördjupat är Strömby och Slätafly kommuner samt vissa fritidshusområden utmed kusten

Planprogram/fördjupningar av översiktsplanen för ovan nämnda samhällen bör upprättas i framtiden som kompletterande planeringsunderlag. Så har skett för Djursvik, se kapitel 5.

5.1 ALLMÄNT

I syfte att göra kommunens samhällen mer attraktiva kan olika åtgärder vidtas. Utveckla promenadstråk, uppröjda och tillgängliga vattendrag i anslutning till bebyggelse, offentliga platser i samhällen, upplysta bostadsområden, möblerade gator och torg och utsmyckning av allmänna platser är några exempel.

Även möjlighet till rekreation och tillgång till tätortsnära grönska är mycket viktigt i samhällena. Förutsättningarna förbättras då för invånarna att leva ett friskt och hälsosamt liv (läs mer om hälsa i avsnitt 13.3). Genom röjning och skyltning kan tätortsnära grön- och rekreationsområden hållas tillgängliga och användas aktivt. Dessa områden kan skyddas genom planering, exempelvis i detaljplan eller områdesbestämmelser och dess kvaliteter kan höjas genom ett aktivt miljöarbete.

CENTRALORTEN TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

Enligt miljö kvalitetsmålet "god bebyggd miljö" ska en god och hälsosam livsmiljö skapas i städer, tätorter och annan bebyggd miljö. Att verka för en lokal och global god miljö och främja en långsiktig hushållning med resurser bör ske genom lokalisering och utformning av byggnader och anläggningar på ett miljöanpassat sätt.

Målet ska uppnås genom att program och strategier tas fram för förvaltande och utvecklande av värden inom kultur, tätortsnära grönområden samt en effektiviserad energianvändning och nyttjande av förnybara energiresurser.

Läs mer om kulturvärden och förvaltandet av dessa i kapitel 20 samt i kommunens kulturminnesprogram. I sammanhanget ska dock nämnas att programmet bör revideras.

Allmänt kan sägas att en ökad inflyttning till kommunen genom nyexploatering resulterar i en viss ökad belastning på miljön inom samtliga miljö kvalitetsmål. Dock bedöms inflyttningen och bebyggelsetrycket inte vara större än att åtgärder som kan skydda och förbättra miljön kommer att kunna tas i takt med exploateringen.

Generellt kan sägas att exploateringar i kustområdet kräver större resurser för att förhindra en negativ miljöpåverkan och att stor hänsyn, oavsett exploateringsläge, ska tas till fornlämningar och andra kulturvärden. Därför kan det i alla nya områden som skall exploateras komma att krävas arkeologiska utredningar.

Kartor som redovisar kommunägd mark bör tas fram som underlag för framtida detaljplaneprocesser. Med hänsyn till en hållbar samhällsexpansion bör vägar som omfattas av "utökat byggnadsfritt avstånd" (se avsnitt 7.3) i samhällen kunna beaktas på andra sätt än genom obebyggda skyddszoner. Hur dessa ska utformas måste samråd med Transportverket från fall till fall.

5.1.1 Kustnära boende

En av kommunens stora resurser är närheten till havet, de stora kustområdena och de vackra stränderna. Kommunen vill därför skapa förutsättningar för anläggande av kustnära boende.

Många befintliga fritidshusområden finns längs kusten, dock finns även stora lagskyddade områden och riksintressen (läs mer om dessa värden i kapitel 10 och 11). Kommunens kust ingår exempelvis i sin helhet som riksintresse för högexploaterad kust vilket innebär att särskilda krav ställs på ny exploatering utmed kusten.

Goda förutsättningar för förtätning och komplettering av befintliga områden finns dock samt vissa möjligheter att skapa nya mindre grupper av fritidshus kan finnas. Vilka områden som kan tänkas möjliga att utreda för framtida kustnära boenden, med bakgrund av bland annat klimatförändringar och översvämningsrisker samt med utgångspunkt från befintliga förhållanden belyses i kapitel 5. De utredningsområden som tas upp där kan antingen belysas i särskild fördjupning av översiktsplanen för kusten eller på annat sätt utredas mer detaljerat.

5.1.2 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att följande förslag genomförs:

- Miljöer i samhällen bör vara trivsamma och tillgängliga, erbjuda en sund livsmiljö och trygga trafiklösningar.
- Mark- och vattenområden som kan utgöra tätorts-nära rekreativvärden bör skötas om och hållas tillgängliga där detta är möjligt.
- En fördjupning av översiktsplanen bör upprättas för kusten som helhet, för att utreda hur kustregionen kan exploateras utan att skada dess värden. Där bör anges vilka områden som ska prioriteras för natur-, kultur-, turism- och friluftslivets utveckling respektive var man kan etablera nya bostäder och verksamheter.
- I planarbete bör utredas framtida möjligheter att skapa kustnära bostadsbebyggelse med bakgrund av klimatförändringar, översvämningsrisker och övergödningsproblem. Styrning och begränsning av bebyggelse med hänsyn till stigande vattennivåer bör formuleras. I denna översiktsplan föreslås sådana utredningsområden.
- Områden lämpliga för ekologisk dagvattenhantering bör lokaliseras och framtida detaljplanering aktivt ta hänsyn till behovet av dagvattenhantering.
- Exploateringar inom eller i anslutning till förorenade områden bör ske på så sätt att miljö, människor och egendom ej påverkas negativt.

5.1.3 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Trivsamma offentliga miljöer som trafik- och rekreativsområden kan minska klotter och förstörelse.
- Stort beaktande av värden i kustregionen kan innebära att viss exploatering hindras.
- Föreslagna åtgärder och utpekade områden för utbyggnad, omvandling, förtätning, kommunikationer, natur, kultur, rekreation och friluftsliv kan göra kommunen mer trivsam och attraktiv. Detta förbättrar förutsättningarna för en ökad inflyttning.
- Underlaget för utbud av service, butiker och näringsidkare blir större vid en ökad exploatering och förbättrar dessa verksamheters förutsättningar. Skatteunderlaget till kommunen ökar vilket ger en större handlingskraft.
- Förfaranden av vägar kring samhällens centrum kan möjliggöra en säkrare och tryggare gatumiljö. Dock kan samhällens möjlighet att expandera begränsas.
- Fler permanentboende i fritidshusområden ökar kommunens servicekostnader.

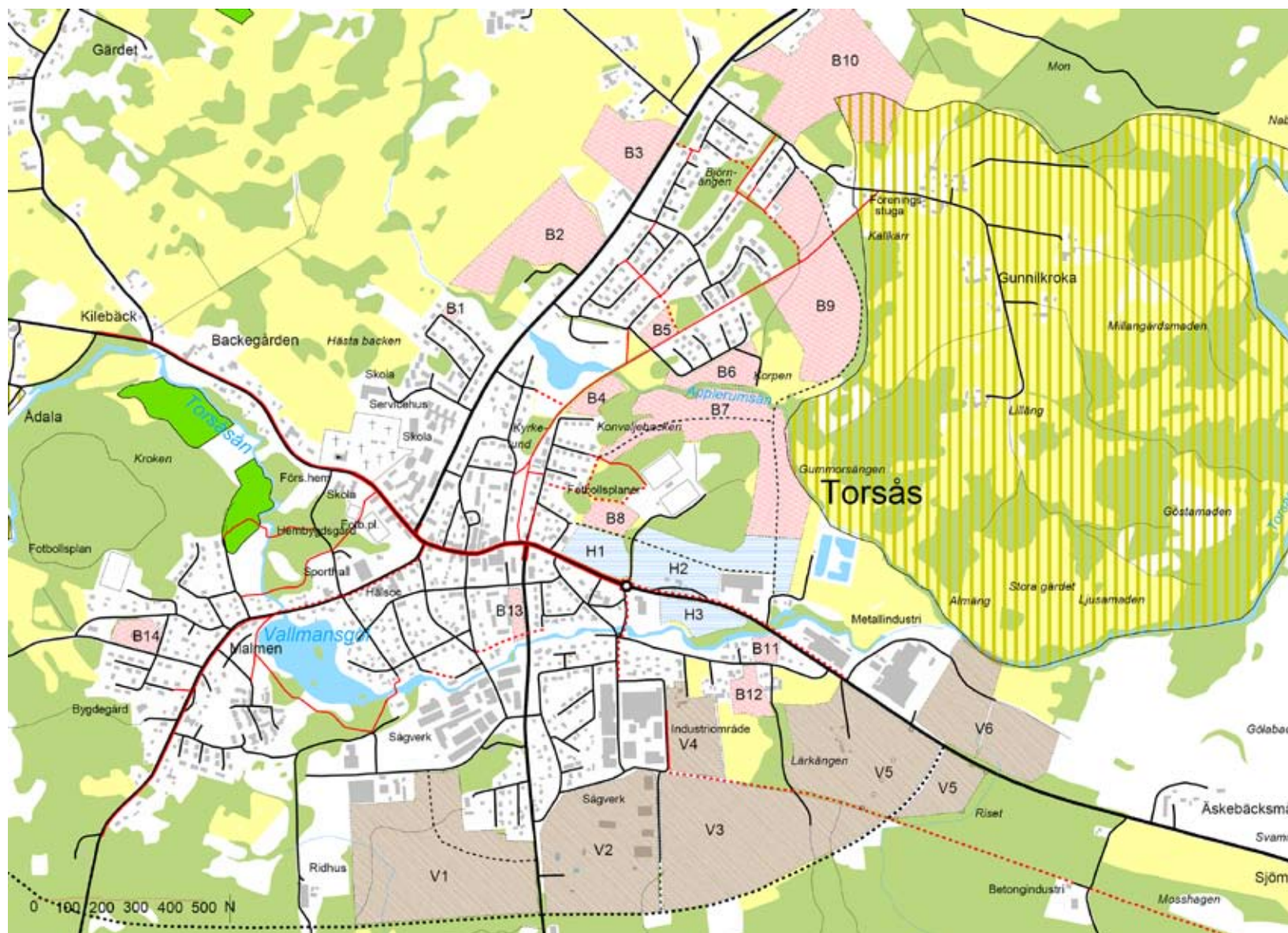
Social hållbarhet

- Trivsamma och tillgängliga trafik-, rekreativ- och offentliga miljöer kan öka välmående och hälsa.
- Begränsad exploatering inom kustregionen kan innebära att stora rekreativ-, upplevelse- och kulturvärden bevaras för framtida generationer.
- En ökad exploatering i i form av industriverksamheter eller bostäder kan generera ökad trafik, vilket i sin tur resulterar i mer buller, utsläpp och risker för invånarna i samhällena.

Miljömässig hållbarhet

- Trivsamma trafik-, rekreativ- och offentliga miljöer kan öka gång- och cykeltrafik inom samhällen.
- Begränsad exploatering inom kustregionen kan innebära att miljön och havet kan skyddas mot farliga utsläpp och föroreningar.
- En effektiv dagvattenhantering inom samhällena kan minska utsläpp av farliga ämnen och föroreningar.
- Åtgärder vid exploatering inom eller i anslutning till förorenade områden kan minska negativ påverkan av farliga ämnen.
- Föreslagna åtgärder och områden för utbyggnad, omvandling, förtätning, kommunikationer, natur, kultur, rekreation och friluftsliv kan möjliggöra att utvecklingen av kommunens samhällen sker på ett hållbart sätt.
- En ökad exploatering ökar belastningen på befintligt kommunalt vatten- och avloppssystem, energiförbrukning och renhållning. Trafik till och inom nya och befintliga bebyggda områden kommer att öka. Ökad trafik kan ge upphov till störningar och risker.
- Förfaranden av vägar kring samhällen och avlastande åtgärder innebär ingrepp i naturen, skapande av barriäreffekter för biologisk mångfald och en negativ påverkan på miljön.
- Ett gröstrukturprogram kan bidra till att värdefulla naturvärden inom och i anslutning till samhällen skyddas, vilket förbättrar möjligheterna till en sund livsmiljö. Ny bebyggelse kan komma att begränsas i de fall grönområden prioriteras.

KAPITEL 5: SAMHÄLLEN OCH BYAR

INVENTERAD ÄNG- OCH HAGMARK
 VÄRDEFULLT ODLINGSLANDSKAP
 GÅNG- OCH CYKELVÄG

NYA GÅNG OCH CYKELVÄGAR
 NYA VÄGAR
 NYA BOSTADSOMRÅDEN

NYA OMRÅDEN FÖR HANDEL OCH SERVICE
 NYA VERKSAMHETSOMRÅDEN

5.2 TORSÅS

Centralorten Torsås är kommunens största samhälle med ca 1830 invånare (2006). Det är en service och industriort och många pendlar till dess stora antal företag, främst inom verkstadsindustrin. Kommunkontoret och kommunens två gymnasier finns här. Många färdas genom orten eller är verksamma här. I Torsås finns goda förutsättningar för ett bekvämt boende utan behov av att transportera sig långa sträckor. Samhället präglas av småskalig bebyggelsestruktur, med enstaka utspridda, välbevarade byggnader/miljöer.

5.2.1 Utbyggnad, omvandling och förtätning

Samtliga nyexploateringar bör knytas till befintliga gång- och cykelnät samt ta viss hänsyn till befintlig bebyggelse. Vissa oexploaterade områden är redan detaljplanlagda för omvandling. Vissa utbyggnadsområden kan vara berörda av strandskydd (läs mer i avsnitt 11.9).

Områden för komplettering och förtätning av befintliga bebyggelsestrukturer föreslås (B1, B6, B12, B14 och B15). Områdena bör exploateras vid efterfrågan och hänsyn tas till de befintliga förhållandena.

Nya områden för bostäder föreslås,

- (B2, B3, B10, B11 och B13). Dessa områden ligger i anslutning till befintliga jordbruk och hänsyn bör tas till risken för konflikter mellan jordbruk och boende. Barriäreffekter för den biologiska mångfalden bör begränsas genom bevarande av sammanhängande grönytor.

- (B4, B7 och B8). Vid exploatering bör hänsyn tas till Äppelumsån och åtgärder vidtas för att omhänderta dagvatten lokalt för att hindra att ån påverkas negativt.

- (B5) i anslutning till befintliga bostadsområden och Konvaljebacken. Markens möjligheter för exploatering bör undersökas noggrant och hänsyn tas till Äppelumsån samt lokalt omhändertagande av dagvatten.

- (B8 och B9) kring Torshammars idrottsplats. Området bör knytas an med det befintliga gång- och cykelstråket. Ny exploatering bör inte utformas på så vis att idrottsutövandet påverkas negativt. Exploateringen bör ta hänsyn till de vackra skogsområdena.

Nya områden för industrier och verksamheter föreslås;

- (V1, V2, V3 och V5) i samhällets södra och östra delar. Exploatering bör låta befintliga industrier och verksamheter expandera och hänsyn bör tas till ridverksamhet i väst, boende i södra delen av samhället samt skapa vissa möjligheter att begränsa barriäreffekter för den biologiska mångfalden. Vissa oexploaterade områden är redan detaljplanlagda för industriändamål.

- (V4) i södra delen av samhället. Exploatering bör ta speciell hänsyn till de boende och inte innebära ett för stort ingrepp i landskapsbilden. För att minimera störningar bör verksamheten begränsas till vissa tider och verksamheterna bör ansvara för eventuella bullerskyddsåtgärder.

- (V6) norr om väg 504/Bergkvaravägen. Exploatering bör ta hänsyn till Torsåsån i norr.

Nya områden (H1, H2 och H3) för handel och service föreslås utmed Allfargatan mellan befintliga industriområden, befintlig bebyggelse och brandstationen. Det är av stor vikt att området knyts till det befintliga gång- och cykelnätet. Även tillgängliga parkeringsmöjligheter är viktiga.

5.2.2 Kommunikationer

Under år 1994 genomfördes ett projekt i Torsås vilket innebar en markant upprustning av Allfargatan som korsar centrum (läs mer om ombyggnationen i avsnitt 7.1). Projektet var lyckat och centrum har blivit en trivsammare miljö. De centrala delarna utsätts dock för viss påfrestning av tunga fordon och tidvis stor trafikmängd.

Från Bergkvaravägen till Ramsågsområdet i söder föreslås en industriväg för att avlasta centrum från tung trafik till befintliga och planerade industriområden söder om Torsås. Denna väg bör på sikt även kompletteras med en sträckning i väst för att utgöra en komplett förbifart söder om samhället i syfte att avlasta centrum från trafik, se vidare kapitel 7.

Gång- och cykelvägnätet bör byggas ut och kompletteras. Befintliga stråk i nord-sydlig riktning behöver tvärgående stråk i väst-östlig riktning för att skapa genare kommunikationer. Gång- och cykelvägar i östra delen av samhället bör dras fram till befintliga industriområden.

Förbättrade förutsättningar för gång- och cykeltrafik till Söderåkra och Bergkvara föreslås, bl.a. genom att Kalmarvägen och Bergkvaravägen breddas med cykelfält. Läs mer i avsnitt 12.3 om Lionsleden; gång- och cykelstråket på den gamla banvallen till Bergkvara.

5.2.3 Natur, kultur, rekreation och friluftsliv

Området kring kyrkan, prästgården, hembygdsparken och skolan har viktiga kulturvärden och utgör ett samband som bör skyddas. Väster om Torsås ligger byn Illingetorp som har ett småskaligt landskap med välbevarad äldre bebyggelse som bör bevaras.

Torsåsån som rinner genom samhället utgör ett väsentligt grönstråk som bör skyddas. Vid exploateringar i åns närhet bör hänsyn tas till allmänhetens tillgång till vatten. Bryggor, stråk och vattennära parkområden kan bidra till positiva rekreativvärden.

Sydväst om Torsås ligger den mindre sjön Vallmansgöl som ingår i ett system av åar. Vattnet är på grund av begränsad genomströmning humusfärgat, dock är bakteriehalterna inte för höga för att bada. Vattnets färg gör att anläggande av exempelvis en kommunal badplats inte är aktuellt. Området bör dock utrustas med parkbänkar för att bli mer attraktivt och använt.

Samhället är i behov av en ny eller utbyggd sporthall, gärna i anslutning till ett område lämpat för utomhus-sporter. Det inryms i anslutning till det område som i dagsläget används för sporthall och som dessutom är planlagt för det ändamålet. Ett sammanhållet och tillgängligt område för fritidsaktiviteter bör kunna skapas och en aktiv fritid uppmuntras.

KAPITEL 5: SAMHÄLLEN OCH BYAR

- RIKSINTRESSE KULTURMILJÖVÄRD
- RIKSINTRESSE NATURVÄRD
- RIKSINTRESSE VÄG
- DJURSKYDDSSOMRÅDEN

- RIKSINTRESSE YRKESFISKET
- RIKSINTRESSE HÖGEXPLOATERAD KUST
- BILVÄG
- GÅNG- OCH CYKELVÄG

- BEBYGGELSE
- VATTENSKYDDSSOMRÅDEN
- NYA VÄGAR
- NYA BOSTADSOMRÅDEN

- NYA VERKSAMHETSOMRÅDEN

5.3 BERGKVARA

Kommunens näst största samhälle med ca 975 invånare (2006) ligger vid kusten till Kalmarsund. Dess havsnära läge, vackra miljöer och den välbevarade fyren Garpen gör att Bergkvara är ett omtyckt turistmål. Orten har en imponerande historia och många spår finns kvar från en tid då Bergkvara var en mycket stor och regionalt viktig hamn. Tack vare läget mellan Kalmar och Karlskrona var hamnverksamheten tidigt omfattande. Runt sekelskiftet var Bergkvara hemmahamn för en av Sveriges största fartygsflottor under segel. Bergkvara har ett utmärkt kommunikationsläge invid väg E22 där expressbussar kan underlätta arbetspendling till Karlskrona och Kalmar.

5.3.1 Utbyggnad, omvandling och förtätning

Kommunen anser att behov av viss nyexploatering finns. Sett till samhällets åldersstruktur kommer det att finnas lediga hus i framtiden och en förtätning av den befintliga bebyggelsestrukturen bör prioriteras. Samtliga nyexploateringar bör knytas till befintliga gång- och cykelnät samt ta hänsyn till den befintliga bebyggelsen. Riksintresset för kulturmiljövård bör behandlas på ett adekvat sätt och ny bebyggelse bör anpassas till befintliga byggnadsvolymer, formspråk, materialval etc. Även byggnadernas placering i förhållande till gatan är en viktig faktor för samhällets karaktär.

Nya och kompletterande bostadsområden föreslås;

- (B1 och B2) i anslutning till befintlig bebyggelse öster om E22. Vid exploatering bör särskild hänsyn tas till fornlämningar och det skogsområde som finns i området samt eventuella störningar från E22.
- (B3 och B4) i anslutning till befintlig bebyggelse i centrala delar av samhället. Exploateringen bör ta stor hänsyn till den närliggande skolans intressen och behov samt tillskapande av allmänna grönytor.
- (B5, B6 och B7) på öppna oexploaterade markområden i samhället. Stor hänsyn bör tas till riksintresset för kulturmiljö (som innefattar hela samhället) genom att bevara viktiga stråk, siktlinjer och vyer från exploatering. Särskild hänsyn bör tas till befintlig bebyggelse avseende byggnadshöjd och placering av hus.

För Bergkvara tätortsutveckling föreslås även kompletterande bostadsområden utredas utmed kusten, dels följa Ragnabovägen från Enebacken norrut, dels söder om Bergkvara vid Lugnet bör studeras möjlighet för nya bostäder som en förlängning på den bygata som finns där. Se vidare kustutredningsområden i avsnitt 5.11.

Utvecklingsområde för verksamheter föreslås (V1) i samhällets södra del. Exploatering bör ta hänsyn till bebyggelse i kringliggande landskap, det öppna odlingslandskapets värden samt riksintresset för kulturmiljö. Området i anslutning till busshållplatsen, vid Tempo och E22:s korsning bör gestaltas mer inbjudande och platsen bör ges en torgkaraktär. En tydlig entré från E22 till samhällets östra delar bör anläggas i anslutning till korsningen. Vid anläggande av förbifart för E22 kan nya tillgängliga markområden för handel och service etableras utifrån hänsyn till jordbruksverksamheten i området. Sådana områden har dock inte markerats på kartan då sträckningen fortfarande är osäker.

5.3.2 Kommunikationer

En förbifart för E22 runt Bergkvara skulle minska andelen tung trafik genom samhället och öka säkerheten. Dessutom bidrar sträckningen till nya möjligheter för exploatering av tillgängliga verksamhetsområden väster om samhället. Vägverkets föreslagna sträckning (se tydlig karta i avsnitt 7.3) är baserad på en utredning från år 2000. En anknytning till hamnen från E22 är av stor vikt.

I ett mycket långt tidsperspektiv kan spårbunden trafik åter bli aktuellt i kommunen. Reservat för ny förbifart av E22 bör därför breddas, läs mer i avsnitt 7.6.

Hamnen i Bergkvara är import- och exporthamn för bl.a. skogsprodukter för en stor del av sydöstra Sverige, sortimentet växlar dock. Hamnens möjligheter för transporter bör utnyttjas och ges en starkare ställning (läs mer om hamnen i avsnitt 7.7). En provisorisk förbifart har anlagts i söder för att avlasta Storgatan från tung trafik till hamnen. Denna väg bör breddas för att bli mottagligare för tyngre trafik. Vägen bör även anslutas till den nya förbifarten kring Bergkvara. Storgatan kan

vidare utvecklas till en trivsamt och säker miljö och möjligheterna att genomföra en liknande förändring som Allfargatan i Torsås bör undersökas (läs mer om Allfargatan i avsnitt 7.1).

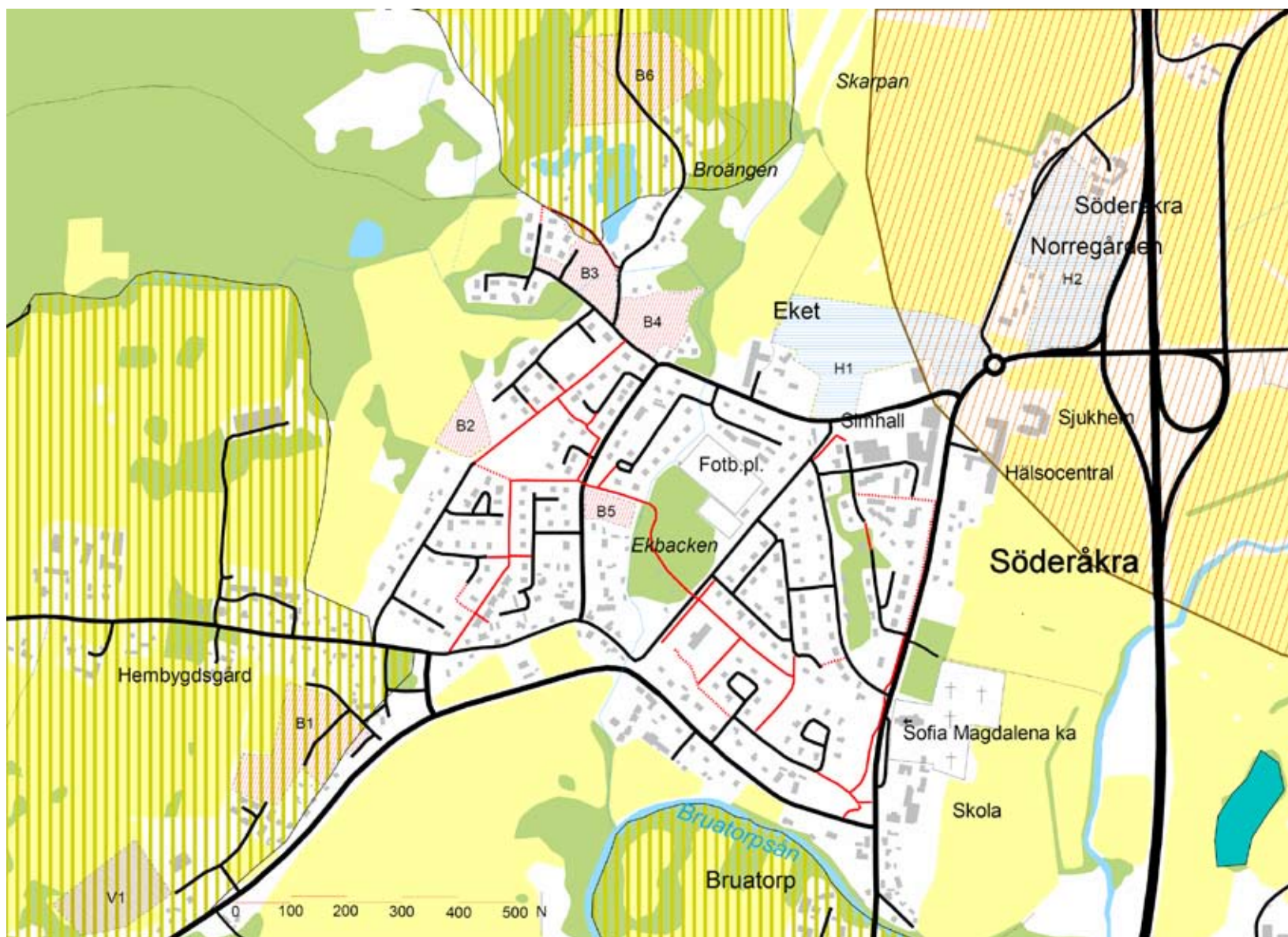
Trafiken från Bergkvara till Ragnabo och campingen i norr påfrestar Dalskärsvägen med genomfartstrafik och en ny väg föreslås, längre från havet och mer centralt i samhället. Det befintliga gång- och cykelnätet är väl utbyggt men kan behöva vissa kompletteringar. Blandtrafik kan användas på mindre gator av lokal karaktär.

5.3.3 Natur, kultur, rekreation och friluftsliv

I stort sett hela Bergkvara och vattenområden utanför utgör riksintresse ur kulturmiljövård. Äldre välbevarade byggnader, dess placeringar och tomternas utformning finns i samhället och kulturmiljön är en viktig del av Bergkvaras identitet. Samtliga förändringar som påverkar miljön bör göras med hänsyn till kulturmiljön och samhällets marina karaktär bör behållas och återskapas i så stor utsträckning som möjligt.

I Bergkvara finns vackra naturområden. Norr om samhället finns tre värdefulla bokbestånd (bokbacken), söder om samhället ett vackert kustlandskap och en värdefull skärgårdsmiljö (bl.a. sjöslätten Alhagen och Långskärsudde med rev och havsstrandängar). Dessa områden bör bevaras för närrekreation. Åtgärder kan tas inom strandområden för att utveckla turistvärden. Sjöslätten, småbåts- och gästhamnsområdet kan göras mer inbjudande och tillgängligt. Ett handikappanpassat promenadstråk bör utredas kring Ångskär, Dalskärs camping och sjöslätten Alhagen. En våtmark med dämning på vassområdet väster om Strandbygget kan anläggas, läs mer i kustvårdsplanen.

Under 2007 initierades ett EU-finansierat projekt i Bergkvara. Målet var att sätta fokus på Bergkvara genom åtgärder som på olika sätt förbättrar den offentliga miljön. En ökad trivsel önskades exempelvis genom förbättrad skyltning, trevligare entré till samhället och att skapa en folder som framhäver turistvärden. Skyltning med gällande regler för vattenskotertrafik önskades i hamnen.

FORNLÄMNINGAR	INVENTERAD SUMPSKOG	BOSTÄDER
VÄRDEFULLT ODLINGSLANDSKAP	GÅNG- OCH CYKELVÄG	NYA OMRÅDEN FÖR HANDEL OCH VERKSAMHETER
RIKSINTRESSE KULTURMILJÖ	NYA GÅNG OCH CYKELVÄGAR	NYA VERKSAMHETSOMRÅDEN

5.4 SÖDERÅKRA

Ett av kommunens större samhällen med ca 960 invånare (2006) ligger i den nordöstra delen av kommunen. Det finns många historiska lämningar och spår i landskapet samt en del äldre bevarad bebyggelse. I samhället finns mindre verksamheter, dagligvaruhandel, ett mindre köpcenter, skola samt utbud av social service. Samhället har ett gynnsamt läge invid E22:an och flera busslinjer passerar både från Torsås och Kalmar/Karlskrona.

5.4.1 Utbyggnad, omvandling och förtätning

Behovet av nya bostäder bedöms som måttligt. Nyexploatering bör därför fokuseras på komplettering och förtätning i syfte att skapa ett energieffektivt och hållbart samhälle. Samtliga nyexploateringar bör knytas till befintliga gång- och cykelnät samt ta viss hänsyn till den befintliga bebyggelsen. Vissa utbyggnadsområden kan vara berörda av strandskydd (läs mer i avsnitt 11.9).

Område för bostäder föreslås (B1) i västra samhället. Exploateringen bör ta hänsyn till omgivande kulturvärden vid hembygdsgården.

Områden för komplettering och förtätning av befintlig bebyggelse föreslås (B2, B3 och B5). Exploatering bör ta stor hänsyn till kringliggande värden inom kultur, natur och friluftsliv.

Nytt område för bostäder föreslås;

- (B4) i norra delen av samhället, i syfte att skapa en sammanhängande bebyggelsestruktur, där exploatering bör ta hänsyn till sjön och den befintliga bebyggelsen kring den. Detta innefattar även område B3.

- (B6) norr om Broängen, i naturskönt område kommenterat i kommunens kulturminnesvårdsprogram. Exploatering bör därför ta hänsyn till natur- och kulturvärden där, i synnerhet kring sjön. I syfte att främja variationsrikedomen i landskapet bör exploatering fördelas på både skogsmark och öppen mark samt prioritera

NORRA INFARTEN TILL SÖDERÅKRA (FOTO: ERIK MEJER)

sammanhängande grönytor. Området gränsar till en nyckelbiotop med höga ornitologiska värden vilket bör beaktas i planläggning.

Möjligheter att anlägga bostäder med tema "golfby" bör utredas i attraktivt läge i anslutning till golfbanan, se vidare i avsnitt 5.11.

Områden för handel och service föreslås (H1 och H2) i norra delen av samhället. Exploatering bör ta hänsyn till riksintresset för kulturmiljö genom att bebyggelsen koncentreras till områden som redan är påverkade av bebyggelse samt att skydda vissa siktlinjer och vyer i landskapet. Exploatering bör verka för att minimera risker för att buller ska påverka människor negativt.

Ett nytt verksamhetsområde föreslås (V1) i samhällets södra del. Hänsyn bör tas till fornlämning i området samt det öppna landskapet och kulturvärdena norr om området.

5.4.2 Kommunikationer

E22 gick förut genom Söderåkra. I och med att en förbifart öster om orten anlades har trafiken genom samhället minskat kraftigt. Kyrkogatan har nu ändrat karaktär till en mer trivsamt och säker miljö.

Gång- och cykelnätet är förhållandevis väl utbyggt men behöver kompletteras på en del platser för att bli mer sammanhängande och gent. Blandtrafik anses godtagbart på de sträckor där fotgängare och cykeltrafikanter är begränsade. Kyrkovägen bör breddas med cykelfält för att skapa möjligheten att säkert och tryggt kunna ta sig till olika målpunkter längs sträckan såsom köpcentrat, hälsocentralen, kyrkan och skolan.

5.4.3 Natur, kultur, rekreation och friluftsliv

Naturvärden kring Broängen kan parallellt med exploatering inom utpekade områden lyftas fram och göras mer tillgänglig för boende.

Även miljön utmed Bruatorpsån kan lyftas fram och göras mer tillgänglig för allmänheten, exempelvis genom en promenadstig utmed ån. Alla åtgärder bör dock utföras med stor hänsyn till åns känslighet.

Hagby - Kroka är av riksintresse för kulturmiljövård och ligger till största del inom Kalmar kommun. Betydande fornlämningar och välbevarad bebyggelse finns, varav den s.k. "Mörearkitekturen" är väl bevarad. Alla förändringar i landskap och bebyggelse bör ske med hänsynstagande till detta riksintresse.

Mitt i samhället, mellan Idrottsvägen och Lakebäck, finns ett vackert lövskogsområde, Ekbacken. Området bör skyddas och dess tillgänglighet bibehållas för att erbjuda rekreativvärden i samhällets centrala delar.

VATTENSKYDDSOMRÅDE	NYA BOSTADSOMRÅDEN
GÅNG- OCH CYKELVÄG	NYA VERKSAMHETSOMRÅDEN
NYA GÅNG OCH CYKELVÄGAR	

5.5 GULLABO

Bygden kring Gullabo är en vidsträckt, glest befolkad och småkuperad skogsbygd. Gullabo och dess omgivning utgör centrum för Slöjdriket och det hantverk Torsås kommun är känt för. Viss tätortsservice finns i samhället exempelvis skola, butik och värdshus. Ett antal skogs- och jordbruk samt mindre företag finns och en viss arbetspendling förekommer. Invånarnas egna initiativ och arbete är en grundförutsättning för samhällets överlevnad. I Gullabo socken bor cirka 750 invånare.

5.5.1 Utbyggnad, omvandling och förtätning

Kommunen anser att behovet av nya bostäder i dagsläget är litet men några nya områden föreslås för exploatering på längre sikt. Kompletterande och förtätande områden föreslås (B1 och B2) i anslutning till befintlig bebyggelse.

Befintliga möjligheter bör dock utnyttjas i första hand och det är önskvärt att tomma hus säljs eller hyrs ut innan ny mark exploateras. Att kunna erbjuda olika slags boendeformer med närhet till natur och skola är viktigt för att kunna göra Gullabo attraktivt.

Ett nytt verksamhetsområde föreslås (V1) i samhällets nordvästra del. Exploatering bör ske i samverkan med befintlig jordbruksverksamhet.

5.5.2 Kommunikationer

Genomfartstrafik från pendling, turism, industri och hamnverksamhet innebär viss påfrestning på vägarna i samhället och kommunen bör verka för att en god standard hålls.

En gång- och cykelväg har av sockenstämman föreslagits på banvallen mellan Gullabo och Magdegårde som ett säkrare alternativ till väg 504. Detta initiativ uppmuntras och möjligheten att fortsätta sträckningen till Bidalite, på sikt även till Torsås, med gång- och cykel-

GAMLA STATIONEN I GULLABO (FOTO: ERIK MEJER)

I GULLABO FINNS VÄRLDENS STÖRSTA TRÄSLEV (FOTO: ERIK MEJER)

väg på banvallen bör utredas. En sådan sträcka skulle få ett högt rekreativvärde och därmed innebära stora värden för turismen, friluftslivet och folkhälsan. Gång- och cykelvägen skulle dessutom kunna främja ett miljövänligare resande samt öka kontakten med Torsås.

Sträckningen kan tillsammans med en breddning av väg 504 med cykelfält förbättra förutsättningarna för cykeln som attraktivt färdmedel.

Gullabos läge är beroende av en fungerande kollektiv- och närtrafik. Kommunen bör verka för en bättre standard på väg 504, läs mer i avsnitt 7.3.

5.5.3 Natur, kultur, rekreation och friluftsliv

Hela samhällets centrummiljö samt hembygdsparken är kulturhistoriskt intressant och bör bevaras. Ny bebyggelse bör anpassas efter den befintliga.

Under 2008 detaljplanlades möjlighet att nyttja Gullabo prästgård till både bostad eller förskoleverksamhet. I Gullabo finns också en ny skjuthall.

Sockenstämman arbetar med att skapa en vandringsled som skall benämnas Dackeleden. Detta uppmuntras av kommunen och leden bör knyta an till befintliga vandringsleder, uppmärksammas av turistnärings och göras tydlig och tillgänglig för allmänheten.

Hagmarkerna och slöjdriket i Hästmahult, söder om Gullabo, är av riksintresse för kulturmiljö. Då skog har planterats i flertalet hagar bör kvarvarande hagar bevaras.

Områdena i centrala Gullabo, vid församlingshemmet och kyrkan bör bevaras för sina möjligheter att erbjuda närrekreation. Världens största träslöv finns på området och bör uppmärksammas av turistnärings.

Ett stort antal inventeringar finns gjorda av landskapets värden. Dessa bör sammanställas och tillhandahållas hos turistbyrån.

UTPEKADE MÖJLIGA NYA BEBYGGELSEOMRÅDEN INOM PROGRAM-OMRÅDET

5.6 DJURSVIK

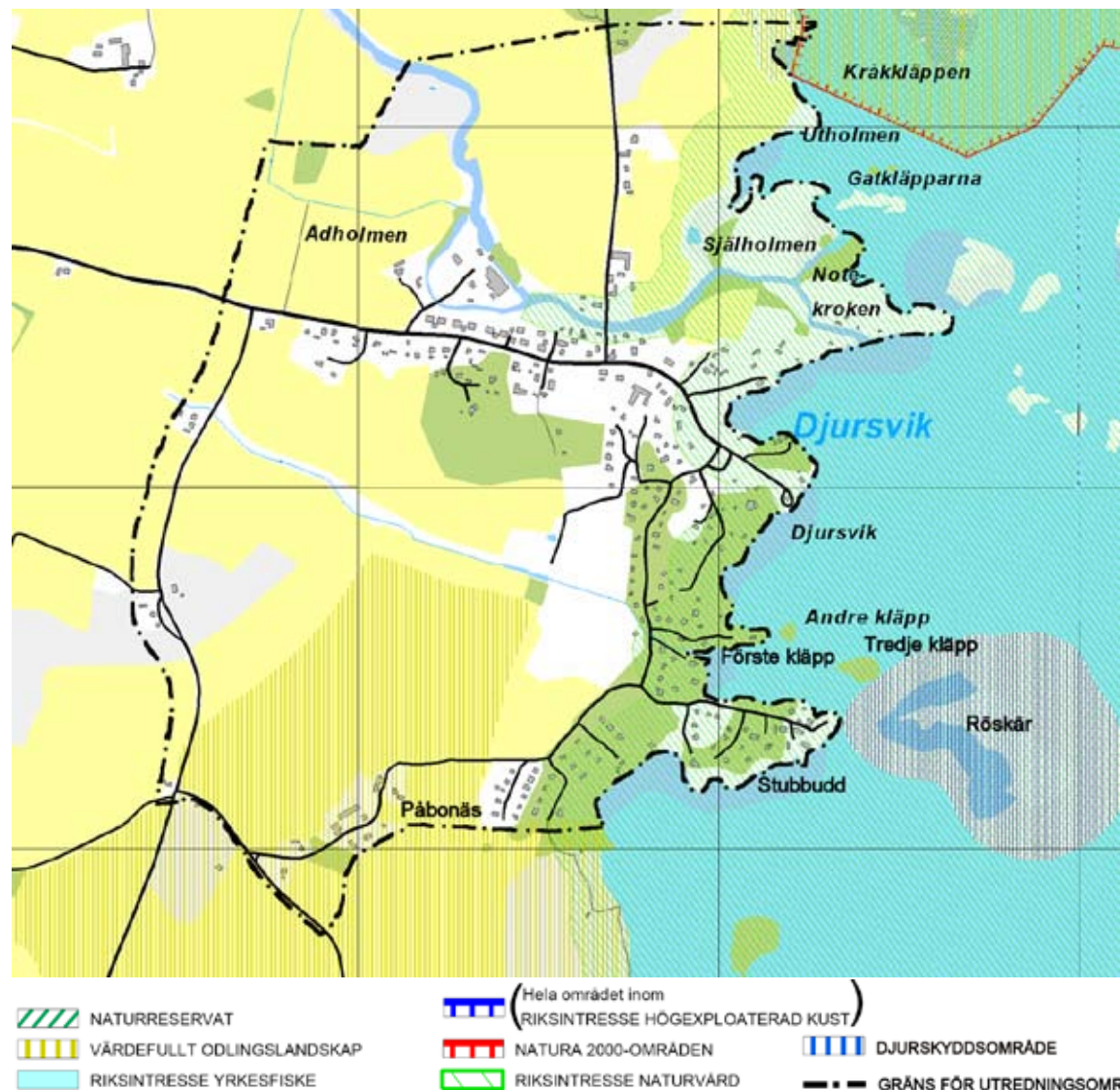
Djursvik är ett mindre samhälle beläget ca 3 km från Söderåkra. Samhället utgör en attraktiv boendemiljö vid kusten med närhet till natur och rekreation. Inom området bor ca 100 invånare. Dess hamn är en gammal omlastningsplats, många äldre byggnader finns bevarade i byn och varvet är fortfarande verksamt i mindre skala.

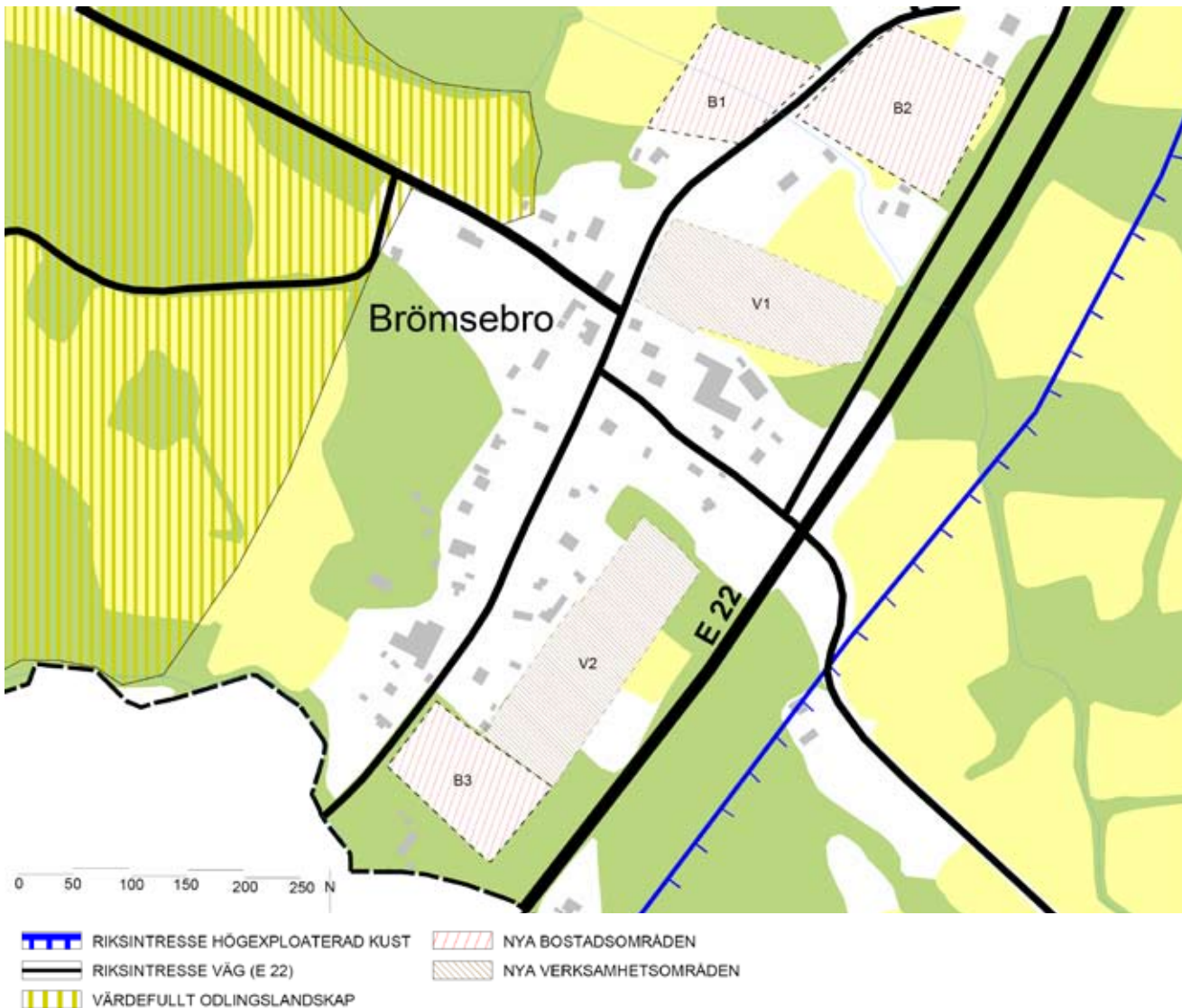
Runt samhället finns stora fritidshusområden. Djursvik i sin helhet är kommenterat i kommunens kulturminnesvårdsprogram och hänsyn bör tas vid utformning, placering och utförande av all ny exploatering.

I västra delen av samhället finns ett detaljplanlagt, obebyggt område som är förberett för vatten- och avloppsanslutning.

5.6.1 Utredningsområde

Det på kartan markerade området är avgränsningen för 'Planprogram för Djursvik' vilket godkändes av kommunfullmäktige 2008. Programmet utgör ett bra underlag för kommande detaljplaner och nyexploatering i Djursvik.

5.7 BRÖMSEBRO

Det mindre samhället Brömsebro med ca 200 invånare ligger precis på gränsen mellan Torsås kommun och Karlskrona kommun. Ortsnamnet förknippas starkt med det historiska Brömsebro som under mer än 600 år utgjorde en plats utmed gränsen mellan Sverige och

Danmark. Samhället Brömsebro ligger något uppströms den historiska platsen och samhället byggdes upp kring landsvägen och järnvägen mellan Karlskrona och Torsås. Utvecklingsförslagen i denna översiktsplan baseras i huvudsak på önskemål och synpunkter från Brömsebros samhällsförening.

5.7.1 Utbyggnad, omvandling och förtätning

Detaljplaner i Brömsebro har upphävts och i framtiden kommer bebyggelsefrågor att hanteras enligt regler för termen samlad bebyggelse. Torsås kommun äger ingen mark inom berörda områden men har strategiska förslag på hur samhället bör utvecklas.

Förslag från samhällsföreningen i Brömsebro har omarbetats och fokuserats på förtätning och hänsyn till det värdefulla odlingslandskapet. Nya bostadsområden föreslås (B1, B2, och B3). Exploatering bör ske på sätt som minimerar riskerna för negativ bullerpåverkan från E22 och konflikter med jordbruket. Befintliga möjligheter bör dock utnyttjas i första hand och det är önskvärt att tomma hus säljs eller hyrs ut innan ny mark exploateras. Nya verksamhetsområden föreslås (V1 och V2). Exploatering av V-områden bör utformas så att den avskärmar eventuellt buller från E22 där detta är möjligt samt ta hänsyn till befintlig bostadsbebyggelse.

5.7.2 Kommunikationer

Bussförbindelserna med Karlskrona och Torsås är relativt goda. Ett gång- och cykelstråk kan anläggas till Fågelmara på den gamla banvallen. Detta måste ske i samverkan med grannkommunen då större delen av sträckan ligger i Karlskrona kommun. Vid planeringen av ett gång- och cykelstråk längs kusten bör en tydlig koppling finnas till Brömsebro. Trafikverket ansvarar för en eventuell upprustning av E22 och kommunen bör verka för att dessa förändringar inte påverkar orten eller dess värden negativt. En avfart från ny E22-sträckning bör anläggas norr om orten för att skapa säkrare in- och utfart till samhället.

5.7.3 Natur, kultur, rekreation och friluftsliv

Som historisk gränsszon mellan Sverige och Danmark finns det i Brömsebro många historiskt intressanta platser och kvarlevor från krig och strider, exempelvis minnesstenen efter freden år 1645. Platser som bär historiska värden bör bevaras och värdena i sig framhävas genom exempelvis minnestavlor.

VÄLKOMSTSKYLT I SLÄTAFLY (FOTO: ERIK MEJER)

5.8 SLÄTAFLY KOMMUNDEL

Slätafly är ett område som är beläget utmed länsgränsen och den gamla riksgränsen mot Blekinge. Ett tydligt centrum med närservice saknas, dock finns ett visst utbud av verksamheter, exempelvis hantverk.

5.8.1 Utbyggnad, omvandling och förtätning

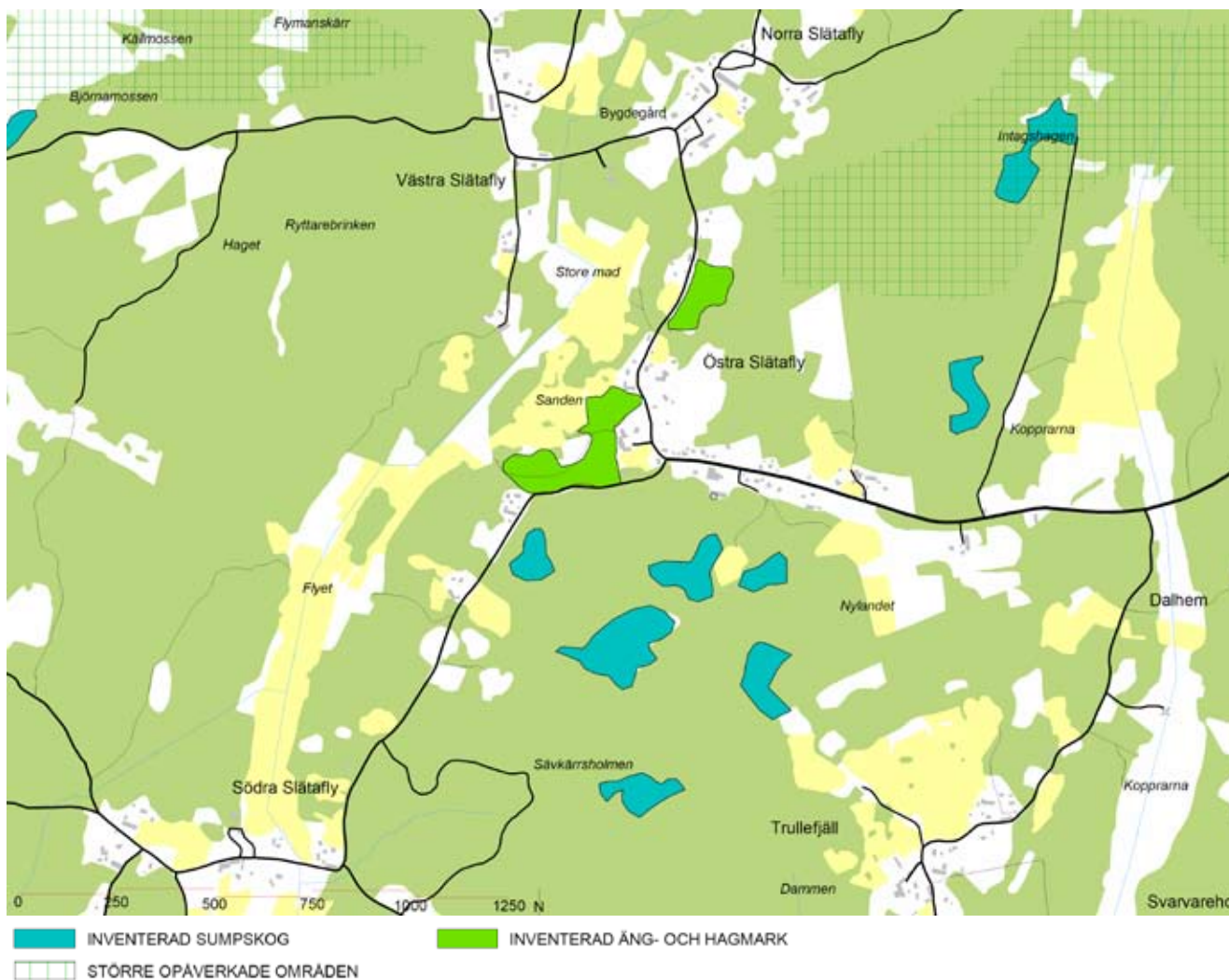
Kommunen bedömer att behovet av att tillskapa nya bostäder inte är stort här. Det är önskvärt att tomma hus blir bebodda innan fastigheter avstyckas för nybyggnation.

5.8.2 Kommunikationer

Gatubelysningen bör ses över. Vägen mellan Slätafly, Lindströmmatorp och Stenbäck bör förbättras då tvärförbindelser är viktigt för att förbättra tillgängligheten och möjligheten för invånarna att kunna förflytta sig inom kommunens olika delar på ett gent och därigenom miljövänligt och smidigt sätt.

Närtrafiken i området bör bibehållas.

En återvinningsstation bör uppföras. En fungerande postservice bör erbjudas, gärna lantbrevbärare.

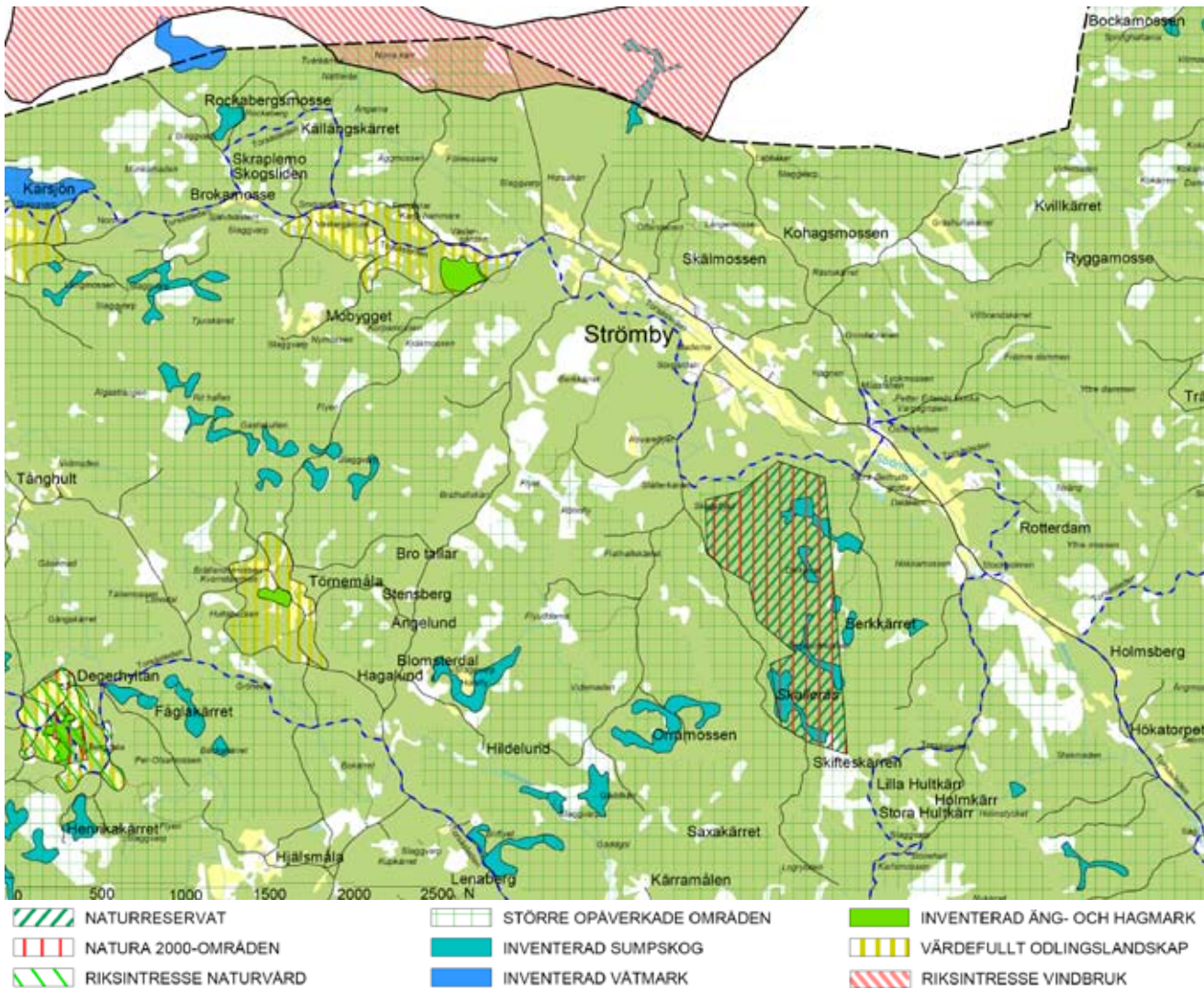

5.8.3 Natur, kultur, rekreation och friluftsliv

Sevärdheter kring vandrings- och cykelleden samt Iglasjön bör märkas ut för att öka marknadsföringen av natur- och kulturvärden som finns, samt därigenom öka attraktionskraften för Slätafly.

Landskapet kring Lomsjön, ett par km väster om Slätafly, är värdefullt och bör skyddas mot etableringar som kan påverka landskapbildens negativt.

Norr om kommundelen finns opåverkade och tysta områden som bör bevaras. Även inventerade sumpskogar, ångs- och hagmark med höga naturvärden bör skyddas mot exploateringar.

5.9 STRÖMBY KOMMUNDEL

Strömby är ett område i norra delen av kommunen. Ett tydligt centrum med närservice saknas, dock finns ett visst utbud av verksamheter, exempelvis köttproduktion, sågverk, snickeri och serviceverkstäder. Den dominerande näringen är jord- och skogsbruk.

5.9.1 Utbyggnad, omvandling och förtätning

Kommunen bedömer att behovet av nya bostäder inte är stort. Det är önskvärt att befintliga byggnader utnyttjas i första hand vilket innebär att tomma hus säljs eller hyrs ut innan ny mark exploateras.

5.9.2 Kommunikationer

Befintlig kollektivtrafik till och från området i anslutning till skolskjuts bör ses över och möjligheten till bättre förbindelser till exempelvis Påryd, norrut (Kalmar kommun) undersökas. Möjligheterna att förbättra service och kommunikationer i samarbete med Kalmar kommun bör undersökas.

Arbetspendlingen bör gynnas genom att förbättringar görs av vägen som leder genom området. Vägarna till och från Strömby bör dessutom plogas för att hållas körbara under vintertid. Gatubelysning saknas på en del bebodda platser och situationen bör ses över.

5.9.3 Natur, kultur, rekreation och friluftsliv

Kvaliteten på Strömbyån som rinner genom hela byn har försämrats och beståndet av kräfter och fisk har nästan försvunnit. Strömbyån är därför i akut behov av vattenvårdande åtgärder.

Områdena kring Karsjö är kommenterade i kommunens kulturminnesvårdsprogram. De öppna markerna, åkermark, betesmark och det lövskogsbestånd som gränsar mot vägen genom byn bör bevaras för att skydda landskapet samt erbjuda värdefulla möjligheter till närrекреation. Öppen mark bör hållas öppen för att bevara landskapet.

Det finns stora områden i denna del av kommunen som kan betecknas som opåverkade och tysta. Dessa områden bör inventeras och bevaras då de utgör en stor resurs för Strömby kommun.

5.10 FRITIDSHUSBEBYGGELSE

Längs kommunens kust finns flera områden med fritidshusbebyggelse nära havet, mestadels uppförda mellan 1950-1980. Inom dessa områden finns möjligheter för förtätning. Stor hänsyn bör dock tas till natur- och kulturvärden vid exploatering inom dessa områden.

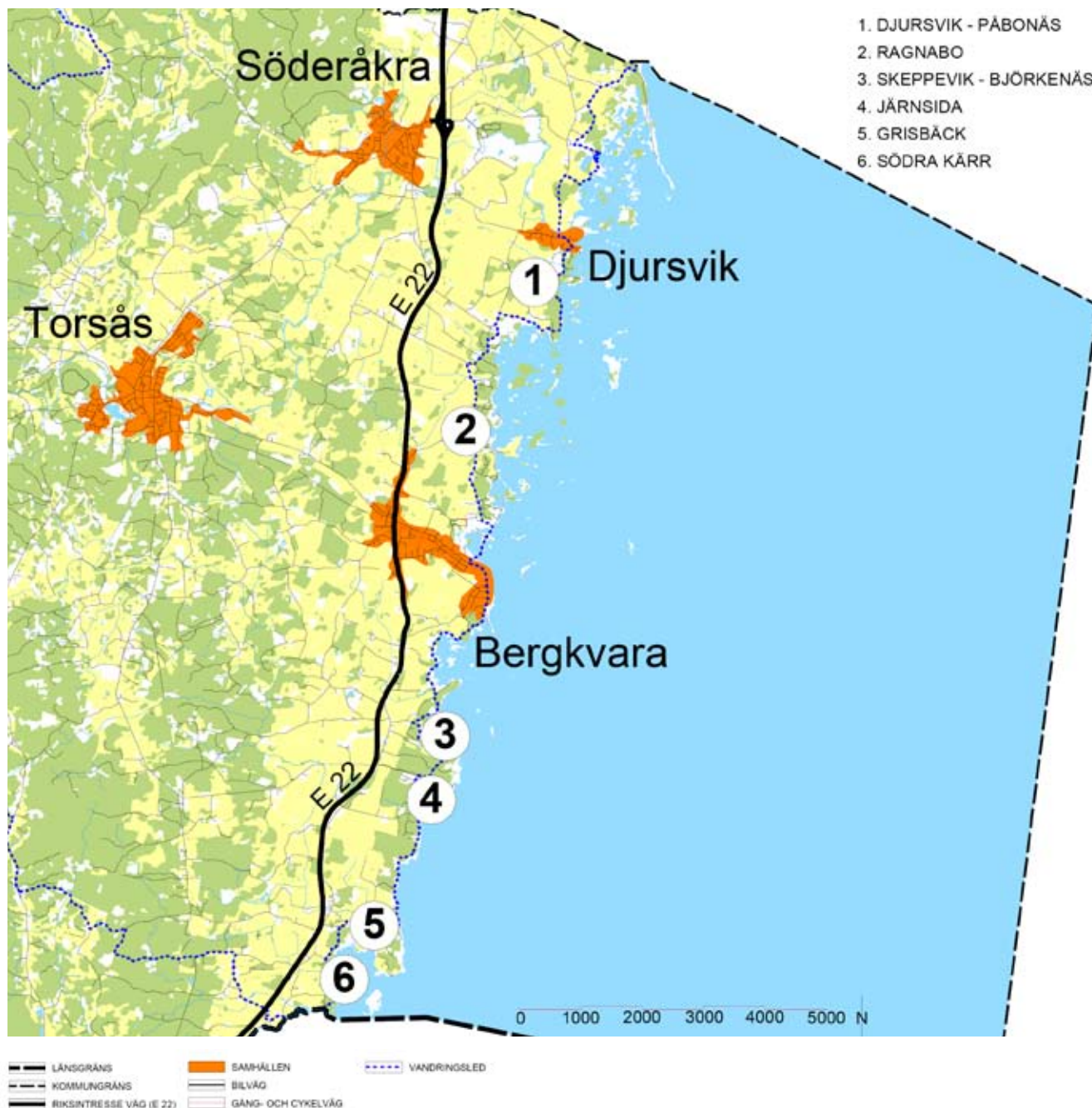
Samtliga områden öster om E22:an berörs av riksintresset för högexploaterad kust vilket innebär att förtätning och komplettering av befintliga områden tillåts och att nya mindre grupper får komma till stånd i begränsad utsträckning, läs mer i avsnitt 10.9.

Generellt bör exploatering av ny bebyggelse begränsas med hänsyn till det rörliga friluftslivet, känsliga naturområden och kulturvärden. Läs mer om natur- och kulturvärden i kapitel 10 och 11. Landskapsavsnitt längs kusten bör skötas enligt åtgärdsförslagen i kommunens kustvårdsplan.

Möjlighet till kompletterande bebyggelse invid områden som redan är exploaterade bör utredas. En fördjupad översiktsplan för kusten kan klargöra kommunens ställningstagande till hur olika intressen ska prioriteras inom kustområdet. Nya bostäder kan eventuellt tillskapas i anslutning till eller emellan befintliga bebyggelsegrupper. Möjliga utredningsområden för nya bostäder har utpekats i denna översiktsplan och beskrivs i avsnitt 5.11.

Även kartläggning av grundvattenförekomster och risker för saltvattenpåverkan kan behöva utredas vid framtida fördjupning av planen för kusten, läs mer om Vatten i kapitel 8.

Av de på kartan angivna områdena finns kommunal VA-anslutning till Ragnabo och Djursvik. För närvarande pågår projektering för att även ansluta områdena söder om Bergkvara ner mot Södra Kärr.

5.11 KUSTNÄRA BEBYGGELSE

Kommunens intentioner är att identifiera möjliga utredningsområden för bostäder i attraktiva kustnära lägen. I efterföljande delavsnitt beskrivs områden längs kommunens kust som bedömts möjliga för potentiell utveckling av kustnära bebyggelse. De flesta av de föreslagna områdena ligger i anslutning till befintlig bebyggelse. Utvecklingen av kustnära bebyggelse syftar till att möjliggöra så stora byggrätter att permanentboende blir möjligt.

Efterföljande områdesbeskrivningar är övergripande och avses att ligga till grund för framtida mer detaljerade utredningar som exempelvis planprogram eller detaljplan. De föreslagna utvecklingsområdena beskrivs från norr till söder, gränsdragningar är schematiska och skall inte tolkas som en exakt skiljelinje för en framtida avgränsning av planprogram eller detaljplaner. Avsikten med de utpekade utredningsområdena är inte att områdena i sin helhet ska bebyggas. Lämplig tomtindelning, exploateringsgrad, samt detaljlokalisering av ny bebyggelse ska ske efter noggran avvägning mot lokala förutsättningar. Kustutredningen i detta avsnitt ska således ses som en första övergripande analys och underlagsmaterial för fortsatt planarbete. I sammanhanget kan även nämnas att den framtida utvecklingen av områdena i fråga naturligtvis i stor utsträckning är beroende av respektive markägares intressen och efterfrågan efter byggbara tomtplatser.

Vid utpekandet och en första lämplighetsbedömning av områdena har stor vikt lagts vid marknivån samt möjlig anslutning till kommunal VA-ledningar, där bl.a. sträckningen av planerad utbyggnad av kommunala VA-ledning söder om Bergkvara ger nya möjligheter. Områden som pekats ut ligger i huvudsak på en marknivå > + 2,0 m. Detta för att golvnivån på nybyggnationer, enligt kommunens ställningstagande, ej ska understiga + 2,5 möh och för att så lite utfyllnad av mark som möjligt ska krävas för att kunna realisera en eventuell utbyggnad av de utpekade utredningsområdena. Kommunens intentioner är att eventuella utfyllnader sker med jord- och bergsmassor från så närbelägna platser som möjligt. En mer detaljerad beskrivning av vilka ytor som kan komma att behöva fyllas upp får ske i eventuell kommande planläggning.

För varje utredningsområde sker en kartredovisning som tillsammans med beskrivningen i text ger en övergripande bild över befintliga förhållanden i respektive område. Kartbilderna redovisar områdets geografiska läge, kända fornlämningsområden samt områden som redan har planprogram eller är detaljplanlagda för bostäder. Vissa av de föreslagna utredningsområdena berörs av eller angränsar till ytterligare intressen som exempelvis Riksintresset för kulturmiljövård eller värdefullt odlingslandskap. Samtliga områden angränsar eller berörs till viss del av Riksintresse för naturvärden, Södra Kalmar läns moränskärgård. Dessutom omfattas hela Torsås kustområde av Riksintresse för högexploaterad kust, enligt miljöbalken 4 kap § 4 samt Riksintresse för yrkesfiske.

Kartredovisningen av strandskyddet sker i efterföljande avsnitt enligt Kalmar läns Länsstyrelses GIS-databas. Enligt ny strandskyddslag (2009) kommer dock strandskyddet vid planläggning att återinträda på de platser där det sedan tidigare varit upphävt. Av denna anledning beskrivs inte strandskyddsfrågan närmare i områdesbeskrivningarna.

Genom övergripande analys av landskapsbildsmässiga förutsättningar, bebyggelsekaraktärer samt särskilda värden såsom eventuellt tänkbara motstående intressen för de tolv utvecklingsområdena ger efterföljande kustutredning förslag på generella riktlinjer för ny bebyggelse samt rekommendationer om vilka aspekter som särskilt bör beaktas vid en framtida planläggning. Återkommande aspekter som vid en fortsatt planläggning bör belysas är:

- möjligheten att ansluta till kommunalt VA-nät samt befintligt vägnät
- natur- och kulturvärden samt strandskyddet
- landskapsbilden
- lämpliga riktlinjer avseende anpassningen av ny bebyggelse till befintliga förutsättningar
- eventuell påverkan av befintliga och planerade vindkraftverk
- respektavstånd till luftburna kraftledningsnät
- trafiksäkerhetsfrågor

1-12 FÖRESLAGNA UTREDNINGSMÅDEN FÖR NY BOSTADSBEBYGGELSE

A-D PLANPROGRAM / DETALJPLANLAGDA OMRÅDEN FÖR BOSTADSBEBYGGELSE

5.11.1 Fulvik

Fulviks stugområde är beläget väster om Örarevets Naturreservat, som även pekats ut som Natura2000-område. Reservatet utgörs av en svallad rullstensås och en välutbildad moränskärgård. Längs kusten förekommer barr- och blandskog. Landskapet i och i anslutning till Fulvik stugområde domineras av jordbruksmark. Fälten ramar in av vegetationsridåer, stenmurar samt tall- och blandskog i öster mot Örarevet, vilket ger området en relativ småskalig och brokig karaktär.

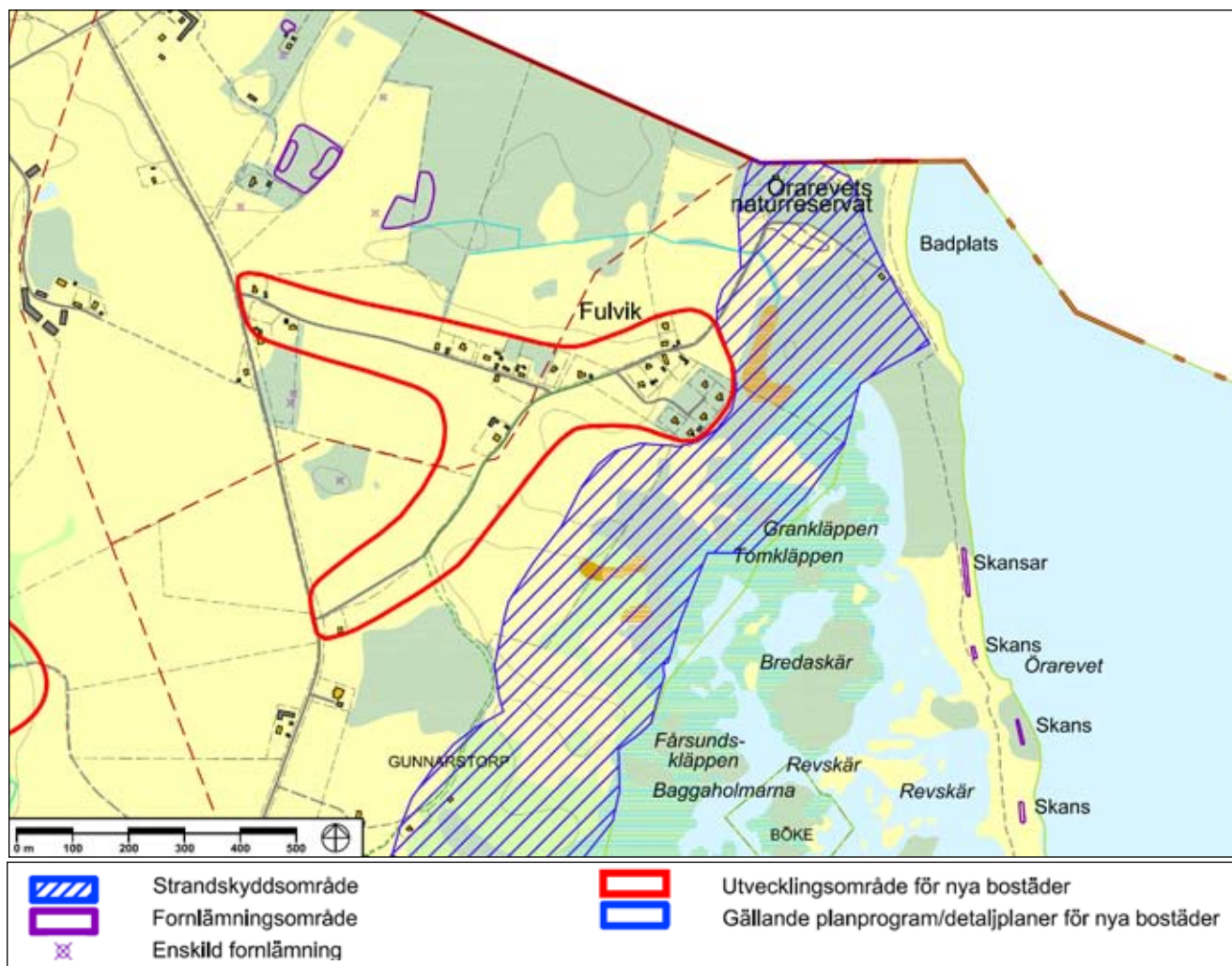
Även den befintliga bebyggelsen i Fulviks stugområde är varierande och småskalig. Husen är i huvudsak placerade längs med byvägen som i vissa avsnitt kantas av klippta häckar, buskbryn, enstaka äldre träd eller stengärdesgårdar.

Områdets kvaliteter är det natursköna läget med promenadavstånd till Örarevets naturreservat, som är ett populärt strövområde med kulturlämningar från 1600-talet och som hyser ett bevarandevärt växt- och djurliv. Fulvik och dess omgivningar omfattas av riksintresseområde för kulturmiljövård. Inom det utpekade utvecklingsområdet förekommer dock endast enstaka kända fornlämningar.

En eventuell framtida bebyggelseutveckling i Fulvik, föreslås ske med hänsyn till Fulviks radbykaraktär. Detta innebär att befintlig bebyggelsestruktur bör kompletteras längs med byvägen.

Vid utveckling av bebyggelsen i Fulvik bör man eftersträva en småskalig brokig karaktär och ställa särskilda krav på taklutningar, komplementbyggnader och huskroppars placering utmed befintlig väg etc. Inom hela området bör anpassningskrav ställas vid ny-, till- och ombyggnation. Under förutsättning att huskroppar utformas så att volymen upplevs små bedöms ny bebyggelse kunna smälta väl in i den befintliga miljön.

Vägarna är smala med delvis dålig sikt. Sammantaget bedöms endast en försiktig förtätning vara lämplig.

Eftersom det är relativt långt att ansluta till närmst belägna kommunala VA-ledning i Djursvik har den befintliga bebyggelsen i området i dagsläget enskilda avlopp.

Nybyggnation i området förutsätter att VA-frågan kan lösas på ett miljömässigt godtagbart sätt, vilket skall prövas i varje enskilt fall. Där så är möjligt förespråkar kommunen gemensamhetsanläggningar.

Efter en första översiktlig analys av området bedöms följande riktlinjer lämpliga vid en eventuell framtida komplettering av befintlig bebyggelse i Fulvik:

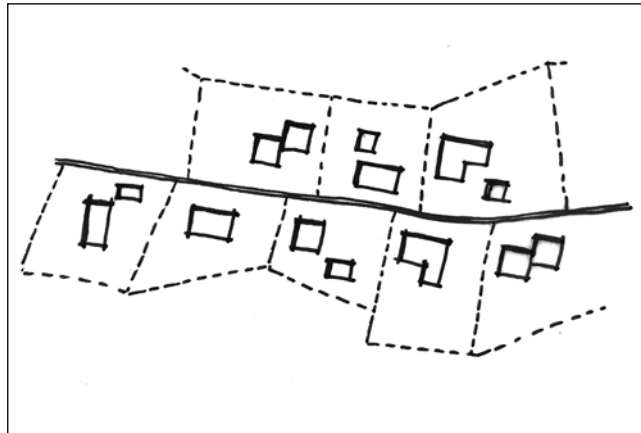
- tomters storlek bör inte avvika allt för mycket från befintliga gårdstomter
- tomtindelningen och byggnaders placering bör ske med stöd mot befintlig bygata
- husens storlek och våningsantal kan tillåtas att avvika från befintlig bebyggelse, förutsatt att huskropparna gestaltas på ett vis som uppfattas småskaligt, dvs t.ex. i vinkel eller genom att sammanbygga två mindre huskroppar
- uthus som garage och ekonomibyggnader bör vara friliggande
- eventuell veranda och uteplatser gestaltas som en enhet med huset och bör inte dominera byggnaden
- vägens småskaliga karaktär, grova träd samt kulturhistoriska element som stengärdesgårdar bevaras i så stor utsträckning som möjligt

Ovan angivna aspekter förutsätter en försiktig exploatering. Bl.a. bör utredas hur stort antal nya hus byvägen tål.

Ytterligare frågeställningar som särskilt bör belysas är avståndet till befintliga aktiva lantbruk. Detta för att minska risken för framtida intressekonflikter mellan lantbruket och boenden.

Principskissen nedan visar förslag på hur ny bebyggelse kan tänkas placeras för att uppnå en god anpassning till Fulviks småskaliga radbykaraktär.

Lämplig tomtindelning och detaljlokalisering bör dock ske i noggrann avvägning mot platsens förutsättningar.

PRINCIPSSKISS RADBYKARAKTÄR

Befintliga förhållanden:

- ca + 2,5 möh
- berörs i hela sin yta av riksintresse kulturmiljövård och av riksintresse för högexploaterad kust
- sydöstra delen angränsar till riksintresse naturvård samt naturreservat, Natura 2000 och värde fullt odlingslandskap
- Kalmarsundsleden passerar genom området
- närmast belägna kommunala VA-ledning: Djursvik/Söderåkra

VYER LÄNGS MED BYGATA I FULVIK

FOTON: EVA DJUPFORS

5.11.2 Gunnarstorps 'Golfby'

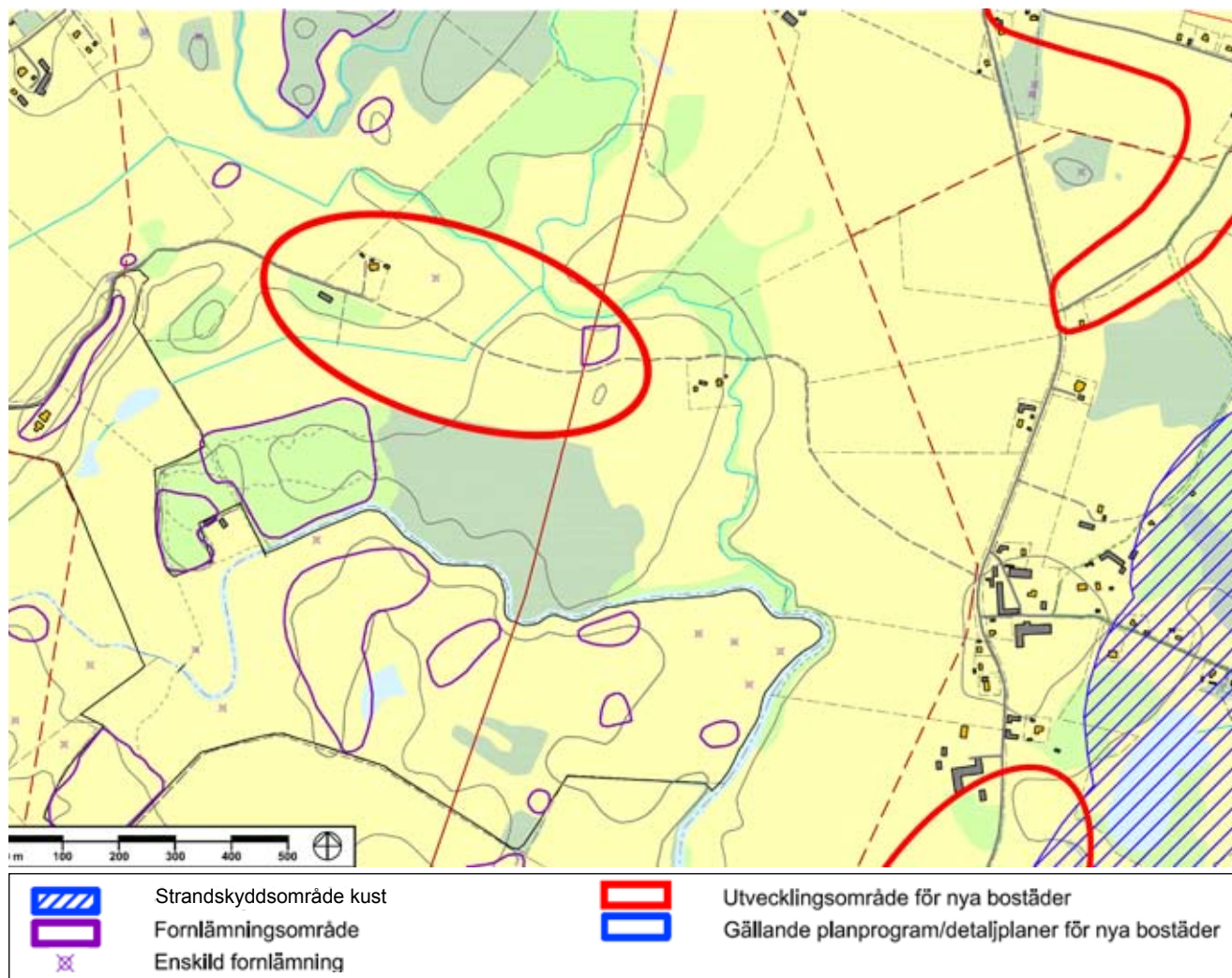
Det utredningsområde som pekas ut ligger i anslutning till Möre golfklubb. Omgivningarna kännetecknas av ett för Möreslätten typiskt bördigt, lätt böljande jordbrukslandskap med åkerholmar, vegetationsridåer och bland- och ädellövskogspartier. Storskaligt jordbruk i öster, Bruatorpsån och dess biflöden samt golfplatsens artificiella miljöer i söder är ytterligare element som kännetecknar landskapet.

I dagsläget nås utvecklingsområdet via en slingrande smal grusväg som är för smal för att bilister skall kunna mötas. Vägen kantas av åker- och betesmarker med förekomst av grova och ur naturvårdssynpunkt värdefulla träd. Även Bruatorpsåns biflöden och därmed indirekt Bruatorpsån kräver hänsyn vid en eventuell framtida exploatering.

Omgivningarna omfattas av riksintresseområde för kulturmiljövård. Inom det utpekade utvecklingsområdet förekommer dock endast enstaka kända fornlämningar.

Söder om golfplatsen vid Almrör finns ett vindkraftverk. Verket bedöms inte hamna i konflikt med en framtida bebyggelseutveckling inom det utpekade utvecklingsområdet. Frågan om eventuell buller- och skuggpåverkan bör, vid en eventuell planläggning av området, ändå särskilt beaktas.

Mot bakgrund av närheten till Möre golfklubb, som utgör en av länets populäraste golf greener, föreslås det att undersöka möjligheten till temaboenden, en s.k. 'golfby'.

Efter en första översiktlig analys av området bedöms att följande riktlinjer bör implementeras vid en eventuell framtida planläggning av området:

- bebyggelsens placering bör ske på höjder eller i sydostlig sluttning med vyer över kulturlandskapet
- värdefulla äldre träd bevaras samt hänsyn tas till kända fornminnen inom området
- riktlinjer för husens utformning är beroende av detaljlokaliseringen och såväl radhus som friliggande hus kan vara tänkbara
- där så är möjligt bör byggnader placeras med stöd mot befintliga element i landskapet, tex i anslutning till trädgångar, stengärdesgårdar och topografin

Följande frågeställningar bedöms behöva belysas närmre vid fortsatt utredning av Gunnarstorps 'golfby':

- frågan om en lämplig tillfart till området från väster. Finns möjlighet till en gemensam parkering strax utanför eventuell framtida golfby?
- möjligheter att bevara vägens småskaliga karaktär i förhållande till exploateringsgrad
- eventuell förekomst av ljud- och skuggpåverkan från befintligt vindkraftverk
- strandskydd gäller längs Bruatorpsån och dess biflöden
- lämpligt skyddsavstånd till djurhållning
- avvägning av olika VA-lösningar gentemot ekonomiska och miljömässiga för- och nackdelar

Befintliga förhållanden:

- ca + 2,5 möh, eventuell risk för översvämningar vid extrema flöden längs Bruatorpsåns biflöden
- berörs i hela sin yta av riksintresse kulturmiljövård och av riksintresse för högexploaterad kust
- angränsar till riksintresse naturvård, naturreservat, Natura 2000, värdefullt odlingslandskap
- närmast belägna kommunala VA-ledning: Djursvik/Söderåkra
- hästhållning förekommer inom området
- Storskalig djurhållning förekommer i Gunnarstorp

OMGIVNINGAR INTILL MÖRE GOLF

FOTON: EVA DJUPFORS

5.11.3 Gunnarstorpsvägen

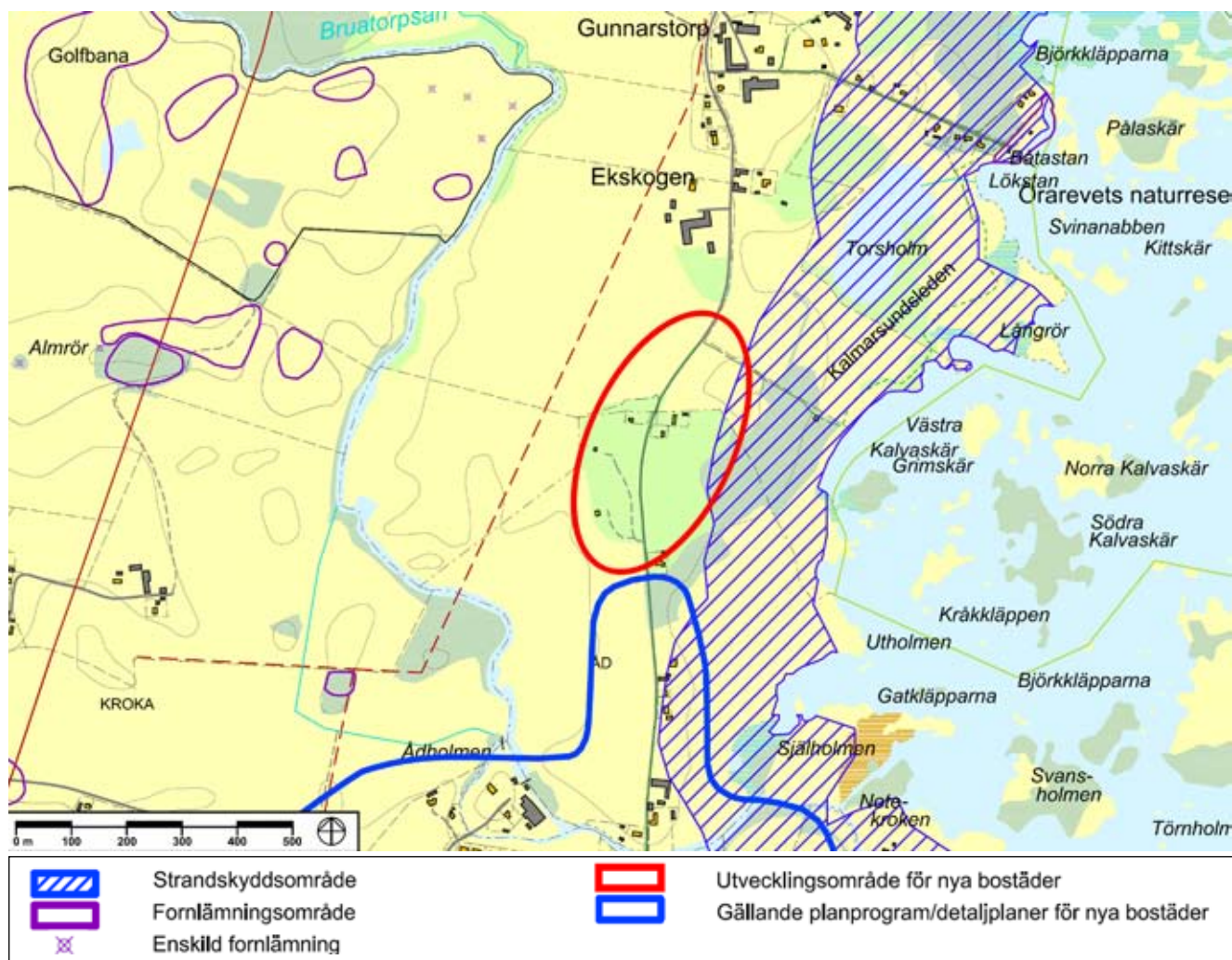
Området nås antingen från söder via Djursviksvägen eller via Gunnarstorp i norr. Vägen är asfalterad och i gott skick men relativt smal. Från Gunnarstorpsvägen som, i förhållande till angränsande marker, är något upphöjd erbjuds mycket vackra vyer såväl mot åkerlandskapet i väster och skärgårdsmiljön med strandängar i öster.

Utredningsområdet utmed Gunnarstorpsvägen ansluter till ett av de områden som beskrivits i gällande planprogram från 2008 för Djursvik. För övrigt kan nämnas att det i Djursviksområdet finns tre detaljplaner som sammantaget möjliggör ca 40 nya bostäder.

Aktivt lantbruk förekommer söder och norr om utvecklingsområdet. Om risk för eventuella konflikter mellan lantbrukets och boendens intressen föreligger och hur de kan minimeras bör särskilt belysas inför en framtida bebyggelseutveckling.

Väster om utredningsområdet vid Almrör finns ett vindkraftverk. Verket bedöms inte hamna i konflikt med en framtida bebyggelseutveckling i området. Frågan om eventuell buller- och skuggpåverkan bör dock särskilt belysas.

I utredningsområdets södra del förekommer ett blandskogsparti som jämförelsevis med sin omgivning ligger på en högre marknivå. Åkerholmar och vegetationsränder kan i det öppna åkerlandskapet utgöra viktiga biotoper för vilt, småfåglar och insekter. Bedömning görs dock att en gallring och försiktig exploatering av skogspartiet i fråga kan tillåtas.

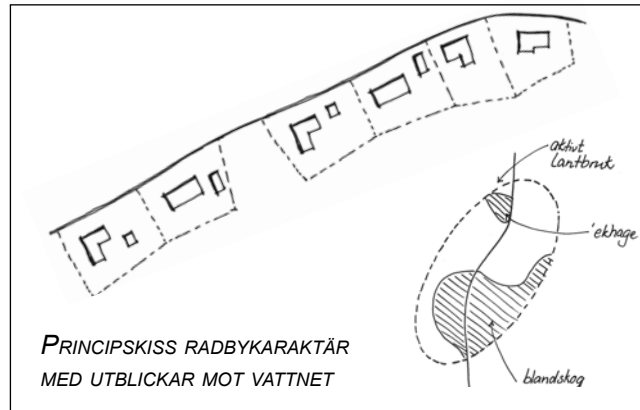

Efter en första övergripande analys av området och mot bakgrund av Djursviks planprogram bedöms att eventuell nyexploatering av bostäder bör kunna ske i anslutning till Gunnarstorpsvägen. Nya bosättningar föreslås därför bygga vidare på befintlig radbykaraktär strax norr om Bruatorpsån. Detta för att dels bevara värdefull jordbruksmark väster om Gunnarstorpsvägen och dels för att minska behovet av utfyllning av mark inför byggnation öster om Gunnarstorpsvägen.

Vid detaljlokaliseringen av husen bör särskild vikt läggas vid bevarandet av vackra siktstråk till vattnet sett från vägen. Principskissen intill ger exempel på hur husen inbördes kan placeras i syfte att både utnyttja vackra vyer samt att bevara siktstråk för trafikanter på Gunnarstorpsvägen.

Aspekter som bör beaktas vid framtida planläggning av området är:

- husens storlek och våningsantal bör tillåtas varieras från befintlig bebyggelse
- uthus som garage och ekonomibyggnader bör vara friliggande
- eventuell veranda och uteplatser gestaltas som en enhet med huset och bör inte dominera byggnaden
- för att anpassa nybyggda hus till omgivningen bör befintliga äldre träd sparas
- särskilda krav bör ställas på VA-lösningar p.g.a. områdets närhet till Bruatorpsån och Kalmarsund
- respektavstånd till befintligt vindkraftverk vid Almrör
- lantbrukets intressen; skyddsavstånd till aktiva lantbruk
- bevarande av siktstråk ned mot vattnet

Befintliga förhållanden:

- ca + 2,5 möh
- berörs i hela sin yta av riksintresse för högexploaterad kust
- angränsar till riksintresse för kulturmiljö och naturvård, naturreservat, Natura 2000, värdefullt odlingslandskap
- Kalmarsundsleden passerar genom området
- närmst belägna kommunala VA-ledning: Djursvik

UTBLICKAR ÖVER ANGRÄNSANDE LANDSKAP I SYDOST

VY MOT NORR RESP SÖDER, STRAX SÖDER OM OMRÅDET

FOTON: EVA DJUPEFORS

5.11.4 Påboda / Månstorp

Påboda/Månstorp ligger i ett storskaligt slättlandskap med fritidshusbebyggelse längs kusten, inom ett avstånd på 1 km norr och 2 km söder om utvecklingsområdet.

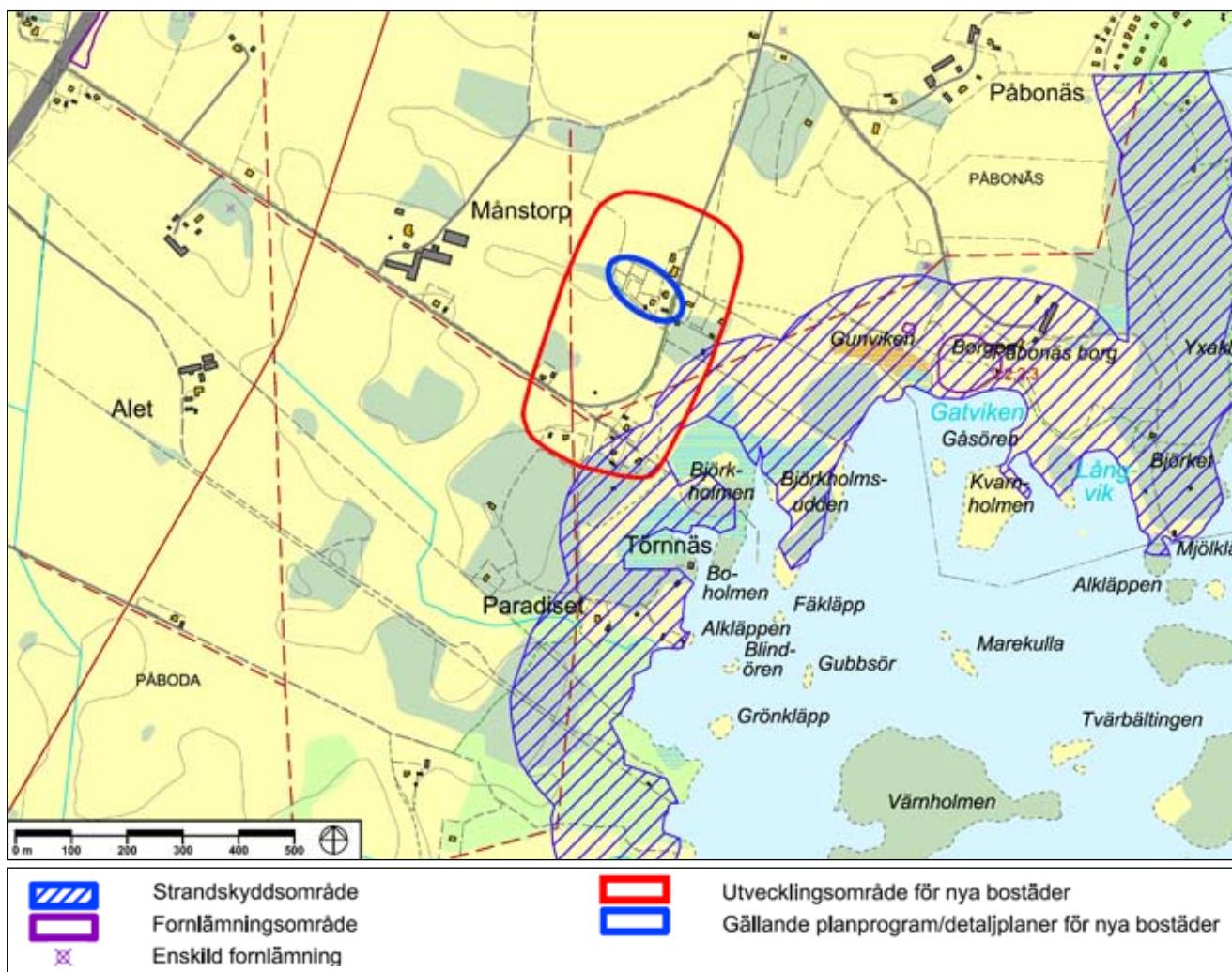
Omgivningarna kännetecknas av för slättbygden typiska bördiga, storskaliga jordbruksmarker. Bebyggelsen utgörs av lantbrukets ekonomibyggnader, boningshus, friliggande bostadshus och mindre fritidshusbebyggelse.

Sett från väster övergår den storskaliga odlingsbygden till ett allt mer brokigt landskap med enbevuxna betesmarker, stengärdesgårdar, vegetationsridåer, strandängar, holmar och skär längs stranden.

Genom utvecklingsområdet leder en bilväg som i väster ansluter till E22 och gör en 90-graders sväng inom utvecklingsområdet för att leda vidare till Djursviksvägen i norr. Innanför vägkröken ligger en vacker björkhage, som dock är tydligt lägre beläget än omgivande landskapsavsnitt. Utredningsområdet berörs enligt Länsstyrelsen inventering i sin nordöstra spets av 'värdefullt odlingslandskap'.

Stora delar av utredningsområdets befinner sig på en marknivå lägre än + 2,0 m, vilket medför att utfyllningsmassor lär krävas för ny bebyggelse. I dagsläget löper ett dike tvärs genom området och man har ställt upp en mindre pumpstation. Detta indikerar att särskilda utredningar om platsens lämplighet för bostadsbebyggelse krävs inför en fortsatt planläggning.

För övrigt hyser området stora boendekvaliteter med vackra vyer över jordbruksslätten och promenadavstånd till stranden. Så utgör exempelvis Kalmarsundsleden och fornborgen 'Påbonäs borg', nordväst om det utpekade utvecklingsområdet, attraktiva utflyktsmål.

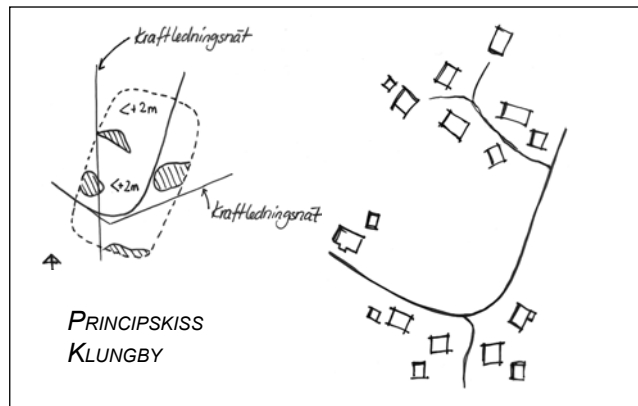
Den nordvästra delen av det utpekade utvecklingsområdet berörs av 'Detaljplan för Påboda 1:11 mm', laga kraft 930118 som möjliggör 7 tomter.

Aspekter, förutom nämnda låga marknivåer som bör beaktas vid en eventuell fortsatt planutredning är:

- kraftledningsnäten som passerar genom området
- avståndet till aktiva lantbruksgårdar och djurhållning i väster och norr
- eventuell påverkan av befintliga vindkraftverk
- aktualitet och eventuellt behov av anpassning av gällande detaljplan
- bevarandet av björkhagens karaktär
- siktförhållanden för trafikanter avseende nya till- och utfarter från planerade fastigheter

Efterföljande principskiss är ett förslag på lokalisering av framtida nya tomter i syfte att undvika låglänta partier. Lokalisering av bebyggelse är tänkbart både i 'kluster' och med 'radbykaraktär'. Gemensamma VA-anläggningar är att föredra.

Lämpligaste fastighetsindelning och detaljlokalisering av bebyggelse förutsätter hänsyn till platsens förutsättningar avseende förekomst av landskapselement som träd, stengärdesgårdar och variationer i terrängen.

STORSKALIGT ODLINGSLANDSKAP

Befintliga förhållanden:

- < +1,5 / + 2,0 möh inom vissa delar av området
- berörs av riksintresse för högexploaterad kust
- berörs till liten del av värdefullt odlingslandskap
- Kalmarsundsleden leder genom området
- närmast belägna kommunala VA-ledning: Djursvik
- aktivt lantbruk och djurhållning förekommer väster och norr om utredningsområdet
- detaljplanelagt område inom utredningsområdet

LÅGLÄNT OMRÅDE NORR OM VÄGKRÖKEN (OVAN)

FOTON: EVA DJUPFORS

5.11.5 Ragnabo runt

Utvecklingsområdet 'Ragnabo runt' börjar vid Enebacken i söder och följer sedan byvägen åt nordväst fram till trevägskorsningen i höjd med Ludensbo öster om E22:an.

Omgivningarna domineras av ett öppet relativt storskaligt och brokigt jordbrukslandskap, där åkrar och betesmarker kantas av stenmurar, vegetationsridåer eller avbryts av åkerholmar och mindre skogsridåer.

Landskapsavsnitten längs med Ragnabovägen är varierande och innefattar stora boendekvaliteter. I områdets sydöstra delar förekommer blandskogspartier som dels har gallrats i naturvårdssyfte och dels är exploaterade för fritidshus. Sammantaget är den befintliga bebyggelsen i området, liksom landskapet, varierande och utgörs av Södra Ragnabo stugområde, friliggande villor, lantbrukens boningshus och ekonomibyggnader.

Norr om utredningsområdet finns en större lantbruksgård. Lantbrukets intressen bör beaktas vid en fortsatt utredning av området.

Kommunalt VA-nät finns utbyggt till Ragnabo, varför en anslutning av all tillkommande bebyggelse torde vara möjlig och eftersträvas.

Söder om utredningsområdet för 'Ragnabo runt', i anslutning till Bergkvara campingplats, finns en detaljplan från 2009 som möjliggör 13 nya bostadstomter.

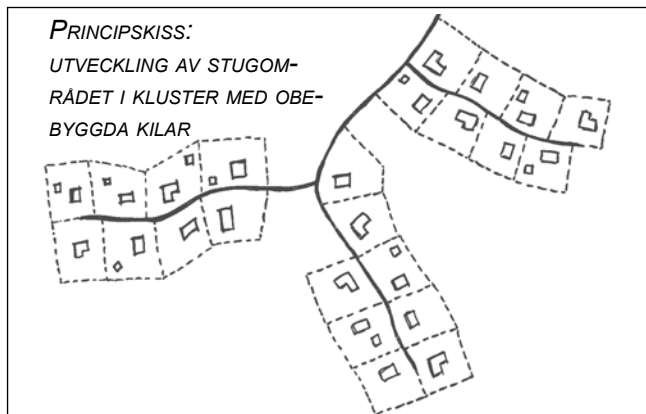
Strandskyddsområde
Fornlämningsområde
Enskild fornlämning

Utvecklingsområde för nya bostäder
Gällande planprogram/detaljplaner för nya bostäder

Efter en första övergripande områdesanalys föreslås att, i en framtida planprocess, undersöka möjligheterna att komplettera Södra Ragnabos stugområde söderut. Ytterligare förtätning bör ske med stor försiktighet, för att bevara obebyggda kilar ned mot vattnet och spara utrymmen som 'allmänningar'.

Vidare bör indelningen av tillkommande tomter ske i relation till befintliga tomters storlek. Något större byggrätter bedöms kunna tillåtas under förutsättning att huskroppar utformas i 'sammansatta enheter'. Detta i syfte att områdets nybyggnationer ska smälta in i angränsande bebyggelsekaraktär. Området föreslås att vidareutvecklas i kluster.

För övrigt föreslås bebyggelsen utvecklas längs med Ragnabovägen. Beroende av efterfrågan av byggbara tomter bör bebyggelsen kunna utvecklas i etapper med radbykaraktär. Respektavstånd bör härvid lämnas till befintligt jordbruk och djurhållning samt siktstråk över det öppna kulturlandskapet bevaras sett från på Ragnabovägen.

Frågeställningar som särskilt bör belysas i det fortsatta planarbetet är:

- hur mycket trafik tål Ragnabovägen?
- strax norr om området finns ett beviljat bygglov för vindkraftverk, med ev krav på skyddsavstånd
- lämpliga respektavstånd till lantbruksgårdar
- strandskyddsdispens i de östra delarna
- lämpliga riktlinjer för tillkommande bebyggelse inom och utanför stugområdet

Generella riktlinjer för husens utformning och placering bör utarbetas i ett planprogram. Förslag till riktlinjer följer nedan:

- avgränsning av fastigheter bör anknyta till landskapets och t.ex. ske genom gårdesgårdar, enkla trästaket och häckar
- tomters storlek bör motsvara storleken av befintliga gårdstomter
- för att anpassa nybyggda hus till omgivningen bör befintlig vegetation, särskilt äldre träd bevaras
- byggnader bör placeras med stöd mot befintliga element i landskapet, tex mot träddungar, stengårdsgårdar och topografin
- huset bör placeras en bit in på tomten
- undvika utfyllnad, schaktning och sprängning
- anpassa husens placering efter tomten och lokala traditioner, vilket i Småland oftast inneburit en placering på höjder eller i sydostlig sluttning
- husens storlek och våningsantal bör inte avvika avsevärt från befintlig bebyggelse
- komplementbyggnader bör vara friliggande
- eventuell veranda och uteplatser bör gestaltas som en enhet med huset och bör inte dominera byggnaden

Befintliga förhållanden:

- ca + 2,5 möh
- berörs i hela sin yta av riksintresse för högexploaterad kust
- berörs i sin västra spets riksintresse för kulturmiljö och angränsar till riksintresse för naturvård
- närmst belägna kommunala VA-ledning: Ragnabo
- aktivt lantbruk och djurhållning förekommer inom och i anslutning av utredningsområdet

LANDSKAP NORR OM RAGNABO

FOTON: EVA DJUPFORS

5.11.6 Lugnet

Utvecklingsområdet Lugnet ansluter till södra Bergkvaras bostadsbebyggelse och småindustrier. Bebyggelsen i södra Bergkvara koncentrerar sig längs med två parallellt gående vägar i sydväst-nordost gående riktning. Industrifastigheterna utgörs i denna del av Bergkvara bl.a. av en aktiv lossningsplats, en bilskrot, Bergkvaras reningsverk samt Vattenfalls lokaler.

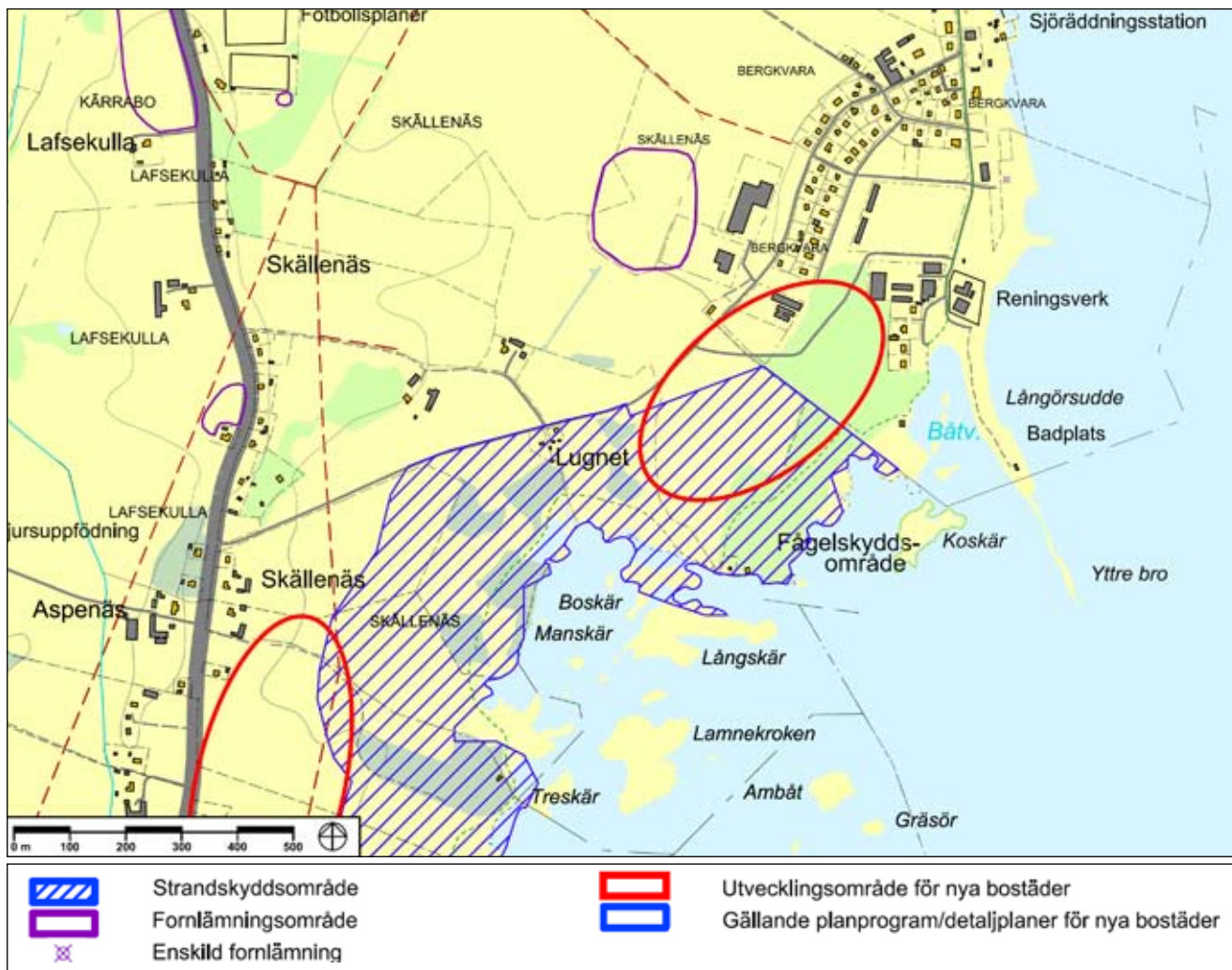
Utvecklingsområdets södra del nyttjas som jordbruksmark medan dess norra del till viss del berörs av planlagt område för industri och väg. Detaljplanen, från 2002-05-27, har i dagsläget inte genomförts. Den planlagda marken kan, pga närheten till vattnet, anses som ett attraktivt område med höga boendekvaliteter.

Dessutom angränsar i söder, ett ur rekreations- och naturvårdssynpunkt mycket värdefullt strövområde, längs med stranden. Grova gamla ekträd, björkar och enar är rikligt förekommande inom den betade strandängen.

I det framtida planarbetet bör kommunen ta ställning till ifall de attraktiva strandnära områdena i södra Bergkvara bör tillåtas att utvecklas för permanent boenden och industrierna på sikt flyttas. I sammanhanget skall dock även nämnas att en utredning bör genomföras över hur stora markområden som bör reserveras för en eventuell framtida utbyggnad av Bergkvaras reningsverk.

Stora delar av området i fråga berörs av strandskydd, varför strandskyddsdispens kommer att krävas vid en framtida planläggning av området.

Positivt med närheten till Bergkvaras reningsverk är att en både kostnadseffektiv och miljömässigt bra VA-lösning lär vara möjligt.

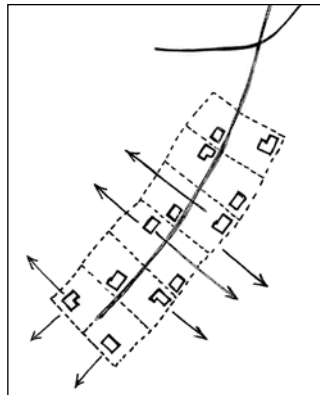

Generellt kan fastslås att det betade strandområdet med dess ålderdomliga träd och strövstigar bör bevaras i sin helhet och en exploatering inom hagmarken bör uteslutas.

Vid en eventuell framtida exploatering för bostäder föreslås därför bebyggelsen lokaliseras på befintlig höjdrygg på den öppna jordbruksmarken väster om naturområdet. Principskissen är ett förslag på hur man kan bygga vidare på Södra Bergkvaras bebyggelsekaraktär.

Relativ stor frihet avseende husens fasadmateriäl och utformning föreslås ges. Detta mot bakgrund av att området kommer att utgöra en ny bebyggelseenhet.

PRINCIPSSKISS

Vid en framtida planläggning av området föreslås byggrätterna styras på så vis att samtliga fastigheter garanteras utsikt dels över kulturlandskapet i väst och sundet i öst.

INDUSTRIOMRÅDE I SÖDRA BERGKVARA

Befintliga förhållanden:

- ca + 2,0 möh
- berörs av riksintresse för högexploaterad kust och riksintresse för kulturmiljövård
- angränsar till riksintresse naturvård
- kommunalt VA finns i Bergkvara; Berkvara reningsverk kan komma att påverka eventuell framtida bebyggelseutveckling
- Kalmarsundsleden angränsar till området

OMGIVNINGARNA I OCH I ANSLUTNING TILL UTREDNINGSOMRÅDET

JORDBRUKSMARK I SYDVÄST

FOTON: EVA DJUPFORS

5.11.7 Kärrabo

Landskapskaraktären kännetecknas av för Möreslätten typiska storskaliga bördiga jordbruksmarker som övergår till ett allt brokigare landskap med trädgångar längs kusten.

Utredningsområdet ligger på ett väl utvecklat strandvallsystem som sträcker sig i nord-sydlig riktning, parallellt med kusten. Strandvallen har en flackt välvd rygghöjd och höjer sig över det omgivande slättlandskapet. I och med utvecklingsområdets något högre läge i landskapet erbjuds vackra vyer över kulturlandskapet.

Enligt kommunens beslut 2009-11-03 kommer det nya kommunala VA-nätet att dras fram till området, varför en anslutning av såväl befintliga som nya bostadshus kommer vara möjligt.

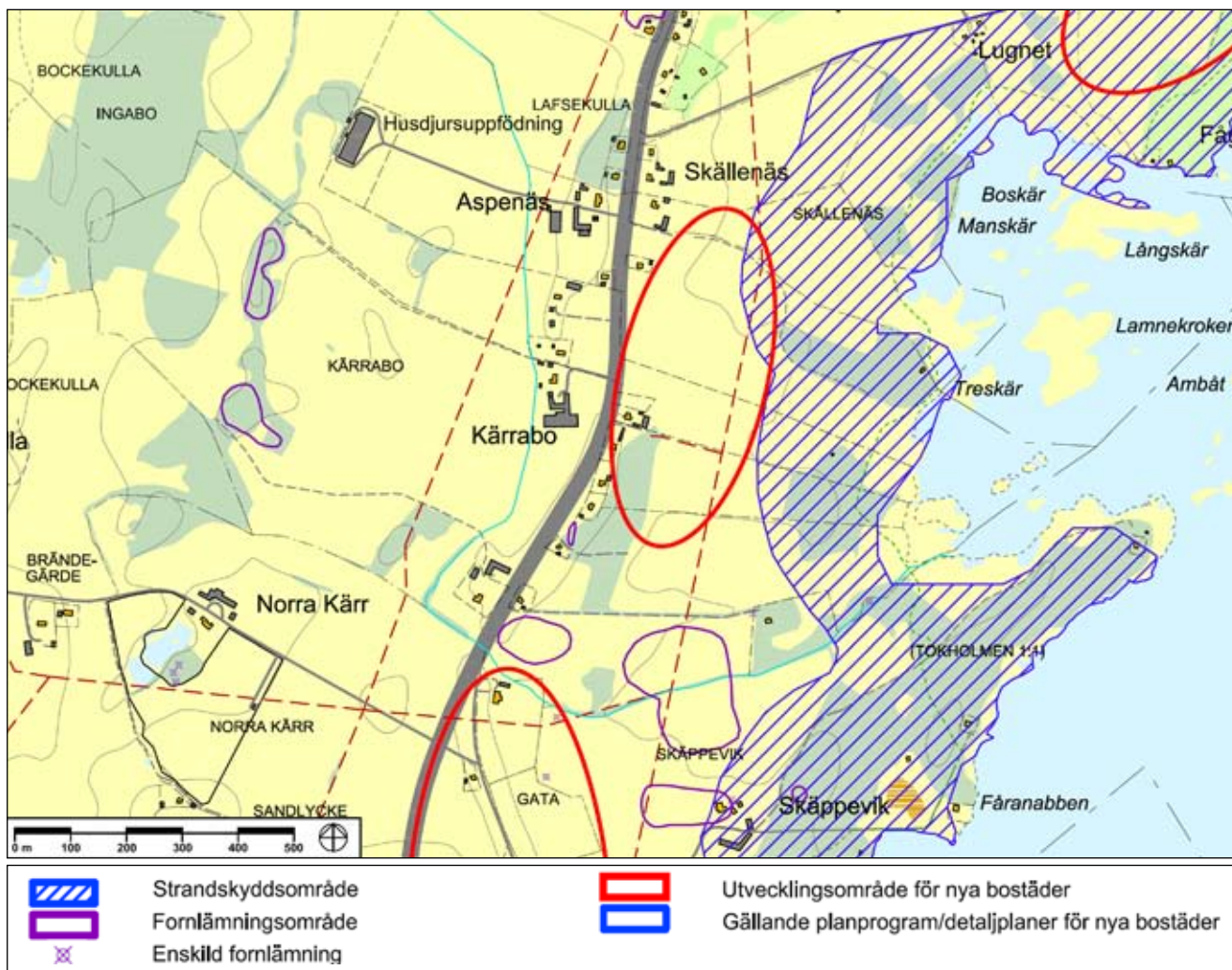
Den befintliga bebyggelsen koncentrerar sig till E22:an och skulle på sikt kunna kompletteras i radbykaraktär.

På grund av utvecklingsområdets läge intill E22:an förekommer dock störningar i form av trafikbuller. Flyttningen av E22:an, vilket diskuterats i tidigare avsnitt, bedöms vara en förutsättning för att kunna skapa attraktiva kustnära boenden i Kärrabo.

Om det finns behov av trafikbulleråtgärder i området bör undersökas oavsett ifall den nya dragningen av E22:an kommer till stånd eller ej. Området rekommenderas att utredas närmre i samband med en framtida eventuell flytt av E22:ans sträckning har.

Befintliga förhållanden:

- ca + 2,5 möh
- berörs av värdefull odlingsmark
- kommunal VA-ledning projekteras i området
- påverkas av trafikbuller från E22:an

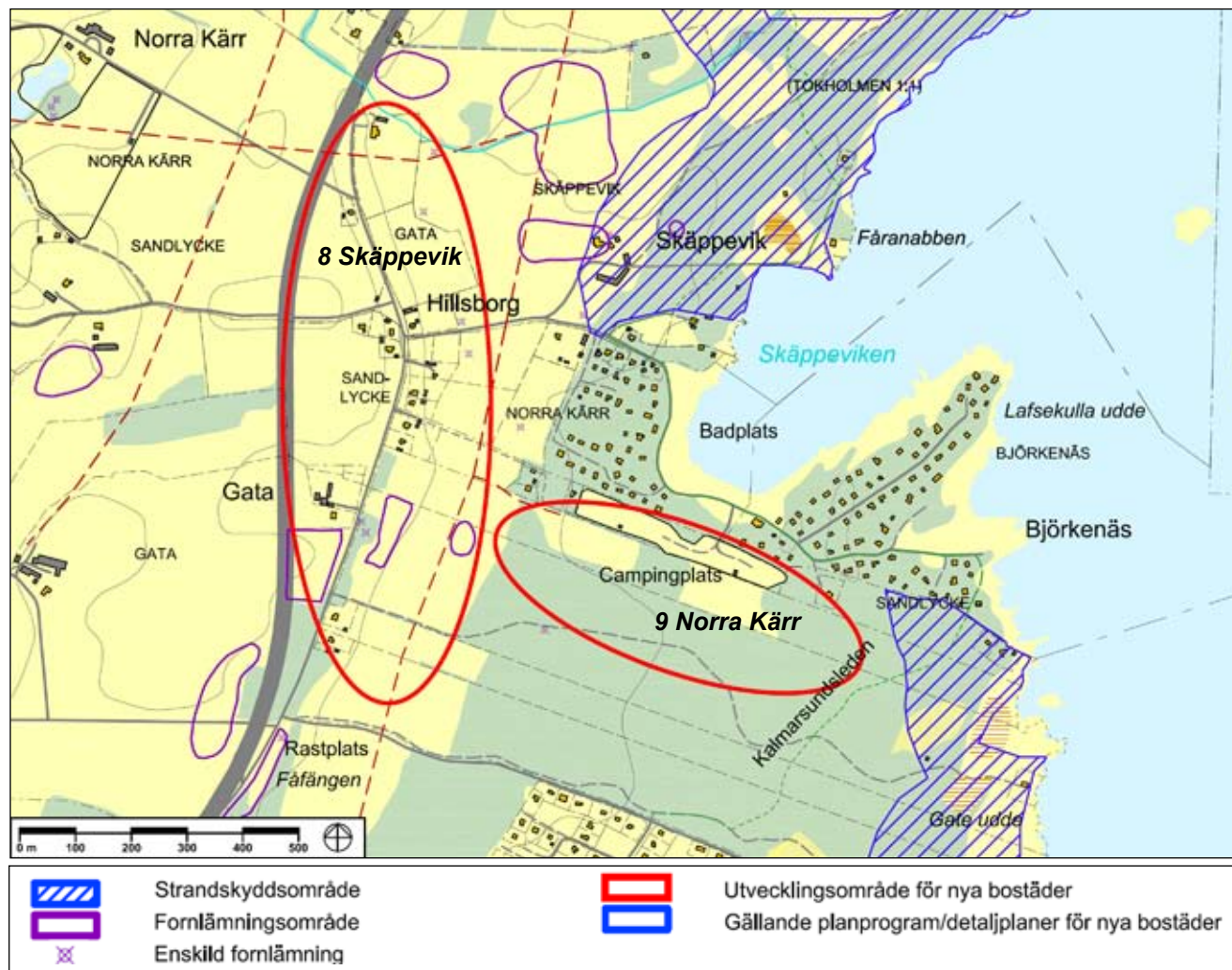
5.11.9 Norra Kärr

Norra Kärrs stugområde ligger vid Skäppeviken. Områdets karaktär domineras av sommarstugor och norra Kärrs camping. Befintliga stugor är av varierande karaktär och ligger inbäddade i gles tallskog.

Övervägande del av befintliga stugor närmast strandlinjer befinner sig på en nivå lägre än + 1,5 möh. Det föreslagna utredningsområdet har begränsats till en yta, på + 2 till +2,5 möh, i anslutning till stugområdet sydväst om Skäppeviken.

Utredningsområdet är naturskönt beläget, endast ett stenkast från Skäppevikens strand och stugområdets badplats. Ändå bedöms områdets attraktivitet som boendemiljö kunna höjas ifall den befintliga campingplatsen flyttas. Detta eftersom campingen med dess stora villavagnar sommartid riskeras att upplevas som en barriär ned mot vattnet.

I det framtida planarbetet rekommenderas ett övervägande av alternativa lägen för campingplatsen kontra bebyggelsens utveckling i Norra Kärrs stugområde.

Befintliga förhållanden:

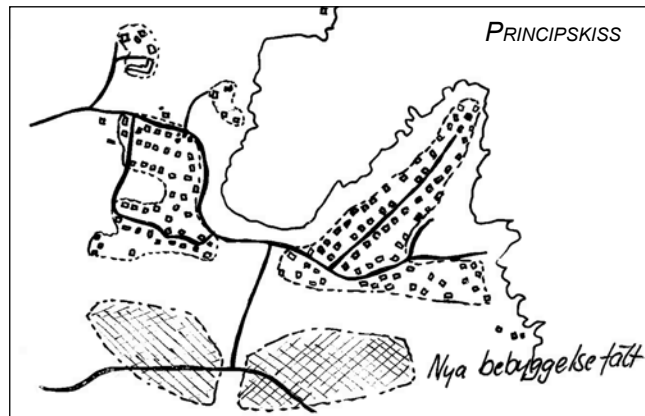
- ca + 2,0 möh - + 2,5 möh
- angränsar till riksintresse för naturvård
- kommunal VA-ledning projekteras i området

Ny bebyggelse i anslutning till Norra Kärrs stugområde föreslås ske i nordväst-sydöstlig riktning samt på så vis att en större oexploaterad yta sparas som 'allmänning'. Detta i syfte att skapa något åtskilda bebyggelsekluster där husens karaktär i det nya bebyggelseområdet i jämförelse till Norra Kärrs stugområde tillåts att avvika.

Principskissen till höger redovisar förslag på läge för nya bebyggelsegrupper. Förslaget förutsätter en flyttning av campingplatsen samt gallring av skogspartiet.

Efter en första analys av Södra Kärr föreslås följande övergripande strategier för områdets utveckling:

- undersöka möjligheter till en eventuell flytt av campingplatsen till annat närbeläget område
- ta fram riktlinjer för byggnaders utformning inom det nya området
- avgränsa lämpliga ytor som bör lämnas obebyggda i syfte att differentiera Norra Kärr till mindre delområden
- utreda lämpligaste sträckning av tillfartsväg till nya bebyggelsegrupper

NORRA KÄRRS CAMPING

STRANDOMRÅDE NORR OM UTREDNINGSOMRÅDET

FOTON: EVA DJUPFORS

5.11.10 Järnsida

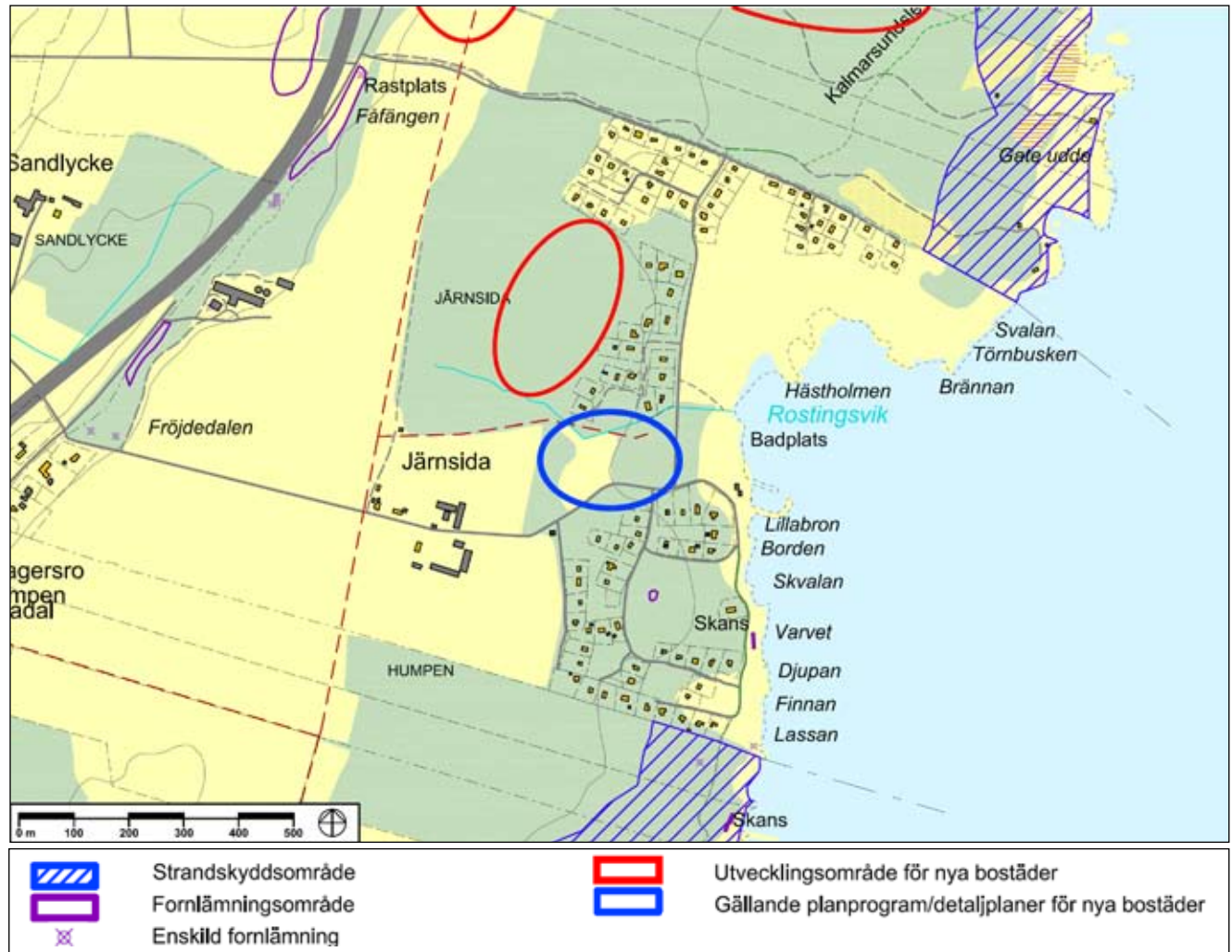
Utredningsområdet angränsar i norr och öster till Järnsida stugområde. Söder om stugområdet finns en detaljplan från 1995 för 15 fritidsbostäder som ännu ej byggts.

Bebyggelsen i Järnsida utgörs i huvudsak av enplans stugor med liggande träpanel och relativt liten takvinkel. Tomterna ligger delvis inbäddade i gles tallblandskog med förekomst av björk och enstaka grova ädellövträd.

Utredningsområdet i sig utgörs av ett tätt skogsbestånd. Avverkning och gallring är således en förutsättning för en framtida eventuell exploatering av området.

Där så är möjligt föreslås skogspartiet att avverkas eller gallras på så vis att 'naturtomter' tillskapas, dvs ny bebyggelse bäddas in bland pelarsalar av exempelvis äldre tallar.

Riktlinjer föreslås att utarbetas för nyttillkommande hus inom utvecklingsområdet. Relativ stor frihet avseende husens fasadmaterial och utformning i jämförelse till befintlig bebyggelse i stugområdet är möjlig eftersom området kommer att utgöra en ny bebyggelseenhet.

Befintliga förhållanden:

- ca + 2,5 möh
- berörs i hela sin yta av riksintresse för högexploaterad kust
- angränsar till riksintresse naturvård
- kommunal VA-ledning projekteras i området
- aktivt lantbruk förekommer söder om utredningsområdet
- Kalmarsundsleden passer öster om utredningsområdet

ALLMÄNNING ÖSTER OM DETALJPLANELAGT (1995) OMRÅDE

NATURTOMTER FÖRESLÅS ATT TILLSKAPAS, ELEMENT SOM STENMURAR OCH ÄLDRE TRÄD FRAMHÄVAS

STUGOR NORR RESPEKTIVE VÄSTER OM UTVECKLINGSOMRÅDET

FOTON: EVA DJUPFORS

5.11.11 Grisbäck

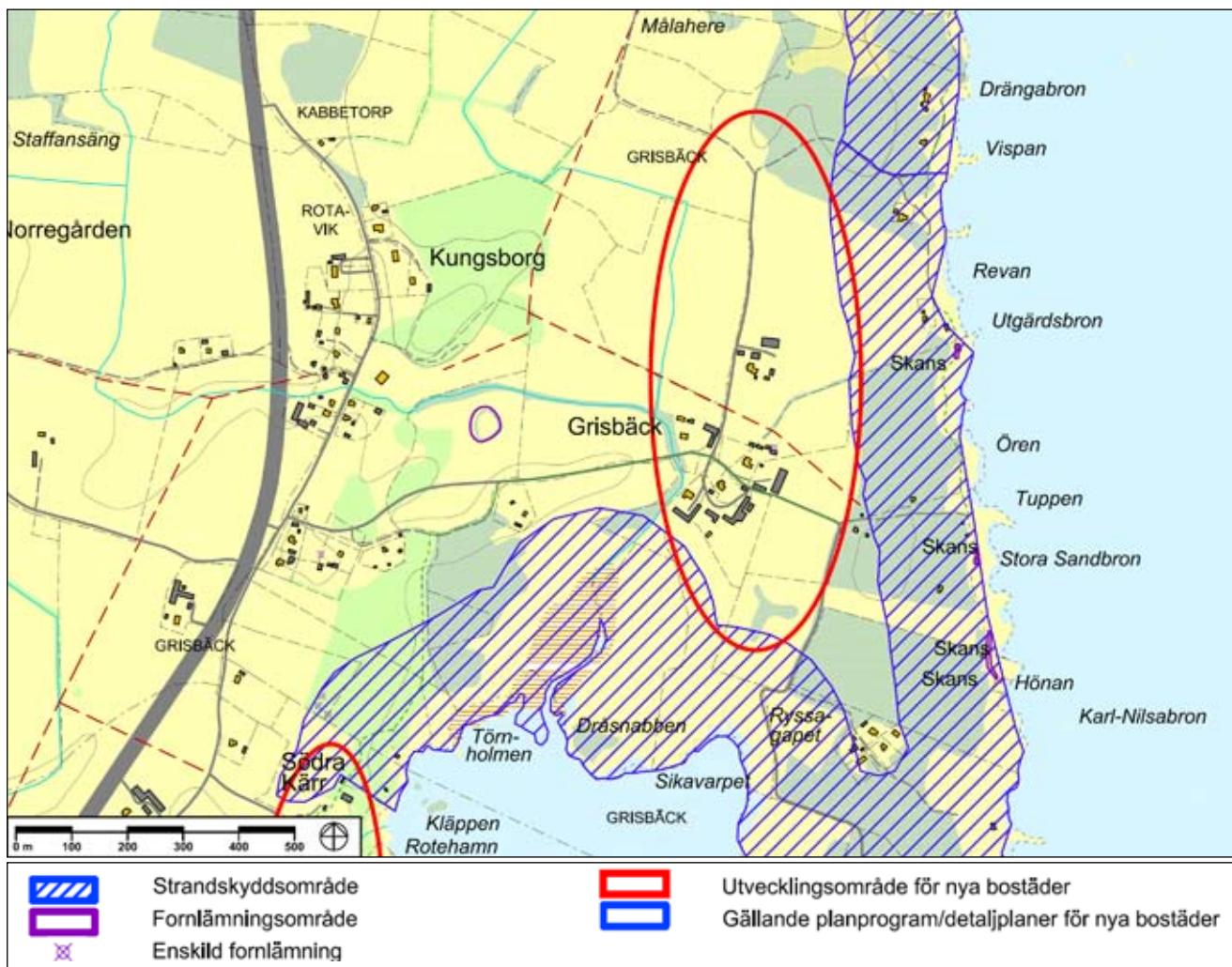
Grisbäck ligger i ett mycket vackert och mosaikartat kulturlandskap. Slingrande grusvägar, stengärdesgårdar, åkerholmar, träddiäer och vidsträckt havssträndängar i öster höjer omgivningarnas upplevelse- och bevarandevärde.

Utredningsområdet omfattar bland annat Grisbäcks by samt angränsande jordbruksmark väster och öster om den norrgående grusvägen. Området ingår i sin helhet i av länsstyrelsen utpekade s.k. värdefullt odlingslandskap.

Vid utvecklingsområdets norra spets tar relativt ung, tät blandskog av löv, gran och tall vid och en mindre skogsväg leder till enstaka fritidshus längs med stranden.

Förutom omgivningarnas landskapsbildmässiga värden har Grisbäcks klungby, som har anor från medeltiden, höga kulturhistoriska värden. Förekomsten av skansanläggningar, lastageplatser, sjöbodar och värdekvarnar längs med Grisbäcks kust är exempel på detta. I sammanhanget kan nämnas att området omfattas av riksintresse för kulturmiljövård.

På grund av dels klungbyns genuina karaktär och den relativt låga marknivån (< 2,0 möh) väster om grusvägen bör stor restriktivitet råda avseende en framtida bebyggelseutveckling i området. För att bevara klungbyns karaktär samt att minska risken för framtida intressekonflikter mellan djurhållning och boenden bör ett respektavstånd hållas mellan ny bebyggelse och befintliga gårdar.

Lokalisering av eventuellt framtida boenden förespråkas således på en höjdrygg i utvecklingsområdets nordöstra del. Det föreslagna läget bedöms som mycket attraktivt då Kalmarsund skymtas i öster och vackra vyer över kulturlandskapet erbjuds i väst.

Trots avståndet till befintlig bymiljö bedöms riktlinjer för bebyggelsens utformning och detaljlokalisering vara avgörande för hur nya boenden kommer smälta in i landskapsbilden.

Aspekter som bör tas ställning till vid utarbetande av riktlinjer för nyttillkommande bebyggelse är:

- anpassningen av fastigheters storlek och avgränsning till landskapets förutsättningar
- skapandet av trafikfart med så litet ingrepp i befintlig stenmur som möjligt
- siktförhållanden för trafikanter och grusvägens kapacitet avseende antal bilar
- anpassa husens placering efter lokala traditioner i möjligaste mån, vilket i Småland oftast inneburit en placering på höjder eller i sydostlig sluttning
- husens storlek, våningsantal och taklutning bör inte avvika avsevärt från befintlig bebyggelse
- uthus som garage och ekonomibyggnader bör vara friliggande
- eventuell veranda och uteplatser gestaltas som en enhet med huset och bör inte dominera byggnaden

Befintliga förhållanden:

- < +2,0 möh till +2,5 möh
- berörs i hela sin yta av riksintresse för högexploaterad kust och riksintresse för kulturmiljövård
- berörs av enstaka kända kulturminnen och värdefullt odlingslandskap
- angränsar till riksintresse naturvård
- kommunal VA-ledning projekteras i området
- aktivt lantbruk förekommer
- Kalmarsundsleden passerar genom området

GENUIN KLUNGBYKARAKTÄR I GRISBÄCK

STRANDOMRÅDE NORDOST OM UTREDNINGSOMRÅDET (OVAN)

HÖJDRYGG I UTREDNINGSOMRÅDETS NORDÖSTRA DEL (OVAN)

FOTON: EVA DJUPFORS

5.11.12 Södra Kärr / Grämkulla

Södra Kärr / Grämkullas utvecklingsområde är beläget längs med kommunens sydligaste kustavsnitt i angränsning till Karlskrona kommun. Likt tidigare beskrivna utredningsområdens omgivning är Södra Kärr / Grämkulla av ett relativt storskaligt lätt böljande kulturlandskap i väst som övergår till ett brokigare av tallbestånd dominerade, landskapsavsnitt längs med kusten i öst.

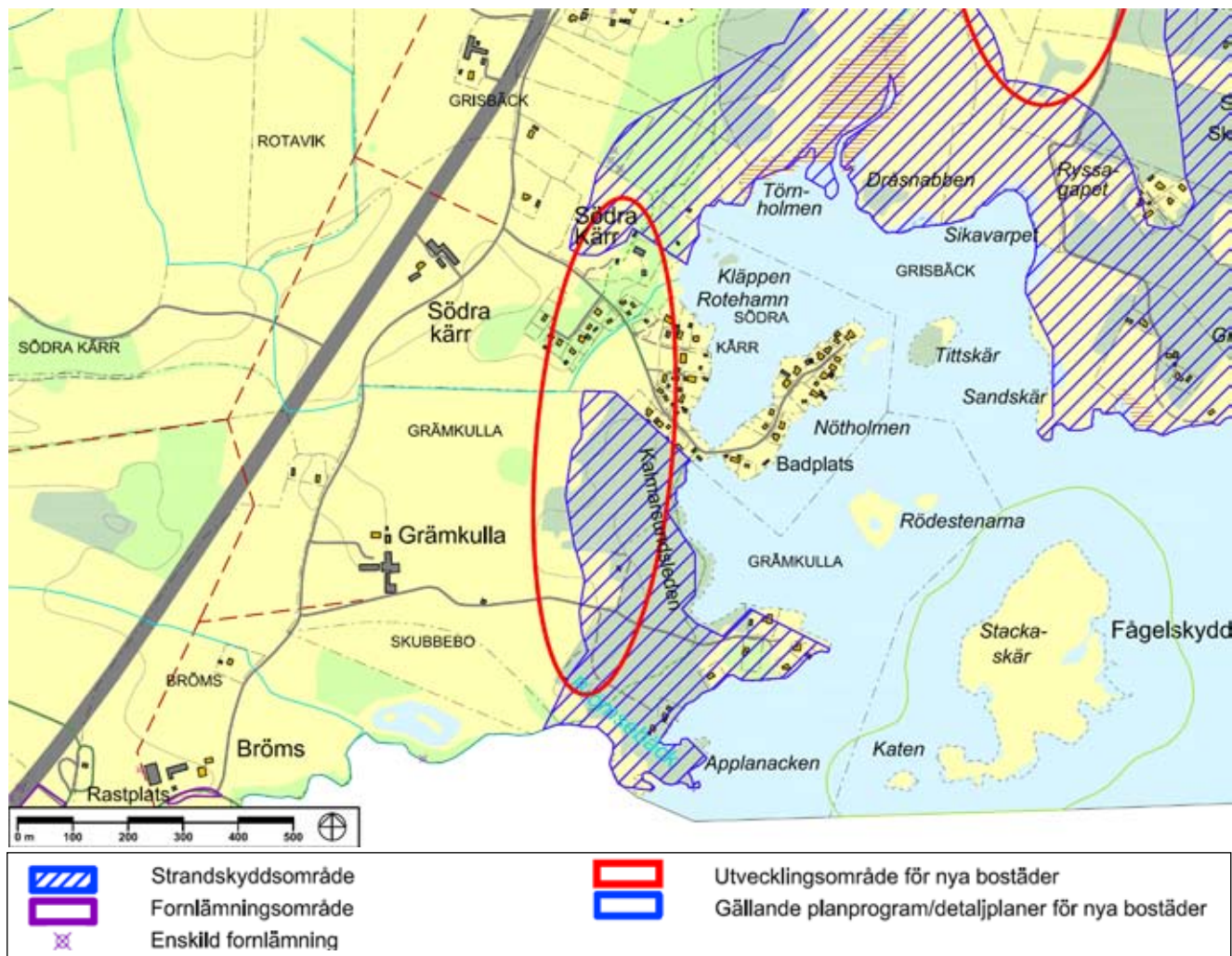
Området nås i söder från en väst-östlig gående väg som leder till Grämkulla stugområde samt i norr från vägen till Södra Kärrs stugområde och Nötholmen. Södra Kärr / Grämkulla berörs i söder av riksintresse för kultur samt omfattas till stora delar av strandskydd.

Efter en första översiktlig analys av området föreslås utvecklingen av området fokuseras dels till dess norra del, dvs till en öppen yta framför f.d. Folkets Park, samt till dess västra delar genom att sammanbinda de två tillfartsvägarna.

Lämplig tomtindelning och detaljlokalisering bör ske i noggrann avvägning mot platsernas förutsättningar.

Det öppna fältet framför f.d. Folkets Park i utvecklingsområdets norra del är betydligt högre beläget än det övriga stugområdet och ramar in av en stenmur med bakomliggande skogsbestånd. Genom gallring av träden inom Folkets Parks område kan havsutsikt skapas för vissa av de nya husen.

För sammanlänknings av södra och norra delen av området föreslås etablering av hus enligt radhuskaraktär i nordsydlig riktning.

Aspekter som bör belysas närmre inför en vidare planläggning av området är:

- lantbrukets intressen då aktiva större lantbruk finns i syd och nordväst
- riksintressenas och strandskyddets syften
- Kalmarsundsledens upplevelsevärden
- ny vägsträckning i nordsydlig riktning anpassas till naturliga förutsättningar
- trafiksäkerheten till och från området
- riktlinjer avseende tomtindelning och byggnaders utförande

VY MOT NORR (OVAN) OCH ÖSTER (NEDAN) VID FOLKETS PARK

Befintliga förhållanden:

- < +2,0 möh till +2,5 möh
- berörs i hela sin yta av riksintresse för högexploaterad kust
- berörs i sydväst och nordost av riksintresse för kulturmiljövård
- angränsar i sydväst till värdefullt odlingslandskap
- angränsar till riksintresse naturvård
- kommunal VA-ledning planeras att dras fram till Grämkulla och Södra Kärrs stugområde
- Kalmarsundsleden passer genom området
- stora delar berörs av strandskydd

VY MOT GRÄMKULLA STUGOMRÅDE

SÖDRA KÄRRS STUGOMRÅDE

VY MOT VÄSTER (OVAN) OCH ÖSTER (NEDAN) I SYDVÄST

FOTON: EVA DJUPFORS

Med energiförsörjning avses i denna plan verksamheter, etableringar och infrastruktur som bidrar till utvinnande och distribution av energi i olika former. Ett miljövänligt och ändamålmässigt användande av resurser och förutsättningar, med fokus på de förnybara energislagen, är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

“Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för... energiproduktion, energidistribution... skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar”.

Miljöbalken (kap 3, 8§)

6.1 ALLMÄNT

Kommunen ska i sin planering främja hushållning med resurser samt verka för en säker och hållbar energitillförsel som tillgodoser energibehovet. Svensk energipolitik eftersträvar för närvarande att stödja energieffektivisering och miljövänlig produktion av el och värme från förnybara energikällor.

Torsås kommun har mycket goda förutsättningar för produktion och användning av förnybar energi, främst genom stor skogsproduktion, omfattande jordbruk och goda vindförhållanden. Kommunen antog därför 2006 ett handlingsprogram för att bli en fossilbränslefri kommun till 2030. Till 2007 ersattes samtliga kommunalt ägda fastigheters värmesystem med oljeeldning med alternativa metoder för uppvärmning, främst pellets (bio-energi).

Goda förutsättningar råder för att skapa en hållbar energiförsörjning och Länsstyrelsen anser att nettoutsläppet av koldioxid kan minska då starka drivkrafter för utvinnande av förnybar energi råder.

REGIONAL ELLEDNING UTANFÖR SÖDERÅKRA (FOTO: ERIK MEJER)

6.1.1 Energiplan

En kommunal energiplan finns för tillförsel och distribution av energi. Planen redovisar lokala mål för den tekniska energiförsörjningen och åtgärder för att nå dessa. Energiplanen redogör även hur, på vilka sätt och var energi i dagsläget produceras i kommunen. För detaljerad information om energiförsörjningen i kommunen hänvisas till denna energiplan. Energiplanen kan komma att revideras och kompletteras vid framtida revideringar.

6.1.2 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att följande förslag genomförs:

- Alternativa energislag bör utvecklas och användandet av förnybar energi bör uppmuntras vid nyexploatering.
- Vid energirådgivning, konsultation och handläggning av bygglovsansökningar bör invånare aktivt informeras om energisnålt byggande, passiv- och plusenergihus och solenergi.

- Vid etablering av större värmesystem bör möjligheterna för sammankoppling, konvertering av befintliga system samt andra effektiviserande åtgärder undersökas.
- Kommunen bör verka för att dialog och samverkan mellan miljöförvaltningen och näringslivet vidareutvecklas.

6.1.3 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Utvecklande och användande av alternativa energislag innebär en effektivare användning av resurser. I jämförelse till havsbaserad vindkraft innebär landbaserad vindkraft dels ökade förutsättningar för delägarskap och dels ökad möjlighet för jordbrukare att få tillskott till sin verksamhet. Bioenergi såsom vindkraft och nyttjande av fjärrvärme kan leda till billigare energi.
- Etablering av vindkraftsparker kan begränsa bebyggelse inom vissa områden.
- Tillämpning av energisnålt byggande, solenergi och sol-el innebär att boendekostnader, energiförbrukning och materialanvändning minskar. Dock kan anläggande av byggnader i vissa fall bli dyrare och mer tidskrävande.
- Åtgärder som bidrar till en allmän effektivisering gör att energiförbrukningen minskar. Vissa energisparande insatser kan vara dyra inledningsvis och måste ses som en investering på längre sikt och i förhållande till lägre förbrukningskostnader.

Social hållbarhet

- Utvecklande och användande av alternativa energislag som bioenergi och vindkraft kan öka utnyttjandet av landskapets resurser och ske i samverkan med brukare. Därigenom kan gemenskap, deltagande och engagemang hos kommunens invånare öka.
- Etablering av vindkraftsparker i glest befolkade områden, med potential till att utgöra större opåverkade och tysta områden med stora rekreativvärden, kan medföra negativ ljudpåverkan.

Miljömässig hållbarhet

- Utveckling och användning av alternativa energislag istället för förbränning av fossila bränslen innebär en minskning av utsläpp av växthusgaser och därmed omfattande miljövinster.
- En ökad etablering av vindkraft kan innebära ett visst ingrepp i landskapsbilden och kulturella värden samt viss fara för fladdermöss, fågel och fisk. Även energiskog kan innebära en förändrad landskapsbild.
- Alternativa uppvärmningssätt som markvärme och vattenvärme kan utgöra bra alternativ till förbränning av fossila bränslen men kan innebära viss inverkan på naturen.

6.2 VINDKRAFT

Nyttjande av vindkraft utgör en möjlighet till en miljövänlig energiproduktion som har stora utvecklingsmöjligheter då den omfattar relativ ny och i ett historiskt perspektiv oprövad teknik.

Vindkraften som källa för energi ska enligt riksdagsbeslut främjas då den är miljövänlig, förnybar och diversifierande för energisystemet.

Den svenska energipolitiken, (elcertifikat; som anger att en viss del av energin ska vara förnyelsebar) samt den

VINDKRAFT UTANFÖR SÖDERÅKRA (FOTO: ERIK MEJER)

stora tekniska utvecklingen innebär att förutsättningarna för etablering av vindkraft i Sverige är mycket goda, även om regeringens mål bedöms vara högt ställt.

Sedan 2009 gäller en planeringsram för vindbruk på 30 TWh till 2020, varav 20 TWh på land och 10 TWh till havs. Syftet med en planeringsram är att skapa planmässiga förutsättningar och därigenom främja utbyggnaden av vindkraft.

År 2008 producerades i Sverige ca 2,2 TWh/år, vilket motsvarar ca 1,6 % av den svenska elproduktionen. Totalt installerad effekt år 2008 var ca 1150 MW.

Ett vindkraftverk ansluts och levererar sin el direkt till det allmänna elnätet, tar sin energi direkt ur vinden och kräver därför inga transporter av bränsle. Inga utsläpp genereras vilket bidrar till en minskad klimatpåverkan samtidigt som förutsättningar för en långsiktig hållbar samhällsutveckling ökar.

Energimyndigheten har tagit fram riksintresseområden för vindbruk. Dessa redovisas på översiktsplanens plankarta och behandlas som områden där vindkraft bör prioriteras. Ett tillägg till översiktsplanen gällande vindkraft har upprättats parallellt med denna översiks-

plan. Där föreslås fler lämpliga områden men även områden som är olämpliga för vindkraft, se vidare separat vindkraftsplan. Vad gäller havsbaserad vindkraft har en "Policy för havsbaserad vindkraft i södra Kalmarsund" tagits fram 2003 av kommuner och Länsstyrelser i Blekinge och Kalmar län. Etableringar i havet bör endast ske inom utpekade riksintresseområde.

Nya regler för etablering av vindkraftverk trädde i kraft den 1 augusti 2009 som innebär att bygglov krävs för att uppföra vindkraftverk om minst en av följande punkter uppfylls för verk som;

- 1) är högre än 20 m över mark,
 - 2) placeras på ett avstånd från fastighetsgräns som är mindre än verkets höjd över marken,
 - 3) monteras fast på en byggnad,
 - 4) har en vindturbindiameter som är större än 3 m.
- (Plan- och bygglagen (8 kap, 2 §))

Enligt den nya lagstiftningen handlägger kommunen byggloven samt anmälan enligt Miljöbalken (9 kap) för verk som är högre än 50 m, för två eller fler verk som står tillsammans eller för varje tillkommande verk som står tillsammans med annat verk.

Tillstånd av länsstyrelsen krävs för;

- två eller fler verk, högre än 150 m (inkl rotorblad),
- sju eller fler verk, högre än 120 m (inkl rotorblad),
- varje verk som tillförs i redan tillståndspliktig grupp
- varje tillkommande verk som tillsammans med befintliga uppnår ovan nämnda gränser

I dessa fall kan kommunen lämna ett yttrande om etableringarna.

Tillstånd kan sökas frivilligt även för de verk som ej kräver sådant och i de fall verken tillståndsprövas enligt miljöbalken utgår bygglovkravet.

6.2.1 Effekter

Ett vindkraftverk kan i drift alstra ljud från vingspetsar, växellåda, fläkt eller transformator. Vissa av dessa ljud kan begränsas genom isolering och färdas som regel inte någon längre sträcka. Då rekommenderade ljudnivåer intill bostadshus inte får överskrida 40 dB(A) lokaliseras vindkraftverk i regel på ett minimiavstånd på ca 400 meter till bebyggelse. Beroende på lokala förhållanden och antal verk kan större avstånd krävas. Det finns även skugg- och soleffekter som kan påverka omgivningen runt ett vindkraftverk. Bestämmelser om verkens utformning i Plan- och bygglagen och Miljöbalken reglerar sådan påverkan. I samband med varje ansökan för nyetablering av verk måste redovisas hur ljud, skuggor etc påverkar omgivningen innan tillstånd kan ges.

Etablering av vindkraft bedöms kunna påverka fiskar, fåglar och fladdermöss vilket främst skulle kunna påverka miljökvalitetsmålet om ett rikt växt- och djurliv. Havsbaserad vindkraft bedöms för vissa fiskarter innebära positiva effekter då korallliknande miljöer kan skapas på verkens fundament. Samtidigt kan ljudpåverkan och magnetfält ha inverkan på andra fiskarter (forskning om dessa aspekter pågår).

Sjöfåglar bedöms inte påverkas negativt på ett betydande sätt, dock måste man inför etablering av havsbaserade verk exempelvis ta flyttfåglars nord-sydliga stråk i beaktning. Mer forskning behövs i området för att kunna göra tydliga bedömningar av vindkraftens påverkan på djurlivet.

6.2.2 Konflikter

Vindkraften har stora fördelar i ett långsiktigt perspektiv och ett högt samhällssyfte avseende att skapa ett hållbart samhälle, ett sunt globalt klimat och en frisk välmående miljö för våra kommande generationer. De mest förekommande invändningarna mot vindkraft rör en negativt påverkad landskapsbild, påverkade kultur- och boendevärden samt ianspråktagande av mark för olika allmänna intressen, exempelvis framtida bostäder.

Möjligheter till att skapa attraktiva kustnära boenden och de goda vindförhållandena för vindkraft längs kusten står ofta i konflikt. Detta beskrivs närmare i den vindkraftsplan som tagits fram som tillägg till översiktsplanen. Vindkraft kan etableras i samverkan mellan de som bor i området genom att man äger andelar i kraftverket. På så sätt kan de som bor i närheten av vindkraften på ett tydligt sätt uppleva fördelarna.

VINDKRAFT I KALMARSUND, UTGRUNDEN I (FOTO: ERIK MEJER)

6.2.3 Etableringar i Torsås kommun

I Torsås kommun finns i dagsläget 7 landbaserade vindkraftverk med en samlad energiproduktion av totalt ca 10 MW. Det finns 7 havsbaserade vindkraftverk öster om kommunen, vid Utgrunden. Vid Stengrund strax sydöst om Torsås kommun finns ytterligare 5 havsbaserade verk.

Inom i stort sett hela Torsås kommun är vindförhållandena relativt gynnsamma. Flera olika företag har visat intresse av landbaserad vindkraft i kommunen. Även ett flertal markägare i kustområdet har visat intresse för att etablera enstaka verk. Planer finns för närvarande på att bygga ut vindkraftsparken till havs utanför Trolleboda med 30 nya verk inom riksintresseområdet för vindbruk till havs. Vattenfall AB och Sjöfartsverket ansvarar för att sjösäkerhetsåtgärder vidtas. 24 nya verk planeras

dessutom öster om kommunens havsområde och ska utgöra Utgrunden II. På land finns färdiga tillstånd för totalt 21 verk med 1-3 MW-effekt, fördelat på 4 olika platser i kommunen. I dagsläget är dem inte uppförda än. Det finns även aktuella ansökningar för ytterligare 23-28 verk (2-3 MW) som är under pågående handläggning.

6.2.4 Riktlinjer för framtida etableringar

Planering av havsbaserad vindkraft bör bedrivas i samarbete med angränsande kommuner och länsstyrelser. En vindkraftsplan för landbaserade verk upprättas parallellt med denna översiktsplan och utgör ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Där beskrivs bland annat vilka områden som anses förenliga med vindkraft samt var det ej bör etableras verk, enligt nedan sammanfattande analys för riktlinjer;

- I de områden som bedöms förenliga med vindkraft finns få motstående intressen. Inom dessa områden uppförs med fördel vindkraftverk i grupper. Hur många beror på typen av landskap. I öppet landskap bör en grupp bestå av ett mindre antal verk medan det i kupe- rad skogsbygd kan vara större grupper.

- Inom de områden som *eventuellt* är förenliga med verk finns bevarandevärda intressen för bl a natur- och kulturmiljö. Möjlig utbyggnad beror på typ av bevarandevärde samt hur värdefull landskapsbilden bedöms vara. I dessa områden bör i första hand en komplettering till befintliga verk ske. Det bör uppmuntras att befintliga verk byts ut mot mer energieffektiva. Mindre grupper (2-3 verk) kan tillåtas om bevarandehänsynen tillåter det och ingen påtaglig skada uppstår.

- Vindkraft bör inte tillåtas inom Natura 2000-områden, djur- och fågelskyddsområden, naturreservat, områden med mycket värdefull landskapsbild, områden av riksintresse enligt 4 kap 4§ Miljöbalken samt inom särskilda skyddsavstånd mot tätorter, kyrkor, bostäder och infrastruktur.

Kommunens ställningstagande är att nya verk skall uppföras i grupper och att enstaka verk ska undvikas, samt att inga nya verk skall uppföras öster om E22. Se vidare separat Vindkraftsplan.

6.3 ELNÄT

De två största ledningarna på 50 kV och 130 kV som går genom kommunen sköts av företaget E.ON som ansvarar för de regionala ledningarna samt delar av det övriga elnätet. Större delen av det övriga elnätet sköts för närvarande av företaget Kreab. Vissa arbeten krävs vid kablfiering och anslutning av ny bebyggelse till det befintliga elnätet.

E.ON anlade under 2007-2008 kablar mellan Söderåkra och Stuvnäs, via Djursvik. Anläggande av kabel har också utförts under 2008 mellan Brömsebro och Norra Appleryd. E.ON planerar även kablfiering av LSP (lågspänningsabonnemang) i Grämkulla och Ragnabo. Kreab har under 2007 utfört kablfiering på sträckorna Trankvill – Bidalite samt Fagerek - Magdegärde. Under 2007 anlades jordkabel från E.ON:s station (130 kV) i Mulatorp till Torsås samhälle samt kablfiering mellan Gullabo och Kroksmåla. I framtiden planeras en kabel mellan Magdegärde och Hästmahult.

Elnätets kraftledningar genererar viss sorts strålning som kan påverka människor negativt. Dessa aspekter bör utredas i ett policyarbete och kan sen komplettera planen vid framtida revideringar.

6.4 BIOENERGI

Med bioenergi menas den förnyelsebara energin som utvinns ur biomassa, "material med biologiskt ursprung som inte eller i endast ringa grad omvandlats kemiskt eller biologiskt", exempelvis energiskog och flis. Bioenergi används främst till uppvärmning men även till elproduktion och framställning av drivmedel (exempelvis etanol, rapsolja eller biogas, läs mer i avsnitt 7.11 och 15.2.3).

Bioenergi produceras till 90% inom skogsbruket, främst från avverkningsrester och restprodukter från såg- och massaindustrin.

TRÄ OCH FLIS SOM EXPORTERAS FRÅN BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

Bioenergi:

1. Bidrar inte till växthuseffekten
2. Skapar fler användningsområden för skogsägarernas råvaror
3. Skapar möjligheter för fler tjänster, jobb och produkter på landsbygden
4. Använder restprodukter, bidrar därför till en effektivare energiproduktion

När träflis kokas till pappersmassa bildas svartlut som idag är den största bioenergikällan i Sverige. 2% av den svenska åkerarealen används idag för energiproduktion, bestående av salix (videväxter) och ABP (animaliska biprodukter) men även torv (en organisk jordart).

Även djurbesättningarna i kommunen kan på sikt utgöra förutsättningar för utvinande av bioenergi genom biogas. Framtida möjligheter finns även för toalettavfall.

Utvecklingen av möjligheter till nyttjandet av bioenergi är en viktig förutsättning för att kunna minska användningen av fossila bränslen och samtidigt kunna erbjuda kostnadseffektiva, hållbara och internationellt konkurrenskraftiga energislag.

En obalanserad satsning kan dock medföra att framställningsprocessen blir energikrävande och att en konkurrenssituation skapas mellan bioenergiproduktionen och framställning av andra produkter, exempelvis energigrödor och vanliga sädeslag, energiskog och skogsråvara. Satsningen på bioenergi kan därmed i vissa fall innebära att öppna ytor planteras igen, något som främst kan påverka miljö kvalitetsmålet om ett rikt odlingslandskap.

Pellets för uppvärmning är ett biomaterial med hög energitäthet. Kommunen använder pellets i ett flertal av sina större fastigheter. Eldning av pellets är lämpligt för fastigheter på landsbygden där det är långt till fjärrvärmesystemen.

6.5 FJÄRRVÄRME

Fjärrvärme är en process där olika material förbränns i en anläggning och distribueras till konsumenter för uppvärmning. Fjärrvärme har en begränsad räckvidd och är lämpligast i tätbefolkade områden. Torsås fjärrvärmenät AB bildades 2002 och är till 50 % ägt av kommunen. I Torsås finns 150 abonnenter och en närvärmecentral planeras i Söderåkra med sju anslutna fastigheter.

I kommunens kretsloppscenter Vågen (i Bergkvara) finns en mindre närvärmecentral med för närvarande tre anslutna fastigheter. Utbyggnad av uppvärmningsalternativ, exempelvis fjärrvärme, kan innebära vissa ingrepp i stadsmiljön. Detta kan främst påverka miljö kvalitetsmålet om en god bebyggd miljö. Dock sker dessa under begränsade tider och bör med fördel kunna utgöra tillfällen att förbättra gatumiljöer inom dessa områden.

6.6 SOLENERGI OCH SOL-EL

Solvärme genereras genom omvandlingen av solens strålar till värme för att producera varmvatten och husvärme. Ett system med solvärme består av en solfångare där isolerad vätska värms, leds ner i en värmeväxlare/värmepump och vidare i husets system. Statliga bidrag kan sökas hos Länsstyrelsen och möjligheter finns idag att låta så kallad "sol-el" gå direkt in i elförbrukningen. Systemet kan balansera mellan sol-el och den vanliga elen. Utvecklingen inom detta område går snabbt. I Torsås kommun finns ännu inga kommunala fastigheter som använder solenergi, däremot ett fåtal privata.

6.7 VÄRMEPUMPAR

6.7.1 Bergvärme

Värme kan utvinnas ur berg genom att en flytande vätska värms genom cirkulation i ett rörsystem som är nedgrävt i ett djupt borrhål. Bergvärmen är pålitlig och miljövänlig. I Torsås kommun används bergvärme aktivt, effektiviteten beror på fastighetens storlek och ett hundratal privata etableringar finns. Det går att kombinera bergvärme med solenergi då metoden kan göras mer effektiv.

6.7.2 Markvärme

Värme kan utvinnas genom ett system av slangar i marken. Tekniken begränsas utav tillgång till markyta samt genom sin sänkande effekt på marktemperaturen. I Torsås kommun har det inte varit aktuellt att ansluta någon av de offentliga fastigheterna till markvärme men ett fåtal privata etableringar finns. Tekniken är lämpligast på landsbygden.

VALLMANSGÖL I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

6.7.3 Luftvärme

Värme kan utvinnas ur luft på olika sätt och luftvärme kan kombineras med andra slags värmepumpar. I Torsås kommun används luftvärme för närvarande till fem kommunala och tusentals privata fastigheter. Det är ett bra alternativ för uppvärmning i vattenskyddsområden eller andra områden där markgrepp är olämpliga. Luftvärme används ofta som komplement till andra uppvärmningssätt.

6.7.4 Vattenvärme

Med hjälp av en flytande vätska som leds igenom ett rörsystem på botten av en sjö eller å samt värmväxlare och värmepump, kan värme utvinnas ur vatten. Systemet kan även användas till fjärrkyla (nerkylning) vid omvänd användning. Metoden kan dock påverka botten sediment i vattenmiljöer.

I Torsås kommun används för närvarande inte vattenvärme till någon kommunal fastighet men ett fåtal privata slingor finns, exempelvis i Vallmansgöl i Torsås.

6.8 ALLMÄN EFFEKTIVISERING

Att effektivisera energiförbrukningen och spara el är en grundläggande förutsättning för att kunna skapa ett hållbart samhälle. Gatubelysning är ett exempel på områden där kommunen kan minska sin energiförbrukning. De 200 industrianläggningar, företrädesvis inom verkstadsindustrin, står för 37% av kommunens energianvändning. Dialog och kontakt mellan kommunen och industriföretagen är viktigt för att kunna skapa den utveckling man önskar. Det befintliga miljönätverk som finns i kommunen kan i detta sammanhang spela en stor roll.

6.9 ENERGISNÅLT BYGGANDE

Det finns olika sätt att spara energi i byggande och drivande av hus. Resurs- och energisnålt byggande består exempelvis av att bygga välisolerat, ha en fungerande ventilation, ett effektivt värmesystem och resurssnåla vitvaror.

Ett exempel är s.k. passivhus, som värms upp av dem som bor och rör sig i det. Plusenergihus är hus som genom ett effektivt utnyttjande av främst solenergi genererar mer energi än husets boende förbrukar. Ett ökat energisnålt byggande kan bidra till att behovet av uppvärmning minskar. Läs mer om sätt att spara energi på landsbygden i skriften "en levande och hållbar landsbygd" från Lantmäteriet.

Med kommunikationer och transporter avses i denna plan förflyttningar, resande, kommunikationer och trafik av olika slag. En miljövänlig, modern och väl underhållen transportsektor, som utnyttjar resurser och befintliga anläggningar effektivt samt möjliggör goda kommunikationer är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

”Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för... kommunikationer... skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.” Miljöbalken (kap 3, 8§)

7.1 ALLMÄNT

En grundförutsättning för utveckling och tillväxt i kommunen är kommunikationer och transporter. Dagens samhälle blir alltmer rörligt, flexibelt och tillgängligt. Externa lokaliseringar av företag och verksamheter har blivit allt vanligare och nya förutsättningar för regionala samarbeten har också skapats.

Dock innebär ett ökat transportbehov bl.a. miljöproblem i form av exempelvis buller, avgaser, intrång i värdefulla natur- och kulturvärden, påverkan på stads- och landskapsbilden, barriäreffekter och bristande säkerhet. Om dessa miljöproblem ska kunna bekämpas måste transportbehovet tillgodoses effektivare och transporter lösas på ett miljöanpassat sätt. För att skapa ett hållbart samhälle är det även av stor vikt att kollektivtrafiken ges förutsättningar för att utvecklas och nyttjas (läs mer om trafik i kommunens kustvårdsplan).

I samhällenas centrala delar är konflikterna mellan olika trafikslag och intressen som störst. Gatorna har ofta flera funktioner, såsom genomfartsväg, affärs- och centrumstråk samt bostadsgata. Det är viktigt att notera att trafiken ofta är nödvändig för ett samhälles och dess lokala handels överlevnad.

Ett exempel på åtgärder som genomförts för att förbätt-

ra trafiksituationen i Torsås samhälle är ombyggnaden av Allfargatan, 1994. Projektet drevs i samverkan mellan Vägverket Region Sydöst och kommunen och effekterna av projektet är mycket positiva. Hastigheten, bullerstörningarna, riskerna för oskyddade trafikanter, barriäreffekterna och den dåliga trafikmoralen minskade. Tryggheten och trafiksäkerheten ökade, gatan handikappsanpassades, gatumiljön blev mer trivsamt och trafikrytmen mjukare.

ALLFARGATAN I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

En mycket viktig aspekt avseende kommunikationer och transporter är tillgängligheten. Alla kommunens invånare ska (enligt lag) oberoende av fysiskt skick kunna ta sig obehindrat mellan kommunens olika samhällen, aktiviteter och tänkbara målpunkter. Ett handikappspolitiskt program finns i kommunen som analyserar och föreslår förbättringar avseende tillgängligheten i kommunen. Programmet bör kompletteras med en utvecklad syn på tillgänglighet och barn- och ungdomsperspektivet vid framtida revideringar.

7.1.1 Fyrstegsprincipen

Vägverket och Banverket har i ett samarbete tagit fram en princip för projekterande av vägar och infrastruktur. Att följa principen innebär att man strävar efter att påverka och nyttja befintliga förutsättningar så effektivt som möjligt innan man planerar nya projekt.

Fyrstegsprincipen:

1. Åtgärder som kan påverka transportbehovet och val av transportsätt
2. Åtgärder som ger effektivare utnyttjande av befintligt vägnät och fordon
3. Begränsade ombyggnadsåtgärder
4. Nyinvesteringar och större ombyggnadsåtgärder

7.1.2 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att nedanstående förslag genomförs:

- Fyrstegsprincipen bör följas i väg- och infrastrukturprojekt ur hållbarhetssyfte.
- Behovet av bilen bör ur miljö- och hållbarhetssynpunkt minskas.
- Förutsättningar för gång- och cykeltrafik inom och mellan samhällen bör förbättras. Sammanhängande tillgängliga vägnät bör skapas mellan Torsås, Bergkvara, Söderåkra och Gullabo genom breddning samt alternativa vägar. Möjlighet till en cykelled längs kommunens kuststräcka bör utredas.
- E22:ans framtida expansionsmöjligheter bör säkras och ingen ny bebyggelse tillåtas närmare vägen än 50 meter (områden i samhällen undantagna). Åtgärder bör vidtas av Trafikverket vid utbyggnader för att motverka barriäreffekter och buller.
- Av säkerhetsskäl bör ingen ny bebyggelse tillkomma i områden utanför samhällen 30 meter från väg 504 och väg 130. På övriga vägar är 12 meter gräns för byggnadsfritt avstånd
- Ur kommunal och regional utvecklings- och säkerhetssynpunkt bör E22:an i sin helhet samt delsträckan av väg 504 väster om Torsås ges en högre standard.
- Ny förbifart i Torsås bör på lång sikt anläggas för att ytterligare avlasta Allfargatan från tung trafik och genomfart.

- En förbifart för E22 bör anläggas av Trafikverket väster om Bergkvara för att avleda tung trafik från samhällets centrala delar. Förbifarten bör ej hindra samhällets expansionsmöjligheter eller påverka befintligt vattenskyddsområde negativt. Kvaliteten på befintliga avfarter från E22 bör ses över och skyltningen bör göras tydligare för att underlätta för turister och besökande.
- Vid framtida upphandlingar av kollektivtrafik bör attraktivitet, tillgänglighet, miljövänlighet, trygghet och säkerhet prioriteras. Åtgärder bör vidtas för att förbättra förutsättningar för att resa kollektivt. I framtiden bör möjligheter att anlägga fler stationer, skapa möjlighet att beställa extrainsatt buss över internet samt samordna kollektivtrafik på landsbygden med exempelvis postservice, utredas. Hänsyn bör tas till framtida möjligheter att etablera järnväg och om möjligt lokalisera kollektivtrafik i dessa stråk.
- Kollektivtrafiken bör koncentreras till de större samhällena och kompletteras med Närtrafik i landsbygdsområdena. Ett nytt resecentrum för kollektivtrafiken bör anläggas.
- Förutsättningar för arbetspendling bör förbättras genom minskade restider. En samordningspolicy gällande framtida spårbunden trafik bör tas fram tillsammans med angränsande kommuner, Kalmar Läns regionförbund och berörda Länsstyrelser.
- Närtrafiken, anropsstyrning och alternativa projekt för ökad säkerhet och kollektivt resande bör uppmuntras och uppmärksammas.
- Hamnverksamheten i Bergkvara bör ses som ett mellankommunalt intresse. Ny verksamhet i hamnens närhet bör underordnas hamnverksamheten.
- Miljökonsekvensbeskrivning måste upprättas för tillståndspliktig verksamhet enligt Miljöbalken 6 kap. Det gäller även anläggning av småbåtshamnar.
- Vackra miljöer till havs och i skärgården bör göras mer tillgängliga för allmänheten. Projekt liknande båtturerna till fyrplatsen Garpen i Kalmarsund bör uppmärksammas och uppmuntras.
- Digitalisering av funktioner och information bör fortsätta och nya funktioner och användningsområden stimuleras. Ett digitalt medborgarforum, nya funktioner på hemsidan och ett utökat användande av trådlösa nätverk bör utredas.
- Åtgärder bör vidtas i situationer och områden där buller kan antas innebära betydande störningar för kommunens invånare. Detta bör göras genom hastighetssänkningar, uppförande av bullervallar och skydd, medveten fysisk planering, begränsning av verksamheter till vissa tider och lokalisering samt skydd av opåverkade och tysta områden. Riksdagens rekommenderade trafikbullernivåer ska ej överstigas efter vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt (värden för inomhusmiljöer bör prioriteras högst).
- Bygg- och miljönämnden bör ansvara för att kommunen aktiverar sig påtagligt som informatör och opinionsbildare för ökad miljövänlighet bland kommuninvånarna.
- Ett resecentrum kan utgöra en kostsam investering men kollektivtrafiken skulle bli attraktivare.
- Ett samarbete kring spårbunden trafik kan underlätta för framtida planering i regionen.
- Satsningar på kollektivtrafik kan innebära mycket kostsamma insatser. Resande i glesbefolkade områden kan underlättas och förutsättningarna för en levande landsbygd kraftigt förbättras.
- Överordnande prioritering av hamnverksamheten i Bergkvara innebär att viss sorts exploatering i dess närhet kan påverkas och boende i området kan utsättas för störningar från verksamheten.
- Att öka tillgängligheten till vackra miljöer till havs och i skärgården, gynnar kommunens attraktivitet för turism.
- Digitalisering av funktioner och information kan effektivisera och utveckla ett flertal samhällsfunktioner och system.
- Åtgärder för att förhindra buller kan bli kostsamma.

7.1.3 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Fyrstegsprincipen innebär att befintlig infrastruktur utnyttjas mer effektivt och besparingar kan göras inom vissa projekt. Vissa slags projekt kan hindras.
- Ett minskat behov av bilen som färdmedel kan generera större underlag för kollektivtrafiken. Ökade förutsättningar för gång- och cykeltrafik kan innebära stora anläggningskostnader inom och mellan samhällen.
- Skyddszoner längs med E22:an kan begränsa bebyggelse. En högre standard på E22:an och väg 504 kan leda till bättre förutsättningar för arbetspendling och regionförstoring.

Social hållbarhet

- Ett minskat behov av bilen som färdmedel kan innebära ett ökat kollektivt resande och en ökad gång- och cykeltrafik. Ökade resmöjligheter för dessa trafikslag kan gynna folkhälsa och det sociala samhällsklimatet.
- Skyddszoner längs med E22:an, väg 504 och väg 130 kan skydda invånare att påverkas negativt av buller. En högre standard kan på E22:an och väg 504 leda till minskade risker för olyckor och utsläpp som kan skada människors hälsa. Styrning av farligt gods till dessa vägar kan innebära större risker för farliga olyckor och utsläpp på dessa vägar. Dock ökar säkerheten i andra områden.

- Ett resecentrum kan leda till större tillgänglighet och göra kollektivtrafiken mer attraktiv. Satsningar på kollektivtrafik kan kraftigt öka pendlingsmöjligheter och rörlighet för människor i glesbygdsområden.
- Överordnande prioritering av hamnverksamheten i Bergkvara kan innebära störningar för boende i området.
- Att göra vackra miljöer till havs och i skärgården mer tillgängliga kan öka antalet rekreationsvärden för invånare och besökare.
- Digitalisering kan underlätta demokrati, öppenhet och ett flertal samhällsfunktioner men också leda till sårbarhet för driftsstörningar, ökad strålning samt ett mer opersonligt och anonymt samhälle.
- Åtgärder för att förhindra buller kan skydda människors hälsa och välmående.

Miljömässig hållbarhet

- Fyrstegsprincipen innebär att befintlig infrastruktur prioriteras och viss nyexploatering hindras vilket kan skydda oexploaterade naturområden.
- Minskat behov av bilen som färdmedel samt ökade förutsättningar för gång- och cykeltrafik kan kraftigt minska utsläpp av farliga ämnen och föroreningar.
- Kollektivt resande i glesbefolkade områden kan innebära ökad påfrestning i landsbygdsområden, dock kan biltrafik och utsläpp minska.
- Överordnande prioritering av hamnverksamheten i Bergkvara innebär att viss sorts exploatering i dess närhet kan påverkas och boende i området måste tåla störningar från verksamheten.
- Digitalisering kan minska miljöförstöring och effektivisera resande.

TRAFIK I BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

- En skyddszon längs E22 kan innebära att oexploaterad natur skyddas och barriäreffekterna minskar för biologisk mångfald. En högre standard på E22 och väg 504 kan leda till ingrepp i natur och vatten skyddsområden samt ökade utsläpp. Styrning av farligt gods till dessa vägar kan innebära ökad belastning samt större risker för farliga utsläpp i dessa områden. Dock ökar säkerheten i andra områden och belastningen på mindre vägar. Räddningstjänstens agerande vid olyckor underlättas.

7.2 GÅNG- OCH CYKELTRAFIK

I kommunens strävande efter att skapa ett hållbart samhälle utgör gång- och cykelmöjligheter en mycket viktig del. Enligt Regionförbundet i Kalmar Län är de flesta bilresorna inom samhällen så korta att de avståndsmässigt skulle kunna ersättas med gång eller cykel. För att kunna erbjuda alternativa färdmedel till bilen är det därför av stor vikt att kommunen inom sina samhällen skapar goda förutsättningar för gång- och cykeltrafik. För att detta ska vara realistiskt måste gång- och cykelsystem vara gena, säkra, sammanhängande, tillgängliga, väl utbyggda, upprätthålla en hög standard, erbjuda många sittplatser samt ha en god belysning.

I Torsås kommun finns överlag goda gång- och cykelmöjligheter inom samhällena men kompletteringar behövs. Delar av gång- och cykelnätet är osammanhängande och färdmöjligheterna mellan samhällen är begränsade. På landsbygden finns vissa cyklingbara sträckningar som Slöjdleden och Lionsleden (läs mer om vandrings- och cykelleder i avsnitt 12.3).

En ökad gång- och cykeltrafik bedöms i första hand öka förutsättningarna för ett aktivt och hälsosamt liv. Det kan även gynna samtliga miljö kvalitetsmål om invånare väljer bort bilen som färdmedel när de har möjlighet.

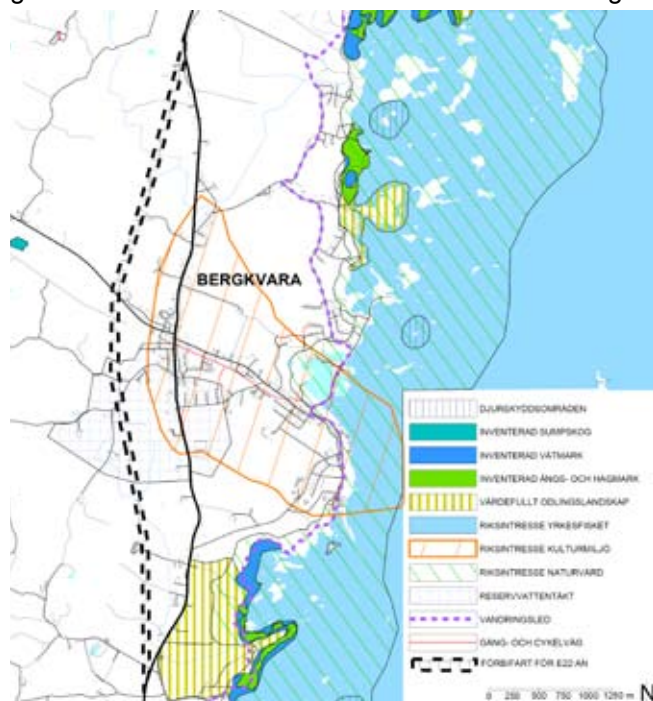
7.3 BILTRAFIK OCH VÄGNÄTET

Kommunen eftersträvar en minskning av personbilstrafiken och vägburna transporter. De utsläpp som genereras av trafik och förbränning av fossila bränslen påverkar miljön på ett omfattande sätt och en minskad vägburen trafikmängd skulle kunna innebära en betydande positiv miljöpåverkan inom de flesta miljö kvalitetsmålen.

För att begränsa vår klimatpåverkan är det mycket viktigt att utsläpp av växthusgaser reduceras vilket dock kräver behövliga styrmedel (exempelvis höjda drivmedelspriser och begränsad fossilbränsleanvändning inom industrin). Biltrafik genererar också luftburna utsläpp av ammoniak. För att hushålla med samhällets resurser och skapa en hållbar utveckling är det viktigt att effektivt nyttja befintliga anläggningar inom kommunikationer och transport. Det innebär att viktiga vägar, som E22:an, måste ges utrymme för framtida upprustning men även expansion. Detta är mycket viktigt för kommunen såväl ur utvecklings- som säkerhetssynpunkt.

Enligt väglagen (1971:948, 47 §) får inga ändringar ske av byggnader inom 12 meter från vägområde utan Länsstyrelsens godkännande. Detta avstånd har utökats för E22:an till 50 m samt för väg 504 mellan Torsås och Bergkvara och väg 130 mellan Torsås och Söderåkra till 30 m.

Sett till sin regionala betydelse och trafikering är stor del av E22-sträckningen genom kommunen av mycket dålig standard. Enligt Trafikverket är det av stor vikt att E22 håller hög standard, att regionala intressen kan tillgodoses och att den inte hindrar samhällsutveckling.

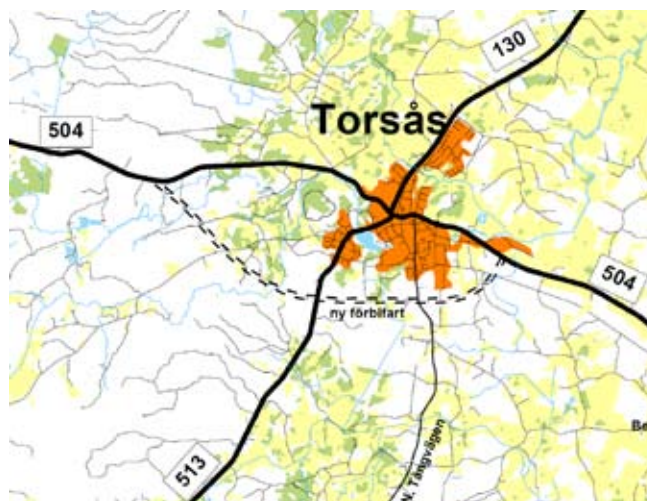

UNGEFÄRLIG NY STRÄCKNING FÖR E22 FÖRBI BERGKVARA
(UNDERLAG: TRANSPORTVERKET)

En förbifart kring Bergkvara prioriteras högt. Inom vilken tidsperiod förbifarten kan bli verklighet beror på den nationella och regionala ekonomiska planeringen. I samband med förbifarten kan nya områden för handel, verksamheter och service bli aktuella (läs mer om förbifarten kring Bergkvara i avsnitt 5.3.2). Den föreslagna sträckningen härrör från Trafikverkets arbetsunderlag och ett definitivt läge kommer att fastläggas i planeringsprocess enligt väglagen. Själva utbyggnaden av E22 kan innebära stora ingrepp i den fysiska miljön. Ny mark tas i anspråk, verksamheter begränsas och starkare barriärer skapas för djurlivet. Detta kan främst på-

verka miljö kvalitetsmålen om ett rikt odlingslandskap, god bebyggd miljö och ett rikt växt- och djurliv.

Ett arbete har i etapper bedrivits av Trafikverket för att höja standarden på väg 504 väster om Torsås då den är en viktig kommunikationsled i det kommunala vägnätet och för transport av farligt gods (läs mer om farligt gods i avsnitt 17.3.4). En förbifart söder om Torsås planeras i ett långsiktigt perspektiv för att avlasta Allfargatan genom centrala Torsås främst från stor andel genomfarts- trafik och tunga transporter. Förbifarten kan avlasta från tung trafik som har målpunkt i Torsås södra industriområde, sågverket eller genomfartstrafik mot Bergkvara hamn. I dagsläget pågår detaljplanearbete för en första etapp av denna förbifart. I regional Transportplan 2010-2021 finns upptagna åtgärder för väg 504 genomfartsfråga, tätortsåtgärder och trafiksäkerhetsåtgärder vid korsningar samt vikten av bra kommunikationer till hamnen.

UNGEFÄRLIG STRÄCKNING FÖR PLANERAD FÖRBIFART TORSÅS

Att hålla en god vägstandard på landsbygden är svårt då underlaget för trafikmängder sällan är tillräckligt stort. För att det ska investeras i en vägsträcka krävs det ett visst trafikunderlag. Vägnätet i Torsås kommun håller i övrigt överlag godtagbar kvalitet med hänsyn till statusen som landsbygdskommun.

7.4 KOLLEKTIVTRAFIK

Kollektivtrafiken är en mycket viktig del i kommunens strävan efter ett ekologiskt hållbart samhälle. Vidare kan sägas att kollektivtrafiksfrågor är mycket komplexa då boendes behov av rörlighet och krav på tillgängliga kollektivtrafikslinjer måste förenas med ekonomiska aspekter.

I dagsläget sköts kollektivtrafiken i länet enligt upphandling i samarbete med Kalmar Läns trafik (KLT) som till 50 % ägs av länets kommuner (resterande ägs av Landstinget). Det regionala stamnätet med kustbussarna mellan Kalmar och Karlskrona finansieras av Landstinget och matningarna till det är kommunens finansiella ansvar.

Det sker en stor utveckling inom kollektivtrafiken och ett arbete bedrivs för att göra kollektivtrafiken mer attraktiv, miljövänlig och tillgänglig. Målet är enligt KLT att alla fordon ska bytas ut och ca hälften av dem köras på helt fossilfritt bränsle.

Kollektivtrafiken i Torsås kommun innefattar både linje- och närtrafik samt färdtjänst. Skolskjutsar, färdtjänst och kompletteringstrafik har samordnats genom linjeläggning av skoltrafiken, som sköts av Kalmar Läns trafik. Dessa turer ökar allmänhetens resmöjligheter och antalet avgångar. Trafik utöver dessa skolskjutsar är kommunens eget ansvar, KLT:s fordon står dock till förfogande.

Att få fler personer att resa kollektivt och förändra resvanor är en svår och tidskrävande process. Att ändra resvanor tar tid och det kan ta upp till 2-3 år innan förändringar inarbetas i invånares vardagsliv och rutiner. I detta sammanhang kan styva tidtabeller med kontinuerliga avgångar vara avgörande. Att få till stånd en fungerande kollektivtrafik på landsbygden är i synnerhet svårt. Samarbetet mellan Kalmar läns trafik (KLT) och kommunen är viktigt för att uppnå en tillgänglig och attraktiv kollektivtrafik i de glesbefolkade områdena.

Ett nytt resecentrum för kollektivtrafiken kan anläggas i kommunen och ingå i arbetet för att förbättra kollektivtrafiken som färdstätt. Ett resecentrum är en bemannad plats där biljetter kan köpas för längre resor och öppetiderna ofta är generösa. Ett resecentrum skulle exempelvis kunna anläggas i Söderåkra, där det i dagsläget finns en befintlig uppställning för buss vid bensinmacken Preem eller i Bergkvara i anslutning till busstationen där. På längre sikt kan resecentrum i anslutning till E22:ans nya förbifart väster om Bergkvara bli aktuell.

I ett samarbete mellan Hallandstrafiken, Jönköpings länstrafik, Kalmar länstrafik och Länstrafiken Kronoberg har underlag skapats för beräkning av reskostnader och synliggörande av ekonomiska skillnader mellan enskilt resande med bil och det kollektiva resandet; www.rikareresande.se.

7.4.1 Färdtjänst

Vissa personer kan, exempelvis p.g.a. funktionshinder, inte använda sig av den traditionella kollektivtrafiken. Dessa personer har enligt färdtjänstlagen möjlighet att ansöka om färdtjänst. För att förbättra handikappade personers möjligheter till att nyttja kollektivtrafiken strävar kommunen efter åtgärder för att öka tillgängligheten av kollektivtrafiken även för personer med olika funktionshinder. Exempelvis finns bussar med lågt insteg och gott om plats för rullstol.

7.4.2 Närtrafik och anropsstyrning

Delar av kollektivtrafiken körs enligt tidtabell till och från vissa hållplatser då efterfrågan finns. Denna rese-möjlighet kallas för närtrafik och erbjuds en gång per vecka. Resenären kan beställa sin resa via telefon vilket kallas anropsstyrning. Det finns även möjlighet att bli hämtad på vilken plats man önskar, vanligen direkt utanför bostaden. Minibussarna som trafikerar närtrafiken har lågt golv och kan därför nyttjas av resenärer med barnvagn, rullatorer eller rullstol. Torsås kommun är för närvarande indelat i fem närtrafikområden.

NÄRTRAFIKOMRÅDEN I KOMMUNEN (KARTA FRÅN KALMAR LÄNS TRAFIK)

Tanken med detta systemet är att man ska kunna ta sig till Torsås tätortssamhälle en gång i veckan oavsett var i kommunen man bor. Biljett löses på bussen och länstaxa gäller. Anropsstyrd trafik är mycket lämpligt och användbart på landsbygden men inte nödvändigtvis ett billigare alternativ. Dock kan teknik och fordonssamordning öka förutsättningarna för en bättre fungerande anropsstyrd närtrafik i kommunen.

7.5 ARBETSPENDLING

Att resa längre sträckor mellan boende och arbete blir allt vanligare. Starka samband finns mellan restider, vägstandard och inflyttning. Goda förutsättningar för arbetspendling står därmed i direkt relation till regionala utvecklingsmöjligheter.

Det är därför mycket viktigt att bebyggelse, infrastruktur och kollektivtrafik utvecklas tillsammans så att en god kollektivtrafikförsörjning uppnås och behålls. Kalmar räknas som den lokala arbetsmarknad som de flesta från Torsås kommun besöker och pendlar till men även Karlskrona är en viktig målpunkt. Årligen arbetspendlar

1024 personer till och 711 från Torsås kommun. Många av dessa pendlar långväga, till och från kommuner utanför Kalmar län. I jämförelse med andra kommuner är det fler kommuninvånare i Torsås kommun som arbetar utanför sin hemkommun (källa: SCB). Mellan Torsås-Bergkvara arbetspendlar ca 150- 200 människor. Mellan Torsås-Kalmar, Torsås-Karlskrona och Torsås-Söderåkra arbetspendlar ca 100-150 personer. Mellan Bergkvara-Kalmar och Söderåkra-Kalmar arbetspendlar ca 50-100 (källa: Regionförbundet i Kalmar län).

7.6 SPÅRBUNDEN TRAFIK

I början av 1900-talet fanns en järnvägsförbindelse mellan Kalmar och Karlskrona som gick via Torsås. Dessutom fanns en tvärbana mellan Bergkvara och Gullaboby. Järnvägen var av mycket stor betydelse för persontrafiken och godstransporten.

Under senare delen av 1900-talet minskade dock tågtrafiken, bl.a. p.g.a. den ökande bilismen. Det sista spåret i kommunen stängdes 1965 och alla spår är idag rivna. På en del av de gamla banvallarna är gång- och cykelbanor anlagda, exempelvis Lionsleden.

Nya krav ställs idag på ett hållbart samhälle med ökad miljöhänsyn, medvetenhet och långsiktighet. En spår-bunden trafik kan åter bli aktuell för kommunen i framtiden, dock handlar det om ett mycket långt tidsperspektiv. Någon officiell utredning av spår-förbindelser finns inte men det mest relevanta alternativet är att en järnvägssträckning anläggs utefter nuvarande och framtida sträckning av E22:an, möjligen med en station i Bergkvara.

För att inte förhindra framtida möjligheter för etablering av järnväg har det på kartan markerade reservatet för E22:an breddats (förbifarten kring Bergkvara, se karta i avsnitt 7.3) och kommunen har gjort ställningstagandet att ingen ny bebyggelse bör tillåtas inom 50 m från E22:an.

Då den regionala busstrafiken för närvarande är styrd till E22:an innebär det att resvanor och trafikmönster delvis redan är anpassade inför framtida förändringar. Ett framtida arbete med fördjupning av översiktsplanen för spårbunden trafik och tänkbara områden för järnvägsreservat kan komplettera planen vid framtida revideringar.

Ett återskapande av den spårbundna trafiken innebär stora ingrepp i landskapsbilden och befintliga naturvärden. Spårförbindelser, precis som motorvägar, bildar dessutom barriärer i landskapet. Detta kan främst påverka miljö kvalitetsmålen om levande sjöar och vattendrag, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, god bebyggd miljö, ett rikt växt- och djurliv och grundvatten av god kvalitet.

På lång sikt, kan spårbunden trafik dock ur miljösynpunkt anses ha övervägande positiva effekter. Detta eftersom utsläppen av växthusgaser är minimala i jämförelse till biltrafiken.

7.7 BÅT- OCH FLYGTRAFIK

Kommunikationer till havs och i luften erbjuder viktiga transportmöjligheter. Kommunikationer till havs utgör i jämförelse med flyg- och vägburen trafik en begränsad miljöpåverkan, dock är båttrafiken tillbakagående, bl.a. i och med en ökad bil- och flygtrafik (läs mer om båttrafik i kustvårdsplanen).

Oskarshamns hamn är den enda hamnen i Kalmar län av regionalt intresse enligt Regionförbundets hamnutredning 2007. Dock kan Bergkvara hamn anses vara av mellankommunalt intresse, läs mer i avsnitt 18.5. Hamnverksamheten önskar utöka sin import och export av material.

I Torsås kommun finns ett hamnområde i Bergkvara med vissa utvecklingsmöjligheter. Ett större muddringsarbete utfördes 1998 och farledens inseglingsmöjligheter förbättrades genom ett bredare och djupare inlopp.

BERGKVARA HAMN (FOTO: ERIK MEJER)

Fartyg större än 70 meters längd får hjälp av lots. Hamnen i Bergkvara innehar tillstånd enligt Miljöbalken och ISPS (International Security Port Standard), en internationell säkerhetsstandard som bl.a. begränsar allmänhetens tillgång till området. På senare år har hamnen fått ett uppsving och idag skeppas många olika material ut, exempelvis flis, massaved, timmer och bulk (läs mer om hamnen i avsnitt 5.3.2).

Goda vägförbindelser mellan hamnen i Bergkvara och E22:an är därför viktiga. Några behov av nya områden för hamnverksamhet anses i dagsläget inte föreligga och skulle sådana uppstå kan det utredas om utfyllnader kan göras i vattenområden söder om hamnen.

I Bergkvara finns även en småbåtshamn. I detaljplanen för Norra Ragnabo (norr om Bergkvara) finns dessutom ett område utmärkt som möjlig plats för småbåtshamn, bryggor och sjösättningsramper. Framtida behov av fler småbåtshamnar kan utredas och komplettera planen vid framtida revideringar.

Inom kommunen finns inga start- och landningsbanor för flyget, dock finns områden som påverkas av flygtrafiken från Kalmar och Ronneby flygplatser. Två s.k. procedurområden som utgörs av MSA-yltor (Minimum Sector Altitude) kan påverka utveckling av vissa områ-

den inom kommunen. Dessa ytor består av cirklar med en radie på 55-60 km, som utgår från Kalmar flygplats i norr och Ronneby flygplats i sydost. I anslutning till dessa områden ställs särskilda krav då störningar för flygplanets navigeringsförmåga kan orsakas vid exempelvis uppförande av vindkraftverk.

7.8 TELEKOMMUNIKATIONER

I Torsås kommun har 100% av hushållen sedan år 2007 möjlighet att ansluta sig till bredband. Överföringshastigheter snabbare än 0,5 Mbit/s (ett mått på hur snabbt som data kan överföras mellan datorer) brukar klassificeras som bredband.

I delar av kommunen som är glest befolkade saknas ofta invånarunderlag för att etablera de högsta hastigheterna av bredband. Dock håller uppkopplingarna bredbandsstatus. 3G är utbyggt i kommunen och allt mer telefontrafik sker via mobiltelefoni. Ett antal master finns på olika platser i kommunen och används av olika teleföretag och andra intressenter.

Planen kan vid framtida revideringar kompletteras med exempelvis kartinformation om radiolänkanvändning och master vilket kan utgöra värdefullt planeringsunderlag. Ett trådlöst bredband innebär nya möjligheter för mobila näringsidkare som åkerier, skogsentreprenörer, försäljare, hantverkare, konsulter, sjukvårdspersonal, bussar med flera.

7.9 BULLERSTÖRNINGAR

Buller avser ljudemission från exempelvis vägtrafik, flygtrafik, industri, skjutbanor och motorsportbanor. Ljudstörningar kan påverka människors hälsa och påtagligt försämra miljöers rekreations- och upplevelsevärden. För att bevara bullerfria miljöer har länsstyrelser i ett samarbete med respektive kommuner pekat ut stora opåverkade och tysta områden (se även avsnitt 11.2).

Individer upplever i regel buller i olika grad störande. Riksdagen har antagit rekommenderade ljudnivåer som inte skall överskridas i miljöer där människor varaktigt vistas och ett aktivt arbete bedrivs av ett flertal olika organisationer för att kartlägga bullrets hälsopåverkan.

Riktvärden som inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller ny- och ombyggnad av trafikinfrastruktur är:

30 dBA ekvivalentnivå inomhus

45 dBA maximalnivå inomhus nattetid

55 dBA ekvivalentnivå utomhus (vid fasad)

70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad

7.10 MILJÖVÄNLIGHET

Personbilstrafiken såväl som transportsektorn orsakar utsläpp av växthusgaser. I strävan efter ett långsiktigt hållbart samhälle är det av ytterst stor vikt att en minskning av förbrukningen av fossila bränslen sker.

Utsläppen från transportsektorn kan minskas genom ett ökat nyttjande av spårbunden godstransport. Förbrukningen kan dels minska genom övergång till förnyelsebara bränslen och en ökning av det kollektiva resandet och gång- och cykeltrafiken på kortare sträckor.

Om vi ska förändra vårt sätt att transportera oss krävs ett nytt tankesätt och en ny livsstil. Utsläpp kan minska kraftigt om åtgärder vidtas, exempelvis i form av samåkning, förbättrade pendlarparkeringar, bidrag och förmåner för miljövänliga alternativ.

ETANOLTANKNING I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

Utsläppen som alstras från persontrafik och transporter påverkar ett flertal miljö kvalitetsmål både långsiktigt, direkt och indirekt.

Så berörs miljö kvalitetsmålen begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig förurning, skyddande ozonskikt, levande sjöar och vattendrag, hav i balans, levande kust och skärgård, levande skogar, ett rikt växt- och djurliv samt grundvatten av god kvalitet vid förbränningen av fossila bränslen.

7.11 DRIVMEDEL

Fordon drivs idag med bensin och diesel. Forskning har visat att tillgångarna på fossila bränslen dock är begränsade samt att resurserna har förbrukats i högre takt än vi tidigare trott.

Slutsatsen som kan dras är att möjligheterna att framställa fossila drivmedel kommer att minska kraftigt under de kommande 50 åren. Oljans pris kommer att stiga i takt med att tillgången minskar i relation till efterfrågan. Detta innebär att dagens samhälle måste börja ta hänsyn till det faktum att resurserna av fossila bränslen är begränsade. Det krävs en planering för ett samhälle som inte är beroende av exempelvis olja som drivmedel.

Fordon kan även drivas med andra drivmedel än bensin och diesel. E85 är ett drivmedel med 85 % etanol och 15 % bensin och har på senare år fått allt större genomslagskraft. Etanolen är en alkohol som kan utvinas ur vete, sockerrör, biomassa och energiskog. E85 räknas därför som ett biobränsle och etanolbilar har i vissa delar av landet belagts med premier som exempelvis gratis parkering och befrielse från biltullar.

Torsås kommuns miljökontor har använt sig av miljöbil i flera år och ett allt större intresse finns bland privatpersoner. Möjlighet att tanka etanol finns i Kalmar, Emmaboda och Jämfö i norra Karlskrona kommun. Sedan 2007 finns möjlighet att tanka E85 (etanol) i Torsås kommun på en centralt belägen bensinmack i Torsås.

Det är dock i framtiden osäkert om etanol kommer att fortsätta användas i större utsträckning, då metanol, ett liknande ämne, kan tänkas användas istället.

Biogas är ett annat exempel på biobränsle. I en del kommuner finns biogasbussar (läs mer om biogas i avsnitt 15.2.3). Dock är själva processen för att framställa bränsle ur biogas dyr.

Med vatten avses i denna plan kust-, inlands- och grundvatten inom och i anslutning till kommunen. En långsiktig begränsning av negativ påverkan på vattenområden samt gränsöverskridande samarbeten och förebyggande åtgärder, är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

8.1 ALLMÄNT

Vatten utgör ett grundläggande element för vårt samhälles överlevnad. Torsås kommun anser därför att skydd av vattenmiljöer och en god tillgång till dricksvatten bör prioriteras högt i den fysiska planeringen.

Vattenområden skyddas genom en rad förordningar såsom förordningen om vattenverksamheter, Miljöbalkens 11 kap, EU:s ramdirektiv för vatten och Sveriges nationella miljömål.

I förordningen om vattenverksamheter anges vilka verksamheter som kräver anmälan till Länsstyrelsen och vilka som kräver tillstånd.

Förvaltningen av vattenförekomster inom kommunen ska, i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten samt Sveriges miljö kvalitetsmål, ske på ett långsiktigt och hållbart sätt.

Mot bakgrund av EU:s ramdirektiv för vatten som antogs år 2000 har efterföljande kapitel delats in i beskrivning av aspekter som rör kustvatten, inlandsvatten och grundvatten. Dessa utgör samlat det vatten som kommunen påverkar samt påverkas av.

Åtgärder för att nå miljömålet om att alla sjöar, vattendrag och kustvatten ska uppnå en god kemisk och ekologisk status att allt grundvatten ska uppnå en god kvantitativ och god kemisk status till år 2015 bör inte begränsas till administrativa gränser utan ske gränsöverskridande, dvs utgå ifrån vattensystemens avrinningsområden.

HAVSSTRAND I BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

SMÅBÅTSHAMN I BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

Detaljerad information om vattendirektivet finns att tillgå på www.vattenportalen.se. I detta sammanhang kan Vattenmyndigheternas 'Vattenkarta' som innehåller geografisk information som berör sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten i Sverige nämnas som ett värdefullt underlag vid planläggning, prövning och tillsynsarbeten.

Läs mer på <http://www.gis.lst.se/vattenkartan>. Även miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram som tas upp i kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan kan utgöra underlag för det kommunala planarbetet.

8.1.2 KOMMUNENS STÄLLNINGSTAGANDEN

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att nedanstående förslag genomförs:

- Kustvårdsplanens åtgärder och föreskrifter bör vidtas och följas i det kommunala arbetet.
- Projekt och åtgärder som genomförts i syfte att förbättra situationen i vattenmiljöer bör aktivt följas upp.
- Av hälsoskäl och med hänsyn till förutsättningarna för den biologiska mångfalden bör en god vattenkvalitet hållas inom alla avrinningsområden som berör kommunen samt i kust-, inlands- och grundvatten. Automatisk provtagning bör användas vid olika punkter för kontroll.
- Kommunen bör vara en aktiv informatör samt opinionsbildare för att öka miljömedvetenheten.
- Omfattande underlagsmaterial rörande förhållanden i havsmiljöer bör tas fram för att öka förståelsen för havsmiljön och på så vis indirekt kunna förbättra grundförutsättningarna i havsmiljön.
- Riskerna för materialtransport genom havsströmmars eroderingsseffekt bör studeras noggrant i samband med exploateringar längs kusten, exempelvis småbåtshamnar.
- Vattenburen trafik bör inte bedrivas på ett sätt som kan skada havsmiljön. Skyltning av hastighetsbegränsningar för båttrafik samt förutsättningar för vattenskoterkörning inomskärs bör prioriteras.

- Höga krav bör ställas på anläggningar och exploatering i närheten av Bruatorpsån och Grisebäcken. Det bör belysas på vilket vis ny bebyggelse påverkar miljön i vattendragen samt hur ny bebyggelse påverkas av översvämnings- och skredrisker. Biotopkarteringen av dessa åar bör utgöra ett viktigt underlag vid exploatering som bedöms påverka dem.
- Åtgärder bör vidtas för att säkerställa vattennivån i Transjön. Bäckmiljön i Gullabo bör förbättras för att fiskbeståndet ska kunna återhämta sig.
- Omhändertagandet av dagvattnet bör vidareutvecklas, effektiviseras och moderniseras. Industriverksamheter bör bidra till ett renare dagvatten genom exempelvis filtrering av dagvatten, gröna tak, dammsystem och markbäddar. Samverkan med kommunen i miljöfrågor bör eftersträvas.
- De större åarna bör skyddas mot vandringshinder för fisk. Omlöp för fiskvandring bör, då det anses aktuellt, skapas vid anläggande av våtmarker.
- Våtmarker bör anläggas så att de kan fylla flertalet syften, vilket bör utredas av berörda vattenråd. Tänkbara områden för nya våtmarker bör lokaliseraras.
- Vattenburen trafik kan inskränkas inom vissa områden.
- Åtgärder för att upprätthålla en god vattenkvalitet kan vara kostsamma men öka kommunens attraktivitet som boendeplats.
- Studier av materialtransport vid exploatering längs kusten samt exploatering i närheten av Bruatorpsån och Grisebäcken, kan förlänga och fördyra byggprocessen.
- Kostnader avseende dagvattenlösningar, åtgärder i Transjön samt insatser för att motverka vandringshinder för fisk kan vara stora. (möjligheter till bidrag kan finnas).
- Uppföljning av anlagda våtmarkers funktioner, s.k. monitoring, kan leda till viktiga slutsatser avseende våtmarkers reningskapacitet och skötsel.

Social hållbarhet

- Vidtagande och följande av föreslagna åtgärder och föreskrifter i kustvårdsplanen, samt uppföljning av dessa, kan innebära att stora rekreationsvärden skapas, förvaltas och skyddas i kustmiljön. Detta gynnar i sin tur folkhälsan.
- Åtgärder för att upprätthålla en god vattenkvalitet kan förbättra, skydda och säkerställa rekreationsvärden och folkhälsan.
- Inskränkningar för vattenburen trafik kan minska tillgängligheten i vissa marina områden.
- Åtgärder i Transjön kan innebära att stora rekreationsvärden skapas vilket gynnar folkhälsan och friluftslivet.

Miljömässig hållbarhet

- Vidtagande och följande av föreslagna åtgärder och föreskrifter i kustvårdsplanen, samt uppföljning av dessa, kan innebära stora förbättringar av marin natur- och kustmiljö.
- Framställande av planeringsunderlag för vattenområden och för havsmiljön innebär att stora värden kan förvaltas, skyddas och utvecklas.
- En ökad förståelse för havsmiljön kan innebära att en aktiv hänsyn tas till miljön och naturens värden, på alla nivåer i samhället och i den kommunala organisationen.
- Åtgärder för att upprätthålla en god vattenkvalitet kan kraftigt förbättra förutsättningar för biologisk mångfald.
- Inskränkningar av vattenburen trafik, som vatten-skoterkörning inom vissa områden, skyddar naturvärden. Studier av materialtransport vid exploatering längs kusten samt exploatering i närheten av Bruatorpsån och Grisebäcken, kan bidra till att skydda akvatiska miljöer och naturvärden inom och i anslutning till dessa områden.
- Investeringar inom dagvatten, åtgärder i Transjön samt insatser för att upphäva vandringshinder för fisk innebär stora miljövinster och förbättrade förutsättningar för biologisk mångfald.

8.1.3 KONSEKVENSER

Ekonomisk hållbarhet

- Vidtagande och följande av föreslagna åtgärder och föreskrifter i kustvårdsplanen, samt uppföljning av dessa, kan innebära kostsamma investeringar. Framtagande av planeringsunderlag avseende sötvattenområden och havsmiljön bidrar dock till en ökad förståelse och ett långsiktigare nyttjande.

8.2 AVRINNINGSSOMRÅDEN

”Med avrinningsområde avses ett landområde från vilket all ytvattenavrinning strömmar till havet genom ett enda utlopp eller delta.” Miljöbalken (kap 5, 10 §)

Ett avrinningsområde är ett av topografin avgränsat landområde inklusive sjöar. Höjdryggar som avgränsar ett avrinningsområde kallas för vattendelare. All nederbörd som faller inom avrinningsområdet leder ut i havet via ett vattendrag.

Detta innebär att det inom ett avrinningsområde transporteras utsläpp till havet från exempelvis industri, trafik, avlopp och jordbruks- och skogsmark. De flesta aktiviteter och verksamheter på land påverkar havsmiljön således direkt eller indirekt.

SMHI (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut) har kartlagt 119 huvudavrinningsområden i Sverige.

Område nr 79 består av Bruatorpsåns avrinningsområde och utgör den största delen av Torsås kommuns yta. Se kartbild efterföljande sida.

Områden nr 80, Lyckebyåns avrinningsområde, berör västra kommundelen. Övriga avrinningsområden kring Grisebäcken, Brömsebäcken, Halltorpsån och Glasholmsån anses som mindre avrinningsområden och är inte medtagna i kartläggningen.

AVRINNINGSSOMRÅDEN I TORSÅS KOMMUN

8.3 KUSTVATTEN

Med kustvatten avses i denna plan vattenområden utmed Torsås kommuns kuststräcka såsom vikar och skärgård. För att kunna föreslå lämpliga lokaliseringalternativ för boenden och bedöma konsekvenserna behövs en förståelse för vattenmiljöers ekologiska funktioner.

Generellt är situationen avseende vattenkvaliteten i Östersjön mycket allvarlig och behovet av internationella samarbeten och EU-projekt är därför mycket stort.

8.3.1 Kustmiljögruppen och Kustvårdsplanen

Kustmiljögruppen som är en ideell förening startade år 2004 i ett samarbete mellan 16 olika mindre föreningar i kustregionen. Gruppen värnar om kommunens kustmiljöer och vattenkvaliten i Östersjön.

Arbetsgruppens samverkan med kommun, Länsstyrelse, EU och Jordbruksverket resulterade år 2005 i kommunens kustvårdsplan.

Kustvårdsplanen beskriver specifikt vilka värden som finns i kustregionen och hur dessa värden bör förvaltas. Mot bakgrund av de nationella miljökvalitetsmålen anges genom konkreta mål vad som bör eftersträvas för att värna om kustregionen.

Förslag till åtgärder i kustmiljöplanen innebär ett aktivt naturvårdsarbete i syfte att bekämpa övergödningssituationen, den omfattande försurningen och förorening av vattenförekomster i kommunen.

Planen revideras vartannat år för att hållas uppdaterad och aktuell.

Kustmiljögruppen genomför inte endast regelbundna kustmiljökonferenser med nationellt intresse utan deltar även aktivt i EU-projekt rörande Östersjön och har representerat Torsås kommuns kustmiljöarbete i EU-sammanhang. Kommunen stödjer gruppens värdefulla arbete som kan följas på föreningens hemsida (www.kustmiljogruppen.org).

8.3.2 Marin natur- och kulturvård

Den akvatiska miljön i Torsås kommuns havsområde är hotad. I de grunda havsvikarna har övergödningssituationen medfört att växtsamhällen förändrats och omfattande naturvårdsinsatser krävs. Det är kommunens uppfattning att den allvarliga situationen måste förbättras.

För att kunna uppnå miljö kvalitetsmålen är det av mycket stor vikt att övergödningen i Östersjön minskas. Det är av ytterst stor vikt att utsläppen av kväve och fosfor från mänsklig verksamhet minskar.

Även resuspension av partikelbunden fosfor bör förebyggas i möjligaste mån. Trots att förbättringar avseende industriens och reningsverkens utsläppsmängder har skett bedömer Länsstyrelsen att utsläppen av näringsämnen totalt sett har ökat.

Syresättningsmaskiner har, i syfte att förbättra vattenkvaliteten, prövats i samarbete med Högskolan i Kalmar. De genomströmningsprojekt som Kustmiljögruppen genomfört är viktiga åtgärder som förbättrat vattenkvaliteten i många vikar och vattenområden.

Många projekt bedrivs dessutom på EU-nivå för att samordna länderna kring Östersjön och förbättra situationen, exempelvis Baltic Seabreeze, Skärgårds-MILJÖ och lagsamarbetet HELCOM.

GRUMLIG HAVSBOTTEN (FOTO: ERIK MEJER)

KUSTMILJÖ SÖDER OM BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

Euroregion Baltic (ERB) är en instans som grundades 1998 för att öka samarbetet mellan olika länder kring Östersjön.

Arbete bedrivs i flera projekt varav Torsås kommun är involverat i ett flertal (läs mer om miljöarbetet i Östersjön på www.eurobalt.org).

2009 instiftades av regeringen möjligheten till bidrag till lokala vattenvårdsåtgärder, det s.k. LOVA-bidraget. Syftet är att få fram lokala åtgärder som förbättrar havsmiljön, i första hand genom att minska belastningen av

näringsämnen. LOVA-bidraget kan sökas av kommuner och ideella sammanslutningar som drivs utan vinstsyfte.

Det finns inga marina reservat i kommunen. Enligt Länsstyrelsens inventeringsplaner är det heller inte aktuellt att skapa några marina reservat i Torsås kommun inom en överskådlig framtid.

Längs kusten finns dock ett stort antal utpekade skyddsområden för djur- och växtliv som till stor del är knutna till vattenmiljöer. Några exempel är Natura 2000-området Örarevet i norr (som även är naturreservat) och ett stort antal fågelskyddsområden längs med kusten.

Dessa områden är känsliga för ingrepp vilket kräver att särskild hänsyn tas vid exploateringar inom berörda avrinningsområden. Önskvärt vore därför att statusen av känsliga områden höjs till marina skyddsområden.

För att öka vattenomsättningen och syresätta vattenområden kan s.k. genomströmningsprojekt genomföras. Dessa åtgärder kan dessutom exempelvis minska algbloomning och förbättra bottenmiljön.

I samarbete med Torsås kommun har kustmiljögruppen genomfört ett antal genomströmningsprojekt de senaste åren. Områden med särskilt dålig vattenomsättning bör uppmärksammas särskilt vid eventuella framtida naturvårdsinsatser.

8.4 INLANDSVATTEN

Med inlandsvatten avses i denna plan limnologiska miljöer, dvs sötvattenmiljöer som vattendrag, sjöar, naturliga och anlagda våtmarker. Dessa vattenområden är i regel känsliga för årstidsvariationer, förorening och utsläpp. Läs mer om vatten i inlandet i kommunens miljöplan.

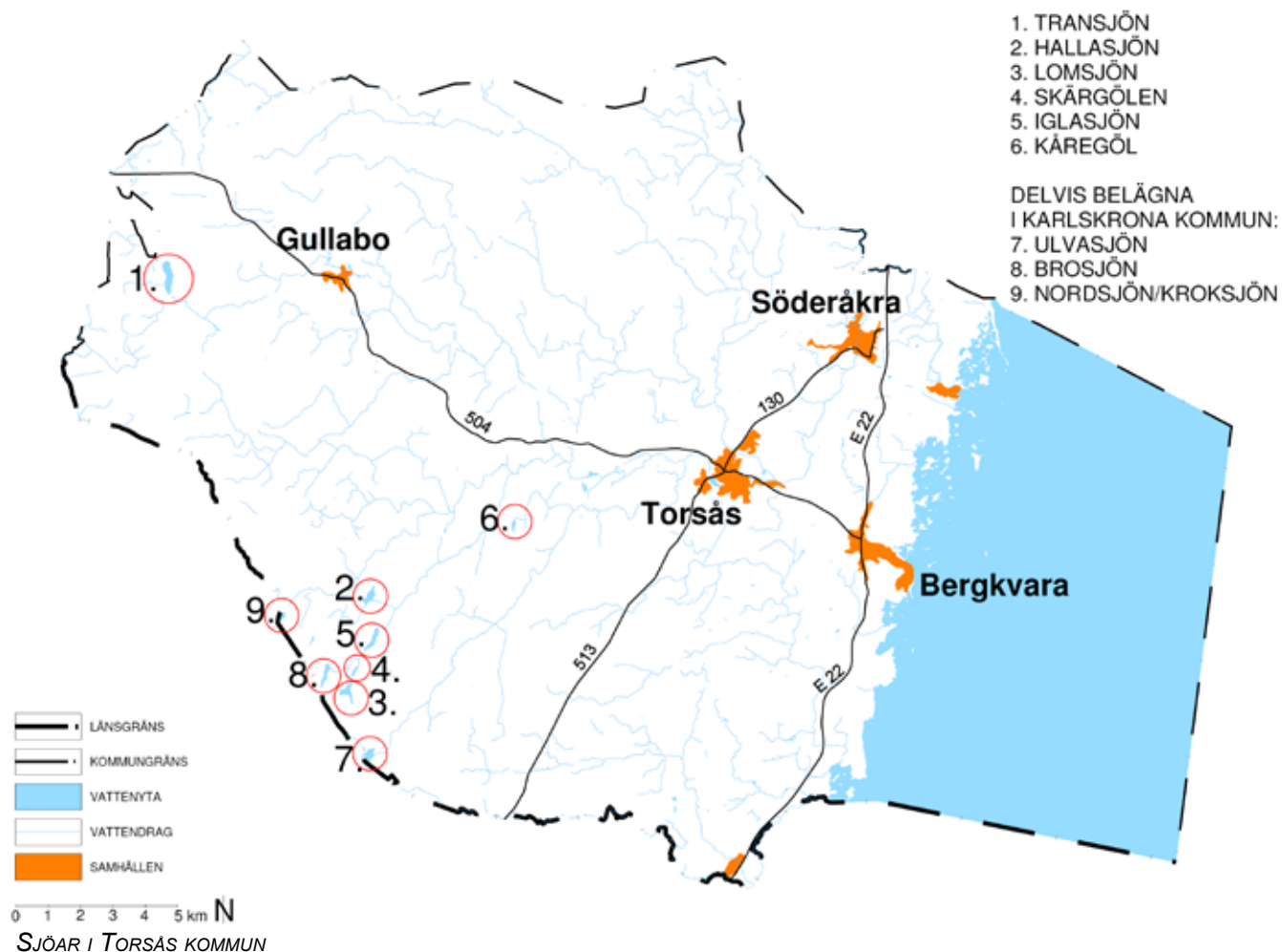
8.4.1 Sjöar och våtmarker

På 1800-talet genomfördes runt om i landet omfattande dikning, sjösänkning och dräneringsarbeten för att effektivisera jord- och skogsbruket. Detta förändrade landskapet dramatiskt och de naturliga våtmarker som finns kvar idag är endast några procent av vad som tidigare fanns i landskapet. Så har även skett i Torsås kommun, det är därför av ytterst stor vikt att miljöer i eller i anslutning till sjöar och vattendrag får ett långsiktigt skydd.

Torsås kommun är mycket sjöfattig i jämförelse med kommuner i västra Småland och inlandet. Ett tiotal sjöar och mindre gölar finns inom Bruatorpsåns vattensystem.

Med vattenmiljöer avses exempelvis sjöar, bäckar, våtmarker och kärr. Vattenmiljöer har ett flertal funktioner som är viktiga både ur ett miljöperspektiv som ur rekreationssynpunkt. Några exempel på vattenmiljöers positiva ekologiska effekter är:

- utjämning av extrema vattenflöden
- gynnar denitrifikationsprocesser samt sedimentering av partikelbundet fosfor
- utgör biotop för ett flertal växt och djurarter
- utgöt värdefulla rekreatiomsområden
- ger möjlighet till uttag för bevattning

För att de värden som vattenområden har, ska kunna återskapas och bevaras långsiktigt, kan reservatsbildning och områdesbestämmelser samt vattenvårdande insatser bli aktuella.

8.4.2 Vattendrag

Bruatorpsåns vattensystem är huvudsakligen beläget inom kommunens gränser och har sina källflöden i gränsområdena mot Karlskrona, Emmaboda och Kalmar kommuner. Bruatorpsån kallas Torsåsån under den delsträcka som rinner genom Torsås samhälle.

Grisebäcken har sitt källflöde sydväst om Torsås samhälle, kring Sunelycke, och mynnar i Östersjön. Brömsebäcken har sitt källflöde i södra kommundelen, kring Brändabo och mynnar i Östersjön norr om Brömsebro.

2002 genomförde Länsstyrelsen en kartering av biotoper i anslutning till Bruatorpsån och Grisebäcken. Rapporten bör utgöra ett värdefullt underlag för beslut om eventuella framtida etableringar av boenden i åarnas närhet.

Kommunens ställer sig positivt till restaurering av vattendrag. Med restaureringsåtgärder menas såväl miljö- som naturvårdsinsatser. Miljövård avser omhändertagande av miljögifter och näringsämnesläckage medan begreppet naturvård syftar på skyddandet av djur- och växtsamhällen. I regel medför miljövårdsinsatser även positiva effekter ur naturvårdssynpunkt och virse versa.

Exempel på restaureringsåtgärder av diken eller vattendrag som kan genomföras var för sig eller i kombination är:

- anläggning av skyddszoner
- hästskovåtmarker
- avfasning av strandbrinkar
- borttagning av vandringshinder för fisk/ skapandet av omlöp
- skapandet av översilningsångar
- utläggning av lekbottnar/ skapandet av 'riffles' och 'pools'
- plantering av lövträd/buskar längs strandkanten
- återmeandering av flödet
- anläggning av sidodammar

Ett flertal vandringshinder har åtgärdats inom ramen för kommunens kustmiljöprogram.

MINDRE VÅTMARK I STRÖMBY (FOTO: ERIK MEJER)

8.4.3 Anlagda våtmarker

Konstgjorda våtmarker utgör ett effektivt sätt för att minska emission av näringsämnena till vattendrag, sjöar och kustmiljön. Anlagda våtmarker kan balansera vattenflöden och rena strömmar, men också utgöra värdefulla bevattningsresurser. Det är dock fördelaktigt att våtmarkens samtliga funktioner bestäms på ett så tidigt planeringsstadium som möjligt.

I kommunen finns för närvarande 17 anlagda våtmarker. I Bruatorpsåns och Grisebäckens vattensystem har ca 11 ha våtmarker anlagts de senaste åren. Våtmarkerna lokaliseras i regel intill diken eller vattendrag, s.k. sidodammar, för att rena vatten så effektivt som möjligt.

Bidrag för anläggning av våtmarker kan även beviljas och många av de över 200 våtmarker som anlagts i länet de senaste tio åren har finansierats med hjälp av EU-stöd.

Områden lämpliga för nya våtmarker kan komplettera översiktsplanen vid framtida revideringar. Våtmarkerna uppmärksammas årligen internationellt den 2:a februari, genom "våtmarkens dag". Läs mer om våtmarksanläggning i kustvårdsplanen.

En för omfattande bevattning inom jordbruket kan leda till vattenbrist och nivåändringar. Detta kan främst påverka miljökvalitetsmålen om levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet samt myllrande våtmarker. Dock arbetar kommunen med information och samordning för att förhindra problem. Läs mer om våtmarksanläggning i kustvårdsplanen.

8.4.4 Dagvatten

Dagvatten bildas vid nederbörd och fångas i tätbebyggda områden i regel upp av dagvattenbrunnar eller infiltreras i marken innan det når recipienten. S.k. surt regn kan uppstå p.g.a. luftföroreningar vilket i sin tur leder till en ökad risk att dagvattnet, på sin väg till recipienten för med sig miljöfarliga ämnen, t.ex. koppar från tak eller oljor från vägbanor/asfaltsytor. Dagvatten måste därför tas om hand på miljömässigt godtagbart sätt. Det finns många olika lösningar och metoderna utvecklas ständigt.

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD), gröna tak i tätorter, färre hårdgjorda ytor för naturlig infiltration, dammar som renar vatten och samarbeten med industrin om grönytor på industrimark är exempel på åtgärder som kan minska dagvattnets negativa miljöpåverkan.

Vid sporthallen i Torsås samhälle har en damm anlagts för omhändertagande och filtrering av dagvatten. Även för framtida utbyggnadsprojekt i kommunen vore det önskvärt att redan i det tidiga planeringsskedet belysa möjligheter till ekologisk dagvattenhantering.

8.4.5 Grundvatten

Med grundvatten avses det vatten som finns under markytan. Grundvatten bildas då ytvatten som infiltrerar genom marken når en ogenomtränglig yta (akvifug), exempelvis en sprickfri berghäll.

Grundvatten finns oftast i såväl lösa jordlager som berggrund. Grundvattenytans läge har stor betydelse

när man ska gräva brunnar, bygga tunnlar och bergförvar, i jordbruk och i den allmänna samhällsplaneringen. I allmänhet nyttjas i första hand grundvatten för dricksvattenförsörjning, då grundvatten i regel håller en bättre kvalitet än ytvatten. Se även avsnitt 8.5.2.

8.4.6 Försurning

Liksom i angränsande kommuner påverkas marker och vattendrag även i Torsås kommun av försurning. Försurning innebär att sura ämnen tillförs i högre takt än de bortförs eller neutraliseras. Den största orsaken till försurning är surt nedfall (kväveoxider och svaveloxid) som genereras från mänsklig aktivitet, vid förbränning av fossila bränslen.

Enligt Länsstyrelsen har marken i södra delen av Kalmar län en lägre buffringsförmåga (förmågan att motverka försurningen). Torsås kommuns västra delar utgörs av näringsfattiga skogsmarker som har en lägre buffringsförmåga. Samtliga våtmarker och sjöar inom Bruatorpsåns vattensystem är försurningspåverkade.

Även grundvattnet utsätts för en tilltagande försurningspåverkan. Mark och sjöar klarar idag inte av att neutralisera det sura nedfallet vilket försämrar förutsättningar för biologisk mångfald och insjöfiske. Läs mer om försurning i kommunens miljöplan.

Åtgärder som exempelvis markkalkning kan minska försurningseffekter. Vissa sjöar och vattendrag kommer dock aldrig att återhämta sig till de ursprungliga nivåerna. Under 2007 tog Länsstyrelsen fram en regional åtgärdsplan för kalkning av sjöar och vattendrag i Kalmar län. Även en detaljerad kalkningsplan för Bruatorpsån, sjöar och våtmarker i Torsås kommun togs fram.

Behovet av att kalka Gullabobäcken alternativt att utöka våtmarkskalkning är stort då försurningssituationen i östra delen av Torsåsån, vid Kulebo, är mycket

VATTENTÄKTER OCH VATTENSKYDDSOMRÅDEN I TORSÅS KOMMUN

allvarlig. I övrigt bedrivs kalkningsarbetet överlag framgångsrikt. Måluppfyllelsen avseende pH är god; i sjöarna Malmjön, Hallasjö och Iglasjön har nätprovfiske inte påvisat några försurningsskador på fisk.

8.5 FÖRVALTNING

8.5.1 Vattenråd

Vattenråd är arbetsgrupper som skapar helhetsperspektiv på vattenresurser, deltar i förberedelser och diskussioner om hantering av vattenresurser, speglar

intressen i avrinningsområden samt tar fram förslag på åtgärder.

I samverkan med bl.a. Länsstyrelsen har vattenrådet en viktig funktion avseende miljöövervakning genom analys och kartläggning samt framtagande av åtgärdsprogram.

I Torsås kommun har i enlighet med vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660) vattenråd bildats för av-

rinningsområdena Bruatorpsån och Grisebäcken. Vattenrådets arbete fokuserar i första hand på inventering av avrinningsområdena.

I framtiden är det aktuellt att skapa ytterligare vattenråd för avrinningsområdet kring Brömsebacken, då förslagsvis i samarbete med Karlskrona Kommun.

8.5.2 Vattentäkter och vattenskyddsområden

”Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt.” Miljöbalken (kap, 21 §)

Vattentäkter bör skyddas med vattenskyddsområden. I Torsås kommun finns två kommunala vattentäkter och tillhörande vattenskyddsområden; i Bidalite och Gullabo. Vattenskyddsområde finns även i Bergkvara, beläget öster om E22:an, kring Gummebo. Kommunen borrade förr efter vatten i området. Borrningen var dock inte givande på lång sikt och problem med exempelvis igenslammade borrar uppstod. Inget kommunalt vattenuttag sker i området idag.

Då undersökningar visat att inga andra områden inom kommunen lämpar sig för större vattenuttag, har ett avtal slutits med Kalmar vatten AB om vattenförsörjning. Det är av stor vikt att vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser upprättas för alla allmänna och större enskilda ytvattentäkter.

Det finns ytterligare områden som i framtiden har förutsättningar för uttag av grundvatten. Enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedöms områden mellan Brömsebro och Appleryd (den s.k. Applerydsåsen) samt isälvsavlagringen från Söderåkra och ca två km västerut vara de mest lämpade inom kommunen. Uttagsmöjligheterna bedöms ligga kring 1-5 liter/sekund.

SKÄRGÅRDSMILJÖ VID PÅBONÄR BORG (FOTO: EVA DJUPFORS)

Även den kambriska sandstenen utanför Torsås, Söderåkra, Bergkvara och i andra områden längs kusten bedöms ha en god akvifer med kapacitet på ca 6000-20000 liter/timme.

Det är av stor vikt att geologiska formationer som är viktiga för framtida vattenförsörjning får långsiktiga skydd mot exploatering som begränsar användning

och kvalitet på vatten. Ett inventeringsarbete kan komplettera översiktsplanen vid framtida revideringar.

Med VA-försörjning och avfall avses i denna plan infrastruktur för vatten- och avloppsförsörjning inom kommunen samt verksamheter och byggnader för avfallshantering. En långsiktigt begränsad negativ påverkan på vattenområden och vattenkvalitet samt gränsöverskridande samarbeten och förebyggande åtgärder, är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

”Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för... vattenförsörjning eller avfallshantering skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar”.
(Miljöbalken kap 3, 8§)

9.1 ALLMÄNT

En god försörjning av vatten och ett effektivt omhändertagande av avlopp och avfall är viktig för miljön och för invånarnas hälsa, tätorternas utveckling och tillväxt. De regionala miljökvalitetsmålen för en god vattenkvalitet finns att tillgå på Länsstyrelsen i Kalmar Läns hemsida; www.lansstyrelsen.se/kalmar/amnen/Miljomal

Torsås tar idag sitt vatten från Kalmar och Karlskrona. Enligt avtal med Kalmar Vatten AB ska företaget kunna leverera 1500 m³ vatten per dygn (547 500 m³ per år).

Då en ökande tillväxt av alger och övergödning drabbat hav och sjöar ställs stora krav på att minska det renade avloppsvattnets restinnehåll av näringsämnen (läs mer om avlopp i kustvårdsplanen). Kommunens arbete med att åtgärda enskilda avlopp är en viktig del i miljöarbetet och kräver invånarnas medverkan och förståelse. Kommunens reningsverk behandlar årligen 700 000 m³ avloppsvatten. Dimensioneringen på reningsverket räcker till 7500 pe/tim (personequivallenter). För att mäta befintlig belastning utfördes provtagning år 2009 vid 6 tillfällen varav ett maxvärde visade på 4072 pe. Det är drygt hälften av reningsverkets kapacitet. Därför bedöms det finnas mycket goda möjligheter att ansluta nya bostäder till reningsverket.

Även anläggning av våtmarker, markbäddar och infiltrationsanläggningar för vattenrening kan bli aktuella i framtiden.

Det kommunala vatten- och avloppssystemet är inte utbyggt i hela kommunen och stora delar av kommunens fritidshusbebyggelse är i dagsläget inte anslutna. En kommunomfattande plan för vatten- och avloppsarbetet saknas i kommunen.

Situationen med enskilda avlopp är problematisk, speciellt i kustregionen. Kommunen bedömer att mellan 50-70% av befintliga enskilda avlopp måste åtgärdas för att nå den kvalitet som Naturvårdsverkets nya råd föreskriver.

En ny kommunal VA-ledning är projekterad med dragning mellan Bergkvara reningsverk och bebyggelseområdena utmed kusten söderut. Den bebyggelse som ligger utmed VA-ledningens sträckning ska anslutas till ledningssystemet. Det innebär att ca 275 hushåll enbart inom befintliga fritidshusområden ansluts. Därutöver tillkommer även befintliga enstaka hus utmed kusten som inte har bra system i nuläget samt eventuella ytterligare nya bostäder som kan komma till i framtiden, exempelvis inom de utredningsområden som redovisas i avsnitt 5.11.

9.1.1 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör verka för att följande genomförs:

- Dricksvatten i kommunen bör hålla en god kvalitet. Dricksvattenförsörjningen till kommunens invånare bör säkras och vattenskyddsområdena i Gullabo och Bidalite bör skyddas för fortsatt uttag av dricksvatten. Vattenskyddsområdet i Bergkvara bör bibehållas som en reserv vid fallering av vattenförsörjning från Kalmar.
- Vattenskyddsområdena bör provas regelbundet i syfte att kontrollera vattenkvalitet och säkra människors hälsa. Åtgärder bör vidtas för att skydda vattenskyddsområdena mot eventuella utsläpp, t ex i samband med olyckor längs E22 och väg 504.

- Möjlighet att utvinna grundvatten ur Applerydsåsen eller den kambriska sandstenen i kustområdet bör utredas.
- Det kommunala vatten- och avloppssystemet kompletteras med nya dragningar till bostadsområden längs kusten. Invånare bör i enlighet med Naturvårdsverkets råd åtgärda enskilda avlopp av miljö- och hälsoskäl, i synnerhet i kustområdet.
- Det är av mycket stor vikt att en kommunal VA-plan upprättas. Planen bör fokusera på vattenförsörjning, övergödningssproblem och vad kommunen kan göra för att förhindra skadliga läckage av ämnen till miljön. Kustvårdsplanen, som definierar områden och riktlinjer, bör utgöra underlag för en framtida VA-plan. Möjligheterna att tillföra avloppsslam till jordbruket bör undersökas ur kretslopps- och hållbarhetssynpunkt.
- Användning av alternativa metoder för rening av avloppsvatten bör eftersträvas, exempelvis rening genom vassbäddar och våtmarker.
- Genom fortsatt informationsarbete, inventering samt stöd till åtgärder av enskilda avlopp bör kommunen leva upp till sin skyldighet som tillståndsmyndighet. Att åtgärda bristfälliga anläggningar i strandnära lägen bör prioriteras i enlighet med kustvårdsplanen. Även tillsynen av anläggningar i anslutning till jordbruk och andra områden där bakteriehalterna är höga bedöms som viktigt. Möjligheter till gemensamhetsanläggningar bör undersökas i de fall där anslutning till kommunalt VA-nät är för kostsam.
- En välskött återvinningscentral bör finnas tillgänglig där alla slags fraktioner kan lämnas.

- Grindhämtningssystemet bör införas som övergripande avfallshanteringssystem och utvecklas efter behov och möjligheter.
- Åtgärder bör vidtas inom de förorenade områden som kan antas innebära betydande risker för miljön eller människor. Geologiska barriärer bör skyddas.

9.1.2 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Åtgärder för att upprätthålla en god kvalitet på dricksvatten samt en säkrad dricksvattenförsörjning är kostsam men en förutsättning för en kommuns attraktivitet som boplat.
- Bevarande av reservvattentäkten i Bergkvara innebär att aktiviteter, exploatering och bedrivande av areella näringar begränsas inom området. Prövning av vattenskyddsområden och vidtagande av åtgärder för att skydda vattenskyddsområden från utsläpp kan vara kostsamt.
- Kompletteringar i det kommunala VA-nätet till kustområden samt att åtgärda enskilda avlopp utgör stora investeringskostnader men innebär att bostadsområden där blir mycket attraktiva.
- Upprättande av en kommunal VA-plan kan effektivisera och underlätta frågor kring vatten och avlopp. Åtgärder och administrativt arbete som berör enskilda avlopp kan innebära stora kostnader.
- En återvinningscentral kan innebära inskränkningar för verksamheter i dess närhet.
- Åtgärder inom förorenade områden innebär mycket kostsamma och tidskrävande åtgärder.

RENINGSDAMM I TORSÅS KOMMUN (FOTO: ERIK MEJER)

- Bevarande av grindhämtningssystemet innebär en fortsatt ekonomisk effektiv hantering av avfall och sopor.

Social hållbarhet

- Åtgärder för att upprätthålla en god kvalitet på dricksvatten, samt en säkrad dricksvattenförsörjning, innebär att hälsa och välmående skyddas långsiktigt.
- Rening av avloppsvatten genom alternativa metoder som exempelvis våtmarker och vassbäddar kan innebära störningar för människor i form av lukt.
- Åtgärder inom förorenade områden kan skydda människors hälsa mot farliga ämnen.
- Bevarande av grindhämtningssystemet innebär en god tillgänglighet inom avfallshantering.

Miljömässig hållbarhet

- Åtgärder för att upprätthålla en god kvalitet på dricksvatten, samt en säkrad dricksvattenförsörjning, kan innebära att miljön förbättras i ett större sammanhang.

- Bevarande av reservvattentäkten i Bergkvara innebär att aktiviteter, exploatering och bedrivande av areella näringar, som kan påverka grundvattnet och kustmiljön negativt, begränsas.
- Prövning av kvaliteten inom vattenskyddsområden kan klargöra miljöproblem och utsläpp i tidigare skeden.
- Vidtagande av åtgärder för att skydda vattenskyddsområden från utsläpp förhindrar att miljön påverkas negativt och minimerar riskerna för spridning av farliga ämnen och föroreningar.
- Kompletteringar av kommunalt VA-ledningsnät till kustområden samt att åtgärda bristfälliga enskilda avlopp innebär stora miljövinster i form av kraftigt minskad emission av näringsämnen till våra vatten.
- Upprättande av en kommunal VA-plan kan synliggöra sammanhang mellan avloppssituationen, övergödningen och leda till ett mer kostnadseffektivt åtgärdsarbete.
- Anläggande av våtmarker ger goda förutsättningar för en ökad biologisk mångfald, ökar variationsrikedomen i landskapet och naturens förmåga att ta emot farliga ämnen.
- En återvinningscentral innebär vissa risker för utsläpp av farliga ämnen och föroreningar som kan spridas genom dagvatten om åtgärder inte vidtas.
- Åtgärder inom förorenade områden kan innebära att riskerna för läckage eller exponering av farliga ämnen och föroreningar minimeras.
- Bevarande av grindhämtningssystemet innebär effektivare sortering och kraftigt minskade utsläpp då avfall från hushåll transporteras vid färre tillfällen och trafikslag.

9.2 KOMMUNALT VATTEN OCH AVLOPP

Målsättningen om en fungerande vattenförsörjning och en säkrad tillgång på rent vatten är mycket viktig i kommunens arbete. I Bidalite och Gullabo tas vatten från tåkter inom befintliga vattenskyddsområden. Eventuella olyckor med farligt gods på E22:an och väg 504 innebär en särskild risk för de områden som ligger i nära anslutning till dessa vägar. Skyddsåtgärder är därför viktiga för att säkra kvalitet och tillgång på vatten (läs mer om vattenskyddsområde i avsnitt 8).

I övrigt bedöms dricksvattenförekomsterna inom Torsås kommun inte vara tillräckligt stora för uttag. Därför tar övriga kommunen sitt vatten från områden utanför kommunens gränser. Samhällena Torsås, Bergkvara, Söderåkra och Djursvik får sitt vatten levererat via Kalmar Vatten AB som tar vatten från Hagbyån och Nybroåsen. Brömsebro får sitt vatten från Fågelmara i Karlskrona kommun.

Som avloppsvatten betecknas spillvatten från bad, disk, tvätt, toaletter och i vissa fall från industrin. Med dagvatten avses ytligt avrinnande regn- eller smältvatten från gårdsytor, gator och vägar, tomtmark, takytor etc., för dräneringsvatten grundvatten som avleds från husgrunder, vägkroppar och mark genom rörledningar, diken eller dräneringsleder.

Avloppsvatten leds via den kommunala VA-ledningen till reningsverket i Bergkvara. Slammet från reningsverket, som i regel innehåller skadliga substanser, skickas för närvarande vidare och omhändertas i Herrebro i Östergötland. Mindre reningsverk finns även i Gullabo och Bidalite. I Bidalite har vassbäddar anlagts.

På grund av begränsande bestämmelser angående spridningsareal, tillåtna spridningsmängder av fosfor, återförandet av slam till naturen samt långtgående kontrakt som föreskriver användandet av höns gödsel, återförs för närvarande inget slam inom kommunen till jordbruket.

9.2.1 Områden utan kommunalt VA

Det finns tydliga föreskrifter i lagen om vad som gäller vid anläggandet av enskilda avlopp. Det är enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd "förbjudet att i vattenområde eller tätbebyggelse släppa ut avloppsvatten från vattentoalett, om avloppsvattnet inte har genomgått en längre gående rening än slamavskiljning" (1998:899, 12§). Naturvårdsverket bedriver ett aktivt arbete för att se över avloppssituationen och många enskilda avlopp har visat sig hålla en otillräcklig standard. Läs mer om gällande krav på Naturvårdsverkets kunskapsbank om avlopp; www.avloppsguiden.se.

Det finns mycket bebyggelse i kustområdet med bristfälliga avlopp och ett stort läckage av ämnen som bidrar till övergödning. I Sverige släpper befintliga enskilda avlopp sammanlagt ut lika mycket näringsämnen som alla stora reningsverk. Läs mer om övergödning i avsnitt 8.

I Torsås kommun beräknas det finnas 1600 avlopp utanför planlagda områden. Antalet enskilda avlopp har ökat betydligt de senaste åren, läs mer om enskilda avlopp i kustvårdsplanen. Ett arbete med att kartlägga de enskilda avloppen med avseende på hälsa respektive miljö inleddes 2007. Arbetet kan komplettera planen vid framtida revideringar.

Detaljplanebestämmelser för de största kustnära områdena med fritidshusbebyggelse föreskriver i regel torr-klosett. Omhändertagandet av BDT-vatten (bad-, disk- och tvättvatten) regleras endast i övrig lag.

Byn Kvilla nordväst om Torsås har ett 70-tal fastigheter där flera har genomgått generationsskiften med följden att barnfamiljer flyttat hit. I samband med det har analyser av vattnet genomförts i området. De har påvisat att "vattnet varit otjänligt eller med tvekan tjänligt". Åtgärder behöver vidtas för att säkra vattenkvaliteten i området.

Kommunalt vatten och avlopp till ovanstående områden kan kraftigt minska utsläppet av näringsämnen. Den alltmer försämrade kustvattenmiljön är ett hot för bad, fiske och därmed också ekonomiska värdet på all fritidsbebyggelse. Arbetet med avloppssituationen är därför högt prioriterad och att en anslutning till det kommunala VA-systemet blir till är såväl ur miljö- och hälsosynpunkt av stor vikt. Alternativet att enskilda avlopp i området åtgärdas är inte lika effektivt eller hållbart på längre sikt.

Eftersom nya VA-ledningar nu projekterats utmed kusten bedöms det vara realistiskt genomförbart att en sådan utbyggnad kommer till stånd inom en tioårsperiod. Bidrag kan dock påskynda processen. Inom områden

EN VÄL GENOMARBETAD VA-PAN FRÄMJAR VÅRA KUSTVATTEN
(FOTO: ERIK MEJER)

där privata investerare finns kan det handla om kortare tidsperspektiv.

Utbyggnad av det kommunala vatten- och avloppsnätet kan i vissa fall påverka miljön på flera olika sätt då det kan innebära omfattande fysiska ingrepp i naturen. Detta berör främst miljökvalitetsmålen om levande sjöar och vattendrag, hav i balans, levande kust och skärgård och grundvatten av god kvalitet. Ingreppen i mark bedöms som tillfälliga och bör ställas i relation till den betydligt större positiva effekt som åtgärderna medför i form av minskade näringsutsläpp till havet.

9.2.2 VA-plan

Syftet med en VA-plan (plan för vatten- och avlopp), är i regel att den ska ligga till grund för utvecklingen av kommunens VA-arbete. VA-planen kan utgöra en handlingsplan för ett hållbart VA-system och en samordning av olika verksamheter, deras mål och medel och är ett viktigt instrument för att minska övergödningen. En kommunal VA-plan kan klargöra vilka områden som bör prioriteras i det fortsatta arbetet, varför det bedöms viktigt att upprätta en sådan i framtiden.

9.3 AVFALL

För att skapa en hållbar utveckling krävs kretsloppstänkande och ett effektivt resursutnyttjande, återanvändning och återvinning. Kommunerna i Sverige har ett helhetsansvar för avfall, överblivet material i produktion och konsumtion som saknar bruksvärde och kasserats för att omhändertas. Det avfall som uppkommer ska behandlas så att råvaror återvinns eller omhändertas på det sätt som kan krävas för en miljömässigt godtagbar avfallshantering. Avfallshantering och renhållning i kommunen sköts sedan 2006 av Kalmarsundsregionens renhållare, KSRR.

En ny avfallsplan för de fyra kommunerna Kalmar, Mörbylånga, Nybro och Torsås har tagits fram under 2008. Planen syftar till att reducera avfallsmängden, minska ämnens farlighet, öka materialåtervinning, återföra organiskt avfall till kretsloppet, förbättra avfall till energiatvinning och deponering samt att skapa en god kommunikation och engagemang hos kommunernas invånare.

Det är av stor vikt att den totala mängden genererat avfall inte ökar och att den resurs som avfall utgör tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

I Torsås kommun kan ett system för fastighetsnära hämtning av avfall skapas, kallat "grindhämtningssystemet". Varje bostad i kommunen kan enligt systemet då få sitt avfall hämtat i sorterade kärl. Detta kräver precis som i andra moderna system att invånarna själva sorterar sitt avfall.

Bilar med fack kan användas för de nio olika fraktionerna av sorterat avfall som hämtas med olika intervall. Systemet kan, om det införs och vidareutvecklas, innebära stora positiva effekter för miljön.

Sverige har lagstadgat om producentansvar inom olika områden; glödlampor och vissa belysningsarmaturer, däck, förpackningar, returpapper, bilar, plastflaskor och metallburkar samt vissa radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor. Dessa kontrolleras i olika lagar och förordningar och återvinningssystem krävs inom dessa områden.

9.3.1 Återvinningscentral

Återvinningscentraler tar hand om avfall som kan vara skadligt för naturen. I Torsås finns en återvinningscentral på Sågverksgatan i söder.

9.3.2 Förorenade områden, deponier och soptippar

Med förorenade områden menas olika mark- och vattenområden som har utsatts för ämnen som anses skadliga för miljön eller människor. Inom kommunen finns ett flertal områden som på ett eller annat sätt kan klassificeras som förorenade (läs mer på Länsstyrelsens hemsida, www.h.lst.se). Det är viktigt att kommunen beaktar kända förorenade områden i den fysiska planeringen. Dessa bör därför redovisas på karta i översiktsplanen vid framtida revideringar.

I kommunen finns ett flertal nedlagda soptippar. På en del av dessa platser har läckaget av metaller och organiska ämnen till vatten inte undersökts. Äldre soptippar kan behöva inventeras och geologiska barriärer kan anläggas för att hindra spridningen av farliga ämnen.

Med deponi menas en miljöriktig slutstation där ämnen i avfall inte riskerar att hamna i naturen. Till skillnad från soptippar sorteras avfallet och isoleras från miljön utan risk att skada den. Inom kommunen finns inga aktiva deponier och avfallet tas inte om hand inom kommunens gränser utan exporteras istället till Kalmar eller Linköpings kommun.

GEOLOGISK BARRIÄR, HALLAGÄRDE (KARTA: LÖNNBOM VA-TEKNIK AB)

9.3.3 Avfallsanläggningen Hallagärde

I kommunens västra del, söder om Bidalite, finns avfallsanläggningen Hallagärde som är under avveckling. Torsås kommun är huvudman för anläggningen och har lämnat in en avslutningsplan som godkänts av Länsstyrelsen.

Enligt 19§ i förordningen om deponering ska en geologisk barriär skydda miljön från ämnen i deponier. Föroreningar som kan tänkas läcka från ett område ska fastläggas och brytas ner. Lakvatten från en deponi bör exempelvis transporteras och filteras genom barriären under minst 200 år. Syftet med skyddet av naturliga geologiska barriärer är att se till att ingen framtida markanvändning påverkar barriärens reningsfunktion. Detta innebär att ingen bebyggelse eller annat utnyttjande inom markområden som utgör en naturlig geologisk barriär bör tillåtas.

Att definiera geologiska barriärer kring nedlagda soptippar och avfallsanläggningar, platser för lokalt omhändertagande av dagvatten samt återvinningsstationer/återvinningscentraler innebär markanspråk. Detta krävs dock för att förhindra en exponering av skadliga ämnen på människor och miljö.

Riksintressen i Sverige kan utgöras av bl.a. orörda naturtillgångar, kulturhistoriska miljöer, energiförsörjning och kommunikationer. Riksintressen preciseras i dialog mellan stat och kommun och redovisas i översiktsplanen. Riksintressen bevakas av länsstyrelsen och får inte skadas påtagligt av t.ex. nya byggprojekt. Att värna om utpekade värden, förvalta och utnyttja dem på ett långsiktigt sätt är avgörande för att skapa en hållbar utveckling.

”Om ett område... är av riksintresse för flera oför-
enliga ändamål, skall företräde ges åt det eller de
ändamål som på lämpligaste sätt främjar en lång-
siktig hushållning med mark, vatten och den fysis-
ka miljön i övrigt”. Miljöbalken (kap 3, 10§)

10.1 ALLMÄNT

Riksintresse är ett starkt skydd av mark- och vattenområden som anses inneha så stora värden att de är av intresse för hela riket. Riksintressen behandlas i Miljöbalkens 3 och 4 kapitel.

Områden av riksintresse enligt kap 3 är geografiskt avgränsade områden och gäller för specifika sektorer, t ex naturvård, kulturmiljö, energiproduktion mm och har på förslag av Lst beslutats av respektive sektorsverk.

Riksintressen enligt kapitel 4 anges direkt i lagtexten och är därmed beslutade av riksdagen. Dessa områden är i sin helhet av riksintresse på grund av sina samlade natur- och kulturvärden.

I Torsås kommun finns riksintressen inom ett stort antal områden. De redovisas på översiktsplanens plankarta.

Speciella lagkrav finns även i Plan- och bygglagen för att redovisa riksintressen i den översiktliga planeringen och att visa hur kommunen värderar dessa intressen i sin planering.

10.1.1 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att efterföljande förslag genomförs:

- De riksintressen och värden som finns i Torsås kommun bör säkerställas och beaktas så långt som möjligt med hänsyn till vilken slags betydelse som dessa intressen anses ha för kommunens historia och utveckling.
- Ett nära samarbete med grupper och föreningar på lokal nivå bör inledas i syfte att aktivt kunna förvalta en del riksintressen.
- Yrkesfiskets intressen bör värnas om. Målet om att återskapa förutsättningar för goda fiskbestånd genom en minskad övergödning ska prioriteras högt. Inom riksintresseområden för vindbruk, där även riksintresseområden för yrkesfiske finns, bör vindkraft prioriteras och yrkesfisket bedrivs på vindkraftsanläggningarnas villkor.
- Riksintresseområden för naturvård bör skyddas mot exploatering och verksamheter som kan innebära en betydande påverkan av förutsättningarna för den biologiska mångfalden.
- Riksintresseområden för kulturmiljö bör förvaltas aktivt i samarbete med bygdeggrupper och samhällsföreningar. Områdena bör skyddas ifrån förändring som innebär försämring av det kulturella värdet. Ny bebyggelse inom dessa områden bör utformas i enlighet med den befintliga bebyggelsen och efter lokala byggnadstraditioner. Hänsyn bör dessutom tas till dessa miljöers omgivning då sammanhang och kontinuitet i dessa områden är viktigt.
- Äldre vägnät bör bevaras och möjligheten ges till fortsatt brukande med historisk förankring.

- Inom riksintresseområden för vindbruk bör exploatering av vindkraft prioriteras.
- Riksintresset för väg bör skyddas mot förändringar som kan resultera i inskränkningar för kommunikationer och transporter på land.
- Riksintresset för sjöfart bör skyddas mot förändringar som kan resultera i inskränkningar för kommunikationer och transporter till havs.
- Riksintresset för högexploaterad kust bör aktivt tas i åtanke i den fysiska planeringen. Vid exploatering bör därför hänsyn tas till de stora värdena inom natur, kultur och turism. Möjliga områden för ny bebyggelse bör utredas för det kustnära boendet.
- Områden klassade som Natura 2000-områden bör skyddas mot exploateringsföretag och verksamheter som kan innebära en betydande påverkan på miljö, natur och biologisk mångfald.

10.1.2 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

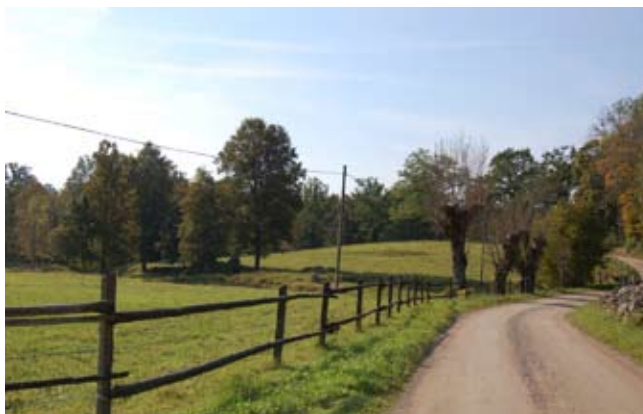
- Säkerställande och bevarande av riksintressen med hänsyn till dess betydelse kan innebära att exploatering och verksamheter förhindras och inskränks inom vissa områden. Förslag på större ekonomiskt vinstgivande projekt som dock innebär kraftiga försämringar för miljön och människor inom riksintressanta områden kan avslås av kommunen. Samarbete med grupper och föreningar kan innebära att förvaltningsarbete effektiviseras.
- Skyddande och förvaltande av riksintresseområden kan leda till en attraktivare kommun som boplat.

KAPITEL 10: RIKSINTRESSEN

- Att skydda områden som pekats ut i den regionala planen för 'bevarande av odlingslandskapet' kan säkra jordbrukens överlevnad.
- Skyddande av riksintresseområden för yrkesfiske leder till en förbättring av förutsättningarna för ett vinst drivande fiske.
- Skyddande och förvaltande av riksintresseområden för kulturmiljö leder till en attraktivare kommun som boendeplats. Anpassning av ny bebyggelse inom dessa områden kan innebära att byggprocessen tar längre tid.
- Prioritering av vindkraft inom riksintresseområden för vindbruk kan innebära att andra markanvändningsintressen inom dessa områden måste stå tillbaka.
- Skyddande av riksintresseområden för väg kan möjliggöra förbättrade pendlingsmöjligheter samt regionförstoring.
- Skyddande av riksintresset för sjöfart kan på lång sikt innebära att etableringar av energiutvinning i kommunen kan begränsas i farlederna, för exempelvis vind- eller vågkraft.
- Hänsynstagande till riksintresset för högexploaterad kust innebär att fritidshusbebyggelse och kustnära exploatering styrs till vissa områden. Stora natur- och friluftsvärden bevaras för turismen.

Social hållbarhet

- Säkerställande och bevarande av riksintressen med hänsyn till dess betydelse kan innebära att stora natur-, kultur- och rekreationsvärden säkras vilket gynnar folkhälsan. Samarbete med grupper och föreningar kan öka öppenhet, deltagande och gemenskap.

DEGERHYLTAN (FOTO: ERIK MEJER)

- Skyddande av riksintresset för väg kan innebära att invånare kan påverkas av buller och störningar eller tvärtom förebygger så att ny bebyggelse inte planeras alltför nära vägen. Bebyggelse utmed befintliga vägar får minskade störningar på de delar som ändras när nya sträckningar genomförs.

Miljömässig hållbarhet

- Säkerställande, bevarande och skyddande av riksintressen med hänsyn till dess betydelse kan innebära att känsliga områden och värden i landskapet och miljön säkras långsiktigt. Förutsättningarna för den biologiska mångfalden kan kraftigt förbättras.
- Skyddande av områden i den regionala planen för bevarande av odlingslandskapet kan bidra till ett variationsrikt landskap och gynna den biologiska mångfalden.
- Skyddande av riksintresseområden för yrkesfiskets intressen kan förhindra verksamheter och exploateringsföretag att negativt påverka den biologiska mångfalden i havet.

- Skyddande av riksintresset för väg kan innebära att ingrepp och negativ påverkan på miljön får tålas inom berörda områden.

- Fritidshusbebyggelse och kustnära exploatering styrs till vissa områden.

10.2 RIKSINTRESSE FÖR YRKESFISKET

"Områden som är av riksintresse för... yrkesfisket skall skyddas mot åtgärder som... kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande."

Miljöbalken (kap 3, 5§)

Riksintressen för yrkesfisket avser vattenområden som har nationell betydelse för yrkesfisket. I Torsås kommun finns ett område utpekad av fiskeriverket som fångstområde av ål. Området täcker i stort sett hela kommunens kuststräcka och stora delar av Kalmarsund, Långgrund och Rönneskär (se plankarta). Yrkesfisket kan få tåla intrång i form av vindkraft inom riksintresseområden för vindbruk.

10.3 RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRDEN

"Områden som är av riksintresse för naturvården... skall skyddas mot åtgärder som... kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön."

Miljöbalken (kap 3, 6§)

Riksintressen för naturvården avser de mark- och vattenområden som har särskilt höga kvaliteter inom naturmiljön. Områdena ska enligt Naturvårdsverket "representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen".

Områden med flera högt värderade naturtyper, eller som genom sin geografi tydliggör det historiska utvecklingsförloppet / bildningsprocessen anses särskilt värdefulla.

I Torsås kommun finns två områden som utpekats som riksintressanta naturmiljöer (se plankarta):

- Södra Kalmar läns moränskärgård:
Kuststräckan i sin helhet med ett välbevarat odlingslandskap med naturbetesmark i form av vidsträckta havsstrandängar och ekhagar samt unik berggrund av sandsten överlagrad av sandstensmorän.

- Degerhyllan:
Ett 35 ha stort representativt och välbevarat odlingslandskap med slätteräng och betad hage med art- och individrika växtsamhällen.

10.4 RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖ-VÅRD

"Områden som är av riksintresse för... kulturmiljövården... skall skyddas mot åtgärder som... kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön."
Miljöbalken (kap 3, 6§)

Riksintressen för kulturmiljö avser mark- och vattenområden som har särskilt höga kvaliteter inom kulturmiljön. Områdena har nationell betydelse för kulturarvet och måste skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dem. I Torsås kommun finns följande fem områden som utpekats som riksintressanta kulturmiljöer, varav ett till största del berör Kalmar kommun (se plankarta):

- Hästmahult
En hantverksby i mellanbygd med levande slöjdtradition där miljön belyser ett kulturarv som är av materiell, konstnärlig och traditionell art.

- Bergkvara
Kustmiljö med kalmarkustens mest betydande hamn- och varvssamhälle med gamla tomtstrukturer, hamn, kustepparverksamhet och varv.

- Grisbäck
En bymiljö med fornlämningar av kustfiske från medel-

E22:AN VID SÖDERÅKRA (FOTO: ERIK MEJER)

tiden, bebyggelse i klungby med rester av en borgplåt och skansar samt hävdade strandängar och odlingslandskap.

- Bröms
Ett fornlämningsområde med en riksgränsmarkering i form av minnessten som utgör lämningar efter händelser av rikspolitisk betydelse.

- Halltorp-Hagby
En bördig slättbygd nära forna riksgränsen, längs viktig sjöled och landsväg. Ligger i huvudsak inom Kalmar kommun.

10.5 RIKSINTRESSE FÖR VINDBRUK

"Områden som är av riksintresse för anläggningar... för... energiproduktion... skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar."
Miljöbalken (kap 3, 8§)

Riksintressen för vindbruk/vindkraft avser de mark- och vattenområden som har nationell betydelse för resursutvinning av energi genom vindkraft. I Torsås kommun finns ett flertal sådana områden (se plankarta): Videbäcksmåla (områdeskod H012), Gullabo södra

(H020), Gullabo-Parismåla (H021), Påryd (H019, delvis inom Kalmar kommun) samt Trolleboda (H025, havsområde). Riksintresseområdena på land fastställdes av Energimyndigheten under 2008.

10.6 RIKSINTRESSE FÖR SJÖFART

"Områden som är av riksintresse för anläggningar... för... kommunikationer... skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar."
Miljöbalken (kap 3, 8§)

Riksintressen för sjöfart avser de vattenområden som har nationell betydelse för sjöfarten. Nordost om Torsås kommuns havsområde finns en riksintressant farled som viker in i kommunen i öst och endast berör en mycket liten del av kommunen. Farleden går från norra Kalmarsund igenom Östersjön och söderut (se plankarta).

10.7 RIKSINTRESSE FÖR VÄG

"Områden som är av riksintresse för anläggningar... för... kommunikationer... skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar."
Miljöbalken (kap 3, 8§)

Riksintressen för vägar (befintliga såväl som planerade) avser de mark- och vattenområden som Trafikverket anser ha så "speciella funktioner för vägtransportsystemet att de mark- och vattenområden som berörs av vägarna är av riksintresse för kommunikationsanläggningar". Riksintressen för TEN (Trans-European Networks) avser vägar som är viktiga för tillgänglighet inom EU. Riksintressen för transportnätet avser vägar som är av särskild vikt för transportmöjligheter inom landet.

I Torsås kommun är E22 utpekad som riksintressant i samtliga dessa tre sammanhang, (se plankarta).

10.8 RIKSINTRESSE FÖR FÖRSVARET

“Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.”

Miljöbalken (kap 3, 9§)

Riksintressen för försvaret avser de mark- och vattenområden som har nationell betydelse för försvarets anläggningar och verksamhet. Det finns skyddsvärda områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet.

Kännedom om merparten av berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och Länsstyrelsen. Det finns inget område av riksintresse för försvaret inom Torsås kommun, dock finns ett i norra Karlskrona kommun, bestående av ett skjutområde vars skyddsavstånd angränsar Torsås kommuns sydöstra havsområde.

Master och vindkraft kan utgöra flyghinder eller störa olika typer av kommunikationssystem, därför bör Forsvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och byggfrågor.

10.9 RIKSINTRESSE HÖGEXPLOATERAD KUST

Riksintressen enligt 4 kapitlet i Miljöbalken avser att skydda de samlade natur-, kultur och friluftslivsvärdena i kustområdet mot en alltför omfattande exploatering av främst fritidshusbebyggelse. Detta eftersom bebyggelsestrycket anses extra stort inom dessa områden.

Fritidshusbebyggelse får tillkomma endast om den kompletterar eller förtätar befintliga områden. Även industrier som bedöms störande för miljön får endast uppföras i anslutning till redan befintliga industrier. Dock får detta inte hindra utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet.

SKOG I STRÖMBY (FOTO: ERIK MEJER)

I Torsås kommun klassas kustområdet och skärgården i sin helhet som riksintresse, d.v.s. i huvudsak alla områden öster om E22:an (se plankarta). Kommunen bedömer att det bör finnas områden där nya mindre grupper av bostadsbebyggelse kan skapas, läs mer i avsnitt 5.11. Detta riksintresseområdes avgränsning bör ses över i samråd med Länsstyrelsen.

10.10 NATURA 2000

Natura 2000 omfattar habitat- och fågeldirektivet. Direktiven avser att skydda och bevara den biologiska mångfalden. Natura 2000-områden anses vara värdefulla ur ett EU-perspektiv vilket medger särskilt starka skydds- och bevarandevärden.

Riksintressen för Natura 2000 avser mark- och vattenområden som har en flora och fauna av nationell betydelse för den biologiska mångfalden och måste därför skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada denna (läs mer om biologisk mångfald i kommunens naturvårdsplan). Natura 2000-områden regleras i Miljöbalken (kap 4, 8§ samt kap 7, 27-29b §§). I Torsås kommun finns fyra områden som utpekats som riksintressanta enligt fågeldirektivet (se plankarta):

- Örarevet

Ytlig moränskärgårdsmiljö viktig för djur- och växtkolorier i vatten och den biologiska mångfalden.

- Strömby

Ett ovanligt stort och sammanhängande barrskogsområde med lång kontinuitet och förekomst av såväl många signal- som rödlistade arter.

- Ekelunda

En av de få välbevarade på ursprungligt sätt hävdade slätterängarna med lång skötselkontinuitet i regionen.

- Degerhyttan

Ett 35 ha stort representativt och välbevarat odlingslandskap med slätteräng och betat hage med art- och individrika växtsamhällen.

Med övriga natur- och kulturvärden avses i denna plan områden och värden som är skyddade av olika lagar utöver de utpekade riksintresseområdena. Ett balanserat förvaltande av dessa värden genom ett engagerat miljöarbete med fokus på kretslopp, biologisk mångfald, kvalitet och status på dessa områden är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

”Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön”.

Miljöbalken (kap 3, 6§)

11.1 ALLMÄNT

I Torsås kommun finns många områden som besitter stora värden inom natur och kultur. Dessa områden utgör en stor resurs för kommunen. Mer information om områdena i fråga finns i kommunens kustvårds- respektive naturvårdsplan samt kulturminnesprogrammet.

I Länsstyrelsens bok ”Natur i östra Småland” finns även ett stort antal områden angivna med värden inom natur och kultur. Läs mer om dessa områden i kommunens naturvårdsplan. I skriften ”Vägen som kulturarv - Värdefulla vägar och vägmiljöer i Kalmar län” har Länsstyrelsen och Vägverket utpekat särskilt värdefulla vägar. Dessa kan, på en översiktlig nivå, lyftas in i planen vid framtida revideringar.

11.1.1 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att efterföljande förslag genomförs:

- Vissa större opåverkade och tysta områden bör pekas ut och skyddas från större förändringar och exploateringar som kan innebära störningar i form av buller, vibrationer, strålning eller elektronik.

GRÖNOMRÅDE MITT I SÖDERÅKRA (FOTO: ERIK MEJER)

Opåverkade och tysta områden har stora rekreativvärden och graden av påverkan bör minimeras.

- Områden angivna i planen som potentiellt ekologiskt känsliga områden bör skyddas mot igenväxning, gödsling och omfattande exploatering. Ett samlat underlag bör tas fram av Länsstyrelsen och utgöra underlag för framtida planering. Föreskrifter och råd angivna i den regionala planen för bevarande av odlingslandskapet samt naturvårdsprogrammet för Kalmar län bör följas inom de områden som anges. Även kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan bör ligga till grund för beslut avseende framtida exploateringar.
- Natur- och kulturvärden förvaltas i enlighet med föreskrifter i kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan. För att kunna utgöra ett värdefullt underlag i framtiden bör kommunens miljöplan revideras med hänsyn till Länsstyrelsens nya uppföljning av de nationella miljökvalitetsmålen.
- Tätortsnära naturområden bör prioriteras i förvaltningsarbetet.

- Kulturvärden bör inventeras, en samlad bedömning göras och ett förvaltningsförslag upprättas. Åtgärdsförslagen till kulturminnesprogrammet bör därefter kunna revideras och på längre sikt bör ett kulturvårdsprogram utarbetas.
- Exploateringar inom eller i anslutning till skyddsområde för natur- och kulturvärden bör ej tillåtas om dessa innebär en betydande påverkan på områdets värden. Exploatering kan dock ske om den anses:
 - tjäna en högre samhällsnytta / tätortsutveckling
 - bidra till det hållbara samhället
 - långsiktigt förbättra miljön i kustområdet
 - bidra till biologisk mångfald
 - effektivisera utnyttjandet av resurser
 - minska utsläpp av näringsämnen/växthusgaser
- Miljömedvetenheten bör ökas och samhällsplanering bedrivs med ett ekologisk anpassat synsätt i syfte att skapa en hållbar utveckling.
- Ett årligt miljöpris bör instiftas och delas ut till projekt eller enskilda som kan ha bidragit till en tydlig förbättring av förutsättningar inom miljön.

11.1.2 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Skydd och förvaltande av områden med natur- och kulturvärden, i enlighet med föreskrifter i kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan, kan innebära att exploateringar och verksamheter förhindras och inskränks inom vissa områden.
- Prioritering av tätortsnära naturområden kan innebära att exploatering och verksamheter inte kan ske i vissa områden.

KAPITEL 11: ÖVRIGA NATUR- OCH KULTURVÄRDEN

- Det fortsatta arbetet efter föreskrifter i kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan innebär att miljöarbetet kräver resurser för att förvalta och förbättra kustmiljön. Dock kan natur- och kulturvärdena innebära att kommunens attraktivitet som boendeplats och besöksmål lockar både nya invånare och turister.
- De förutsättningar för exploatering som fastslagits innebär att vissa områden kan exploateras och verksamheter tillåtas om de är samhällsekonomiskt nyttiga.
- Inventering av kulturvärden kan ge en samlad bild av kulturella värden, effektivisera och underlätta förvaltningsarbetet.
- Skydd av områden innebär att exploateringsprojekt som bedöms medföra en påtaglig påverkan på miljön och människor inom eller i direkt anslutning till ett skyddat område, kan komma att få avslag. Miljöpåverkan bedöms dock i varje enskilt fall och där en tillräckligt stor samhällsvinst kan göras i förhållande till ingreppet i natur- och kulturvärden kan projekt godkännas. Krav på utförande, avgränsning och uppföljning kan dock ställas.
- Instiftande av ett miljöpris innebär en viss ekonomisk kostnad för kommunen.

Social hållbarhet

- Skyddande av större opåverkade och tysta områden kan utgöra stora rekreationsvärden och boendeplatser för el- och strålningsöverkänsliga personer.
- Skydd och förvaltande av områden med natur- och kulturvärden, i enlighet med föreskrifter i kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan, kan innebära att exploatering och verksamheter förhindras och inskränks inom vissa områden.

DET ÖPPNA JORDBRUKSLANDSKAPET (FOTO: ERIK MEJER)

- Skyddade natur- och kulturvärden bidrar till kommunens attraktivitet som boendeplats.
- De förutsättningar för exploatering som fastslagits kan innebära att vissa områden exploateras och förlorar sina rekreationsvärden vilket missgynnar folkhälsan för allmänheten men tillskapar bostäder i attraktiva lägen för närrekreation.
- Bedrivande av ett ekologiskt anpassat synsätt i samhällsplanering kan skapa mer trivsamma och välmående samhällen vilket gynnar folkhälsan och tillgängligheten till rekreationsvärden.

Miljömässig hållbarhet

- Utppekande och skydd av ekologiskt känsliga områden kan gynna den biologiska mångfalden avsevärt.
- Skydd och förvaltande av områden med natur- och kulturvärden, i enlighet med föreskrifter i kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan, innebär att stora värden skyddas långsiktigt.

- Prioritering av tätortsnära naturområden kan innebära att den biologiska mångfalden gynnas och barriäreffekterna som samhällena utgör minskas.
- Inventering av kulturvärden kan tydliggöra vilka områden som är särskilt känsliga mot förändringar.
- De förutsättningar för exploatering som fastslagits innebär att viss exploatering och verksamhet kan tillåtas inom områden med natur- och kulturvärden.
- Genom förslaget att områden med stora natur- och kulturvärden skyddas mot exploatering och verksamheter minskar risken för en negativ miljöpåverkan.
- En ökad miljömedvetenhet kan möjliggöra ett samhälle med engagerade invånare som aktivt bistår kommunen i miljöarbetet. Bedrivande av ett ekologiskt anpassat synsätt i samhällsplanering kan exempelvis minska material- och energianvändning samt förbättra förutsättningar för biologisk mångfald inom och i anslutning till exploaterade områden.
- Instiftande av ett miljöpris kan motivera invånare och föreningar till miljöförbättrande initiativ.

11.2 STÖRRE OPÅVERKADE OMRÅDEN OCH TYSTA OMRÅDEN

”Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.”

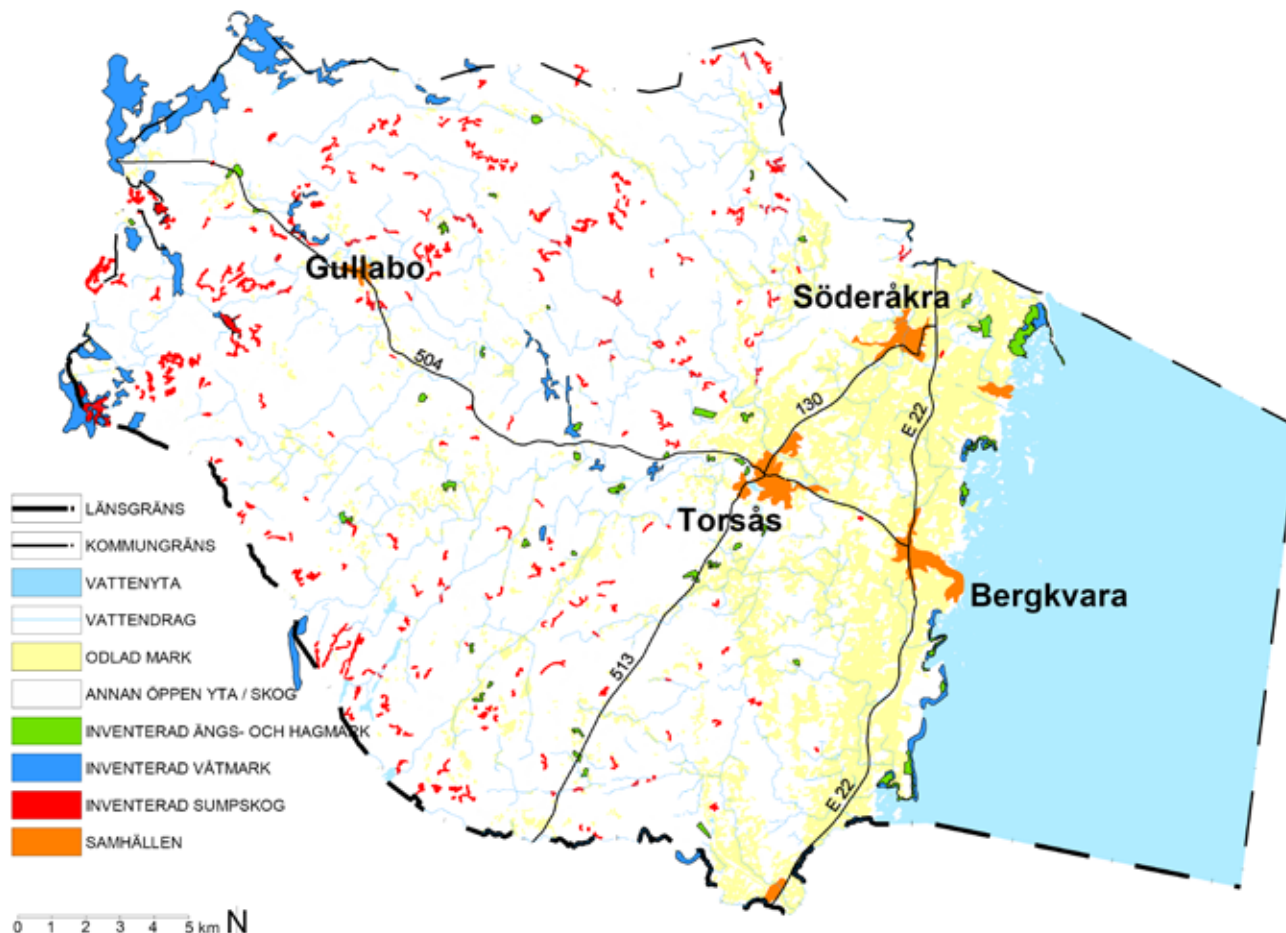
Miljöbalken (kap 3, 2 §)

Större opåverkade respektive tysta områden kan vara områden som i huvudsak är fria från exploatering och som inte påverkas av buller mer än ett visst värde under en viss tid (läs mer om buller i kapitel 15).

Stora opåverkade och tysta områden utgör stora värden för rekreation och friluftsliv, erbjuder fridfulla miljöer samt en värdefull fristad för exempelvis el-allergiker och överkänsliga. Större vägar, elledningar, vindkraftsanläggningar, samhällen, bebyggelse och jordbruk utgör exempel på faktorer som kan begränsa dessa områden.

Utpekande av större opåverkade områden och tysta områden, utan påverkan av buller, kan innebära att bl.a. bebyggelsens, jordbrukets och skogsbrukets möjligheter begränsas inom dessa områden och i dess närhet. Detta kan främst påverka miljökvalitetsmålen om god bebyggd miljö, ett rikt odlingslandskap och levande skogar.

I Torsås kommun finns stora möjligheter till att peka ut större opåverkade och tysta områden och några förslag på större sammanhängande zoner finns översiktligt angivna på plankartan. Inventeringar och samråd krävs dock och vid framtida revideringar av planen kan kommunen peka ut vissa skyddsvärda områden med fokus på tillgänglighet och hållbar utveckling.

11.3 EKOLOGISKT KÄNSLIGA OMRÅDEN

”Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.”

Miljöbalken (kap 3, 3 §)

Områden i Torsås kommun klassade som ekologiskt känsliga är för närvarande inte utpekade. Exempelvis Natura 2000-områden ses som ekologiskt känsliga, sett till sina värden för främst biologisk mångfald. De finns utpekade på plankartan.

KAPITEL 11: ÖVRIGA NATUR- OCH KULTURVÄRDEN

Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen har genomfört ett flertal inventeringar. Dessa ger en översiktlig bild av olika slags miljöer som kan klassas som särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt. I detta översiktsplanearbete har främst följande områden studerats:

- Sumpskog

Sumpskogar är relativt täta skogsområden med mycket död ved vilket innebär att områdena hyser många värdefulla miljöer och arter. I Torsås kommun finns ett stort antal inventerade sumpskogar.

- Ängs- och hagmark

2002-2004 inventerades landets mest värdefulla naturbetesmarker och slåtterängar i enlighet med miljökvalitetsmålsarbetet om ett rikt odlingslandskap. I Torsås kommun finns ett stort antal inventerade områden.

- Våtmarker

Då våtmarksinventeringen genomfördes 1982-83 kartlades viktiga vattenmiljöer. Inventeringarna visade att det förekommer särskilt bevarandevärda områden som är sårbara för ingrepp.

- Nyckelbiotoper

Nyckelbiotoper är mindre inventeringsområden som Skogsvårdsstyrelsen ansvarar för. I Torsås kommun finns 216 nyckelbiotoper, dock ej redovisat på kartan. Läs mer om områdena i kommunens naturvårdsplan.

Den allvarliga biologiska situationen i Östersjön medför att kusten i sin helhet skulle kunna ses som känslig ur ekologisk synpunkt. Det geografiska riksintresseområdet för naturvård, längs kommunens kust, skulle därför också kunna klassas som ett ekologiskt känsligt område.

Länsstyrelsens framtida arbete med inventeringar som biologiska värdekärnor kan ge en samlad bild av de ekologiskt känsliga områdena.

SKOGSLANDSKAP I VÄSTRA KOMMUNEN (FOTO: ERIK MEJER)

Vid framtida revideringar kan planen kompletteras med en mer detaljerad specifikation av vilka områden som bör klassas som ekologiskt känsliga, läs mer i "Underifrånperspektiv på ett landskap", Länsstyrelsens redovisning av arbetet med regionala landskapsstrategier.

11.4 NATURRESERVAT

"Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara den biologiska mångfalden eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat". Miljöbalken (kap 7, 4§)

Ett naturreservat är ett område som bildas av antingen länsstyrelser eller kommuner i samråd med naturvårdsverket och markägare. Det är Länsstyrelsen och kommuner som ansvarar för naturreservat och de regleras i Miljöbalken (kapitel 7, 4-8 §§). Du kan läsa mer om naturreservat i kommunens naturvårdsplan. Det finns tre naturreservat i Torsås kommun (se plankarta):

- Örarevet

Örarevet är en två kilometer lång rullstensås med ett tillhörande trettiotal låga holmar och skär, uppbyggda av lösa moränavlagringar. Området utgör ett populärt ströv- och utflyktsområde och det förekommer olika strandtyper med en intressant flora.

- Gullaboås

Gullaboås är ett lättillgängligt skogsområde som har varit opåverkat under flera decennier. Åsen utgör en unik miljö med en rik flora och fauna samt besitter spår av järnframställning.

- Strömby

Strömby är ett svårtillgängligt skogsområde med värdefulla gamla träd och varierad flora och fauna i ett småkuperat och mosaikartat landskap.

11.5 NATURMINNE

"Ett särpräglad naturföremål får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne, om det behöver skyddas eller vårdas särskilt".

Miljöbalken (kap 7, 10§)

Ett naturminne är ett mycket litet område, ofta med enstaka värden. Det kan exempelvis utgöras av ängar, stenformationer eller, som i de flesta fallen av uråldriga träd. Länsstyrelsen ansvarar för naturminnen och de regleras i Miljöbalken (kap 7, 10§ samt 5-8 §§). I skriften Naturminnen i Kalmar län (Meddelandeserien nr 2000:20, Länsstyrelsen Kalmar län) finns en redogörelse för naturminnen i Kalmar län. Rapporten finns tillgänglig på Länsstyrelsens hemsida (www.h.lst.se).

I Torsås kommun finns värdefulla tallar, lönn-, bok- och ekträd på tretton olika platser. Läs mer om naturminnen i kommunens naturvårdsplan.

11.6 BIOTOPSKYDDSOMRÅDE

”Mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förklaras som biotopskyddsområde.”

Miljöbalken (kap 7, 11 §)

Ett biotopskyddsområde är ett mindre mark- och vattenområden som kan förklaras skyddsvärt på grund av sina höga naturvärden. Skogsstyrelsen ansvarar för biotopskyddsområden och de regleras i Miljöbalken (kap 7, 11§).

I Torsås kommun finns enligt Skogsstyrelsen 6 stycken biotopskydd på totalt 20,4 ha. Områdena finns redovisade på karta hos Skogsstyrelsen; www.skogsstyrelsen.se.

11.7 DJURSKYDDSOMRÅDEN

”Om det ... behövs särskilt skydd för en djur- eller växtart inom ett visst område, får Länsstyrelsen eller kommunen meddela föreskrifter som inskränker rätten till jakt och fiske eller allmänhetens och markägarens rätt att uppehålla sig inom området.”

Miljöbalken (kap 7, 12§)

Djurskyddsområden är områden där en viss art eller ett visst antal djurarter behöver skydd utöver bestämmelser i Miljöbalken och jakt- och fiskelagstiftningen. Länsstyrelser eller kommuner beslutar om eventuella föreskrifter som inskränker rätt till jakt och fiske (läs mer i kommunens naturvårdsplan). I kommunen finns ett flertal fågelskyddsområden längs kusten (se plankarta).

11.8 ARTSKYDDSBESTÄMMELSER

Artskyddsbestämmelser regleras i 8 kap MB respektive artskyddsförordningen. Genom fridlysningar eller skydd för arters livsmiljöer är det förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Bestämmelserna har koppling till EU:s artskyddslagstiftning i fågel- och habitatdirektiven. I jakt- respektive fiskelagstiftningen finns också regler om artskydd. Läs mer om artskyddsbestämmelser i ”Rödlistade arter och deras juridiska status”, Naturvårdsverket.

11.9 STRANDSKYDD

Enligt MB 7 kap 15 § får inom ett strandskyddsområde inte:

- nya byggnader uppföras,
- byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
- grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses ovan, eller
- åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter

Strandskyddets syften är att långsiktigt:

- trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och
- bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och vatten.

Generellt omfattar strandskyddsområden land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet upp till 300 meter från strandlinjen, i de fall det behövs för att säkerställa strandskyddets syften.

I Torsås kommun råder differentierat strandskydd utmed kusten, dvs strandskyddsområdena varierar mellan 100 - 300 meter.

Länsstyrelsen får, enligt MB 7 kap § 18a, i det enskilda fallet besluta om att upphäva strandskyddet i ett område om det finns särskilda skäl och dispensen avser:

- byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
- ett område som skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

Kommunen får i det enskilda fallet ge strandskyddsdispens om det finns särskilda skäl och dispensen avser något annat än det som anges i i § 18a.

Med särskilda skäl avses enligt MB 7 kap § 18c att följande skall vara uppfyllt: Området som upphävandet eller dispensen avser

- har redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
- är genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering väl avskilt från området närmast strandlinjen,
- behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
- behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

En dispens från strandskyddet upphör att gälla om en åtgärd som dispensen avser inte har påbörjats inom två år eller inte har avslutats inom fem år från den dag då dispensbeslutet vann laga kraft.

KAPITEL 11: ÖVRIGA NATUR- OCH KULTURVÄRDEN

Enligt ny lagstiftning from den 1 januari 2010 återinträder strandskyddet i områden för vilka strandskyddsbestämmelserna har upphävts i samband med fastställande av en detaljplan eller områdesbestämmelser om;

- området upphör att omfattas av detaljplanen eller områdesbestämmelserna, eller
- detaljplanen eller områdesbestämmelserna ersätts med en ny detaljplan.

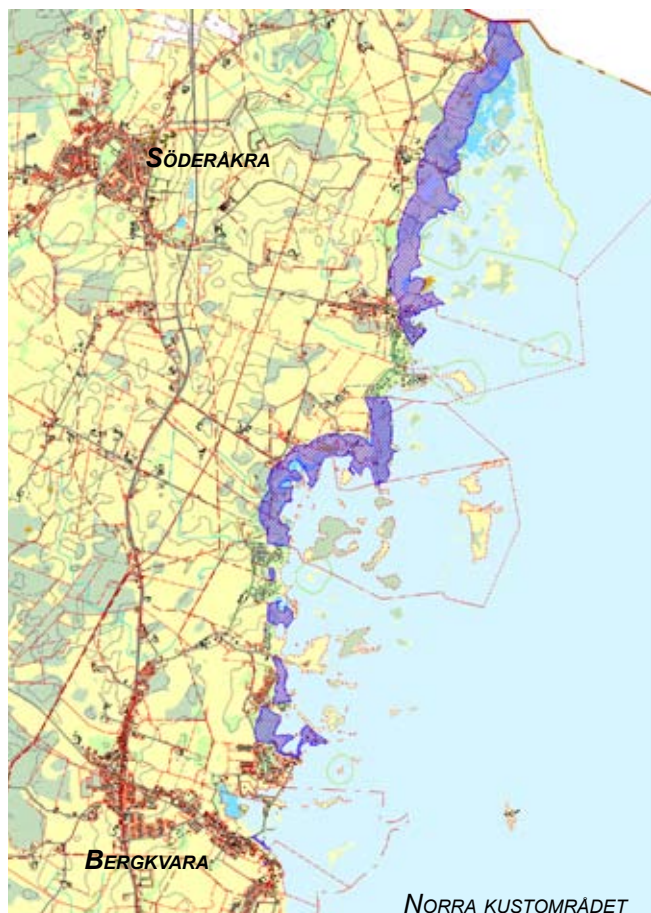
Övergångsbestämmelser gäller till och med årsskiftet 2010-2011. Vilket innebär att äldre bestämmelser gäller för detaljplaneärenden som har inletts före den 1 januari 2010 och som avslutats genom antagande av planen före den 1 januari 2011.

Enligt MB 7 kap 18e § kan, from 2010-02-01, särskilda skäl även åberopas för åtgärder som berör strandskyddet inom områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, s.k. LIS-områden.

LIS-områden utpekas i den översiktliga planeringen av kommunerna och skall godkännas av Länsstyrelsen.

För att godkännas skall områdena i fråga inte ligga inom vissa kust- eller kustskärgårdsområden. Torsås kommuns kuststräcka ingår i ett sådant kustområde. I Torsås kommun har det bedömts finnas få platser i anknytning till insjöar eller vattendrag som lämpar sig som s.k. LIS-områden. Torsås kommun väljer därför att inte peka ut några landsbygdsutvecklingsområden, i form av s.k. LIS-områden.

KARTBILDERNA REDOVISAR GÄLLANDE STRANDSKYDD ENLIGT LÄNSSTYRELSENS GIS-DATABAS

Torsås kommun är en landsbygdskommun med gles bebyggelse och lång kuststräcka. Det finns stor efterfrågan på boende utmed kusten. För att möta den efterfrågan och locka nya invånare vill kommunen pröva utvecklingsområden för bostäder utmed kusten. I och med att strandskyddet ska omprövas i samband med varje ny eller ändrad detaljplan pekar Torsås kommun i denna översiktsplan ut utvecklingsområden för boende utmed kusten, även om de till viss del berör nuvarande strandskyddsområden, se vidare avsnitt 5.11.

11.10 LANDSKAPSBILDSSKYDD

Landskapsbildsskydd är ett skydd som skapades i naturvårdslagen 1964 för att skydda värdefulla strand- och vattennära områden. De flesta områden har upphört att gälla och i många fall ersatts med andra skyddsbestämmelser, t ex strandskyddet. I Torsås kommun finns 3 områden med landskapsbildsskydd; Transjöområdet, sjöområdet vid Skärgöl och Hallasjöområdet (se plankarta). Om dessa skydd skulle upphävas bör områdena ändå behandlas varsamt p.g.a. sin värdefulla landskapsbild.

11.11 KULTURMILJÖVÅRD

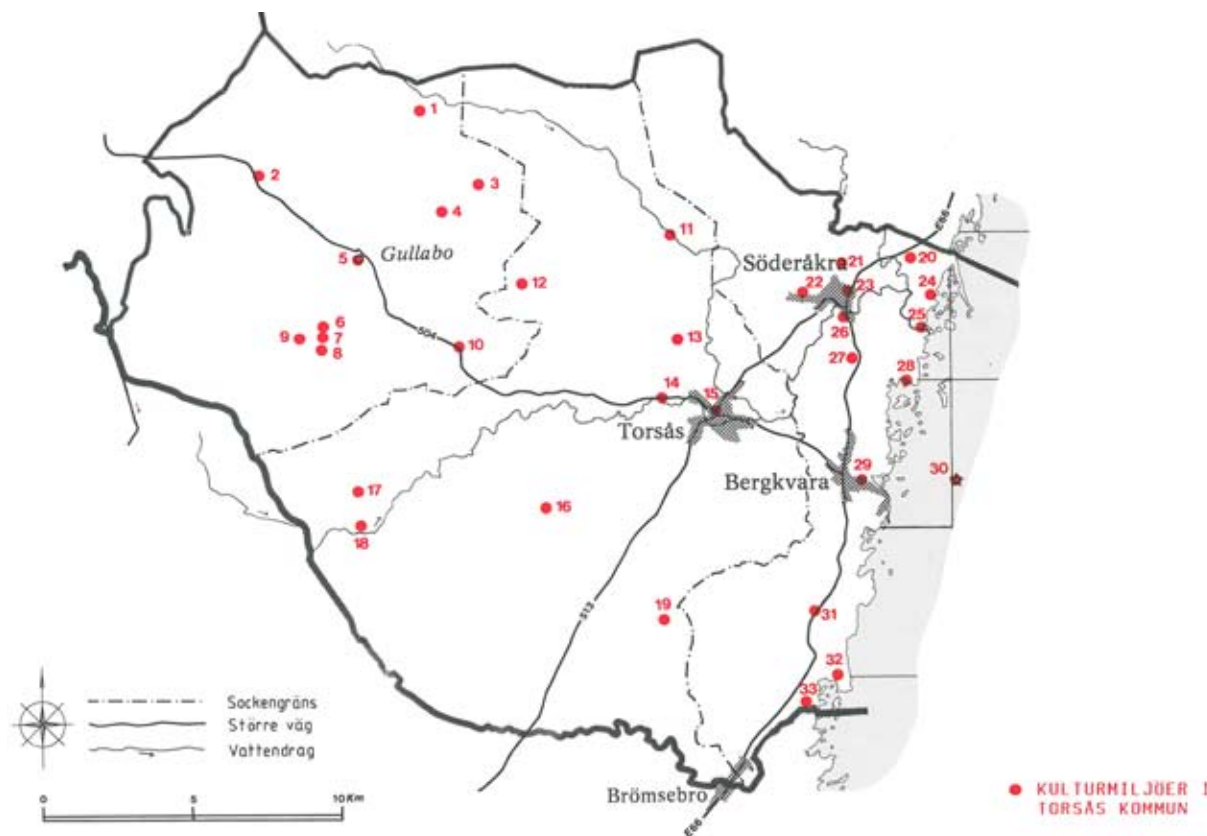
Kulturminnesprogrammet för Torsås kommun har identifierat 33 stycken kulturmiljöer. De flesta av dessa finns angivna på plankartan men områden inom andra skyddsområden är undantagna. För en detaljerad beskrivning av områdena, se kommunens kulturminnesvårdsprogram.

11.12 FORNLÄMNINGAR

En fornlämning eller ett fornminne är enligt kulturminneslagen (kap 2, 1§) en benämning på spår av "människors verksamhet under forna tider, som tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna". Detta kan exempelvis vara gravar, resta stenar, gamla mötesplatser och ruiner.

Till en fast fornlämning hör ett så kallat fornlämningsområde, ett område som enligt kulturminneslagen (kap 2, 2§) behövs för att "bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse".

Länsstyrelsen ansvarar för fornlämningar och fornminne. I Torsås kommun finns det 269 stycken fasta fornlämningar, markerade med R på plankartan. P.g.a. plankartans skala är de svåra att urskilja. På Länsstyrelsens hemsida (www.h.lst.se) finns dock hela registret tillgängligt.

KARTA FRÅN KOMMUNENS KULTURMINNESVÅRDSPROGRAM.

11.12 BYGGNADSMINNEN

"En byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde får förklaras för byggnadsminne". Kulturminneslagen (kap 3, 1§)

Uttekandet av byggnadsminnen syftar till att bevara kulturella värden som kan ge förståelse för historiens gång. För varje byggnadsminne finns föreskrifter angivna av regeringen.

Byggnadsminnen är enligt Länsstyrelsen, som ansvarar för byggnadsminnen, ett av landets starkaste lagskydd och regleras i kulturminneslagen (kap 3, 1-21§). Det finns 2 stycken byggnadsminnen i Torsås kommun; Olssonska gården i Torsås och en väderkvarn från 1800-talet, söder om Söderåkra.

Med kultur, fritid, turism och föreningsliv avses i denna plan nyttjandet av de förutsättningar som finns inom natur och kultur i landskapet, samt de värden som samhället utgör i form av befolkningen. Ett rikt och brett utbud av evenemang och möjligheter inom kultur och turism, goda förutsättningar för en aktiv och meningsfull fritid, ett rikt föreningsliv samt en balans mellan att förvalta kulturella värden och exponera dessa för turistnäringen, är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

12.1 ALLMÄNT

För kommunens invånare utgör ett varierat utbud av kultur- och fritidsaktiviteter ett stort värde och kan lyftas vid marknadsföring av kommunen för att locka nya invånare. Möjligheter för ett spännande fritids- och friluftsliv är grundläggande för att skapa ett attraktivt samhälle.

Genom sitt mycket vackra kustlandskap, sin unika natur och inlandet med vidsträckta skogsområden kan kommunen erbjuda invånare och besökare ett brett utbud av rekreation och upplevelser i form av sevärdheter, bad, natur, kultur, hav och hantverk. Kommunens natur- och kulturvärden kan ses som en viktig tillväxtfaktor. Ett landskapsvårdspris utdelas vilket motiverar kommuninvånarna till omhändertagandet och skapandet av attraktiva landskapsrum.

I kommunen finns ett mycket rikt föreningsliv. Även föreningslivet och dess aktiviteter och evenemang är grundläggande för att skapa ett aktivt och välmående samhälle.

Besöksnäringen växer i kommunen och är viktig för utvecklingen, framförallt för småföretagare på landsbygden. Kommunens natur- och kulturvärden och kopplingar till tätortsnära natur, friluftsliv, turism genom ett aktivt kulturmiljövårds- och folkhälsoarbete är av mycket stor vikt för kommunens framtid och attraktionskraft.

PA PROMENAD LÄNGS LIONSLEDEN (FOTO: ERIK MEJER)

Ett rikt system av vandrings- och cykelstråk som ökar tillgängligheten till ovan nämnda värden utgör grunden för en aktiv fritid och ett rörligt friluftsliv såväl för kommuninvånare som besökare. Dessa värden bör marknadsföras för att uppmärksammas.

Turismen har en positiv effekt på inflyttningen till kommunen eftersom man i regel flyttar till en ort man känner till och har en positiv bild av. Det är dock viktigt att hitta en balans mellan att förvalta, skydda och utveckla kommunens värden. Då dagens turister är ute efter att konsumera upplevelser blir turismen viktig för landsbygdens natur- och kulturvärden och vice versa.

12.1.1 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att efterföljande förslag genomförs:

- Kultur- och fritidsupplevelser bör stimuleras och ges större utrymme i kommunens arbete. Kulturutbudet i kommunen och aktiviteter i skolan bör ökas genom ett aktivt arbete i Bildningsnämnden. Bl a samarbete med Socialnämnden kan möjliggöra en meningsfull fritid och sysselsättning för bl.a. funktionshindrade. Dessutom kan kultur och fritid genom en koppling till näringslivet få en central plats i samhällsutvecklingen.

- Möjligheterna till anläggande av ridleder bör utredas.
- Slöjdverksamheter och hantverk hos barn och ungdomar bör uppmuntras och uppmärksammas. Möjligheterna till fler antal timmar slöjd i skolundervisning alternativt extrakurser, program och aktiviteter bör undersökas.
- Biblioteket i Torsås bör utgöra en mötesplats som erbjuder tillgång till upplevelser, kunskap och information. Möjligheter till ny teknik, generösa öppettider, programverksamhet, stimulering av barn och ungdomar till läsning samt en professionell biblioteksservice och samhällsinformation bör undersökas. Övriga bibliotek bör ses som ett komplement till skolverksamheten som även allmänheten ges tillgång till.
- Kommunen bör av miljö- och turistiska skäl verka för att badmöjligheter längs kusten förbättras i samverkan med ortsbefolkningen.
- Samarbete bör initieras mellan kommunen, markägare, kustmiljögruppen och olika föreningar och grupper för att skapa ett välskött och attraktivt landskap. Ett aktivt arbete bör bedrivas med bidrag till lokala/kommunala naturvårdsobjekt; exempelvis kan landskapsvårdspris delas ut.
- Natur- och kulturvärden m.m. bör marknadsföras i syfte att locka fler till att flytta till kommunen men även för att synliggöra värden för invånarna själva. En profil för Torsås kommun bör tas fram.
- Sevärdheter, värdefulla områden och andra enskilda platser av turistisk betydelse bör skyddas för sina kulturella och turistiska värden samt skyltas tydligt. Turistkartor bör hållas uppdaterade.

- Kommunens samordning och samarbete bör öka med andra kommuner i kultur- och turismfrågor samt de lokala grupperna och föreningarna i syfte att främja en ekonomisk, effektiv och hållbar utveckling. Samarbetet kan handla om att ta fram kartmaterial, hålla turistinformation uppdaterad samt erbjuda hjälp, guidning och stöd inom turistnäringen. För att inbjuda lokala grupper och föreningar till samarbete och samordning kring gemensamma mål bör ett årligt seminarium hållas.
- Torsåsleden bör skyltas bättre och underhållas aktivt. Lionsleden bör i mån av möjlighet hållas tillgänglig för gång- och cykeltrafik. Leden bör ej vara tillgänglig för mopedtrafik av hänsyn till slitage och det rörliga friluftslivet.
- Möjligheter till fler boenden för turistnäringen i Bergkvara bör undersökas. Koncept med "bo på lantgård" med så kallade "bed and breakfast" bör återigen utredas.
- Ett aktivt och meningsfullt föreningsliv bör upprätthållas.

12.1.2 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Stimuleringar av kultur- och fritidsupplevelser och turism kan innebära kostsamma investeringar för kommunen. Ett ökat utbud av kultur och aktiviteter innebär dock att kommunen blir attraktivare såväl för permanentboende som för turister. Skapandet av en profil kan kraftigt gynna turistnäringen och kommunens utveckling.
- Anläggande av ridleder och stråk för ridning kan innebära inskränkningar av exploatering och verksamheter.

GARPENS FYR I KALMARSUND (FOTO: ERIK MEJER)

- Stöd till naturvårdsobjekt innebär vissa ekonomiska omkostnader för kommunen men kan motivera invånare och brukare till att upprätthålla ett attraktivt landskap.
- Skydd av sevärdheter och andra områden av turistisk betydelse kan innebära inskränkningar för exploatering och verksamheter inom vissa områden.
- Ökad samordning och samarbete med andra kommuner inom kultur- och turismfrågor samt de lokala grupperna och föreningarna möjliggör en effektivare och mer långsiktig utveckling.
- Skyltning och underhåll av leder utgör vissa investeringar. Dock utgör lederna stora värden som ökar kommunens attraktivitet som boendeplats och besöksmål för turismen.

Social hållbarhet

- Stimuleringar av kultur- och fritidsupplevelser kan skapa ett ökat utbud av kultur och aktiviteter vilket förbättrar förutsättningarna för fritid och sysselsättning och gynnar folkhälsan.

- Samarbeten i bildnings- och socialnämnden kan bl.a. leda till en bättre integrering av funktionshinder i samhället.
- Anläggande av ridleder kan innebära inskränkningar för exploatering av bostäder av allergiskäl.
- Uppmuntrande av slöjdverksamhet och hantverk kan förbättra förutsättningar för en meningsfull fritid.
- Upprätthållande och utvecklande av biblioteket i Torsås kan förbättra förutsättningar ur kultursynpunkt och gynna det sociala samhällsklimatet.
- Satsningar för att upprätthålla ett attraktivt landskap, samt att marknadsföra turistnäringen, synliggör stora potentiella rekreationsvärden vilket gynnar folkhälsan.
- Samarbete mellan kommunen och föreningar kan öka deltagande, engagemang och gemenskap.
- Skyltning och underhåll av leder utgör grundförutsättningar för det rörliga friluftslivet och kan utgöra mycket stora rekreationsvärden, vilket i sin tur gynnar folkhälsan.
- Upprätthållande av ett aktivt och meningsfullt föreningsliv möjliggör en meningsfull fritid vilket också gynnar folkhälsan.

Miljömässig hållbarhet

- Ökade satsningar på turism och kultur samt marknadsföring av värden inom natur och kultur kan innebära störningar och slitage i besöksområden med stora natur- och kulturvärden.
- Återskapande av badmöjligheter kan innebära en ökad påfrestning av vattenmiljöer.

- Utdelning av landskapsvårdspriset innebär att skapandet av ett attraktivt landskap uppmärksammas.
- Förbud av mopedtrafik på Lionsleden kan innebära att stråket inte slits lika hårt och att djurlivet inte utsätts för störningar.

12.2 KULTUR- OCH FRITIDSUPPLEVELSER

En levande kultur och ett brett utbud av fritidsaktiviteter ses i kommunen som en tillväxtfaktor. Det är av stor vikt för kommunen och dess utveckling att dessa värden kan förvaltas och marknadsföras. För att skapa attraktiva boendemiljöer och främja folkhälsan är det viktigt att skapa en god livsmiljö och frihet till valmöjligheter.

Exempel på värdefulla faktorer inom kultur- och fritidsupplevelser:

- Hantverk (kommunen är även känd som "slöjdriket" då den har en lång tradition av slöjdhantverk)
- Bibliotek (utgör viktiga mötesplatser där besökare kan få upplevelser, kunskap och information)
- Badmöjligheter (fyra kommunala badplatser finns och då de badmöjligheter som tidigare fanns utefter kusten har försämrats på senare år har kommunen under 2008 genomfört omfattande och långsiktiga satsningar för att återskapa dessa badmöjligheter).
- Upplevelsepaket (varierande inriktningar, exempelvis cykel-, vandrings- eller golfpaket. Stora outnyttjade möjligheter finns för nya slags koncept med vildmarksteman)
- Idrott och hälsa (det finns många aktiva idrotts- och friluftsföreningar)

BIBLIOTEKET I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

12.3 VÄRDEN FÖR TURISMEN

Torsås kommunstorlek och ekonomiska kapacitet begränsar möjligheterna att marknadsföra sig i större sammanhang. Dock representeras kommunen vid en årlig turistmässa i Göteborg. Marknadsföring sker dessutom via Regionförbundet på mässor, via annonser och trycksaker i främst Tyskland och Danmark.

En profil för kommunen kan tas fram för att underlätta och samordna marknadsföring och attraktivitet. Detta förbättrar Turistbyråns möjligheter att marknadsföra de natur- och kulturvärden i kommunen som kan ha betydelse för en attraktiv livs- och boendemiljö.

Exempel på viktiga faktorer för turismen:

- Kustmiljöer (vackra och värdefulla miljöer som utgör grunden för kommunens turism exempelvis Örarevet, Kärrabo och Treskär)
- Naturskyddsområden (exempelvis naturreservaten i Strömby och Gullaboås med sina välbevarade skogslandskap)
- Kulturhistoria (exempelvis minnesstenen i Bröms, Påbonäs borg och Dackegrottan)

- Leder (vandrings- och cykelleder, exempelvis Torsåsleden, Slöjdleden och Lionsleden).
- Boendemöjligheter (Turistbyråns stuguthyrning kan behöva kompletterande lokaler och möjligheter)

12.4 FÖRENINGSLIV

Utbudet av aktiviteter och verksamheter där människor kan mötas och umgås är kärnan i ett levande och aktivt samhälle. Detta är extra viktigt i områden som är glest befolkade där möjligheterna att umgås ofta är begränsade p.g.a. långa avstånd. Föreningslivet innebär möjligheter för invånarna att engagera sig för sin närmiljö samt att förvalta värden, kunskaper och erfarenheter.

I Torsås finns ett mycket rikt föreningsliv och kommunen arbetar för förbättrade möjligheter för funktionshindrade att använda lokaler och anläggningar, stödja verksamheter, ha nära samverkan med föreningslivet och förhindra doping. Ett stort antal föreningar finns inom sport, kultur, hälsa och friluftsliv.

Kommunen arbetar för att göra bygdens historia tillgänglig och levande. Dessutom finns ett antal samhällsföreningar och bygdegrupper i kommunen som värnar om de mindre samhällenas aktiviteter, önskemål och intressen på lokal nivå. Dessa föreningar och grupper utgör ett viktigt underlag för kommunens arbete som bedrivs för att stimulera och skapa nätverk med hembygds-, kulturföreningar och intresseorganisationer.

Samhällsföreningar och bygdegrupper finns i flera delar av kommunen. De största föreningarna finns i Bergkvara, Söderåkra, Djursvik, Gullabo, Strömby och Slätafly. Läs mer om dessa samhällen och områden i kapitel 5. För kontakt med samhällsföreningarna, kontakta kommunen.

Med befolkning, hälsa och social service avses i denna plan det statistiska underlaget för arbetet med folkhälsa, skola, vård och omsorg. Att skapa ett samhälle med goda grundförutsättningar för demokrati, frihet, jämlikhet och jämställdhet är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

13.1 ALLMÄNT

Invånarna själva utgör underlaget för det sociala arbetet. För att kommunens verksamhet inom de sociala frågorna ska fungera och vara så effektiv som möjligt, är det av största vikt att den baseras på aktuellt statistiskt underlag. En översiktlig bild av befolkningsstrukturen redovisas därför i detta kapitel. Denna redovisning bör utgöra ett viktigt underlag i frågor om framtida försörjning inom social verksamhet. Arbetet med folkhälsan är grundläggande för att kunna skapa sunda livsmiljöer. Folkhälsoarbetet har genomgått en stor omstrukturering och förnyades under 2007.

Till social service räknas i denna plan skola, vård och omsorg. Kommunen måste enligt socialtjänstlagen kunna erbjuda den vård och det stöd som kan behövas och invånarna måste kunna vara trygga i vetskapen om att denna fungerar. Detta kapitel tydliggör hur det sociala arbetet bedrivs i kommunen. Vid framtida revidering av planen kan även barn- och ungdomsperspektivet arbetas in i planen.

13.1.1 Handikappolitiskt program

En fysisk miljö med handikappsanpassningar och tillgänglighetstänkande underlättar vardagssituationer väsentligt för personer med funktionsnedsättningar. Frågor kring tillgänglighet och handikappsanpassning utreds i kommunens arbete genom ett handikappolitiskt program.

ARBETE MED HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM (FOTO: ERIK MEJER)

13.1.2 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att nedanstående förslag genomförs:

- Behovet av särskilda boenden i kommunen bör tillgodoses samt hålla en hög standard och en god kvalitet. Boenden passande för äldre ska tillgodoses även på den öppna bostadsmarknaden.
- En fungerande, effektiv och handlingskraftig organisation inom folkhälsa bör skapas. Ett brett och politiskt representerat folkhälsoråd med verkställande och rådgivande funktion bör utformas. En ny hälsoprofil bör tas fram var fjärde år.
- Undervisning i kommunens skolor bör vara modern och hålla en hög kvalitet. Individanpassad undervisning, externt engagemang samt ansvar hos elever och ungdomar genom ett ökat elevinflytande i undervisning och utformning av schema bör eftersträvas.

- Samarbetet mellan Mjölnerskolans lärlingsprogram och näringslivet bör vidareutvecklas och utökas. Lärlingsprogrammet bör utökas för att tillgodose näringslivets behov. En aktiv marknadsföring av gymnasieskolorna bör stödjas av kommunen i samarbete med näringslivet.

- Samarbete mellan grund- och gymnasieskolorna och miljökontoret bör initieras. Samarbete med kommunen inom ytterligare ämnen bör diskuteras i syfte att effektivisera och utnyttja befintliga kompetenser.

- En god tillgänglighet och samordning mellan den ordinära kollektivtrafiken och färdtjänsten bör eftersträvas för att tillgodose alla slags resbehov som finns mellan kommunens olika aktiviteter och verksamheter.

- Rehabiliteringsverksamheten i kommunen bör öka ur hälso- och ekonomisk synpunkt.

- Den fysiska miljön i samhällen bör utformas så den inte är svårframkomlig eller utgör hinder för personer med funktionsnedsättningar. Arbetet med det handikappolitiska programmet bör drivas kontinuerligt.

- En förbättrad livskvalitet på individuell nivå och en ökad självständighet bör eftersträvas.

13.1.3 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Upprätthållandet av funktioner ur välfärdsaspekten kan kräva stora ekonomiska investeringar. Dock kan en hög standard och ett tillgodosett behov inom dessa områden göra kommunen attraktiv att bo i.

- En handlingskraftig organisation inom folkhälsa kan förebygga skador och problem och på så vis minska behovet av vård och omsorg.

- Ökat deltagande och engagemang hos elever kan leda till minskat klotter och förstörelse.
- Ett vidareutvecklat och utökat samarbete mellan Mjölnerskolans lärlingsprogram och näringslivet kan innebära att näringslivets behov av arbetskraft delvis kan genereras inom kommunen vilket är mycket positivt för kommunens utveckling.
- Samarbete mellan grundskolor, gymnasier och miljökontoret kan effektivisera kommunens verksamhet och utnyttja befintliga kompetenser.
- En ökad rehabiliteringsverksamhet kan förebygga skador och problem och på så vis minska behovet av vård och omsorg.
- Utformning av den fysiska miljön så den är lättframkomlig för personer med funktionsnedsättning kräver mycket stora insatser men är ett krav enligt gällande regler.

Social hållbarhet

- Upprätthållandet av välfärdsfunktioner kan skapa ett samhälle med goda förutsättningar till ett sunt, hälsosamt och meningsfullt liv.
- Skapande av särskilda boenden med en hög standard och en god kvalitet kan förbättra förutsättningarna att leva ett normalt liv, trots ålderdom eller handikapp, samt utgöra en trygghet för invånare att de, såväl som deras anhöriga, kan få det stöd och den hjälp de behöver.
- En fungerande, effektiv och handlingskraftig organisation inom folkhälsa samt en ökad rehabiliteringsverksamhet förbättrar förutsättningarna för ett friskt liv samt gynnar det sociala samhällsklimatet.

PROMENAD LÄNGS LIONSLEDEN (FOTO: ERIK MEJER)

- En modern och högkvalitativ undervisning kan utgöra grunden för en lärorik, kreativ och utvecklande skolgång. Ungdomars deltagande, engagemang och intresse för lärande kan öka.
- God tillgänglighet och samordning inom kollektivtrafik kan möjliggöra ett ökat resande för alla oavsett funktionsnedsättningar.
- Utformning av den fysiska miljön så att den är tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar ökar möjlighet till jämställdhet då dessa invånare kan integreras i samhället. Ett kontinuerligt arbete med det handikappolitiska programmet möjliggör en beredskap för förändringar hos befolkningen och inom teknisk utveckling.
- En förbättrad livskvalitet på individuell nivå och en ökad självständighet, bl.a. genom personliga ombud, kan upprätthålla välfärdssamhället och integrera fler individer i samhället.

Miljömässig hållbarhet

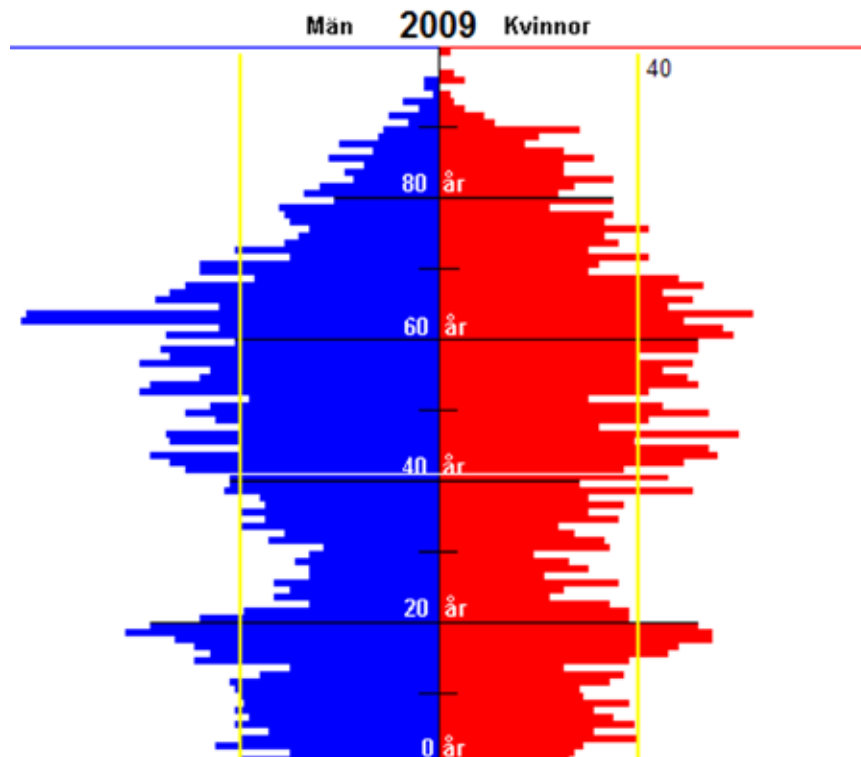
- En fungerande, effektiv och handlingskraftig organisation inom folkhälsa kan innebära att friluftslivet ökar och områden med rekreations-, natur- och kulturvärden används mer frekvent.
- Samarbete mellan grund- och gymnasieskolorna och miljökontoret kan öka eleverns engagemang för miljön och öka samhällets miljömedvetande.
- Utformning av den fysiska miljön så den inte är svårframkomlig eller utgör hinder för personer med funktionsnedsättningar kräver vissa ingrepp i stadsmiljön. Ett kontinuerligt arbete med det handikappolitiska programmet gör att den fysiska miljön kan vidareutvecklas efter invånarnas behov.

13.2 BEFOLKNINGSSTRUKTUR

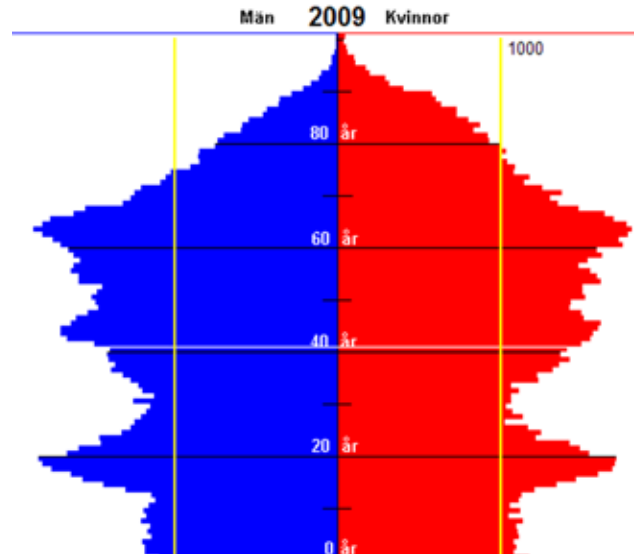
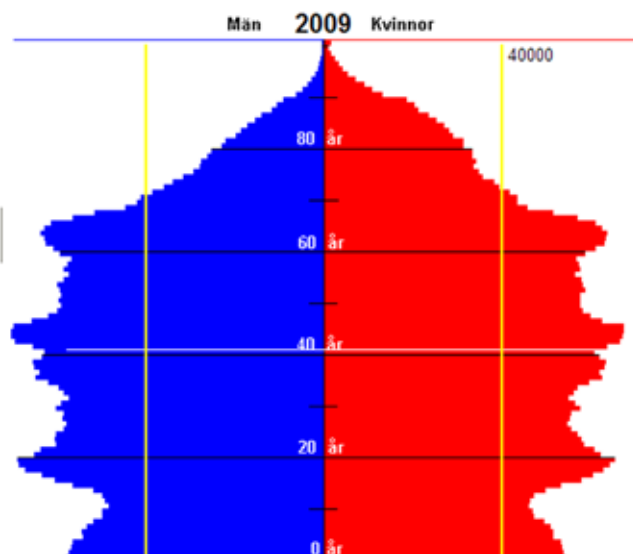
Statistik och fakta i detta avsnitt baseras i huvudsak på SCB:s Befolkningsstatistik, 'Folkmängd i riket, län och kommuner 31 december 2009'. Se www.scb.se.

Befolkningsmässigt är Torsås kommun en förhållandevis liten kommun. På 1960-talet hade kommunen drygt 8100 invånare men under 70-talet minskade invånarantalet och utvecklingen har sedan dess stagnerat och befolkningen minskat. 2009 hade kommunen 7 044 invånare.

Antalet äldre över 80 år beräknas minska något under perioden 2007-2020. Antalet äldre i åldern 70-79 bedöms dock att öka stort vilket innebär andra krav på boende, sysselsättning och service.

BEFOLKNINGSPYRAMIDER FÖR ÅR 2009, TORSÅS KOMMUN, KALMAR LÄN RESPEKTIVE SVERIGE (KÄLLA SCB)

Antalet personer med behov av hemtjänstinsatsen beräknas minska med 6 % från 2005 till 2020. Under samma period beräknas antalet personer som kommer ha behov av särskilda boenden minska med knappt 15 %.

Prognosen för den närmaste framtiden tyder inte på några stora in- eller utflyttningar i kommunen. Kommunen ligger över rikets nivåer gällande antalet födda barn vilket antyder en framtida ökning av elevunderlaget i skolorna. Kommunen har dock haft ett konstant födelseunderskott de senaste tio åren och efter det att antal inflyttningar 2004 och 2005 ökade något, minskade flyttningsöverskottet åter under 2006. Demografiska skillnader mellan Torsås kommun och övriga Sverige kan utläsas av SCBs befolkningsstatistik.

Invånarantalet i Torsås kommun är i medel:

- högre än rikets i åldern 60-100, framförallt finns fler män
- högre än rikets i åldern 0-50 år, med undantag av åldern 10-20 år
- tydligt färre än rikets i åldern 20-35.

Antalet inflyttningar år 2009 uppgick till 332 och de 325 utflyttningarna resulterade i ett överskott på 7 personer. Fler flyttar till och från andra län än till och från angränsande kommuner. Inom ålderskategorin 18-24 år är utflyttningarna nästan tre gånger fler än inflyttningarna.

Sveriges befolkning förväntas passera 10 miljoner invånare kring år 2027. Om Torsås kommun, trots stagnationen de senaste åren, skulle öka med samma takt som övriga riket innebär det en ökning till 7784 invånare kring år 2027. Dessa siffror bör dock ses som en grov uppskattning.

I Sverige ökar medellivslängden mer för män än för kvinnor. Varierande födelsekullar ställer större krav på samhällsplanering och skolor. Trycket på förskoleklasser och lågstadier kommer att öka, antalet gymnasieelever verkar i det korta perspektivet ha nått en topp 2008 och antalet högstadiel elever minskar.

13.3 HÄLSA

Arbetet med folkhälsa är grundläggande för att skapa en attraktiv kommun för inflyttning, sunda livsmiljöer, goda arbetsförhållanden och en välmående befolkning. Folkhälsoarbete förebygger behovet av vård och stöd bl a genom arbete med livsmiljöer, produkter och levnadsvanor. Det är viktigt att skilja mellan hälsa och sjukvård.

Den svenska folkhälsopolitikens övergripande mål är att "skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen". Kalmar läns landsting har arbetat fram 5 mål inom folkhälsa. Torsås kommun har dock valt att arbeta efter de 11 nationella folkhälsomål som antogs av regeringen 2003 (läs vilka områdena är i kapitel 21).

En ny folkhälsosamordnare tillsattes i kommunen 2007 och en hälsoprofil har framställts för kommunen, som beskriver den aktuella situationen. Denna profil kan ligga till grund för prioritering av målområden för det framtida folkhälsoarbetet.

Förutsättningarna för att bedriva ett aktivt folkhälsoarbete är goda och kommunen arbetar med att skapa en organisation för hälsofrågor. En arbetsordning kommer att framställas, som vidare utreder hur arbetet och organisationen bör struktureras, samt en handlingsplan.

Skolorna i Torsås kommun har gott rykte. År 2005 utsågs Torsås kommun som bästa skolkommun av Lärarförbundet. 2009 prisades Torsås kommun igen, denna gång av Lärarnas riksförbund som bästa grundskolkommun.

Barn- och utbildningsfrågor är av största vikt för samhällets utveckling och kommunen måste kunna erbjuda en trygg, säker och stimulerande skolgång.

UNDERVISNING PÅ KORRESPONDENSGYMNASIET (ERIK MEJER)

KORRESPONDENSGYMNASIET (FOTO: ERIK MEJER)

I Bergkvara finns Bergkvara skola med små och åldersblandade klasser; Ången/Gullvivan har inriktningen sagoteman, Smultronet har en hälsobefrämjande pedagogik, Skogsgläntan arbetar med natur och delaktighet samt naturförskolan Kråkan.

Söderåkra skola har små och i vissa fall åldersblandade klasser samt med åldersblandade temadagar. I Söderåkra finns även förskolan Eklövet med verkstads pedagogik.

Gullabo skola (förskola till år 6) har idag 57 elever, ett fritidshem och inriktar sitt arbete mycket med naturen, skolans trädgård och uterummet som klassrum. Förskolan i Gullabo arbetar med mulleverksamhet och miljötankande.

I Torsås finns även två gymnasier, Korrespondensgymnasiet och Mjölnerskolan, båda i Torsås samhälle. Korrespondensgymnasiet i Torsås har ca 280 elever. Skolan, både ett lokalt gymnasium och ett distansgymnasium med riksrekrytering, har elever över hela landet. Antalet distanselever ökar starkt och utbildningar kan läsas från hela världen. Naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga program erbjuds samt lokala inriktningar med sceniskt musikprojekt och specialidrott i skytte.

13.4 BARN OCH UTBILDNING

13.4.1 Skolor i kommunen

I Torsås finns Torskolan F-6 och Torskolan 7-9 som har ca 500 elever och två fritidshem. Torskolan har mycket språkundervisning och varierade arbetsformer. Möjlighet till extra stöd för eleverna i år 7-9 har skapats genom avsättning av tid där samtliga ämnen kan väljas.

Skolans IT-verksamhet skapar stora möjligheter och studier bedrivs i nära samarbete med företaget Liber Hermods och deras distansutbildningskoncept. Arbets sättet på gymnasiet är unikt och eleverna har större möjligheter att anpassa sina studier efter sina individuella förmågor och behov (IS-tid). Eleverna planerar sin egen skolgång och kan därför välja att läsa utbildningarna i snabbare takt än vanligt. Betygen sätts externt vilket har bidragit till ett positivt studieklimat och bra studieresultat.

Mjölnerskolan i Torsås har ca 215 elever och fyra olika program. Skolan är mycket känd för sin musikutbildning "Stage4you" där eleverna får lära sig allt om digital teknik, att stå på scen samt att skapa och spela in musik. I skolans nya, moderna och påkostade lokaler finns inspelningsstudios, ett eventbolag som marknadsför eleverna och ett skivbolag som sköter kontakten med musikbranschen. På skolan finns också ett lärlingsprogram där eleverna arbetar ute i industrin, ett populärt stylingsprogram och Säkerhets- och Räddningsprogrammet.

Mjölnerskolan har valt att tolka kursplanen med ett modernt synsätt genom att genomgående koppla det estetiska med det teoretiska. Dessutom har företaget tagits in i skolan. Marknadsföring sker aktivt utanför kommunen och skolan har många studerande från andra kommuner och län. Mjölnerskolan strävar efter att vara en nationell förebild för ett modernt svenskt gymnasium.

13.4.2 Undervisning

Det svenska skolsystemet genomgår stora förändringar och vi skapar idag en ny modern skola med nya möjligheter, metoder och synsätt. Då barn och ungdomar utvecklas individuellt och ofta oberoende av ålder och kön är det viktigt att sätta elevernas individuella förutsättningar i fokus.

ELEVER PÅ MJÖLNERSKOLAN (FOTO: ERIK MEJER)

SÖDERÅKRA SKOLA (FOTO: ERIK MEJER)

Valfrihet och ansvarstagande kan öka och det är viktigt att försöka använda den kraft och det engagemang som finns hos eleverna genom att främja individens delaktighet genom en aktiv undervisning. Nya modeller prövas på skolorna, exempelvis koncentrationsläsning. Eleverna läser då färre ämnen samtidigt vilket kan öka fokus och koncentrationsförmåga.

Valfria examinationssätt och individuell studietid är ytterligare förändringar för att öka motivation och lärande. Det är viktigt att elever som går från ett stadiet till ett annat i utbildningscykeln klarar de krav som finns på det

högre stadiet. Detta kan uppnås genom att medvetenhet skapas hos personalen om vilka krav som gäller och genom att den individuella uppföljningen utvecklas.

Statistik från SCB visar på att antalet elever som går ut grundskolan och klarar intagningskraven till nationella program på gymnasienivå är högt i kommunen jämfört med övriga riket.

13.4.3 Samarbeten inom skolan

Ett gymnasieförbund har skapats i ett regionalt samarbete med elever över kommungränserna.

Metoden "service learning" innebär att elever deltar kontinuerligt i en verksamhet under en längre period och en stor fokus ligger på uppföljning. Delaktigheten kan skapa förståelse och intresse för lärande och arbetsliv. Delaktighet i sammanträden på kommunnivå kan exempelvis ge elever förståelse för och kunskap om kommunens arbete.

Ett samarbete mellan skolorna och miljökontoret kan innebära stora fördelar. Kommunens arbete med miljön och naturen kan underlättas och skolans undervisning i berörda ämnen kan utvecklas och berikas. Genom inventeringar, mätningar och studiebesök kan skolans undervisning breddas och fördjupas.

13.5 SJUKVÅRD OCH OMSORG

Vård- och omsorgssektorn står för drygt 16 % av arbetstillfällena i Torsås kommun.

Landstinget är den statliga instans som ansvarar för sjukvårdsfrågor i Sverige och därmed ansvarar för tillsättande av läkare med patientansvar. Kommunens ansvarsområde består av sjukvård inom särskilt boende upp till sjuksköterskenivå. Sedan 2008 har kommunen även ansvar för rehabiliterings- och hemsjukvårdsfrågor. Med hemsjukvård menas alla i åldern 0-100 år som är inskrivna i hemsjukvården och inte kan ta sig till vårdcentral. I Torsås kommun finns två vårdcentraler; i Torsås och Söderåkra.

Den sociala verksamheten drivs av socialförvaltningen och barn- och ungdomsförvaltningen.

13.5.1 Boende

Personer som har svårt att klara sig i sin egen bostad, även med hjälp av hemtjänst kan beviljas plats i ett så kallat särskilt boende. För personer med tillfälliga behov finns korttidsplatser.

Sedan ädelreformen 1992 menas följande med begreppet "särskilt boende": servicehus, äldreboende, vårdboende, gruppboende, servicelägenhet, vårdhem, ålderdomshem, demensboende, pensionärshem, sjukhem och korttidsboende. I Torsås kommun finns för närvarande drygt 110 platser i tre särskilda boenden; Mariahemmet (Torsås), Solgläntan och Sophiagården (Söderåkra). Kommunen ökade under 2007 antalet särskilda boenden, dock är för närvarande kvaliteten och standarden i dessa boenden överlag bristfällig. Med en hög standard och god kvalitet avses rymliga funktionsdugliga lägenheter i markplan och stora gemensamma grönytor.

SOPHIAGÅRDEN I SÖDERÅKRA (FOTO: ERIK MEJER)

13.5.2 Äldreomsorg

Arbetet med att ta hand om äldre människor som inte längre har kapacitet att bo kvar i sina hem är en mycket stor och viktig del i den sociala servicen. Hemtjänsten är en viktig del av äldreomsorgen. Med hemtjänst menas de former av omsorg, stöd och service som ges till invånare i hemmet. Kommunens invånare är berättigad att ansöka om hemtjänst om personen i fråga inte längre kan klara av sysslor i sitt hem, sin personliga omsorg eller inte kan få hjälp till detta på annat sätt.

Ambitionen är att göra det möjligt för invånarna att bo kvar i det egna hemmet så länge som möjligt. I Torsås kommun stöds ca 350 invånare (5%) med hemtjänst eller särskilt boende och tjänsten utgår från fyra platser; i Torsås (2 stycken), Gullabo, Söderåkra och Bergkvara.

13.5.3 Rehabilitering

Rehabilitering innebär stöd, vård och hjälpinsatser inom kommunens särskilda boenden, äldrehabilitering, dagcenter och kommunens gruppboendestäder.

13.5.4 Funktionshinder

Med funktionshinder menas en nedsättning av en persons fysiska eller psykiska funktion som inte är av övergående art och som dessutom är hälso- eller miljörelaterad. Medborgare med funktionshinder ska enligt sociallagen kunna leva ett aktivt och meningsfullt liv med social gemenskap. Den fysiska miljön kan vara mer eller mindre handikappande beroende på hur den är utformad, läs mer i avsnitt 13.1.1

13.5.5 Personliga ombud

För att personer med psykiska funktionshinder ska få sina rättigheter till vård, stöd och service tillgodosedda har personliga ombud skapats. Ombuden är fristående, arbetar under sekretess och skall hjälpa individen vid myndighetskontakter. Insatsen är frivillig, kostnadsfri och de ska utveckla samverkan mellan myndigheter och verksamheter för att ge full behovstäckning. Arbetet bedrivs i samverkan med ett flertal andra kommuner.

13.5.6 Föräldramottagningen

Föräldramottagningen är en verksamhet med syfte att erbjuda föräldrar gratis stöd med tystnadsplikt om föräldraskap och barnfrågor.

13.5.7 Anställning av heminstruktör

Heminstruktörens arbetsuppgift är att vara syn- och hörcentralens förlängda arm både i kommunens särskilda boenden och i det egna boendet. I situationer där socialnämnden inte kan tillgodose den enskildes behov genom kommunalt anställd personal finns möjlighet att anställa så kallad anhörigvårdare.

Med näringsliv avses i denna plan industriverksamheter men även lokala handlare, näringsidkare och andra företag. Dessa tillhandahåller tjänster och produkter och utgör tillsammans med de areella näringarna kärnan i samhället. Ett lönsamt näringsliv med goda förutsättningar att utvecklas och expandera i tillgängliga lägen är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

”Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion... skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar”. Miljöbalken (kap 3, 8§)

14.1 ALLMÄNT

Världsekonomin utveckling påverkar alltmer Sveriges näringsliv. Strukturen inom det svenska näringslivet förändras ständigt. Nya företag växer fram eller flyttar hit från utlandet medan andra företag läggs ned eller flyttar utomlands.

I Torsås kommun finns ett aktivt näringsliv med många företag och verksamheter. I detta kapitel behandlas industrin och småföretagandet (läs mer om turistnäringen i kapitel 12 och de areella näringarna i kapitel 15). För att utveckla näringslivet på landsbygden finns föreskrivna stöd och metoder i Sveriges Landsbygdsprogram och EU-projektet Leader (läs mer i avsnitt 16.1).

Näringslivets utveckling är svår att förutsäga och känslig mot konjunkturer. Det är därför i dessa sammanhang viktigt att belysa samband bl.a. mellan regionala och lokala bostads- respektive arbetsmarknader. Läs om aktuell pendlingsstatistik i avsnitt 7.5.

Kring förra sekelskiftet var handel och sjöfart den största näringen och i Bergkvara bedrevs en av landets största och ledande hamnverksamheter.

INDUSTRIOMRÅDE I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

Denna verksamhet utgjorde tillsammans med jordbruk och skogsbruk länge basen för kommunens näringsliv.

Tillverkningsindustri, företagsverksamhet och turism har vuxit fram på senare år som viktiga näringsgrenar för kommunen.

Jordbruket på kustslätten och skogsbruket i inlandet är fortfarande av stor betydelse. Hamn- och sjöfartsverksamheten minskade under en lång period men har ökat något under de senaste åren (läs mer om hamnen i kapitel 5.3.2). Nya tätortsnära områden för verksamheter föreslås, vilket kan läsas mer om i planförslag inom samhällen och andra tätbebyggda områden i avsnitt 5.

14.1.1 Möre resurscentrum

Möre resurscentrum är en ekonomisk förening som erbjuder företag kompetensutveckling, utbildning och nätverk och kan ses som en samordnare av olika aktörer i näringslivet. Resurscentrumet och kommunen driver för närvarande ett nära samarbete och kommunen har beviljat resurser till olika projekt för att förbättra förutsättningarna för näringslivet.

14.1.2 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att nedanstående förslag genomförs:

- En fortsatt god utveckling av näringslivet bör eftersträvas. Rutiner och en tydlig arbetsfördelning bör skapas kring frågor om företagande, information och utveckling. Öppenhet, tydlighet och positivt bemötande bör genomsyra den kommunala organisationen.
- Nya tvärssektoriella samarbeten mellan organisationer och kommunal verksamhet bör initieras i syfte att skapa nya slags jobb.
- Goda förutsättningar för ett differentierat näringsliv och möjligheter för fler verksamheter att etablera sig i kommunen bör eftersträvas. Möjligheter att etablera industrihotell bör skapas och information om lämpliga och möjliga områden och lokaler tillhandahållas vid intresse och efterfrågan.
- Jämställdhetsfrågor bör ges stor vikt i frågor om näringsliv och företagande.
- Ny kompetens hos flyktingar som kommunen tar emot bör värnas om, integreras och tillgodose behov på arbetsmarknaden.
- Ett aktivt och nära samarbete mellan kommunen och näringslivet bör eftersträvas. En kontinuerlig dialog bör hållas mellan kommunen och näringslivet, men också mellan olika företag. En aktiv hänsyn bör tas till förslag och önskemål från näringslivet och handeln.

- Det bör vara enkelt att starta eget företag. Kommunen bör så långt som möjligt medverka till att lokalfrågan kan lösas. Det är av extra stor vikt att affärsverksamheten i områden på landsbygden kan överleva och att möjligheter finns till stöd. Samarbeten mellan olika delar inom företagandet bör uppmuntras och en helhetssyn eftersträvas för att öka effektiviteten.
- Förutsättningarna för den lokala detaljhandeln bör förbättras genom skyltning, reklam och information samt om möjligt gynnas i kommunens upphandling.

14.1.3 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- En god utveckling av näringslivet och en öppenhet inom kommunen ökar växtkraft och utvecklingsmöjligheter. Med fler företag och verksamheter blir kommunen attraktivare som boplat och målpunkt för arbetspendling, fler arbetstillfällen skapas och förutsättningar för konkurrens, skatteintäkter och inflyttning förbättras kraftigt.
- Nya tvärsektoriella samarbeten kan skapa nya slags jobb och öka möjligheterna för organisationer och kommunal verksamhet att hitta nya former av verksamheter.
- Ett differentierat näringsliv och möjligheter för fler verksamheter att etablera sig kan öka kommunens möjligheter att utgöra ett komplement till större arbetsmarknader i regionen. Industrihotell kan locka fler företag och verksamheter samt uppmuntra till startande av nya företag.
- Fokus på jämställdhetsfrågor kan öka förutsättningar för fler kvinnor att bli anställda i mansdominerade yrken. Färre kvinnor behöver då flytta från kommunen för att hitta arbete. På sikt bör mäns och kvinnors löner bli mer jämställda.

TRÄINDUSTRI I TORSÄS (FOTO: ERIK MEJER)

- Att värna om och integrera den kompetens och arbetskraft som flyktingar kan utgöra ger stora möjligheter att skapa en differentierad arbetsmarknad med nya erfarenheter och lärdomar.
- Samarbete och dialog mellan kommunen, näringslivet och företag kan öka och effektivisera kommuns ekonomiska växtkraft och utvecklingsmöjligheter.
- Möjligheten att starta egna företag och att kunna driva affärsverksamheter även på landsbygden är avgörande för att skapa en jämn ekonomisk utveckling. Människor ska kunna bo kvar på landsbygden och därmed bibehållas en levande landsbygd.
- Stödarbetet åt mindre butiker, företag och näringsidkare kräver kommunala resurser. Dock ger bidragen verksamheterna möjligheten att överleva och även fortsättningsvis erbjuda ett utbud av tjänster i invånarnas närhet. En helhetssyn kan öka möjligheterna att nyttja befintliga förutsättningar effektivare.

- Förbättrade förutsättningar för den lokala detaljhandeln kan leda till dynamiska samhällen med större utbud av handel och service.

Social hållbarhet

- En god utveckling av näringslivet förbättrar förutsättningarna för ett utbud av handel, service och arbetstillfällen som kan underlätta vardagen för invånarna.
- Tvärsektoriella samarbeten kan skapa nya slags jobb och arbetslösheten kan minska.
- Ett differentierat näringsliv kan öka förutsättningarna för integration, vilket bör eftersträvas i kommunen.
- Mer fokus på jämställdhetsfrågor kan öka kvinnors möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.
- Att värna om och integrera den kompetens och arbetskraft som flyktingar utgör ger stora möjligheter att integrera dessa individer i samhället.
- Förbättrade förutsättningar för en bevarad detaljhandel gör att utbudet av handel och service på nära avstånd från bostäder är tillgängligt även för exempelvis rörelsehindrade personer. Hänsyn till förslag från näringslivet och handeln kan öka demokratin i samhället.

Miljömässig hållbarhet

- En fortsatt god utveckling av näringslivet kan innebära ökade påfrestningar på miljön (befintliga miljönätverk innebär dock att risken minimeras).
- De gemensamma och delade ytor som industrihotell utgör innebär att energi kan sparas och samarbeten kring avfallshantering och sortering initieras.

- Samarbete och dialog mellan kommunen och näringslivet ökar förutsättningarna för att bedriva ett miljövänligt och hållbart näringslivsarbete.
- Förbättrade förutsättningar för den lokala detaljhandeln kan öka underlaget och minska behovet av längre resor för inköp och handel.

14.2 ARBETSMARKNAD

I Torsås kommun finns ett överlag smalt näringsliv med främst industriföretag och verksamheter. En differentiering och breddning av antalet verksamhetsslag är önskvärd ur hållbarhetssynpunkt. Det har dock blivit svårare för företagen att få tag i personal inom yrken där spetskompetens eftersöks, exempelvis svetsare, reparatörer och ingenjörer. Det finns ett stort behov av personer med utbildningar inom framförallt tillverkningsindustri.

Enligt arbetsförmedlingen för Emmaboda och Torsås kommuner, minskade antalet personer som var öppet arbetslösa med 30 % mellan 2006 och 2007. Enligt Möre resurscentrum är nyföretagandet stort.

Expansion och hög investeringsvilja har genomsyrat näringslivet och företagen är nöjda med näringslivsklimatet i kommunen. Det är viktigt med en kontinuerlig dialog mellan företagen och kommunen.

14.3 INDUSTRI

Med industri avses en storskalig förädling av råvaror. Industrin är en stor arbetsgivare och utgör en grund för kommunens utveckling, attraktivitet och expansion. I Torsås kommun finns ett stort antal industriföretag av olika slag. De största företagen är målpunkter för arbetspendlande från andra kommuner och exporterar stora mängder produkter till övriga landet och omvärlden. Tillverkningsindustrin är signifikant för kommunen och är den största näringen.

TRÄINDUSTRI I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

Av de ca 1100 anställda inom tillverkningsindustrin i kommunen är ca 80 % män. Inom byggindustrin i Torsås kommun är drygt 200 personer anställda varav 95 % är män. Fordonsförare, byggnadshantverkare och byggnads- och anläggningsarbetare är alla kraftigt mansdominerade yrken i kommunen. Följaktligen är kommunens näringsliv mansdominerat men arbete bedrivs för närvarande av Möre resurscentrum för att öka antalet kvinnor inom näringsliv och företagande.

Industrihotell är en populär benämning på en större byggnad som innehåller ett flertal olika företag som delar lokaler och har förutsättningar för en gemensam reception, växeltelefonist, sekreterare, konferensrum, lunchrum, apparatur o.s.v. Fördelarna är många och det är dessutom ett bra sätt att kombinera kommunens önskan om hållbarhet med företagets ekonomiska mål och marknadsföringsvilja.

Större industriverksamheter kan generera utsläpp och bullerstörningar som kan påverka miljön negativt. Industrierna i Torsås kommun är dock för närvarande inte av ett sådant slag att större utsläpp genereras och ytbehandlingsindustrin har egen rening. Möjlighet för företagen att släppa ut sitt renade vatten i närmiljön begränsas olika tider på året, t ex vid lågvatten i vattendrag. Vid dessa tider transporteras det till reningsverket i Bergkvara.

Alla nyetableringar av industriverksamheter i kommunen måste miljöcertifieras och miljönätverk mellan företag och kommun drivs aktivt. Anläggandet av nya industriområden och bedrivande av större industriella verksamheter än vad som finns i kommunen idag, kan komma att generera utsläpp som på sikt påverkar miljön på olika sätt. Ett aktivt kommunalt miljöarbete kan minska risker för påtagligt negativa effekter. Kustvårds- respektive naturvårdsplanen samt regionala miljökvalitetsmål om olika utsläpp bör ligga till grund för arbetet.

14.4 SMÅFÖRETAGANDET

Företagen i kommunerna utgör en viktig del av näringslivet. Invånarnas möjlighet att bedriva vinstdrivande verksamheter är av stort värde för ett öppet demokratiskt samhälle och utgör en stor del i utbudet av olika varor.

Inom finansiell verksamhet och företagstjänster är ca 100 anställda varav 52 % är kvinnor. Inom handel och kommunikation är ca 250 personer anställda varav 58 % är män. Statistik visar att båda dessa verksamheter är procentuellt sett markant mindre i Torsås än i övriga riket. Vilket till stor del beror på karaktären som landsbygds kommun och den starka konkurrensen från angränsande kommuner.

Det råder för tillfället en positiv utveckling i Kalmar län gällande etablering av nya företag, nysatsningar och nya arbetstillfällen.

Förutsättningarna för att skapa en större arbetsmarknad saknas i Torsås men kommunen kan komplettera och kompletteras av arbetsmarknader i exempelvis Karlskrona och Kalmar genom regionförstoring och regionala samarbeten.

KAPITEL 14: NÄRINGSLEV

Däremot har många mindre butiker svårt att klara konkurrensen från externa köpcentrum i grannkommunerna. Det är svårare att etablera sig som enskild företagare i en mindre kommun. För att kunna konkurrera måste man ha ett brett utbud samt vara flexibel. Å andra sidan har handlare större förmåga att locka kunder från andra kommuner om de har ett specificerat utbud.

Många företagare i kommunen lever under stora ekonomiska påfrestningar då deras verksamhet och framtid är osäker. Detaljhandeln är den enda av de större branscherna i länet där antalet konkurser inte minskar. I sammanhanget kan även nämnas att marknadsvärdet på fastigheter sjunker om butiker försvinner.

Butiksinnehavare i Torsås har framfört önskemål om hur deras villkor kan förbättras. Man önskar lämpliga lokaler längs centrala gator, tydliga belysta avfarter av god kvalitet från E22:an, kraftigt förbättrad skyltning samt att kommunala upphandlingar gynnar det lokala företagandet i större utsträckning.

HANDEL I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

Med areella näringarna avses i denna plan verksamheter som brukar och förvaltar de biologiska resurser som finns i mark- och vattenområden. Ett effektivt men också kretsloppsanpassat användande av dessa naturresurser är avgörande för möjligheten att skapa en hållbar utveckling.

15.1 ALLMÄNT

Kopplingen mellan de areella näringarna och landskapets värden är stark och uppenbar, vilket ställer stora krav på verksamheter och brukare. Landskapet i Torsås kommun är varierat och rik på olika naturtyper som ger goda förutsättningar för ett framgångsrikt bedrivande av näringar (läs mer om landskapet i avsnitt 4.3.1).

I kommunen arbetar ca 200 personer (3%) inom jord-, skogs- och fiskebruk. Verksamheten inom de areella näringarna är procentuellt sett mycket större i Torsås än i övriga landet, vilket kan förklaras med de goda förutsättningarna och den historiska traditionen. Läs mer om de areella näringarna i kommunens naturvårdsplan.

För närvarande bedrivs inga täktverksamheter och förekomster av grus och krossmaterial i kommunen är begränsat. Möjligheter och förutsättningar för landsbygden och de areella näringarna har beskrivits i Sveriges Landsbygdsprogram 2007-2013. För att skapa ett rikt odlingslandskap är det viktigt att natur- och kulturvärden bevaras och utvecklas. Dock kräver detta åtgärder i form av exempelvis ersättningssystem. Länsstyrelsen bedömer att det nya Landsbygdsprogrammet är en förutsättning för att skapa ett rikt odlingslandskap. Läs mer om programmet i avsnitt 16.1.1.

Länsstyrelsen drev under 2006-07 ett arbete med analysmetoden "landskapsstrategi", se mer i avsnitt 16.1.

JORDBRUKSARBETE I SÖDERÅKRA (FOTO: ERIK MEJER)

15.1.1 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att nedanstående förslag genomförs:

- Näringsutsläppet från jordbruket bör reduceras. Kretsloppsbaserade lösningar inom de areella näringarna bör därför eftersträvas, exempelvis återförande av näringsämnen till det ursprungliga jordbruksområdet.
- Det öppna landskapet bör bevaras och variationsrikedom i landskapet eftersträvas i den fysiska planeringen.
- Avseende exploatering av jordbruksmark bör samhällens expansion prioriteras samt förtätning och komplettering av områden med samlad bebyggelse. I övrigt bör den mest värdefulla jordbruksmarken skyddas från exploatering. Särskilt inom områden som anges i bevarandeplanerna för odlingslandskapet bör förändringar som riskerar påverka utpekade värden hanteras restriktivt.
- Risker för konflikter bör beaktas mellan jordbruks- respektive djurhållningsanläggningar och boende vid lokaliseringsprövningar. Skyddsavstånd enligt praxis och rekommendationer från Boverket samt Blekinge läns policy om bebyggelse och djurhållning bör följas i den fysiska planeringen.
- Jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion bör skyddas för att skapa ett levande lantbruk och säkra en framtida försörjning av mat och energi. Vid planering av exempelvis vattenskyddsområden, bebyggelse och vägar bör hänsyn tas till de eventuella inskränkningar som skapas för lantbruksföretagen.
- Den biologiska mångfalden, kulturvärdena inom jordbruket samt de kulturbärande landskapselementen bör bevaras och stärkas. Arealen hävdad ängsmark bör utökas, mängden småbiotoper i odlingslandskapet bevaras och strategier framställas för hur dessa ska kunna ökas. Dessa mål bör nås genom arbete efter kommunens kustvårds- respektive naturvårdsplan med stöd av landsbygdsprogrammet, regionala miljö kvalitetsmål och bestämmelserna i Miljöbalken om biotopskydd (Miljöbalken kap 7, 11 §).
- Framställning av biogas bör främjas och frågan bör beaktas som ett mellankommunalt intresse.
- Föreskrifter och bestämmelser i grushållningsplanen för Kalmar län från 1993 bör följas inom områden med förekomster av grus och bergkross.
- Möjligheterna för turismen inom jakt och fiske bör utvecklas. En ny marknadsföring bör skapas med nya koncept inriktade på äventyr och vildmark. Aktiviteterna får ej utgöra en betydande påverkan på naturmiljön och verksamhetsutövare bör utbildas angående berörda lagar och regler.

KAPITEL 15: AREELLA NÄRINGAR

- Fisket och fiskenäringen bör utvecklas. Information bör distribueras angående EU-projekt och möjligheterna till bidrag.
- Uppväxtområden och vandringsleder för fisk bör skyddas då dessa är mycket viktiga för fiskenäringen. Spridning av kräftpest och fisksjukdomar bör förhindras. Fisket bör ej bedrivas på ett sätt som hotar miljön eller beståndet av arter. En långsiktig, hållbar och ansvarsfull hushållning med fiskresurserna bör därför eftersträvas.
- Föreskrifter och skötselplanering i naturvårds- och kustvårdsplan samt Länsstyrelsens fiskevårdsplan bör följas och genomföras inom angivna områden. Kommunen bör aktivt följa arbete med Östersjön på EU-nivå. Arbetet med kust- och havsmiljön bör präglas av försök att återskapa de grundförutsättningar i havsmiljön som vi idag saknar för betydande fiskemöjligheter.

15.1.2 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Ett reducerat näringsutsläpp kan på sikt minska behovet av insatser och åtgärder i miljöarbetet. Dock kan åtgärder vara kostsamma och viss verksamhet inom de areella näringarna begränsas. Kretsloppsbaseade lösningar inom de areella näringarna kan effektivisera verksamheter, skapa stordriftsfördelar och ekonomiska vinster.
- Skydd av den mest värdefulla jordbruksmarken säkrar livsmedelsproduktionen på lång sikt. Dock kan exploatering och verksamheter inskränkas i vissa områden. I samband med förtätning i hållbarhetssyfte och samhällens expansion kan dock exploatering ske på värdefull mark.

SAGVERK I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

- Genom att beakta möjliga konflikter mellan jordbruks- respektive djurhållningsanläggningar och boende ska det finnas utrymme för både exploatering och bedrivande av näringar. Dock kan situationer uppstå där befintliga etableringar begränsar framtida exploateringar.
- Hänsyn till jordbruksföretag i planering kan säkra bedrivande av näringar på längre sikt. I de projekt som undantag från detta krävs, kan näringar påverkas negativt ur utvecklings- och driftssyfte.
- Bevarande och stärkande av värden inom jordbruk och jordbruksmark kan innebära ett visst investeringsbehov men ökar samtidigt kommunens attraktivitet som landsbygdskommun med ett levande lantbruk och öppet landskap.
- Framställning av biogas kan effektivisera verksamheter och utnyttja befintliga resurser och möjligheter.
- Informationsarbete om hållbart skogsbruk innebär viss ekonomisk investering.

- Föreskrifter och bestämmelser i grushållningsplanen innebär att exploatering och verksamheter kan inskränkas inom vissa områden.
- Marknadsföring med nya koncept och möjligheter för turismen inom jakt och fiske ökar kommunens attraktivitet som boplat och besöksmål för turism.
- Utveckling av fisket kan möjliggöra att det växer som näringsgren.
- Skydd av fiskets områden kan innebära inskränkningar för exploatering och verksamheter. Hushållning med fiskresurserna kan skapa god långsiktig avkastning, säkerställa biologisk mångfald och utveckla konkurrenskraftiga företag.
- Kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan samt Länsstyrelsens fiskevårdsplan kan innebära inskränkningar av exploatering och verksamheter. Återskapande av grundförutsättningar i havsmiljön innebär att kommunen, på lång sikt, kan erbjuda invånare, turister och besökande fiskemöjligheter samt ett vinstdrivande yrkesfiske.

Social hållbarhet

- Bevarande av det öppna landskapet, skydd av dess biologiska värden samt skapandet av ett hållbart skogsbruk kan innebära att variationsrikedomen i landsbygdens rekreationsvärden säkras på längre sikt vilket gynnar folkhälsan.
- Minskade risker för konflikter mellan boende och jordbruks- eller djurhållningsanläggningar förbättrar förutsättningar för hälsa och välmående.
- Utvecklade möjligheterna för turismen inom jakt och fiske innebär ökade förutsättningar för friluftslivet, vilket gynnar folkhälsan.

Miljömässig hållbarhet

- Ett reducerat näringsutsläpp, kretsloppsbaseade lösningar inom de areella näringarna och ett hållbart skogsbruk innebär stora miljövinster och kraftigt förbättrade förutsättningar för den biologiska mångfalden.
- Bevarande av det öppna landskapet, skydd av dess biologiska värden och variationsrikedom innebär kraftigt förbättrade förutsättningar för den biologiska mångfalden.
- Framställning av biogas kan innebära stora miljövinster. Anläggande av biogasledningar kan dock innebära ett visst ingrepp i natur- och kulturvärden.
- Följande av föreskrifter och bestämmelser i grushållningsplanen innebär att känsliga områden kan skyddas från exploatering och verksamheter.
- Utvecklade möjligheter för turismen inom jakt och fiske kan påverka miljön negativt genom slitage och störningar.
- Om fiskebestånden kraftigt förbättras kan ett utvecklat fiske, utan samordning med naturvärden, resultera i utfiskning. Skydd av fiskens områden, åtgärder mot sjukdomar, ett ökat fiskbestånd samt återskapande av grundförutsättningarna i åar och havsmiljön främjar den biologiska mångfalden.

15.2 JORDBRUK

"Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk". Miljöbalken (kap 3, 4§)

JORDBRUK I STRÖMBY (FOTO: ERIK MEJER)

Jordbruk producerar livsmedel, fodermedel och råvaror till energiändamål, industriell förädling och beredning. Detta görs genom utnyttjande av mark till åkerbruk eller bete. Enligt SCB utgör jordbruket 11 % av den totala sysselsättningen i kommunen och var tredje anställd inom jordbruket är kvinna. I Torsås kommun finns 7866 ha jordbruksmark (79 % åker och 21 % betesmark) och 242 jordbruk större än 2 ha (källa: Jordbruksverket).

Jordbruket förvaltar odlingslandskap som med åkerslätter- och betesmarker är en del av vårt kulturella och historiska arv. I Torsås kommun bidrar jordbruket till ett varierat landskap som utgör viktiga livsmiljöer för många växt- och djurarter och hyser stora upplevelsevärden.

I skogsbygden tillåts dock många betesmarker växa igen eller planteras med skog. Detta hotar kultur-, och naturvärden och därmed också ett varierat friluftsliv (läs mer om biologisk mångfald i avsnitt 17.2.5 och kommunens naturvårdsplan).

Strukturomvandlingar och generationsskiftet där många gårdar säljs har resulterat i färre gårdar med större brukscentra per anläggning. Detta har ökat känsligheten för intrång inom jordbruket. Vägar och be-

byggelse kan utgöra barriärer och det är viktigt att den fysiska planeringen tar hänsyn till bedrivande av jordbruk och dess utvecklingsmöjligheter.

Jordbruk innebär stora miljöutmaningar som exempelvis förbrukningen av sötvatten (läs om bevattnings i avsnitt 8) och drivmedel men främst användningen av gödnings- och bekämpningsmedel. Jordarna i kommunen är genomsläppliga och den flacka topografin samt de kustnära åkrarna bidrar till läckage av näringsämnen till vattenområden. Många stora lantbruksföretag ligger dessutom inom de kustnära områdena. Ett stort antal mindre diken och dräneringssystem leder också genom odlingsmarkerna vilket medför att näringsämnenas transportsträcka till kusten förkortas (läs mer om dränering i kustvårdsplanen).

Vegetationszoner bör anläggas längs vattendrag för att begränsa näringsläckaget. Lämpligen avsätts 10-20 meter breda skyddszoner längs med strandkanten. Läs mer om näringsläckage i avsnitt 17.2.3 samt åtgärder inom jordbruket i kustvårdsplanen. Anlagda våtmarker är ett viktigt instrument för att minska näringsämnesmission till recipienten. Läs mer om våtmarker i avsnitt 8 och i kustvårdsplanen.

15.2.1 Odlingslandskapet

Nationella respektive regionala bevarandeplaner för odlingslandskapet har utarbetats av Naturvårdsverket respektive Länsstyrelsen. Delar av odlingslandskapet som anses ha nationellt bevarandeintresse har kartlagts. Kommunen berörs av ett flertal områden som utpekats i dessa planer. Se kartbilden till höger.

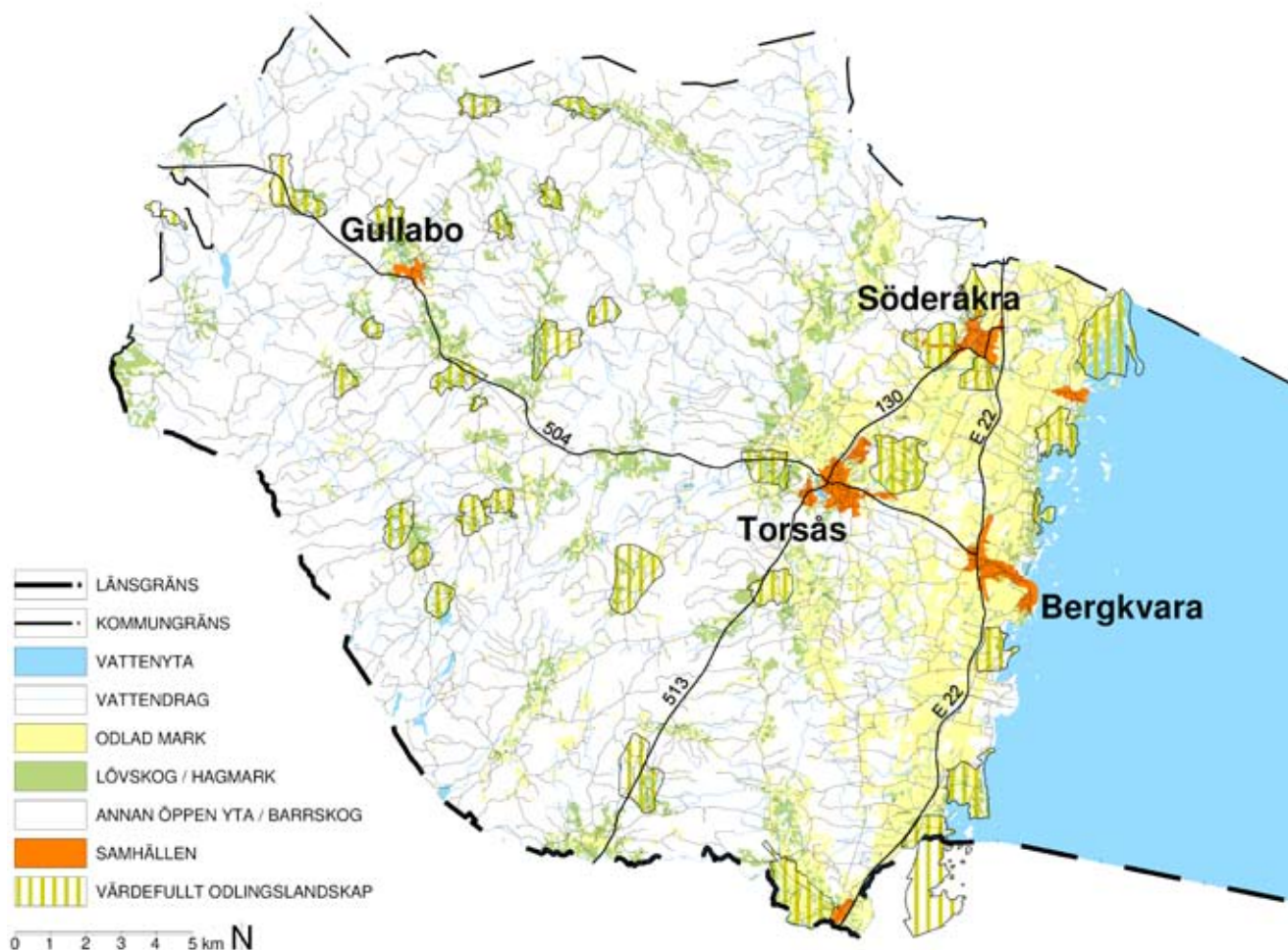
Kommunens odlingslandskap består av en stor mångfald. I kustbandet dominerar spannmål och i slättbygden vallodling, men även potatis, sockerbetsodling och specialgrödor förekommer.

Många strandängar är övergödda och det öppna landskapet håller sakta på att växa igen. I inlandets skogsbygd dominerar vallodlingen. Gott om naturbetesmarker finns som måste betas aktivt för att förhindra igenväxning (läs mer om odlingslandskapet i kustvårdsplanen). Det är av stor vikt att arealen slåtterängar som hävdas traditionellt ökar. Länsstyrelsen bedömer dock att det är svårt att engagera lantbrukare och föreningar att bedriva ett omfattande landskapsvårdsarbete.

Variation mellan skog, åkrar och betesmarker medför andrum, ljus i skogsbygden och goda förutsättningar för den biologiska mångfalden. Dessutom är variationsrikedomen viktig för naturvården, friluftslivet och skapandet av trivsamma boendemiljöer.

Baserat på hur produktiva jordar som finns har Jordbruksverket delat in riket i skördeområden och tillhandahåller årlig statistik om normskördar inom dessa. I Torsås kommun är den bördiga kustslätten, enligt Jordbruksverket bland södra Sveriges bättre, samt skogsbygden med en relativt låg avkastning. Goda förutsättningar finns för vallodling med internationellt sett höga skördar.

Det är av stor vikt att vallodling ses som en förutsättning för djurhållning (läs om skötsel av odlingslandskapet i kommunens naturvårdsplan).

Hävdade naturbetesmarkerna ökar. Trots detta bedömer Länsstyrelsen att antalet nötkreatur minskat i kommunen och att det krävs en ökning av antalet betande djur. Det är av stor vikt att arealen hävdad skogsbetesmark ökar, dock bedömer Länsstyrelsen att det innebär ett omfattande landskapsvårdsarbete.

Mängden småbiotoper i odlingslandskapet är viktiga att bevara i dagens omfattning. De minskar främst på grund av nedläggning av jordbruk, igenväxning av odlingsmark samt exploatering av nya områden för bebyggelse.

15.2.2 Djurhållning

Med djurhållning avses att i yrkesmässig verksamhet bedriva uppfödning eller hålla djur för livsmedelsproduktion. Djurhållningen utgör en viktig resurs för näringslivet och har en avgörande betydelse för produktion av livsmedel för konsumtion och export.

I Torsås kommun kräver markförutsättningarna en djurproduktion för att växtodlingen ska fungera med återföring av närings- och mullämnen som djurhållningen ger tillsammans med vallodlingens växtombyte. I Torsås kommun finns ca 14000 djur i 180 djurhållningsanläggningar, främst nötboskap men även 7 hönserier (källa: Lantbruksregistret)

15.2.3 Biogas

Biogas, även kallat rötgas och sumpgas, är gas som i en syrefri miljö kan framställas ur biologiskt nedbrytbart avfall, exempelvis på reningsverk, soptippar och djurgårdar. Gasen kan täcka olika energibehov och även användas till bränsle. I kommunen finns goda förutsättningar att framställa biogas, främst inom jordbrukets gödsel och vall. Bränsleutvinning ur biogas är dock ännu en dyr och komplex process varför kommunens möjligheter är begränsade.

15.2.4 Skyddsavstånd

Jordbruk alstrar störningar som kan påverka boendemiljön i närliggande områden i form av bl a lukt, spridning av allergener, ansamling av flugor och buller från fläktar. Djurhållning bedrivs ofta storskaligt, exempelvis för höns, mjölkkor eller hästar.

BETE I VÄSTRA TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

DJURHÅLLNING UTANFÖR SÖDERÅKRA (FOTO: ERIK MEJER)

Eftersom jordbruket och dess verksamheter är en viktig resurs att värna om och förvalta måste utrymme finnas för att utvecklas och om möjligt expandera. Dock bör dessa verksamheter inte bedrivas på ett sätt som kan skada miljön eller människor. Därför bör i vissa fall åtgärder vidtas som att styra arbetet till vissa arbetstider.

För att förebygga konflikter krävs en ömsesidig förståelse mellan närliggande bostäder och jordbrukare samt att båda parter är villiga att vidta åtgärder för att lösa konflikter.

Olika skyddsavstånd rekommenderas för olika situationer, exempelvis av Boverket. En policy finns, framtagen av Länsstyrelsen i Blekinge, som för närvarande används som riktlinjer för bostäder kontra djurhållning i Kalmar län. Genom att följa skyddsavstånd och praxis kan barriärer och inskränkningar för jordbruksverksamheter och djurhållningsanläggningar förhindras.

15.3 TÄKTVERKSAMHETER

”Mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa.” Miljöbalken (kap 3, 7 §)

En täkt är en plats där olika ämnen utvinns och förädlas, exempelvis berg, grus och morän. Täkter definieras enligt Miljöbalken i de flesta fall som miljöfarlig verksamhet och det krävs tillstånd från Länsstyrelsen, som även ansvarar för att lagar och förordningar i samband med verksamheten följs.

Enligt grushållningsplanen för Kalmar län från 1993 bör täkter lokaliseras till områden där nyttan överväger skadeverkningarna och inte tillåtas inom riksintresse för naturvård, friluftsliv eller kulturminnesvård.

I Torsås kommun bedrivs idag inga aktiva täktverksamheter. Det genomsnittliga årsbehovet av grus/krossmaterial beräknas för hela länet ligga på ca 11 ton per invånare, vilket för Torsås kommun innebär en årlig förbrukning på ca 75 000 - 80 000 ton.

Länsstyrelsens inventeringar av grus och bergkross visar att fyndigheterna av dessa i Torsås kommun är mycket begränsade. Kommunen importerar därför material från Nybro kommun, främst från en bergtäkt i Runtorp och en naturgrustäkt i Igersdela.

15.4 SKOGSBRUK

“Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.”

Miljöbalken (kap 3, 4§)

Skogsbruk producerar virke för efterföljande bearbetning. Skogsbruket omfattar även skötsel av skogsråden, är landets största areella näring och genererar en mycket viktig exportvara till andra länder. Både beroendet av olja och utsläppen från förbränning av fossila bränslen kan minskas då skogen kan producera värme, kraft och drivmedel.

Skötsel av skogsmark är viktig för virkesproduktionen men innebär också positiva effekter för miljö, sysselsättning, friluftsliv, energiförsörjning och levande landsbygd. Skogen bör därför ses som en nationell tillgång som enligt skogsvårdslagen ”skall skötas så att den ut hålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls” (kap1, 1 §).

Torsås kommun består till ca 38 % av skogsmark, främst barrskog med hög andel gran, men även en del lövskog. Skogsbruket utgör 11 % av den totala sysselsättningen (källa: Skogsstyrelsen).

Skogsbeståndets naturvärdeobjekt och biotoper är lågt i jämförelse med övriga länet och de största värdena finns i mindre, ofta gårdsnära, lövskogsbestånd. Skogsmarkerna är produktiva. Läs mer om skötsel av skogslandskapet i kommunens naturvårdsplan.

Dikning och markavvattningsåtgärder påverkar miljön negativt, se avsnitt 8. Främst kan miljö kvalitetsmålen om levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet och myllrande våtmarker påverkas negativt. Dock är all nydikning och markavvattningsåtgärder förbjuden i Kalmar län. Det är från kommunens sida önskvärt att ett miljömässigt hållbart skogsbruk eftersträvas av privata markägare.

SKOGSARBETE I STRÖMBY (FOTO: ERIK MEJER)

SKOGSAVVERKNING SÖDER OM GULLABO (FOTO: ERIK MEJER)

Länsstyrelsen bedömer att skadenivån på skogens kulturella och historiska värden är hög och att fornlämningar ofta påverkas negativt vid exempelvis avverkning. Trots att viss positiv utveckling har skett avseende omhändertagande av skogens natur- och kulturvärden krävs stora insatser.

15.4.1 Turism

De skogar, sjöar och värdefulla naturtillgångar som finns i kommunen kan ligga till grund för en utvecklad turism. Fler företag kan skapas som utvecklar jakt, fiske och kommersiellt bärkraftiga naturupplevelser med hög kvalitet. Kommunen har stora outnyttjade möjligheter inom detta område och samarbete kan initieras med samhällsföreningar och bygdegupper för förankring och utveckling.

15.5 FISKE

“Mark- och vattenområden som har betydelse för....yrkesfisket eller för vattenbruk skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande.”
Miljöbalken (kap 3, 5§)

Fisket brukar delas in i yrkesfiske (små- och storskaligt) och fritidsfiske (sport-, husbehovs- och näringsfiske). En god havsmiljö är avgörande för fisket som näring och detta eftersträvas genom miljöarbete inom bland annat fiskeriförvaltningen.

Då fisken lever och rör sig i olika områden för lek, uppväxt och tillväxt är fiskens möjligheter att vandra mellan olika områden viktigt. Läs om vandringshinder för fisk i avsnitt 8. I Torsås kommun är förutsättningarna för fiskerieringen kritisk. Östersjön är kraftigt förorenad på grund av exempelvis Östersjöländernas industrier och näringsläckage från städer, industrier, skogs- och jordbruk. Läs mer om näringsläckage i kapitel 17.2.3.

Bruatorpsån står med i Länsstyrelsens fiskevårdsplan och ett flertal åtgärder listas för att förbättra möjligheterna inom fiskevården. Läs mer om än i avsnitt 8.

Dagens kritiska förhållanden i våra vatten är resultatet av processer i Europa som under lång tid förändrat förutsättningarna i våra akvatiska miljöer. Bestånd av fisk har till stora delar försvunnit helt i vissa områden. Vid kraftiga vågor, ofta på våren, försvinner syret i vattnet p.g.a. grumling. Detta kan resultera i en utbredd fiskdöd.

Försurningssituationen är allvarig trots kalkning. Bestånd av flodkräfta har p.g.a. kräftpest decimerats kraftigt. Fisket i kommunen har framförallt bestått av husbehovs- och yrkesfiske vid kusten. Yrkesfisket längs kommunens kust består för närvarande av sex licensierade ålfiskare. Läs om fiskevårdande åtgärder i kommunens kustvårdsplan.

Om det storskaliga yrkesfisket bedrivs utan samordning och hänsyn till de återstående bestånden kan det leda till utfiskning. Detta påverkar främst miljö kvalitetsmålen om hav i balans, levande kust och skärgård och ett rikt växt- och djurliv.

Kommunen, myndigheter och yrkesfiskare arbetar därför med information, samordning och för en förbättrad fiskerilagstiftning.

De regionala miljö kvalitetsmål om hav i balans samt levande kust och skärgård i Kalmar Län finns att tillgå på www.h.lst.se

FISKE I BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

ÅLFANGST I BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

En grundförutsättning för ett ökat fiskbestånd är att EU fortsätter sitt arbete med förbud av olika sorters skadliga fiskemetoder.

Ett mål på regional nivå har varit att uttaget av fisk, inklusive bifångster av ungfisk, inte ska vara större än att det möjliggör en storlek och sammansättning på fiskbestånden som ger förutsättningar för bibehållande av ekosystemets grundläggande sammansättning och funktion. Detta mål anses av Länsstyrelsen mycket svårt att nå om inte samtliga länder kring Östersjön kan samarbeta för en bättre fiskeriförvaltning.

Nya strategier för yrkesfisket, med betoning på ansträngningen på fisket, kan införas och arbete bedrivs t.ex. med att förbättra rekryteringen av abborre och gädda. Om förutsättningarna för fiskbestånden förbättras kan det vara aktuellt att säkerställa de olika fiskekategoriernas intresseområden vid framtida revideringar av planen. Återskapandet av fiskbeståndet förutsätter att fiske bedrivs återhållsamt.

Miljösituationen i Östersjön påverkar fiskeriet och åtgärder krävs. Åtgärder på lokal nivå är av stor vikt men mycket kan göras på EU-nivå då många åtgärder måste vidtas inom samtliga länder kring Östersjön.

Ett flertal EU-relaterade projekt drivs i regionen och förhoppningsvis kan det på sikt skapas en havsmiljö där fiskarterna kan återetableras till livskraftiga bestånd och där alla länder inom Östersjöns avrinningsområden arbetar på likvärdiga villkor och efter gemensamma mål. Läs mer om EU-samarbete i kommunens kustvårdsplan. Kommunens arbete kan utgöra ett föredöme inom vatten- och miljöfrågor.

Med levande landsbygd avses i denna plan möjligheterna och önskemålen om att öka betydelsen av gles- befolkade områden. Att skapa förutsättningar att bo i dessa områden och uppehålla fungerande kommunikationer, visst utbud av service och handel samt ge dessa områden betydande funktioner är viktigt för en hållbar utveckling.

16.1 ALLMÄNT

Möjligheten att bo på landsbygden, i gles- befolkade områden utanför samhällena, erbjuder stora värden. Närhet till rekreation och stora natur- och kulturvärden kan berika invånares liv. De stora förutsättningarna för ett aktivt friluftsliv främjar också folkhälsan och påfrestningar i form av buller är i regel mycket mindre på landsbygden.

Dock är det mycket komplext att skapa en levande landsbygd då färre boende utgör ett mindre underlag för utbud, verksamheter och trafik. Kommunen är relativt liten och glesbefolkad men per Glesbygdsverkets definition av glesbygd finns endast tätortsnära landsbygd i Torsås kommun. "Landsbygds kommun" är därmed ett passande begrepp som också använts i planarbetet.

En stor del av befolkningen bor på landsbygden och näringslivet består till stor del av areella näringar. För att hålla kustområdena levande är det viktigt att antalet åretruntboende i kommunens skärgård kan öka, något som enligt Länsstyrelsen dock kräver särskilda politiska mål och processer samt stödmöjligheter.

En generell negativ trend pågår där landsbygden avbefolkas, jordbruksmarker växer igen, byar förlorar butiker, verksamheter och aktiviteter. Faktorer som försvårar att bibehålla en levande landsbygd är långa avstånd, bristfällig kollektivtrafik och ett ogynnsamt klimat för företagande. Avbefolkningen är en utveckling som kommunen vill förhindra.

LANTLIGT LÄGE (FOTO: ERIK MEJER)

De goda förutsättningarna för ett sunt liv och en aktiv fritid innebär stora livskvaliteter för kommunens invånare såväl som besökare. Arbetet i EU och Sverige fokuseras allt mer på att stimulera gles- och landsbygdens förmåga att lokalt generera arbetstillfällen, inkomster och tillväxt.

Inom EU:s struktur- och regionalpolitik i Sverige talas det om olika målområden och ett arbete bedrivs aktivt i kommunen med dessa. Det är viktigt att kommunen verkar för att öka landsbygdens betydelse.

Fokus läggs på förutsättningarna för näringar, resande, energiutvinnande, utbud av företag, service och verksamheter. Dessa värden skapar en attraktiv kommun att flytta till och vara verksam i. Landsbygdens möjligheter att komplettera dessa värden måste utnyttjas för att kunna hålla den levande och attraktiv.

Stora möjligheter finns för markägare, gårdar och boende på landsbygden att bl.a. skapa gemensamhetsanläggningar och samarbeta i frågor om energi och uppvärmning, läs mer i skriften "en levande och hållbar landsbygd" av Lantmäteriet.

16.1.1 Program, strategier och stöd

Det nya landsbygdsprogrammet syftar bl.a. till att främja företagande, tillväxt och sysselsättning på landsbygden, främja ett långsiktigt arbete inom miljö-, produktions- och resursfrågor samt att arbeta efter ett helhetsperspektiv inom landsbygdsfrågor. I programmet finns flera olika bidrag att söka för en rad olika slags projekt med anknytning till landsbygden. I kommunen bedrivs idag ett flertal projekt och verksamheter med anknytning till programmets strävan efter att öka konkurrens och utvecklingskraft samt bevara och utveckla ett attraktivt landskap och en levande landsbygd. Läs mer om landsbygdsprogrammet i avsnitt 15.1.

Tillsammans med kommunen har Länsstyrelsen under 2006-2007 drivit ett projekt för att utveckla metoder för lokal förankring av landskapsarbetet genom arbetet med regionala landskapsstrategier.

EU-projektet Leader är en metod för landsbygdsutveckling som bygger på lokal förankring, underifrånperspektiv, nytänkande, överförbarhet och nätverkande. Programmet utgör nya oprövade möjligheter att söka bidrag och stöd för landsbygdsprojekt. Glesbygdsverket och Jordbruksverket ansvarar för detta projekt.

16.1.2 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att efterföljande förslag genomförs:

- Livet på landsbygden bör underlättas och ett visst utbud av service upprätthållas. Möjligheterna och fördelarna med att bo på landsbygden bör uppmärksammas.
- Bioenergi bör utvinnas i högre grad och energiförsörjningen effektiviseras. Det öppna landskapet bör skyddas mot igenväxning av t ex energiskog.
- Landsbygdens möjligheter för vindkraft bör nyttjas.
- Så stora delar som möjligt av bebyggelsen i kustregionen bör anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätet då övergödningssituationen i Östersjön är kritisk. I områden på landsbygden, där en anslutning till det kommunala VA-nätet inte är möjlig, bör de enskilda anläggningarna hålla en god kvalitet och uppfylla Naturvårdsverkets normer.
- Vid framtida upphandlingar av kollektivtrafiken bör närtrafiken och åtgärder för att öka dess betydelse och utnyttjande prioriteras högt. Byten mellan den ordinarie kollektivtrafiken och närtrafiken bör fungera bra.
- Goda förutsättningar för social service på landsbygden bör eftersträvas.
- Areella näringar på landsbygden och dess förvaltande av landskapet bör stödjas.

PICKNICK I SKOGEN, VÄSTRA TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

HUS PÅ LANDSBYGDEN, VÄSTRA TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

- Handel på landsbygden bör stödjas. Årliga seminarier mellan företagare, näringsliv och kommunen skulle kunna berika utvecklingen. Medborgarna bör upplysas om vikten av att gynna den lokala handeln. Utvecklingen med butiker som slår igen måste förhindras och kommunen bör tydligt visa i sitt arbete att man värnar om landsbygden. Information om stöd och bidrag för landsbygdsprojekt bör spridas aktivt.

16.1.3 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Ett underlättat liv på landsbygden med inslag av handel, service, resmöjligheter med närtrafiken samt visst inslag av social service ökar förutsättningarna för boende att bo kvar, såväl som inflyttning av nya invånare. Upprätthållande av dessa funktioner kan dock kräva stora ekonomiska investeringar.
- En ökning av landsbygdens betydelse kan generera nya intäkter och utnyttja kommunens utvecklingsmöjligheter mer effektivt.
- Utvinning av bioenergi och möjligheter för vindkraft i högre grad kan effektivisera energiförsörjningen och utnyttja befintliga resurser mer långsiktigt.
- Anslutning av bebyggelse i kustregionen till det kommunala VA-nätet samt åtgärdande av enskilda avlopp kräver stora ekonomiska investeringar men gör kommunen attraktivare som boendeplats.

Social hållbarhet

- Ett underlättat liv på landsbygden med bevarande av viktiga funktioner erbjuder individer möjligheten att bo kvar och inte behöva flytta.
- Skydd av det öppna landskapet säkrar variationsrikedomen i landskapets rekreationsvärden vilket gynnar folkhälsan.
- Vindkraft på landsbygden kan påverka landskapsbilden och människors uppfattning av landskapsrummet samt tystnaden.
- Förbättrad närtrafik ökar tillgänglighet, rörelsefrihet och bidrar till att människor i glest befolkade områden kan integreras i samhället, vilket gynnar det sociala samhällsklimatet.

- Förutsättningar för viss social service på landsbygden kan öka förutsättningarna för ett friskt, hälsosamt och sunt liv.
- Årliga seminarier kan öka demokratin, deltagandet och känslan av gemenskap.

Miljömässig hållbarhet

- En ökad utflyttning till landsbygden kan innebära större påfrestning på miljön och områden med stora natur- och kulturvärden.
- Utvinning av energi från biomaterial och vindkraft kan bidra till att utsläppen från förbränning av fossila bränslen minskar kraftigt.
- Anslutning av bebyggelsen i kustregionen till det kommunala VA-nätet samt åtgärdande av enskilda avlopp skulle innebära kraftigt reducerade utsläpp av näringsämnen och därmed stora miljövinster.
- Prioritering av närtrafik innebär att trafikslaget ökar, men ger förutsättningar för att biltrafiken ska minska.
- Stöd av areella näringar på landsbygden och dess förvaltande av landskapet kan gynna den biologiska mångfalden.

16.2 ENERGIFRÅGOR

I glest befolkade områden finns stora möjligheter att utnyttja naturens resurser. Ytorna och möjligheterna finns för att utvinna, förädla och exportera energi av olika slag.

Jord- och skogsbruket på landsbygden är avgörande för utvinnande av bioenergi och vindkraft kan med fördel etableras i glest befolkade områden där riskerna för konflikter ofta är mindre.

NÄR- OCH KOLLEKTIVTRAFIK I GULLABO (FOTO: ERIK MEJER)

Det är ofta sämre vindförhållanden i skogen och högre verk krävs, då skogen alstrar viss turbulens. Plantering av energiskog får inte bidra till att det öppna odlingslandskapet växer igen. Läs mer om vindkraft i avsnitt 6.2 och bioenergi i avsnitt 6.4.

16.3 KOMMUNIKATIONER

För att det ska kunna vara möjligt att bo och arbeta på landsbygden på ett hållbart sätt och även kunna ta sig till andra delar av kommunen för arbete och nöjen, måste det finnas valmöjligheter för färdväg (läs mer om arbetspendling och närtrafik i avsnitt 7.4 - 7.5 och miljövänlighet i avsnitt 7.10).

Den ordinarie kollektivtrafiken på landsbygden är bristfällig med få linjer. Trafikutbudet utgörs av skolskjuts, färdtjänst för bl.a. sjukresor. Andelen personbilstrafik är hög. Den s.k. närtrafik som kan erbjudas invånare som bor långt ifrån de ordinarie linjerna har ett begränsat utbud med få avgångar varje vecka (läs mer om närtrafiken i avsnitt 7.4.2).

Förändringar av sättet att resa är komplexa skeenden och tar lång tid. Ett system måste vanligtvis vara i drift ett par år innan det uppskattas, används och kan förväntas ge resultat.

16.5 VATTEN- OCH AVLOPP

På landsbygden, i synnerhet längs kusten, är det ur miljö- och hälsosynpunkt viktigt med en fungerande vatten- och avloppsförsörjning. Föroreningar från bristfälliga enskilda avlopp och BDT-vatten (bad, disk och tvätt) från fritidshusområden hamnar i naturen och skadar miljön. En direkt följd av detta är bl.a. övergödning av våra havsvikar (läs mer i kustvårdsplanen). Om fler områden ansluts till det kommunala VA-nätet kan dessa skador minskas i omfattning. Läs mer om områden utan kommunalt VA i avsnitt 9.2.1.

16.5 RENHÅLLNING

I tätorterna och samhällena underlättas renhållning och städning av relativt begränsade ytor och korta avstånd samt väl inarbetade rutiner. På landsbygden och utefter vägarna i de glest bebyggda områdena är renhållningen ofta eftersatt. Den glesare befolkningstätheten gör att mängden producerat avfall är mindre, dock är dumpning av avfall och skräp vanligare på landsbygden.

16.6 NATUR, KULTUR OCH TURISM

Landsbygdens största resurs är natur- och kulturvärdena. Att kunna hitta sätt att nyttja dessa resurser för kommunens ändamål utan att skada dem är en utmaning och svår balansgång. Naturen och kulturen på landsbygden kan erbjuda sevärigheter, upplevelser och aktiviteter, ett utbud som med fördel kan utökas. Vackra och oförstörda områden för rekreation och vila blir allt viktigare. Läs mer om kultur, fritid och turism i kapitel 12.

Ett årligt landskapsvårdspris delas ut till välskötta marker vilket motiverar markägare i kommunen till att förvalta värden inom sina ägor bättre. Läs mer om skogsbygdens möjligheter i avsnitt 15.4.1.

KAPITEL 17: MILJÖ OCH RISKFAKTORER

Stora opåverkade och tysta områden är områden som inte är utsatta för olika slags störningar. Läs mer om dessa i avsnitt 11.2. Den glesa bebyggelsen och de långa avstånden på landsbygden erbjuder stora möjligheter att skapa sådana områden (se plankartan).

16.7 SOCIAL SERVICE

Landsbygden är i allmänhet glest befolkad vilket innebär att sociala kontaktnät är mycket viktiga. De längre avstånden innebär att det är svårare att kunna ta del av den sociala service som erbjuds av kommunen. Tillgång till skolor på nära avstånd är en avgörande faktor för att kunna bo på landsbygden.

Behovet av hemtjänst, olika slags mottagningar, temporära besökstider eller andra projekt inom vård- och omsorg i glest befolkade områden kan utredas.

16.8 AREELLA NÄRINGAR

Jordbruk, skogsbruk och fiske bedrivs i huvudsak i landsbygdsområden och dessa areella näringar utgör tillsammans med utbudet av handel grundförutsättningen för en aktiv och betydelsefull landsbygd. Antalet anställda inom de areella näringarna samt antalet företag och butiker har minskat under senare år och detta är en utveckling som får stora negativa konsekvenser för kommunen såväl som länet och landet.

De areella näringarna står dels för en viktig livsmedelsproduktion och dels för brukande och skötsel av naturens värden. I skapandet av en hållbar utveckling är detta mycket viktigt. Tack vare stöd från EU inom jord- och skogsbruk så har det svenska jordbruket goda förutsättningar för fortsatt produktion av både livsmedel, bioenergi m.m.

SKOGSBRUK I VÄSTRA TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

NÄRHANDEL I GULLABO (FOTO: ERIK MEJER)

16.9 UTBUD AV SERVICE OCH HANDEL

Butiker och affärsverksamheter på landsbygden har ofta svårigheter att överleva. Ofta beror detta på att etableringarna inte kan konkurrera med större företags grossistpriser, ett mindre kundunderlag, att skyltningen ofta är dålig och att invånare i allt större utsträckning handlar på externcentrum, ofta utanför kommunens gränser.

Förmågan för att överleva som näringsidkare begränsas därmed och det mindre kundunderlaget som finns innebär ofta att butiker får lägga ner sin verksamhet. Kommunen anser att denna utveckling måste hindras och åtgärder för stöd kan utredas och komplettera planen vid framtida revideringar.

GLEST BEFOLKAT OMRADE I SÖDRA KOMMUNEN (FOTO: ERIK MEJER)

Med miljö- och säkerhetsrisker avses i denna plan faktorer inom miljö- och riskfrågor, både i vardag och extrema situationer. Risk- och säkerhetsaspekter måste belysas på en övergripande nivå för att inte hamna utanför planeringen av kommunens utveckling. Större miljöproblem och klimatförändringar påverkar kommunen och de risker som olika verksamheter och teknisk försörjning kan utgöra måste tas i åtanke i all planering för att kunna skapa en hållbar utveckling.

17.1 ALLMÄNT

Förutsättningar för en trygg och säker livsmiljö är avgörande för kommunens utveckling. Därför måste en rad miljö- och riskfaktorer beaktas. Vi kan förbättra förutsättningarna för miljön genom exempelvis kretslopps-lösningar, minskade utsläpp, ökat miljömedvetande och effektivare användning av miljövänligare material. För att minska risker och skador vid olyckor och katastrofer krävs det att planering genomsyras av olika riskfaktorer. Genom förberedelse och utarbetande av rutiner kan samhällets förmåga att hantera olyckor och agera i krissituationer förbättras. Ett arbete pågår sedan 2007 avseende att belysa risker och säkerhet.

17.1.1 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att nedanstående förslag genomförs:

- All planering och utveckling bör ta hänsyn till nya situationer och värden som klimatförändringar bidrar till. För att möta en osäker framtid krävs en långsiktig beredskap inom miljöarbetet. Bevattningsprogram bör utredas för torra perioder.
- Beredskapen inför stormar och dess inverkan bör effektiviseras och befintliga samarbeten utanför kommunens gränser bör utvecklas. En beredskap bör skapas inför framtida vattenståndshöjningar och frågan kan belysas i framtida utredningar för det kustnära boendet.

AMBULANSEN I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

- Av hänsyn till översvämningsrisker bör ingen bostadsbebyggelse tillåtas med en färdig golvhöjd lägre än 2,5 meter över havet.
- Kommunens miljöarbete bör bedrivas efter föreskrifter i naturvårds- respektive kustvårdsplanen för att begränsa utsläppet av föroreningar i kommunens luft och vatten.
- Näringsläckaget från fastlandet bör reduceras för att gagna en ökad biologisk mångfald, skapa ett gott fiskbestånd i Östersjön, minska belastningen på naturen och förhindra övergödningen.
- Fler våtmarker bör anläggas och kommunen bör informera intresserade om bidrag, möjligheter och eventuellt EU-stöd.
- Miljövänligare färdssätt bör utvecklas. Möjligheterna att stödja samåkning bör utredas och samåkningsplatser, pendelparkeringar, bidrag, förmåner och underlättande åtgärder bör utredas för effektivitet, hållbarhet och miljövänlighet inom kommunikation och transport.
- Invånare bör informeras om fördelarna med att bygga ekologiskt vid konsultation och bygglovsansökningar.
- All kollektivtrafik i kommunen bör använda alternativa drivmedel. Miljöbilar bör användas inom hela den kommunala verksamheten och invånare uppmuntras till att färdas miljövänligt. Hänsyn bör tas i det kommunala arbetet till oljans tillgång och begränsade framtidsmöjligheter.
- Miljökvalitetsnormer ska, när de anses beröras, säkerställas i kommunala beslut.
- Arbete med kommunens risk- och säkerhetsfrågor bör bedrivas kontinuerligt. Det bör finnas en god beredskap som möjliggör handlingskraft, samordning och samarbete vid olyckor och katastrofer.
- Olycksriskerna i trafiken bör begränsas, exempelvis genom planskilda korsningar. Säkra gång- och cykelvägar bör eftersträvas och trafikmiljön, i synnerhet på E22 och väg 504, bör göras säkrare.
- Inga invånare i kommunen bör påverkas negativt av markradon. All ny byggnation som uppförs bör föregås av radonmätning eftersom inga radonhalter inventerats. Kommunen bör vid konsultation och rådgivning upplysa om hälsoriskerna med markradon och åtgärder som kan vidtas i byggande. Inventeringar bör utföras av radonförekomster i samhällen.
- Tillgängliga områden som inte är påverkade av strålning eller andra verksamheter bör skyddas och bevaras. Sådana områden bör utgöra opåverkade och tysta områden och utgöra rekreativsvärden, i synnerhet för elöverkänsliga.

- En säker transport av farligt gods bör eftersträvas och den fysiska planeringen ta hänsyn till dess risker. I Torsås kommun har Länsstyrelsen beslutat att väg E22 och 504 är lämpliga vägar för transport av farligt gods. Skyddande åtgärder bör vidtas vid vattenskyddsområden, sjöar, vattendrag och våtmarker i anslutning till dessa vägar.
- En lämplig uppställningsplats för transport av farligt gods bör finnas inom kommunen som innebär att den lokaliseras och åtgärder vidtas för att minska risker för utsläpp, avrinning och spridning av farliga ämnen från platsen. Vid kommunens centralförråd finns en "rekommenderad parkeringsplats för tillfällig uppställning av fordon med farligt gods samt påbjuden uppställningsplats för fordon med läckage". Kommunen har bedömt att platsen långsiktigt är olämplig p.g.a. utrymmesskäl men att det inte krävs någon ny i dagsläget, utifrån de industrier och verksamheter som finns i kommunen. Men frågan bör studeras och komplettera planen vid framtida revideringar.
- Särskilda riskanalyser bör göras vid lokalisering av ny bebyggelse inom 100 meter från väg E22 och 504.

17.1.2 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Hänsyn till nya situationer och värden som klimatförändringar kräver ekonomiska investeringar. Bestämmelser inom planering kan kraftigt inskränka exploatering och verksamheter inom exempelvis kust-, sjö- och vattennära områden. En ökad beredskap inför stormar och vattenståndshöjningar kan innebära stora besparingar för kommunen och att en säkrare utveckling kan ske.
- Anläggande av fler våtmarker kan i viss mån effektivisera jordbrukets bevattnings- och öka möjligheter till bidrag och stöd från EU.

BERGKVARA HAMN (FOTO: ERIK MEJER)

- Stöd av miljövänligare färdssätt, en miljövänlig transportsektor, ett aktivt och effektivt risk- och säkerhetsarbete samt upprättande av riskanalyser kan innebära stora ekonomiska investeringar men kan ibland vara nödvändigt för att öka kommunens attraktivitet som boendeplats. En god beredskap kan minska ekonomiska förluster vid olyckor.
- Ekologiskt byggande, aktivt uppfyllande av miljökvalitetsnormer, begränsande av olycksrisker i trafiken, åtgärder mot radon kan göra plan- och byggprocessen dyrare och mer tidskrävande men kan vara mer ekonomiskt i ett långsiktigt perspektiv.
- Skyddande och bevarande av områden som inte är påverkade av strålning eller andra verksamheter samt lokalisering av ny plats för uppställning av farligt gods kan innebära inskränkningar för exploatering och verksamheter inom vissa områden.
- Skyddande åtgärder mot risker med farligt gods vid vattenskyddsområden, sjöar, vattendrag och våtmarker kan innebära stora ekonomiska investeringar men motsatsen kan bli ännu dyrare om en olycka sker.

Social hållbarhet

- Hänsyn till nya situationer och värden som klimatförändringar bidrar till kan hindra individer från att påverkas negativt.
- Begränsade utsläpp av föroreningar i kommunens luft och vatten, säkerställande av miljökvalitetsnormer, åtgärder mot radon samt skyddande av opåverkade och tysta områden kan skydda invånarnas hälsa. Val av en ny uppställningsplats för farligt gods måste ske med omsorg så att den inte utgör en hälsorisk för boende och verksamma i dess närhet.
- Ett aktivt risk- och säkerhetsarbete, begränsade olycksrisker, riskanalyser och åtgärder mot risker med farligt gods kan minimera personskador och hälsorisker vid olyckor och katastrofer. Samverkan och effektivitet vid krissituationer kan ge människor hjälp och stöd.

Miljömässig hållbarhet

- Miljöarbete bedrivet efter föreskrifter i naturvårds- respektive kustvårdsplanen, kan innebära att naturen och miljön ges större möjligheter att behandla farliga ämnen, föroreningar och utsläpp.
- En minskad övergödning, anläggande av fler våtmarker, ekologiskt byggande och skydd av opåverkade och tysta områden förbättrar förutsättningarna för den biologiska mångfalden.
- Utvecklande av miljövänligare färdssätt, säkerställande av miljökvalitetsnormer och åtgärder för att minska risken för utsläpp vid olyckor vid transport av farligt gods är önskvärt. En ny uppställningsplats för farligt gods kan påverka lokalmiljön negativt.
- Ett aktivt risk- och säkerhetsarbete, en god beredskap och omfattande riskanalyser kan förbättra förutsättningarna för räddnings- och insatsarbete. Förmågan att agera snabbt och effektivt kan begränsa de negativa effekterna på natur och miljö vid olika olyckor och krissituationer.

17.2 MILJÖFAKTORER

Med miljöfaktorer avses i denna plan processer, faktorer och sätt som människor påverkar och påverkas av miljön. Många miljöfaktorer utgör storskaliga problem, nationella och även globala och en mindre kommun som Torsås har begränsade möjligheter att påverka de större sammanhangen. Dock strävar kommunen efter att efter förmåga bidra till ett miljövänligare och mer hållbart samhälle.

17.2.1 Klimatförändringar

Forskning visar att det sker förändringar i det globala klimatet. Temperaturen höjs, isar i glaciärer smälter, lokala klimat förändras och växthuseffekten och växthusgaser debatteras i forskningskretsar. Större klimatförändringar påverkar samhället både på mycket lång sikt men effekter syns redan idag.

Samhället, befolkningen och i synnerhet skogsbruket har exempelvis drabbats allvarligt av konsekvenserna av kraftiga stormar de senaste åren. Vattendrag och grundvattennivåer har påverkats och i vissa områden förekommer årligen översvämningar (läs om översvämningensrisker i avsnitt 17.2.4).

Det är av stor vikt att utsläppen av växthusgaser reduceras, vilket förutsätter en positiv utveckling av användande av förnybar energi. Torsås kommun har för avsikt att bli en fossilbränslefri kommun till 2030.

Nederbörd som förorenats av exempelvis utsläpp från förbränning av fossila bränslen, transport och kommunikationer har inneburit att sjöar och vattendrag i kommunen har försurats. Den allvarliga situationen i kommunen är i behov av åtgärder och ett kontinuerligt kalkningsarbete bedrivs (läs mer om försurning i avsnitt 8.3.4).

I Torsås kommun har kustområdet flygscannats för att skapa underlag för framtida planeringsberedskap.

TORSÅSAN I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

17.2.3 Näringsläckage

All mark ger mer eller mindre näringsläckage oavsett om det bedrivs jord- eller skogsbruk. Detta näringsläckage påverkar miljön men även förutsättningarna för fisket. Kväve och fosfor är de vanligast förekommande näringsämnena.

Överskott av kväve har länge utgjort ett stort problem men senare års forskning har visat att fosfor, som det även finns rikligt med i avloppsvatten, är det ämne som har störst påverkan på miljön. Det är ett mineral som binds till jord-, humus och mineralpartiklar och når havet genom olika typer av erosion, främst via vattendrag men även via vind.

Näringsläckaget påverkar miljön på olika sätt. Detta kan främst påverka miljö kvalitetsmålen om begränsad klimatpåverkan, hav i balans, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, myllrande våtmarker och bara naturlig försurning. Flera olika åtgärder kan dock vidtas, exempelvis har nya våtmarker anlagts på flera platser. Läs mer om övergödning i kustvårdsplanen, i avsnitt 8.2.6 och om jordbrukets näringsläckage i avsnitt 15.2.

17.2.4 Föroreningar av luft och vatten

Dagens samhälle alstrar stora mängder utsläpp till naturen. Från jordbruk, tätorter och industrier släpps ämnen ut som påverkar vattenmiljön och havet negativt. Luften förorenas av avgaser från trafik och industriverksamheter som bidrar till klimatförändringar och försurning.

Dessa föroreningar är farliga för både oss människor och vår natur och arbete bedrivs inom många olika organisationer och instanser för att minska dessa utsläpp. Stabila organiska miljögifter, metaller, olja och dumpning av fast avfall skadar miljön påtagligt.

De flesta av de nationella miljö kvalitetsmålen är berörda av föroreningarna och de avser att förhindra dessa utsläpp. Kommunen bedriver exempelvis ett aktivt arbete med att förhindra att enskilda avlopp leder till föroreningar, se avsnitt 9.2.1. Läs mer om de nationella miljö kvalitetsmålen i avsnitt 20.1.1. Regionala miljö kvalitetsmål om giftfri miljö i Kalmar län är för närvarande under revidering.

17.2.5 Biologisk mångfald

Termen biologisk mångfald innefattar variationsrikedom inom gener, arter och deras samverkan samt vad deras nytta för ekosystemen. Att eftersträva en biologisk mångfald är viktigt av ekologiska, sociologiska, etiska, vetenskapliga och ekonomiska skäl (läs mer om biologisk mångfald i kommunens naturvårdsplan). Det finns ett nationellt miljö kvalitetsmål om ett rikt djur- och växtliv vilket innebär att den biologiska mångfalden utgör en mycket viktig faktor i hållbarhet, planering och samhällsutveckling. Länsstyrelsen bedömer att landskapet inte kan erbjuda de miljöerna och förutsättningarna som krävs för en gynnad biologisk mångfald. Nedläggning av lantbruk, igenväxning, fragmentering och övergödningssituationen försämrar kraftigt möjligheterna och en omställning inom olika näringar krävs. Detta tar dock lång tid och situationen har på många håll förvärrats i jordbruks- och odlingslandskapet.

17.2.6 Ekologiskt byggande

Vid byggandet av ett hus har användandet av byggmaterial en inverkan på miljön, likaså processen att sedan värma upp huset. I hus som klassas som ekologiska har denna process och dess inverkan på miljön minimerats utan att husets boendemiljö förlorar i trivsamhet.

17.2.7 Miljökvalitetsnormer

Regeringen får enligt Miljöbalken (kap 5, 1 §) föreskriva om miljökvalitetsnormer i syfte att skydda människor och miljö. Normerna varierar stort och kan gälla landet i sin helhet men även geografisk avgränsade områden. De ska enligt lag uppfyllas av kommuner och myndigheter vid prövning av olika ärenden.

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft rör:

- Kvävedioxid och kväveoxider
- Svaveldioxid
- Kolmonoxid
- Bly
- Bensen
- Partiklar (PM 10) - Ozon

(se även förordning om miljökvalitetsnormer 2001:527)

17.3 RISKFAKTORER

Med riskfaktorer avses i denna plan faktorer som påverkar människor, egendomar och miljön negativt samt åtgärder och arbetet som bedrivs i samband med dessa. Vissa företeelser och faktorer kan aldrig förutsägas utan endast skapas en beredskap inför. Vilket är en skillnad mot det förebyggande arbetet och de åtgärder som vidtas när olyckor och katastrofer väl inträffat.

17.3.1 Krishantering

Ett rikstäckande system för krishantering skapades 2002 för att förebygga och hantera olika hot och risker som samhället kan drabbas av. Systemet organiserar myndigheter, kommuner, andra aktörer i samhället och regleras av lagen om extraordinära händelser (2006:544 §§ 7.8 och 9).

TUNG TRAFIK I CENTRALA TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

Läs mer om systemet på Länsstyrelsens hemsida, www.h.lst.se.

17.3.2 Riskhantering

Kommunen ska enligt lag bl.a. utföra en kommunomfattande risk- och sårbarhetsanalys. I Torsås har en översiktlig analys av risker framställts. Analysen kompletterar översiktsplanen, läs mer i avsnitt 17.3.4. Även ett arbete med "Internt skydd" ska bedrivas. Med detta avses bl.a. att arbeta med den fysiska miljön för att förebygga såväl personskador som skador på kommunens egendom eller organisation.

17.3.3 Organisation

Det finns olika verksamheter och instanser som på olika sätt jobbar med risker och säkerhet inom och utanför kommunen. De som är och kan vara mest aktuella för Torsås kommun är:

Räddningstjänsten

Räddningstjänstens verksamhet är en del av kommunen och arbetar med brandrisker, olyckor och till verksamheten kopplat utbildning. Ett gemensamt räddningstjänstförbund med Emmaboda initierades 2006. Inom förbundet finns sju heltidsanställda och totalt 100 personer som arbetar inom organisationen. Kommu-

nens räddningstjänst är belägen i den nya och moderna brandstationen som byggdes 2002. Mindre stationer finns i Vissefjärda, Långasjö och Åfors.

Polisen

Polisen arbetar med att förebygga brott, övervaka ordning och säkerhet, bedriva utredningar samt bistå allmänheten med upplysningar och hjälp. 2008 skapades ett nytt arbetsområde för polisen där Torsås ingår tillsammans med Nybro och Emmaboda. För närvarande tjänstgör sammanlagt 17 poliser i arbetsområdet, antalet tjänster kommer dock i framtiden att utökas.

Ambulansservice Syd

Ambulansservice Syd är ett privat företag som på entreprenad från Landstinget bedriver verksamhet i kommunen. Det registreras ca 700-800 larm varje år och ett lyckat samarbete bedrivs med vårdcentralerna. Sju personer arbetar inom företaget.

Sjöräddningssällskapet

Sjöräddningssällskapet är en ideell organisation med frivilliga som bl.a. hjälper olycksdrabbade på havet i områden utom Räddningstjänstens ansvar. Stationen i Bergkvara är den enda i Sverige som har sjöräddning som huvuduppgift och deras upptagningsområde täcker södra Kalmarsund.

Civilförsvaret

Civilförsvarsförbundet lär ut säkerhetsmedvetande och information om exempelvis elavbrott, förorenat dricksvatten, isolering, nödsituationer, hot och risker. Torsås ingår i Civilförsvarsförbundet i Kalmar län.

Hemvärnet

Hemvärnet utgör huvuddelen av Försvarsmaktens nationella skyddsstyrkor och består av 22 hemvärnsförbund som utbildas i syfte att bevaka, skydda samt stödja det civila samhället.

Olika hemvärnsförbund specialiserar sig ofta inom olika områden för att erbjuda ett komplett och differentierat stöd. Torsås kommun ingår i Kalmar och Kronobergsgruppen.

17.3.4 Risker för Torsås kommun

Det finns en mängd olika övergripande risker som kan inträffa samt påverka Torsås kommun. 2008 gjordes en riskinventering av kommunen där tänkbara olyckor och katastrofer bedömdes utifrån sannolikheten för inträffandet samt dess konsekvens.

Av de inventerade riskerna bedömer kommunen några extraordinära händelser som är särskilt viktiga att skapa en beredskap inför (frågorna behandlas vidare i kommunens arbete om risk och säkerhet):

- brand i äldreboende
- oljepåslag på kusten
- längre elavbrott (framför allt vintertid)
- farliga utsläpp i persontäta områden
- utebliven fjärrvärme vintertid
- pandemi (smitta i större skala, exempelvis i djurbesättningar)

Några områden har fördjupats som särskilt intressanta att redovisa i översiktsplanarbetet:

Oljeolyckor

Östersjön trafikeras enligt Helcom årligen av 50 000 fartyg, en del med farligt gods. Sett till antalet fartyg, mängden olja och farliga ämnen som transporteras samt det skick många fartyg befinner sig i finns stora risker för oljeutsläpp i Östersjön. Länsstyrelsens oljeskyddsplan från 2007 redogör för de olika riskerna, åtgärder som bör vidtas och samarbetsstrukturen vid olyckor.

Vid oljeutsläpp samarbetar och agerar en rad olika organisationer och instanser för att begränsa den negativa påverkan på människor, egendomar och miljön. En

SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPETS BAT SVEA, BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

viktig del i arbetet är att hindra olja och farliga ämnen att spolas in på land där den gör ännu mer skada än till havs. Arbetet med oljeutsläpp är därför även en fråga av mellankommunalt intresse.

Stormar och snöoväder

De senare åren har stormarna Gudrun och Per orsakat omfattande skador i produktionsskog, egendomar och orsakat ett stort antal olyckor. Samarbeten mellan kommuner är enligt Räddningstjänsten gränsöverskridande vid stormar och beredskapen bedöms som förhållandevis god. På vintrarna kan stora mängder av snöfall orsaka olyckor, förseningar, köer och andra problem. Sett till organisationen och rutiner i Torsås kommun bedöms det finnas en god beredskap vintertid.

Driftsstörningar

I samband med stormar, men även i andra situationer kan elavbrott orsaka stora problem, exempelvis genom utebliven vattenförsörjning och värme. Rutiner ses över i det nya risk- och säkerhetsarbetet som startades under 2007.

Översvämningsrisker

Enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU) är forskarvärlden oense om hur mycket havsytan kommer att

stiga i framtiden. Vissa menar att den pågående landhöjningen minskar översvämningsriskerna i större delen av Sverige. Dock är det viktigt att dessa aspekter belyses i ett långsiktigt och hållbart perspektiv, i synnerhet då Torsås kommun är en kustkommun med ett flertal vattendrag.

För en liten kommun i Sverige är möjligheterna att påverka klimatförändringar och globala förhållanden begränsade. Åtgärder diskuteras, exempelvis genom begränsning av bebyggelse med hänsyn till stigande havsnivåer genom att ange lägsta tillåtna sockelhöjd 2,5 meter över havet. Dock är även ett förebyggande arbete av ytterst stor vikt.

Genom att arbeta efter de nationella miljökvalitetsmålen och inkorporera dessa i planering kan klimatförändringarnas negativa konsekvenser förhoppningsvis påverkas på lång sikt.

Trafiksäkerhet

Trafiken längs våra vägar ökar allt mer och tusentals människor dör i trafiken varje år. Arbeta bedrivs i landet enligt nollvisionen och Vägverket driver trafiksäkerhetsfrågor för att färre trafikolyckor ska inträffa. Enligt Räddningstjänsten har färre olyckor inträffat efter anläggandet av E22.

En höjd standard på E22 skulle ytterligare kunna förhindra en del olyckor, läs mer om E22 i avsnitt 7.3. Även väg 504, som är kraftigt trafikerad av bl a godstrafik, är i behov av en högre standard ur trafiksäkerhetssyfte.

Radon

Radon är en lukt- och färglös gas som kan förekomma i vissa byggnadsmaterial, i berggrunden, och grundvatten. I för stora doser är gasen skadlig för hälsan och man brukar ibland prata om radonsjuka hus.

Det finns olika sätt att minska hälsorisker som kan orsakas av för stora radonhalter. Främst kan ny bebyggelse genom god ventilation undvika problem.

Torsås kommun berörs till största del av normalriskområde för radonhalt. Lokalt kan dock högriskområden förekomma, t.ex. i samband med rullstensåsar. Därför rekommenderas boende att genomföra radonmätningar i sin bostad. Information avseende radonmätningar och åtgärder kan hämtas hos kommunen.

Transport av farligt gods

Farligt gods betecknas de ämnen som vid olycksfall kan innebära risk för hälsa, säkerhet, egendom eller miljön. Av skyddshänsyn beslutar Länsstyrelsen om en begränsning av transport av farligt gods till vissa vägar.

I Torsås kommun har Länsstyrelsen beslutat att E22:an, väg 130 (Söderåkra-Torsås) och väg 504 (Bergkvara-Torsås) är lämpliga vägar för transport av farligt gods. Kommunens ställningstagande är att särskilda riskanalyser bör göras vid lokalisering av ny bebyggelse inom 100 meter från dessa vägar med hänsyn till transport av farligt gods.

Det finns en ”rekommenderad parkeringsplats för tillfällig uppställning av fordon med farligt gods samt påbjuden uppställningsplats för fordon med läckage”; vid kommunens centralförråd. Dock anser kommunen att platsen är olämplig p.g.a. utrymmesskäl. Åtgärder som exempelvis dagvattenhantering, markbäddar och etablera skyddszoner kan vidtas för att eventuella utsläpp på en sådan här plats inte ska riskera att påverka miljö, djur eller människor negativt. Nya lämpliga platser kan utpekas och komplettera planen vid framtida revideringar.

Då transporter av farligt gods styrs till E22, väg 130 och väg 504 ökar risken för olyckor med utsläpp av farliga ämnen i dessa områden. Detta kan främst påverka miljö kvalitetsmålen om giftfri miljö, ett rikt växt och djurliv och grundvatten av god kvalitet. Den ökade risken i områdena bedöms dock som mindre allvarlig då berörda vägar erbjuder god framkomlighet för Räddningstjänsten vid utryckning samt att risker minskar i andra områden.

För mer information se ”Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen”, (RIKTSAM, 2004) framtagna av Länsstyrelsen i Skåne län.

En säker strålmiljö

Samhället består i allt större grad av trådlösa kommunikationer, elektroniska lösningar och avancerad teknologi. All denna utrustning och mekanik alstrar strålning av olika slag.

Mer forskning behövs på området för att kunna bedöma vilka risker som kan tänkas finnas. IT-samhället och mobiltelefoni är fortfarande relativt nya inslag i samhället och påverkan är ännu ganska oklar.

Dock är vissa konsekvenser synliga i form av exempelvis elöverkänslighet. Därför är det viktigt med åtgärder som exempelvis skydd mot strålning samt skyddsavstånd mellan bostäder och kraftledning.

Svenska strålskyddsinstitutet (SSI) ansvarar för strålningsmätningar och anger att strålning av olika slag kan innebära stora hälsorisker. Landstinget ansvarar för information om hur dessa risker kan undvikas.

Etablerandet av opåverkade och tysta områden kan erbjuda exempel strålningsallergiker och el-överkänsliga bättre förutsättningar att leva ett hälsosamt och meningsfullt liv. Läs mer om opåverkade och tysta områden i kapitel 11. Ett policyarbete om strålning och skyddsavstånd kan komplettera planen vid framtida revideringar.

BETESDRIFT (FOTO: ERIK MEJER)

Med mellankommunala intressen avses i denna plan faktorer och situationer där kommuner kan berika varandra genom gränsöverskridande samarbete och samverkan. Att olika kommuners förutsättningar och utbud kan komplettera varandra är viktigt i skapandet av en hållbar utveckling.

18.1 ALLMÄNT

Det finns många intresseområden som är viktiga regionalt och nationellt och där kommuner med liknande förutsättningar kan hjälpa varandra för att nå gemensamma mål. För att kunna möta framtida förändringar och utvecklingar krävs samordning och beredskap kommuner emellan.

I Föreningen "kommuner i sydost" är Emmaboda, Lessebo, Nybro, Tingsryd, Torsås och Uppvidinge kommuner medlemmar. Syftet är att arbeta för gemensam landsbygdsutveckling inom ramen för Leader, (läs mer om Leader i avsnitt 16.1.1), vara en pådrivande kraft i den regionala utvecklingen i Sverige samt främja samarbeten mellan kommuner. Projektet med att öppna ett gemensamt kontor för Leader inleddes under 2007.

18.1.1 Kommunens ställningstaganden

Kommunen bör i den grad det är möjligt verka för att nedanstående förslag genomförs:

- Vindkraftens utveckling i kommunen bör samordnas med angränsande kommuner och Länsstyrelser. Kommunens vindkraftsplan och det samordnade policydokument som finns för lokalisering av havsbaserad vindkraft i södra Kalmarsund är viktiga underlagsmaterial.
- Samarbete bör ur hållbarhetssynpunkt initieras med Kalmar kommun angående stordriftslösningar avseende utvinning av biogas. Möjligheterna till transport av biomassa och material från företag och intressenter i Torsås kommun till befintlig biogasanläggning i Kalmar kommun, bör utredas.

REGIONAL BUSSTRAFIK STANNAR I BERGKVARA
(FOTO: ERIK MEJER)

- Avfallsplanens bestämmelser och mål bör efterföljas. Ställningstaganden i denna plan bör dock prioriteras (främst gällande avfallshanteringssystem).
- I syfte att skapa ett hållbart samhälle, med möjligheter för regionförstoring bör goda kontakter hållas och kunskaper, idéer och erfarenheter utbytas med grannkommunerna i exempelvis kommunikationsfrågor.
- Strukturer och rutiner för olika nämnder från olika kommuner att träffas och diskutera gemensamma frågor och problem avseende exempelvis landsbygds- och miljöfrågor, bör utvecklas.
- Mellankommunala kontakter bör skapas med angränsande kommuner avseende gemensamma avrinningsområden. En dialog mellan kommunerna bör föras vid ingrepp, exploateringar eller etableringar av större slag som kan tänkas påverka avrinningsområdets kvalitet såväl som miljön och människor i kommunerna. Mellankommunala vattenråd bör skapas vid behov, exempelvis mellan Torsås och Karlskrona kommuner för Brömsebacken.

- Kommunens gång- och cykelmöjligheter samt vandringsleder bör knytas an till angränsande kommuners system i områden med bristfälliga kommunikationsmöjligheter över kommungränserna.
- Möjligheterna till distansutbildningar och nationella såväl som internationella utbyten bör underlättas. Fler samarbeten bör initieras mellan kommunen och högskolan i Kalmar.
- En handlingsplan bör utarbetas i samarbete med angränsande kommuner avseende beredskap vid olyckor och katastrofer. Befintliga samarbeten bör utvecklas. Möjligheter att fastställa rutiner om kontaktmöjligheter med miljöinspektörer, exempelvis vid olyckor med farligt gods bör utredas.
- I syfte att möjliggöra att områden på olika sidor om kommungränsen kan utvecklas på ett hållbart sätt bör samarbeten initieras. Kontakter bör knytas mellan bygdegrupper och samhällsföreningar. Gemensamma satsningar bör göras i gränsöverskridande projekt.
- Fysisk planering och exploatering bör ta hänsyn till hamnen i Bergkvara och dess status som mellan-kommunalt intresse.

18.1.2 Konsekvenser

Ekonomisk hållbarhet

- Mellankommunala samarbeten om vindkraftsexploatering, biogasframställning, avfallshantering, kommunikationer, avrinningsområden och leder för friluftslivet kan bespara kommunen vissa ekonomiska investeringar. Dessa samarbeten främjar en hållbar ekonomisk utveckling i regionen.
- Möten och utbyten mellan olika kommuner är tidskrävande och kräver vissa ekonomiska investeringar.

- Distansutbildningar, utbyten och mellankommunala samarbeten i skol- och utbildnings projekt gynnar utvecklingen av arbetskraft, skolklimatet och där med även kommunens attraktivitet som boende plats.
- En handlingsplan angående beredskap vid olyckor och katastrofer och kontaktmöjligheter med miljö inspektörer kan effektivisera insats- och räddnings arbete samt minimera personskador och hälsorisker.
- Samarbeten mellan mindre samhällen i gränsområden kan underlätta utveckling och stimulera till enskilda initiativ. Konkurrens mellan mindre samhällen, exempelvis inom handel, kan omvandlas till samverkan.
- Skyddet av hamnen som ett mellankommunalt intresse och överordnandet av hamnverksamheten kan innebära att vissa exploateringar och intressen kan inskränkas.

Social hållbarhet

- Mellankommunalt utbyte inom pendling, kommunikationsfrågor och regionförstoring kan öka rörelsefrihet, möjligheter att söka jobb utan att flytta samt en ökad tillgänglighet till ett bredare utbud.
- Mellankommunala kontakter angående gemensamma avrinningsområden kan säkra välmående vattenmiljöer i regionen vilket gynnar friluftslivet och folkhälsan.
- Skapande av sammanhängande gång- och cykelmöjligheter samt vandringsleder mellan olika kommuner förbättrar förutsättningarna för friluftslivet samt skapar stora rekreationsvärden vilket gynnar folkhälsan.

VINDKRAFT ÄR EN VIKTIG MELLANKOMMUNAL FRÅGA
(FOTO: ERIK MEJER)

- Distansutbildningar, utbyten och mellankommunala samarbeten i skol- och utbildnings projekt ökar möjligheterna för utbildning och kompetensutveckling.
- En handlingsplan angående beredskap vid olyckor och katastrofer och kontaktmöjligheter med miljöinspektörer kan förhindra personskador och hälsorisker samt erbjuda stöd och hjälp.
- Samarbeten mellan mindre samhällen i gränsområden kan gynna det sociala samhällsklimatet.
- Skyddet av hamnen som ett mellankommunalt intresse och överordnandet av hamnverksamheten kan innebära att vissa boende i området kan utsättas för störningar och risker.

Miljömässig hållbarhet

- Mellankommunala samarbeten om vindkraftsexploatering kan minimera ingrepp i värdefull natur i gränsområden. Exploatering av vindkraft kan kraftigt minska utsläppen från förbränning av fossila bränslen.

- Mellankommunala samarbeten angående utvinning av biogas, avfallshantering, regionförstoring, kommunikationsfrågor och gemensamma avrinningsområden kan innebära stora miljövinster.
- Möten mellan olika kommuner angående miljöfrågor kan belysa regionala problem och effektivisera miljöarbetet.
- Kommunens gång- och cykelmöjligheter samt vandringsleder som knyts till gränsande kommuners system gynnar fossilbränslefria transporter
- Ökade möjligheterna till distansutbildningar kan minska resbehov.
- En handlingsplan angående beredskap vid olyckor och katastrofer och kontaktmöjligheter med miljöinspektörer kan begränsa skador på miljön och den biologiska mångfalden vid olyckor och katastrofer.

18.2 VINDKRAFT

Att samordna etablering av vindkraft kan spara kommuner både tid och pengar. Risk för negativ påverkan kan minskas i ett tidigt stadium och förutsättningarna förbättras för ett effektivt nyttjande av naturens resurser.

Det finns flera glesbefolkade områden med överlag goda förutsättningar för etablerande av vindkraft på gränsen mellan Torsås kommun och de kringliggande kommunerna. För att dessa förutsättningar ska kunna utnyttjas på ett så effektivt och hållbart sätt som möjligt är det viktigt att kommunerna är överens om utvecklingen. Torsås kommun har samarbetat med Karlskrona kommun och tagit fram ett tillägg till översiktsplanen gällande landbaserad vindkraft. Närmare samarbeten kan även knytas med Mörbylånga, Kalmar och Emmaboda kommuner.

18.3 BIOGAS

Möjligheterna att utvinna biogas i Torsås kommun är mycket begränsade. Dock utvinns biogas ur olika sorters material i Kalmar Vatten AB:s anläggning i Tegelviken, Kalmar kommun. Ett samarbete med jord- och skogsbruk kan vara aktuellt och innebära stordriftsfördelar.

18.4 AVFALLSPLANEN

Under 2008 togs en ny avfallsplan fram. Planen är framställd av KSRR (Kalmarsundsregionens renhållare) i samarbete med kommunerna i Borgholm, Kalmar, Nybro och Torsås. En gemensam plan innebär att man inom länet kan arbeta efter samma mål och hjälpas åt att skydda miljön och människor mot avfall, farliga ämnen och restprodukter (läs mer i avsnitt 9.3).

18.5 KOMMUNIKATIONER

Regionförbundet arbetar aktivt med att etablera ett kommunikationsnät i regionen som minskar restiderna och ökar tillgängligheten. Detta utgör grundförutsättningar för regionförstoring. Möjligheter att exempelvis bo och arbetspendla inom olika delar av regionen innebär stora möjligheter för kommunen att växa. Torsås kommun ligger väldigt strategiskt placerat mellan tillväxten i Kalmar och skärgårdsstaden Karlskrona.

E22:an är en viktig mellankommunal fråga ur trafiksäkerhets- och arbetsmarknadsperspektiv. Kollektivtrafiken är viktig för möjligheten till ett mellankommunalt utbyte av tjänster och arbetskraft. En högre standard på sträckningen skulle innebära en förstoring av arbetsmarknaden, attraktiva restider med kollektivtrafiken och säkrare transporter med farligt gods (läs mer om E22 i avsnitt 7.3).

ÅTERVINNINGSCENTRAL I TORSÅS KOMMUN (FOTO:ERIK MEJER)

Hamnen i Bergkvara är ett viktigt mellankommunalt intresse. Import- och export av varor till och från hamnen kan i framtiden utvecklas, läs mer i avsnitt 7.7.

En god tillgänglighet är grundläggande för kommunen och vandringsleder samt gång- och cykeltrafiken är viktiga. De områden där kommunerna gränsar till varandra är i regel utvecklade när det gäller detta, främst på grund av att en glesare samhällsstruktur erbjuder ett mindre invånareunderlag för ändringar, läs mer om kommunikationer i kapitel 7.

18.6 MILJÖ

Avrinningsområden är känsliga för utsläpp, geografiskt stora och ligger sällan i sin helhet inom kommuners gränser. Mellankommunala samarbeten i form av vattenråd kan krävas för att minska risken för utsläpp från miljöfarliga verksamheter (läs mer om avrinningsområden och vattenråd i kapitel 8).

Kommunerna i södra Sverige arbetar med samma slags problem inom natur- och miljöfrågor. Det är viktigt att utbyta kunskaper och erfarenheter så man kan arbeta effektivt och hållbart med dessa frågor, i synnerhet rörande situationen i Östersjön. Erfarenheter och underlag som skapats genom vattenråd kan komplettera planen vid framtida revideringar.

18.7 SKOLOR, UTBILDNING OCH FORSKNING

Utbildning är en viktig regional angelägenhet. Möjligheten att kunna bo hemma trots fortsatta studier är viktig och ett samarbete mellan kommunerna gällande utbildning på olika nivåer är intressant och önskvärt (läs mer i avsnitt 13.4).

18.8 HÄLSA

Med en fungerande organisation för folkhälsa skulle kommunen kunna inleda ett aktivt samarbete med andra kommuner inom kartläggning av hälsosituation, erfarenhet och kunskap. Dagens utbyte består av de verksamheter och träffar som anordnas av Folkhälso-centret i Oskarshamn (läs mer i avsnitt 13.3).

18.9 RÄDDNING OCH RISKHANTERING

Räddningstjänsten i kommunen ingår idag i ett räddningsförbund med Emmaboda kommun. Genom regionala och mellankommunala samarbeten bedöms det finnas god beredskap inför olyckor och katastrofer av olika slag, exempelvis oljeolyckor och större stormar.

Det nya arbetet med risker och säkerhet i kommunen kommer ge organisationen ytterligare struktur och rutinöversikt. Möjligheter för kontakt mellan räddningstjänst och miljöinspektörer kan underlätta beredskap och hantering av exempelvis olyckor med farligt gods. Torsås, Nybro och Emmaboda kommuner ingår sedan 2008 i ett samlat arbetsområde för polisen.

18.10 LEVANDE LANDSBYGD

I landsbygdsområden kan bidrag och stöd sökas för olika sorters projekt som syftar till att förbättra möjligheterna och förutsättningarna för en levande landsbygd. Mellan områden längs kommungränser kan gemensamma förutsättningar finnas för att bedriva mellankommunala arbeten på lokal nivå (läs mer om levande landsbygd i kapitel 16).

Med hållbarhetskonskvenser avses i denna plan förslagens övergripande och tvärsektoriella konsekvenser för hållbarhetsbegreppet. Att dra samband mellan olika förslags konsekvenser samt tillämpa ett långsiktigt perspektiv är viktigt för att skapa en hållbar utveckling.

19.1 ALLMÄNT

En stor fördel med en översiktsplan är möjligheten att väga olika konsekvenser och förslag mot varandra och belysa större sammanhang. Då hållbar utveckling är grundläggande i kommunens arbete och denna översiktsplan, har planens konsekvenser utretts för tre former av hållbarhet; ekonomisk-, social- och miljömässig hållbarhet. Konsekvenserna av översiktsplanens förslag på hållbarhetsbegreppets aspekter framgår av planens olika kapitel. Detta kapitel behandlar ett par övergripande konsekvenser och sammanhang.

19.2 KUSTNÄRA BOENDE

Att anlägga bostäder och fritidshusbebyggelse i kustområdet utgör kommunens största möjlighet att attrahera människor till att flytta till kommunen. Dock finns komplicerade samband som gör att hållbarheten påverkas på olika sätt. Det är idag oklart hur mycket havsnivån kommer att stiga, dock kan sägas att vissa områden längs kusten redan idag drabbas av mindre översvämningar under vissa delar av året. Åtgärder diskuteras med detta som bakgrund, läs mer i avsnitt 17.3.4 samt i avsnitt om kustnära bebyggelse 5.11.

I de fallen som kustnära bostadsområdena inte är anslutna till det kommunala VA-nätet, alternativt om enskilda avlopp inte är åtgärdade (vilket är fallet på flera platser i Torsås kommun), utgör områdena i fråga i regel en mycket stor belastning på havsmiljön i form av bl.a. utsläpp av näringsämnen. Dessutom kan de utgöra barriärer för den biologiska mångfalden samt för friluftslivet vilket missgynnar folkhälsan. Längs kusten finns också stora natur- och kulturvärden som kan påverkas negativt av exploatering. Begränsningen av ny bebyggelse, med hänsyn till riksintresset för högex-

TRAFIKMILJÖ I TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

ploaterad kust (läs mer i avsnitt 10.9), kan göra att ingreppen begränsas. Exempelvis kan nya bostadsområden lokaliseras så att de inte blockerar befintliga oexploaterade stråk i anslutning till havet. Begränsningen av exploateringen minskar inflyttningens omfattning, men kan också innebära större möjligheter för det rörliga friluftslivet och rekreativsmöjligheterna (vilket gynnar folkhälsan).

Dragningen av kommunalt avlopp till kustnära områden kan minska näringsutsläppen och möjliggöra nya bostadsområden samt permanentering av fritidshus. Detta förbättrar miljön samt möjligheterna att skapa en attraktiv boendemarknad (vilket kan leda till en ökad inflyttning). Detta genererar ett visst ökat skatteunderlag vilket möjliggör att större resurser kan satsas på miljöarbete i syfte att möta den påfrestning som de nya områdena innebär. Det kustnära boendet bör således kunna utgöra en viktig del av kommunens hållbara utveckling. Arbetet med att utreda möjliga utvecklingsområden för det kustnära boendet kan synliggöra detta. Läs mer i avsnitt 5.11.

19.3 MINSKAT BILBEROENDE

Sett till sitt geografiska läge mellan två större arbetsmarknader (Kalmar och Karlskrona) är Torsås kommun beroende av fungerande kommunikationer. Idag

är biltrafiken omfattande och det totala bilinnehavet per invånare har ökat de senaste åren i Kalmar län. Förbränning av fossila bränslen som bensin och diesel alstrar mycket stora utsläpp och en omfattande klimatpåverkan. Genom att höja standarden på väg 504 väster om Torsås, men främst på E22:an, ges förutsättningar för en ökad mängd trafik. I E22:ans fall är en ökad trafikmängd väldigt troligt med hänsyn till dess regionala betydelse och pendlingsstatistiken (läs om pendlingen i avsnitt 7.5). En ökad trafikmängd ökar utsläpp.

En högre vägstandard kan visserligen öka säkerheten kring vägarna, i synnerhet med hänsyn till viltolyckor, dock förstärks barriäreffekterna i landskapet för den biologiska mångfalden och människor kan påverkas negativt av buller. Samhällens expansion och exploatering kan dessutom förhindras längs vägen vilket är hämmande för en mindre kommun (som ofta måste utnyttja alla exploateringsmöjligheter och intressenter för att kunna konkurrera regionalt).

Möjligheten att tanka med etanol i kommunen har skapats under 2007. Detta kan bidra till miljövänligare transporter och kommunikationer. Dock är det ur hållbarhetssynpunkt lämpligare att resa kollektivt med hänsyn till exempelvis materialtillgång och slitage på infrastruktur.

Genom att förbättra förutsättningarna för gång- och cykeltrafik inom och mellan samhällen samt verka för en fungerande kollektivtrafik i kommunen kan andra färdssätt erbjudas. Anläggande av gång- och cykelmöjligheter och ett resecentrum för kollektivtrafiken utgör stora ekonomiska investeringar för kommunen, dock förbättras förutsättningarna för att välja bort bilen som färdmedel.

Ett minskat bilberoende och större möjligheter att resa kollektivt utgör möjligheten att skapa en kollektiv arbetspendling. Ett minskat bilberoende bör kunna bidra till en hållbar utveckling i kommunen. Läs mer om transport och kommunikationer i kapitel 7.

19.3 ENERGISPARANDE

Att hushålla med resurser är av stor vikt och olika energisparande åtgärder utvecklas ständigt. Exempelvis lågenergilampor, vitvaror, alternativa uppvärmningssätt, sol-el, ekologiskt byggande och förnybara energikällor kan på sikt innebära ett mer kretsloppsorienterat samhälle som effektivare hushåller med befintliga resurser.

Många energisparande åtgärder är dyra och komplicerade. Detta medför ofta att de inte prioriteras högt i upphandlingar och projekt. På längre sikt betalas dock investeringar tillbaka då åtgärder resulterar i en minskad energiåtgång. Det är därför av stor vikt att tänka långsiktigt avseende investeringar inom energi. Energisparande åtgärder bör kunna utgöra en viktig del inom den hållbara utvecklingen i kommunen. Läs mer om energisparande i avsnitt 6.8.

19.4 VINDKRAFTSEXPLOATERING

Vindkraft som förnybar energikälla har blivit mycket omdebatterat under senare år. Att ersätta förbränning av fossila bränslen resulterar i mycket stora miljövinster, därför drivs en aktiv politik på nationell nivå för fler vindkraftsprojekt, framförallt på land där stora outnyttjade förutsättningar finns. Dock är det oklart hur lyckosamt vindkraftsprojekt i skogsbygden är, då skogen alstrar en egen turbulens och därför kräver högre verk. Viss påverkan på djurlivet skapas, även om mer forskning behövs på området. Vindkraftverk upplevs av en del som ett störande element i landskapsbilden och gentemot landskapets kulturella värden.

Vindkraftverk påverkar landskapsbilden och kommunens attraktivitet som boendeplats och besöksmål för turismen. Dock förväntas vindkraften globalt sett leda till positiva miljöeffekter om nyttjande av vindkraft likställs med att användande av fossila bränslen minskar. Dessutom kan vindkraften i sig utgöra en symbol för kommunen samt skapa arbetstillfällen inom industrin, montering och övervakning av verken.

HAMNEN I BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

Vindkraftsexploateringen bör kunna bidra till den hållbara utvecklingen i kommunen. Läs mer om vindkraft i avsnitt 6.2 samt i separat vindkraftsplan.

19.5 UTSLÄPP AV NÄRINGSÄMNE

I HAVET

Det tidigare nämnda kustnära boendet (avsnitt 19.2) berör en viktig och avgörande fråga för en kustkommun vid Östersjön; övergödningen. Det kontinuerliga utsläppet av näringsämnen har resulterat i kraftigt försämrade förutsättningar för den biologiska mångfalden i havet.

Kompletteringar av det kommunala VA-nätet till kustområden samt åtgärdande av enskilda avlopp kan minska dessa utsläpp. Dessa utgör dock mycket stora investeringskostnader. Åtgärder i möjligaste mån bör även tas inom jord- och skogsbruk samt industri.

Trafiksektorn alstrar också utsläpp som kan minskas, exempelvis om bilberoendet minskar (läs mer i avsnitt 19.2). Då övergödningssituationen uppkommit och utvecklats under en mycket lång process tar det också lång tid innan vi kan få bukt med de problem den genererar. Därför är de nämnda investeringarna på längre sikt värda att genomföra. Att begränsa utsläppen av näringsämnen i havet bör kunna bidra till förbättrade för-

utsättningar för en hållbar utveckling i kommunen (läs mer om övergödning och vattenmiljöer i avsnitt 8).

19.6 REGIONFÖRSTÖRING

Regionförstoring är avgörande för kommunens förmåga att utvecklas gentemot angränsande arbetsmarknader, växa samman, komplettera och utnyttja möjligheter i syfte att skapa en dynamisk region och en tillväxt inom näringslivet. En ökad pendling kan dock påverka miljön negativt och kollektivtrafik bör prioriteras. Effekterna på barnfamiljer och könsrollsmönster är oklara och arbete samt resande kan bli mycket tidskrävande. Dock ökar möjligheterna för kommunen att växa, rörelsefriheten ökar och sårbarheten för omstruktureringar på arbetsmarknaden minskar. Regionförstoring kan utgöra en av kommunens stora möjligheter att växa på längre sikt och bör kunna utgöra ett hållbart inslag i utvecklingen.

19.7 AVFALLSHANTERING

Ett mellankommunalt samarbete om avfallshantering har stora fördelar. En ny avfallsplan togs fram under 2008 som fastslår bestämmelser och mål för avfallshanteringen i kommunen (och andra berörda kommuner). Kommunen värnar om grindhämtningsystemet som bedöms vara mer hållbart på sikt än andra alternativ.

Systemet förbättras i takt med att invånare källsorterar i allt högre grad. På längre sikt minskar antalet resor för att lämna material stort och antalet turer kan minska ytterligare med fler fack för insamling. Systemets insamling genererar årliga inkomster för kommunen och bör kunna utgöra en viktig faktor inom kommunens hållbara utveckling.

19.8 EXPLOATERING INOM VÄRDEFULLA OMRÅDEN

Riksintresseområden, andra lagskyddade områden med natur- och kulturvärden samt värdefull jordbruksmark föreslås i denna plan skyddas mot exploatering som väsentligt kan skada utpekade värden.

På längre sikt ökar dessa områden också i värden då andra områden kommer exploateras och påverkas av nya slags etableringar. Att beakta dessa områden anses därför särskilt viktigt för att öka kommunens attraktivitet som boendeplats och besöksmål inom turismen.

Möjligheter medges till att exploatera inom och i anslutning till dessa områden under vissa förutsättningar. Att bevara samtliga dessa områden från all exploatering kan nämligen tänkas hämma och hindra samhällets expansion och kommunens utveckling. På sikt kan det innebära att inga attraktiva lägen för exploatering längre kan erbjudas i kommunen.

Det är viktigt att noggranna avvägningar görs mellan samhällsnyttan och bevarandevärdet vid behov av ny-exploatering. Läs om riksintressen i kapitel 11, övriga natur- och kulturvärden i kapitel 12 och värdefull jordbruksmark i avsnitt 15.

19.9 UTVECKLING AV FISKET

Den problematiska situationen i Östersjön hindrar utvecklingen av ett vinstdrivande yrkesfiske och ett fiske ur turismsynpunkt. Fiskbestånden är små och den biologiska mångfalden hårt drabbad av utsläppet av näringsämnen.

Tidsaspekterna kring en förbättrad situation i Östersjön är mycket oklara. Förutsatt att den biologiska produktionen ökar i framtiden, i takt med de åtgärder och förbättringar som eftersträvas i kommunens verksamhet och på EU-nivå, finns möjligheter att utveckla fisket.

NÄRTRAFIK I GULLABO (FOTO: ERIK MEJER)

Idag finns det inga betydande resurser att utnyttja men genom att skydda riksintresset för yrkesfiske samt följa fiskevårdsplaner, minimera emission av näringsämnen och utsläpp från industrier till våra vatten samt åtgärda vandringshinder för fisk kan situationen förbättras.

Förutsatt att den biologiska produktionen ökar kan fisket komma att utgöra en betydande del av den hållbara utvecklingen i kommunen som kustkommun i Östersjöregionen med en hamn och rester av en äldre hamnkultur.

19.10 NÄRTRAFIKEN PÅ LANDSBYGDEN

En fungerande kollektivtrafik på landsbygden är mycket svår att skapa. Underlaget för resor är mycket litet och därför svårare att planera för då det inte är lika kontinuerligt och rutinmässigt som resande inom och mellan samhällen. Då närtrafiken inte är uppbyggd av bestämda stråk utan anpassas efter föreliggande behov är systemet mycket känsligt mot att inte utnyttjas på ett maximerat sätt. En förutsättning för en fungerande närtrafik är således att invånare utnyttjar det i högre grad.

Att minska bilberoendet med kollektivtrafik är svårt då samma rörelsefrihet och självständighet inte kan uppnås. Detta är särskilt svårt på landsbygden då när-

trafiken för närvarande inte kan erbjuda ett tillräckligt underlag för att ändra resvanor. Ökade satsningar i närtrafiken innebär också investeringar som är mycket svåra att få tillbaka.

En ökad närtrafik kan alstra vissa störningar men på längre sikt minskar det totala antalet resor. På samma sätt genererar en ökad närtrafik ökade utsläpp som dock på längre sikt minskar det totala utsläppet kraftigt då antalet bilresor kan minska. Närtrafiken kan, förutsatt att resvanor ändras och miljömedvetenhet ökar, förbättra förutsättningarna för en levande landsbygd och bidra till en hållbar utveckling av kommunen.

19.11 BIOENERGI PÅ LANDSBYGDEN

Utvinning av bioenergi ur biomassa från skogsbruket kan innebära stora miljövinster, då förbränning av fossila bränslen minskar. Energin är förnybar och befintliga förutsättningar i kommunen utnyttjas. Skogsbruket kan också bidra till att betydelsen av landsbygden ökar och en levande landsbygd kan därför skapas på längre sikt.

Konflikter kan uppstå mellan skogsbruket och det öppna landskapet, exempelvis då utvinnande av bioenergi i form av energiskog kan bidra till att delar av det öppna landskapet planteras igen. Ett öppet odlingslandskap utgör en förutsättning för en säkrad framtida livsmedelsproduktion.

Dessutom utgör det öppna landskapet en mycket viktig variationsrikedom som gynnar både den biologiska mångfalden och rekreationsvärde för folkhälsan. Många områden utgör också viktiga kulturvärden där äldre brukningssätt och strukturer är synliga. Det är mycket viktigt att både det öppna landskapet bevaras och att skogsbruket kan producera biomassa för energitvinning för att en hållbar utveckling ska kunna skapas.

Med mål och strategier avses i denna plan dels de mål som finns i kommunala planer och program samt de nationella miljö kvalitetsmålen, dels de mål och strategier som denna plan föreslår inom respektive intresseområden. Att ha tydliga mål och strategier för kommunen att basera sina ställningstaganden och beslut på är mycket viktigt för att skapa en hållbar utveckling.

20.1 ALLMÄNNA MÅL

För att Torsås kommun ska utvecklas på ett hållbart och för hela kommunen tillfredsställande sätt är det viktigt att göra det tydligt vilka mål man arbetar efter. Kommunen har tagit fram flera planer och program som innehåller mål som på olika sätt styr utvecklingen av kommunen. Det finns även vissa mål som gäller hela riket, andra som gäller i regioner. För Torsås kommun fokuseras arbetet främst efter följande mål:

20.1.1 Nationella och regionala miljö kvalitetsmål

Det finns 16 nationella miljö kvalitetsmål, antagna av regeringen, som ska följas för att de större miljöproblem vi har i Sverige idag ska kunna lösas. Målen har i sin tur delats in i ett flertal regionala mål för att kunna tydliggöra hur de olika delarna av landet ska kunna nå målen. Länsstyrelsen i Kalmar län reviderar de regionala målen för närvarande och därför skrivs de inte in i planen.

Nationella miljö kvalitetsmål:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giffri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Saker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans, levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar

13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. Godbebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

20.1.2 Lokala miljö kvalitetsmål i planer och program

Miljöplanen tolkar nationella och regionala miljö kvalitetsmål och innehåller specifika mål för Torsås kommun. Kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan föreslår lokala miljö- och skötsel mål. Agenda 21-dokumentet som kommunen framställt innehåller vissa målformuleringar samt en vision.

20.1.3 Lokala energimål

Kommunens energiplan föreslår lokala energimål med utgångspunkt i de nationella och regionala miljö kvalitetsmålen.

20.1.4 Nämnder, instanser och förvaltningar

I kommunen finns flera nämnder, instanser och förvaltningar. Dessa har egna verksamhetsmål som definieras och förnyas inför varje år.

20.1.5 Folkhälsomål

2007 anställdes en folkhälsosamordnare och ett arbete initierades med att skapa en organisation för folkhälsoarbete. År 2008 utarbetades en folkhälsoprofil för Torsås kommun som baserats på Svenska folkhälsoinstitutets 11 olika målområden:

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomisk och social trygghet
3. Trygga och goda uppväxtvillkor
4. Ökad hälsa i arbetslivet
5. Sunda och säkra miljöer och produkter
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Gott skydd mot smittspridning
8. Trygg, säker sexualitet och god reproduktiv hälsa
9. Ökad fysisk aktivitet
10. Goda matvanor och säkra livsmedel

11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

20.2 KOMMUNALA MÅL OCH STRATEGIER

Torsås kommun har i den översiktliga planeringen definierat och klassificerat vilka mål som är viktigast att arbeta med inom respektive kommunalt intresseområde. Nedan anges dessa mål samt vilka strategier som föreslås. Med strategier menas sättet man avser förändra något på, själva instrumentet för genomförandet. Målen och strategierna baseras på en önskvärd utveckling av kommunen vilken kan utläsas i visionen i kapitel 21.

20.2.1 Samhällen och andra geografiska områden

Mål:

- Samhällen ska kunna tillgodose behov av nyexploatering, erbjuda invånarna en sund, trygg och säker livsmiljö samt ett rikt utbud av aktiviteter, service och verksamheter.

Strategier:

- Planlägga förtätning och tätortsnära områden för bostäder, verksamheter, handel och service
- Genomföra förbättringar av offentliga platser i samhällen för att skapa trivsel och attraktivitet
- Göra tätortsnära värden för friluftsliv och rekreation tillgängliga
- Verka för ett gynnsamt klimat för butiker och privata näringsidkare

20.2.2 Energiförsörjning

Mål:

- Andelen energi från förnyelsebara energikällor ska öka och utsläpp från förbränning av fossila bränslen ska minska kraftigt

Strategier:

- Revidera energiplanen
- Satsa aktivt på utbyggnad och användning av fjärr-, luft- och bergvärme, vindkraft, bioenergi och biogas
- Stimulera alternativa uppvärmningsmetoder som sol-, mark-, berg- och vattenvärme samt ett ekologiskt och energisnålt byggande
- Informera aktivt om en effektivare energiförbrukning av exempelvis hushållsel
- Samarbeta nära med industriverksamheter om energiförbrukning och utsläpp

20.2.3 Kommunikationer och transporter

Mål:

- Kommunikationer ska vara trygga, säkra och miljövänliga, bilberoendet ska minska och alternativen utvecklas

Strategier:

- Begränsa negativa effekter av trafik för miljö och människor
- Avlasta tungt trafikerade vägar genom anläggande av förbifarter
- Verka för förbättrad standard på E22 och väg 504 väster om Torsås
- Styra transporter av farligt gods till avsedda vägar
- Öka tillgängligheten för gång- och cykeltrafiken
- Utöka, modernisera och effektivisera kollektivtrafiken
- Utveckla närtrafiken och alternativa projekt

VÄG 504 GENOM GULLABO (FOTO: ERIK MEJER)

- Bereda plats i fysisk planering för framtida spårbunden trafik vid anläggande av E22:ans förbifart väster om Bergkvara.
- Utveckla båttrafiken och hamnverksamheten

20.2.4 Vatten

Mål:

- Miljön ska förbättras i kommunens vattenområden, de ska utgöra goda förutsättningar för en biologisk mångfald, skyddas mot verksamheter och etableringar som kan försämra dessa förutsättningar och den ekologiska statusen ska ej försämrast.

Strategier:

- Ta fram planeringsunderlag för havsmiljöer
- Tillämpa vattendirektivet aktivt i miljöarbete
- Följa föreskrifter i kustvårdsplanen
- Utveckla alternativa metoder för rening av dagvattnet
- Uppmuntra till anläggande av fler våtmarker för rening och återskapande av vattenområden för biologisk mångfald
- Vidta åtgärder för att förhindra försurning och övergödning

20.2.5 VA-försörjning och avfall

Mål:

- Kommunen ska kunna erbjuda sina invånare en miljövänlig vatten- och avloppsförsörjning av god kvalitet
- Miljön och människor bör skyddas mot avfall och restprodukter

Strategier:

- Skydda resurser för vattenuttag
- Komplettera det kommunala vatten- och avloppsnätet i kustregionen
- Framställa en kommunal vatten- och avloppsplan
- Arbeta med att skapa kretsloppslösningar för restprodukter
- Verka för återanvändning och återvinning av lämpligt material
- Minska mängden avfall
- Utveckla grindhämtningssystemet
- Vidta skyddande åtgärder mot äldre deponier för att minimera miljöpåverkan

20.2.6 Riksintressen

Mål:

- Riksintressen ska respekteras och värnas om samt prioriteras med hänsyn till vilken slags betydelse intresset har för kommunens utveckling

Strategier:

- Värna om intressen för bedrivande av näringar
- Värna och beakta kulturella och biologiska värden i geografiska områden där intresse för exploatering finns
- Göra värden tillgängliga för allmänhet och turism
- Förbättra standarden på intressen för kommunikationer

20.2.7 Övriga natur- och kulturvärden

Mål:

- Natur- och kulturvärden ska skyddas och förvaltas enligt föreskrifter i kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan

Strategier:

- Värdera geografiska områden med biologiska och kulturella värden högt gentemot exploateringsintryck
- Göra värden tillgängliga för allmänhet och turism
- Framställa åtgärdsförslag för kulturminnesprogrammet
- Grundligt överväga exploateringar i anslutning till värdefulla områden
- Verka för en ökad miljömedvetenhet och hållbarhet i natur- och kulturförvaltande
- Främja en biologisk mångfald

20.2.8 Kultur, fritid, turism och föreningsliv

Mål:

- Värden inom natur och kultur ska vara en viktig del av friluftslivet och människors fritid samt för en aktiv turistnäring utan att dessa värden försämras

Strategier:

- Göra värdefulla geografiska områden tillgängliga
- Skapa ett sammanhängande system av vandrings- och cykelleder
- Stimulera friluftsliv- och fritidslivet genom skapande av aktiviteter och verksamheter
- Marknadsföra Torsås kommuns värden i lämpliga exponerande sammanhang
- Stimulera samarbeten mellan nämnder, förvaltningar, bygdegrupper och samhällsföreningar

CYKELTUR GENOM KVILLA (FOTO: ERIK MEJER)

20.2.9 Befolkning, hälsa och social service

Mål:

- Kommunen ska utgöra en trivsamt, trygg och harmonisk livsmiljö och de personer som är berättigade stöd, avlastning och hjälp ska kunna erbjudas en effektiv, human och fungerande social service.

Strategier:

- Arbeta med åtgärder för ett starkt välfärdssamhälle med jämställdhet och jämlikhet
- Verka för att det sociala arbetet ska utgöra en trygghet för boende och verka i kommunen som är i behov av hjälp, avlastning och stöd
- Arbeta för en fungerande organisation kring folkhälsa
- Satsa på en stimulerande, trygg och modern skolgång
- Öka tillgängligheten och handikappsanpassningen i kommunen
- Verka för ett aktivt omsorgsarbete med stöd, rehabilitering och information
- Aktivt använda folkhälsoprofilen som beslutsunderlag

20.2.10 Näringsliv

Mål:

- Kommunens näringsliv och näringar ska präglas av miljövänlighet, effektivitet och framgång.

Strategier:

- Begränsa miljöpåverkan från näringslivet
- Planlägga tätortsnära verksamhetsområden och områden för handel
- Skapa ett gynnsamt klimat för företag och privata näringsidkare

20.2.11 Areella näringar

Mål:

- Areella näringar ska framgångsrikt förvalta de värden i landskapet som de brukar utan att påverka miljön eller människor negativt.

Strategier:

- Begränsa miljöpåverkan från näringarna
- Använda skyddsavstånd på lämpligt sätt mellan bostäder och jordbruk/ djurhållning
- Ta hänsyn till de areella näringarnas verksamhet
- Verka för ökad användning av bioenergi
- Begränsa näringsläckage som bidrar till övergödning

20.2.12 Levande landsbygd

Mål:

- Stagnation och nedläggningar på landsbygden ska förhindras, förutsättningar för en levande och betydelsefull landsbygd ska skapas, landsbygdens betydelse öka och kontakten mellan tätorter och landsbygd förbättras

KAPITEL 20: MÅL OCH STRATEGIER

Strategier:

- Utnyttja de möjligheter som EU-bidrag kan utgöra
- Använda samarbetet inom Leader som arbetssätt
- Skapa bättre möjligheter för butiker och privata näringsidkare på landsbygden
- Förbättra kollektivtrafiken i glesbefolkade områden
- Stimulera till en ökad gång- och cykeltrafik mellan tätorter och på landsbygden
- Stimulera till en ökad energiproduktion på landsbygden
- Förvalta natur- och kulturvärden i landskapet och förhindra igenväxning av jordbruksmark
- Stimulera fritids- och friluftslivets aktiviteter och verksamheter på landsbygden
- Låta Sveriges landsbygdsprogram 2007-2013 utgöra grunden för arbete med gles- och landsbygdsfrågor

20.2.13 Miljö- och riskfaktorer

Mål:

- Negativa konsekvenser av miljö- och riskfaktorer ska begränsas efter kommunens förutsättningar så att ett tryggt samhälle med en välmående befolkning och miljö skapas

Strategier:

- Verka för att nationella och regionala miljö kvalitets mål följs och uppfylls
- Skapa beredskap inför framtida problem och hot
- Arbeta förebyggande inför framtida förändringar av klimatet och havsvattennivån

20.2.14 Mellankommunala intressen

Mål:

- Möjligheter att komplettera kommuners utbud och förutsättningar samt samarbeta för att nå gemensamma mål ska nyttjas så långt som möjligt

KULTURLANDSKAP (FOTO: ERIK MEJER)

Strategier:

- Vidareutveckla befintliga samarbeten
- Etablera kontakter med grannkommuner inom nya områden
- Upprätta och uppdatera listor på kontaktpersoner
- Initiera gränsöverskridande seminarier, möten och debatter

En övergripande vision har skapats för Torsås kommun. Den används främst i marknadsföringssammanhang, som en slogan.

Torsås kommuns vision är:

- En attraktiv kommun där människors engagemang skapar hög livskvalitet och trygghet.
- En attraktiv kommun med ett aktivt närings- och föreningsliv som skapar stora kontaktytor och nätverk i omvärlden.
- En attraktiv kommun som genom ett levande miljöarbete strävar efter att bygga ett naturligt och hållbart samhälle för boende och fritid.

För att visa invånarna hur framtidens Torsås kommun skulle kunna se ut om man lyckas skapa en hållbar utveckling har dock en mer detaljerad vision skapats. Visionen beskriver en önskvärd framtidsbild inom flera olika områden kring år 2020-2030.

DEMOKRATI OCH FOLKSTYRE

- Kommunen arbetar för att bevara de demokratiska styrprinciper som genomsyrar vårt samhälle.
- Det demokratiska arbetet är en levande del i både medborgarnas och medarbetarnas vardag.
- Det demokratiska synsättet genomsyrar allt arbete inom de kommunala verksamheterna.
- Kommunen stävjar med kraft odemokratiska organisationer och odemokratiska arbetsmetoder.
- Demokrati genomsyrar politiken men även kommunens ledarorganisation.

SAMHÄLLEN OCH OMRÅDEN

- Samhällena utgör vackra, välskötta och attraktiva miljöer som är säkra, trygga och tillgängliga. Tätt ortsnära rekreativvärden förvaltas och skyddas.

HAVET VID BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

- Utredningar eller fördjupning av översiktsplanen för kusten har fastställt flera områden för nya mindre grupper av bostadsbebyggelse varav flera har exploaterats.
- Ett flertal av planens föreslagna bostadsområden i samhällen har kunnat exploateras, befolkningen har passerat 8000 invånare och nettoinflyttningen är något ökande.

ENERGI

- Stora satsningar har genomförts på de förnyelsebara energislagen, biomassa transporteras till Kalmar för biogasframställning och förbränningen av fossila bränslen har minskat kraftigt. Kommunen ser ut att med ett par års marginal nå sitt mål om att vara en fossilbränslefri kommun 2030.
- En aktiv energirådgivning ges där exempelvis ekologiskt och energisnålt byggande samt sol-el förespråkas.
- Fjärrvärmesystem har byggts ut i samhällena och elnätet kompletterats.
- Kontakten mellan miljöförvaltningen och näringslivet är god.

- Ett par stycken vindkraftsparker har etablerats där bl a föreskrivna bullervärden kunnat hållas.
- Riksintresseområdet för vindbruk till havs har exploaterats och ett nytt havsområde har på regional nivå planlagts för vindkraft.

TRAFIK

- Följande av fyrstegsprincipen har inneburit att användningen av den befintliga infrastrukturen maximerats och underhållet ökat.
- Behovet av bil som färdmedel har minskat då kollektivtrafiken har blivit mer attraktiv, bl.a. genom att ett resecentrum uppförts i Söderåkra / Bergkvara.
- Genom olika projekt har närtrafiken uppmärksamats och dess trafik fördubblats.
- Systemet av gång- och cykelvägar har kompletterats och knutits samman inom samhällen. Möjligheter att cykla mellan kommunens samhällen har också förbättrats och en cykelled skapats längs kusten.
- Skyddandet av E22:an har möjliggjort att Transportverkets planer på en höjd standard längs hela vägsträckan genom kommunen är mycket långt gångna. Förbifarten kring Bergkvara har projekterats och behandlas i samråd med befolkningen. Standarden på väg 504 väster om Torsås har höjts och planerad förbifart förbi Torsås har byggts.
- Kommunen har varit aktiv vid upphandlingar av kollektivtrafiken och påverkat tillgänglighet och miljövänlighet. Ett par nya hållplatser har skapats samt möjlighet att beställa buss över Internet.
- Viss diskussion har förts på regional nivå kring att främja en järnväg genom kommunen. Hänsyn har tagits till detta då kollektivtrafik lokaliserats till E22:an och vägreservat breddats.
- Hamnverksamheten i Bergkvara har upplevt viss utveckling, båttrafiken till skärgården ökat och ett par småbåtshamnar anlagts.
- Det digitala medborgarforum som skapats på hemsidan har varit mycket populärt och flera medborgarförslag har framkommit och genomförts.

VATTEN

- Kustvårdsplanen revideras kontinuerligt, ett stort antal vattenvårdande projekt genomförs varje år och en omfattande uppföljning av åtgärder genomförs kontinuerligt med några års mellanrum.
- Ett omfattande underlag för planering av vattenområden har tagits fram, kompletterat planen och underlaget hålls uppdaterat av miljökontoret i samarbete med kustmiljögruppen.
- Vissa tecken kan ses av en förbättring av grundförutsättningarna i havsmiljön. De höga kraven på anläggningar och exploatering i närheten av Bruatorpsån och Grisebäcken har påverkat fysisk planering och exploatering.
- Projekt bedrivs med att återställa vattennivån i Transjön och bäckmiljön i Gullabo.
- Omhändertagandet av dagvatten har utvecklats något och nya etableringar har skett, främst på och i anslutning till industrimark.
- Ett stort antal vandringshinder för fisk har åtgärdats tack vare vattenrådets arbete.
- Ett stort antal nya våtmarker har anlagts, de flesta fyller flera syften och en långsiktig strategi för anläggande av våtmarker har tagits fram.

VATTEN, AVLOPP OCH AVFALL

- Dricksvatten i kommunen håller en god kvalitet efter åtgärder främst i kustregionen.
- Vattenskyddsområdena provas regelbundet och åtgärder har vidtagits för att skydda vattenskyddsområdena mot eventuella utsläpp, främst längs väg 504 väster om Torsås.
- Möjligheter att utvinna grundvatten ur Applerydsåsen eller den kambriska sandstenen i kustområdet utreds och nya vattenskyddsområden diskuteras.
- En kommunal VA-plan har upprättats och det kommunala vatten- och avloppssystemet har kompletterats med nya dragningar till ett par bostadsområden längs kusten.

VÅTMARKSOMRÅDE I VÄSTRA KOMMUNEN (FOTO: ERIK MEJER)

- Ett omfattande arbete pågår även med att åtgärda enskilda avlopp och ett reningsverk av mindre skala har skapats i ett av kustområdena.
- Användning av vassbäddar för rening av avloppsvatten har diskuterats och lämpliga områden lokaliseras.
- Åtgärder inom de förorenade områdena har diskuterats och mätningar visar att avvecklingen av soptippen i Hallagärde är lyckad.
- En välkött återvinningscentral finns tillgänglig i Torsås där alla slags fraktioner kan lämnas och den nya avfallsplanen rekommenderar kommunens grindhämtningssystem (som nu omfattar ett avancerat fyrfackssystem) i samtliga kommuner som ingår i det regionala avfallshanteringssamarbetet.

RIKSINTRESSEN

- Riskintressena respekteras och värnas om i planering och kommunal verksamhet.
- Yrkesfiskets intressen värnas om. Inom riksintresseområden för vindbruk där också riksintresseområden för yrkesfiske finns bedrivs dock fisket på vindkraftsanläggningarnas villkor.

- Riksintresseområden för naturvård och kulturmiljö skyddas aktivt men vissa ingrepp har skett, främst i anslutning till samhällen.
- Riksintresset för sjöfart skyddas och har påverkat utformningen av vindkraftsparker till havs.
- Riksintresset för högexploaterad kust har reviderats i samråd med Länsstyrelsen och tas aktivt i åtanke vid exploaterande av områden längs kusten och bebyggelsen styrs till vissa områden.
- Områden klassade som Natura 2000-områden skyddas helt mot exploateringar och kommunen har även tagit stor hänsyn till dessa vid exploateringar i deras närhet.

ÖVRIGA NATUR- OCH KULTURVÄRDEN

- Kommunens naturvårds- respektive kustvårdsplan har reviderats och utgör underlaget för ett aktivt miljöarbete i samarbete med kustmiljögruppen.
- Kulturvärden har inventerats och arbetet med en samlad bedömning pågår för att revidera kulturminnesprogrammet.
- Ett samarbete med grupper och föreningar på lokal nivå har initierats och större opåverkade och tysta områden har definierats. Vissa exploateringar har fått stå tillbaka i anslutning till tysta och opåverkade områden.
- Ett underlag för ekologiskt känsliga områden har sammanställts, områden skyddas aktivt och har hindrat ett fåtal exploateringar.
- Andra skyddsområden med natur- och kulturvärden skyddas men vissa exploateringar har skett, främst i utvecklings och förtätningssyften.
- En tydlig ökning av miljömedvetenheten märks och satsningen på en samhällsplanering med ett ekologisk anpassat synsätt har varit mycket lyckosam. Det instiftade miljöpriset motiverar årligen till ett stort antal initiativ och nya slags pris planeras.

KULTUR, FRITID, TURISM OCH FÖRENINGSLIV

- Satsningar på kultur- och fritidsupplevelser och samarbeten har skapat ett brett och tillgängligt utbud av kultur och aktiviteter. Exempelvis har biblioteket i Torsås utvecklats, framförallt med ny teknik.
- Ett antal möjliga ridstråk har diskuterats och slöjd-verksamheter och hantverk upplevt ett visst uppsving, framförallt hos barn och ungdomar.
- Friluftslivets förutsättningar har ökat då ett brett arbete bedrivs för att upprätthålla ett attraktivt landskap och landskapsvårdspriset har uppmärksamats.
- Satsningar på turism och kultur har inneburit en bred marknadsföring av värden inom natur och kultur.
- Skapandet av en kontinuerligt uppdaterad profil för kommunen har redan gett effekt.
- Sevärdheter och värdefulla områden och andra enskilda faktorer av stor turistisk betydelse skyddas aktivt och kraven på nya exploateringar har varit höga. Turistkartor uppdateras kontinuerligt och nytrycks årligen.
- Vissa samarbeten med andra kommuner i kultur och turismfrågor samt de lokala grupperna och föreningarna har initierats och ett par årliga seminarier har hållits.
- Torsåsleden och Lionsleden utnyttjas aktivt, fler boenden har skapats för turistnäringen, främst i Bergkvara och ett aktivt och meningsfullt föreningsliv upprätthålls, främst genom samarbete, lyhördhet och stöd.

PROMENAD I BERGKVARA (FOTO: ERIK MEJER)

HÄLSA OCH SOCIAL SERVICE

- Stora satsningar på särskilda boenden i kommunen har skapat en hög standard, en god kvalitet och behovet är tillgodosett.
- En handlingskraftig organisation inom folkhälsa har skapats med ett folkhälsoråd som aktivt informerar, påverkar samt framställer en ny hälsoprofil vart fjärde år.
- Den högkvalitativa undervisningen i kommunens skolor moderniseras och utvecklas ständigt och nya samarbeten har knutits, främst mellan skolor och miljökontoret.
- En god tillgänglighet genomsyrar kollektivtrafik och färdtjänst, rehabiliteringsverksamheten har ökat, hinder i den fysiska miljön i samhällen åtgärdats och arbetet med det handikappolitiska programmet drivs kontinuerligt.
- Antalet personliga ombud har ökat och livskvaliteten på individuell nivå samt självständigheten har kunnat öka.

NÄRINGS LIV

- Näringslivet har utvecklats och tack vare rutiner kring en tydlig arbetsfördelning kring frågor om företagande, information och utveckling har öppenhet, tydlighet och positivt bemötande gjort kommunen populär på arbetsmarknaden.
- Tvärsektoriella samarbeten mellan organisationer och kommunal verksamhet har skapat nya slags jobb, ett differentierat näringsliv och möjligheterna för fler verksamheter att etablera sig i kommunen anses mycket goda.
- Ett par industrihotell har skapats och planer finns på fler.
- Tack vare fokus på jämställdhetsfrågor har antalet kvinnor i de mansdominerade yrkena ökat och lönenivåer mellan män och kvinnor har börjat utjämnas.
- Ny kompetens hos flyktingar som kommunen tar emot, samt den nya arbetskraft de kan utgöra, tas aktivt till vara på och en mångfacetterad arbetsmarknad har skapats och den nya arbetskraften integrerats.
- Ett aktivt och nära samarbete och en kontinuerlig dialog mellan kommunen, näringslivet och dess företag bedrivs och det upplevs enkelt att starta eget företag.
- Genom vissa stöd har affärsverksamheter i områden på landsbygden kunnat överleva.
- En helhetssyn genomsyrar näringslivet och förutsättningarna för den lokala detaljhandeln har kraftigt förbättrats genom skyltning, reklam och information.

AREELLA NÄRINGAR

- Näringsutsläppet från jordbruket har reducerats och kretsloppsbaseade lösningar skapats. Återförande av slam från avloppsrening diskuteras.
- Den mest värdefulla jordbruksmarken skyddas från exploatering vilket hindrat ett antal exploateringar, dock har vissa ingrepp skett i samband med samhällsexpansion.
- Tack vare tillämpningar av skyddsavstånd mellan jordbruks- respektive djurhållningsanläggningar och boende har ett flertal konflikter kunnat undvikas. Aktiv hänsyn tas i fysisk planering till jordbruket och dess behov av sammanhängande landskap och de biologiska värdena skyddas aktivt. Vissa ingrepp har skett i samband med större samhällsnyttiga projekt, dock har åtgärder vidtagits för att minimera negativa effekter.
- Viss biogasframställning i anslutning till ett par djurbesättningar har initierats.
- Visst intresse för täktverksamheter har uppkommit och områden med förekomster av grus och bergkross har närmre undersökts.
- Ett hållbart skogsbruk har skapats och möjligheterna för turismen inom jakt och fiske har nyttjats då ett flertal nya koncept inriktade på äventyr och vildmark skapats i samråd med bygdegrupper och samhällsföreningar.
- Efter att vissa förbättringar skett i havsmiljön har fisket kunnat utvecklas och kommunen är involverad i ett antal EU-projekt. Viktiga områden för fisken skyddas aktivt och åtgärder mot spridning av sjukdomar vidtagits.

JORDBRUKSLANDSKAP NORR OM TORSÅS (FOTO: ERIK MEJER)

LEVANDE LANDSBYGD

- Livet på landsbygden har underlättats och ett utbud av handel och service upprätthålls.
- Landsbygdens betydelse har ökat kraftigt genom ett antal projekt; utvinning av bioenergi ur biomassa (dock utan att det öppna landskapet växt igen), vindkraft har etablerats och årliga landsbygdseminarier har uppmärksammat nya problem och möjligheter.
- Vissa delar av landsbygden i kustområdet har anslutits till det kommunala vatten- och avloppsnätet och i viss utsträckning begränsat övergödningen i Östersjön.
- Närtrafiken har utökats och utnyttjas av ett större antal invånare.
- Nya satsningar har gjorts på nya sorters social service anpassad efter landsbygdens förutsättningar.

MILJÖ- OCH RISKFAKTORER

- Hänsyn tas aktivt till nya situationer och värden som klimatförändringarna bidragit till. Vattennivåer har stigit något vid vissa årstider och åtgärder har behövts vid höga vattenflöden.
- Bevattningsprogram för torrperioder har skapats och lämpliga platser för vattenmagasin diskuteras.

- En god beredskap inför stormar och dess inverkan har minimerat skadorna och de negativa effekterna.
- Föroreningar i kommunens luft och vatten har minskat, näringsläckaget från fastlandet reducerats och därigenom ökat förutsättningarna för biologisk mångfald i hav och på land (och även gynnat folkhälsan).
- Stora satsningar har gjorts på möjligheterna kring samåkning, samåkningsplatser, pendelparkeringar, bidrag, förmåner och underlättande åtgärder.
- Miljöbilar bör användas inom hela den kommunala verksamheten och samhället i allmänhet har uppmärksammat den begränsade tillgången på olja.
- Miljökvalitetsnormer, vilka av regeringen har utökats till fler områden, säkerställs kontinuerligt i kommunala beslut.
- Kommunens risk- och säkerhetsfrågor bedrivs aktivt och på ett effektivt sätt, en god beredskap finns och en övergripande riskanalys framställs kontinuerligt med några års mellanrum.
- Tack vare vissa åtgärder har olycksriskerna i trafiken begränsats, främst på E22:an och väg 504.
- En undersökning av markradon har gjorts och all ny byggnation som uppförs föregås av radonmätning.
- Stora opåverkade och tysta områden har pekats ut, skyddas och har hindrat ett flertal exploateringar till förmån för elöverkänsliga, strålningsallergiker men även det rörliga friluftslivet och folkhälsan.
- Vissa skyddande åtgärder har vidtagits vid vatten-skyddsområden, sjöar, vattendrag och våtmarker, främst i anslutning till väg 504.
- En ny uppställningsplats för transport av farligt gods har skapats och åtgärder vidtagits för att minska riskerna för utsläpp, avrinning och spridning av farliga ämnen från platsen.
- Särskilda riskanalyser görs vid all ny bebyggelse inom 100 meter från E22:an och väg 504.

MELLANKOMMUNALA INTRESSEN

- Samarbeten har drivits med kringliggande kommuner angående vindkraftsexploatering.
- Goda kontakter hålls med grannkommunerna och förbättrade restider inom pendling har börjat ge regionförstoringseffekter.
- Strukturer och rutiner för olika nämnder från olika kommuner att träffas och diskutera gemensamma frågor och problem har tagits fram och testats framgångsrikt.
- Kommunens gång- och cykelmöjligheter samt vandringsleder har knutits an till angränsande kommuners system och förbättrat förutsättningarna för friluftslivet.
- Ökade möjligheter till distansutbildningar, utbyten och samarbeten har skapat ett mycket gott studie- och skolklimat.
- En handlingsplan har utarbetats i samarbete med angränsande kommuner angående beredskap vid olyckor och katastrofer och möjligheter att konsultera miljöinspektörer vid olyckor testats framgångsrikt.
- Kontakter har knutits mellan mindre samhällen i gränsområden och resulterat i utveckling av områdena.
- Hänsynstagandet till hamnen i Bergkvara som mellankommunalt intresse har möjliggjort viss utveckling av hamnens verksamhet.

SKOGSAVERKADE OMRÅDEN I NORRA KOMMUNEN (FOTO: ERIK MEJER)

KAPITEL 22: UNDERLAG OCH KÄLLOR

UNDERLAG

- Naturvårdsplan, Torsås kommun 2007
- Kustvårdsplan, Torsås kommun 2005
- Miljöplan, Torsås kommun 2003
- Energiplan, Torsås kommun 2005
- Agenda 21, Torsås kommun 2003
- Framtidsplan – Översiktsplan Torsås kommun, 2002
- Lokalisering av vindkraftverk, tillägg till översiktsplan Torsås kommun 2002
- Översiktsplan för Torsås kommun 1998, Torsås kommun 1989
- Kommunfakta 2007, av Statistiska Centralbyrån 2007

KÄLLOR

- En levande och hållbar landsbygd, Lantmäteriet 2008
- Folkhälsoprofil för Torsås kommun, Torsås kommun, 2008
- Samordningspolicy för lokalisering av vindkraft i södra Kalmarsund
- Länsstyrelsen i Kalmar län m.fl. 2003
- Kust och hav i översiktsplanen Boverket, 1993
- Rupen IV, regionalt utvecklingsprogram för Kalmar län, Region Kalmar 2006
- Utvärdering av tätortsåtgärder i Torsås – Sammanfattning av undersökning bland invånare och andra intressegrupper, Vägverket Region Sydöst, informations- och marknadsavdelningen 1995
- Intervjuundersökning – vad tycker invånarna i Torsås kommun om gatu- och trafikmiljön i centrum, Vägverket Region Sydöst, Marknadsfunktionen 1993
- Regional transportplan för Kalmar län 2004 - 2015, Regionförbundet i Kalmar län

- Regeringens proposition 1999/2000:7, Regeringen 2000
- Öppna jämförelser 2007, Sveriges kommuner och landsting 2007
- Rapport 5666: Nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer, Naturvårdsverket
- "Vägen som kulturarv - Värdefulla vägar och vägmiljöer i Kalmar län, Länsstyrelsen och Vägverket 1999
- Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet
- Regionalt bevarandeprogram för odlingslandskapet
- Vattenkartan (<http://www.gis.lst.se/vattenkartan>)
- VISS – VattenInformationsSystem Sverige <http://www.viss.lst.se/>
- Biotopkarteringar av Bruatorpsån/Torsåsån, Glas-holmsån, Strömby å, Hillmansbäcken, Stenströmen, Grisbäcken
- Ängs- och betesmarksinventering, Länsstyrelsen Kalmar län 2004
- Nyckelbiotops- och sumpskogsinventering, Länsstyrelsen Kalmar län och Skogsstyrelsen
- Våtmarksinventering (<http://www.vmi.slu.se>), Länsstyrelsen Kalmar län 1983
- Underifrånperspektiv på ett landskap, Länsstyrelsen Kalmar län
- Hållbarhet i svenskt jordbruk Statistiska Centralbyrån m.fl. 2007
- En levande landsbygd – Vad kan politik åstadkomma? Livsmedelsekonomiska institutet 2007
- En levande och hållbar landsbygd, Lantmäteriet 2008
- Utvecklingsprogram för landsbygden 2007, Karlskrona kommun 2007
- Levande landsbygd, Jordbruksdepartementet 2007
- Prioriteringar för landsbygdsprogrammet, Länsstyrelsen Kalmar län 2007
- Landsbygdsprogram för Sverige 2007-2013, Regeringen 2007

- Vägen för en levande landsbygd, Lantmäteriet och Skogsstyrelsen 2007
- Östersjöbanesystemet – Tåg i sydöstra Sverige, Regionförbundet Kalmar län 2002
- Personresor till större arbetsplatser i Kalmar län, Regionförbundet Kalmar län 2006
- Plan för infrastrukturen 1998 – 2007 för Kalmar län, Regionförbundet i Kalmar län 1998
- Regionförstoring med kollektivtrafik i Kalmar län, Trivector Traffic AB 2006
- Avsiktsförklaring för förskottering av nödvändig transportinfrastruktur, Regionförbundet i Kalmar län 2007
- Riksintresseområden vindkraft 2004, Länsstyrelsen Kalmar län 2004
- Plan för oljeskydd, Länsstyrelsen Kalmar län 2007
- Fiskevårdsplan, Länsstyrelsen Kalmar län

ELEKTRONISKA KÄLLOR:

Elektroniska källor refereras till i löpande text där dessa använts.

BILDKÄLLOR

Samtliga foton använda i denna plan har upphovsmannens godkännande.

KARTMATERIAL

Där inget annat anges har kartmaterial framtagits av Torgny Kratz, Högsby kommun eller av Vatten och Samhällsteknik AB, Kalmar.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR TORSÅS KOMMUN

ANTAGANDEHANDLING 2010-09-29

ANTAGEN I KF §114, 2010-10-27
LAGA KRAFT 2011-06-21

Gullabo

Söderåkra

Torsås

Bergkvara

- LÄNSGRÄNS
- KOMMUNGRÄNS
- VATTEN (SE KAPITEL 8)
- VATTENDRAG (SE AVSNITT 8.4)
- LÖVSKOG / HAGMARK
- ANNAN ÖPPEN YTA / BARRSKOG
- ODLAD MARK (SE AVSNITT 15.2)
- SAMHÄLLEN (SE KAPITEL 5)
- BILVÄG OCH GATOR (SE AVSNITT 7.3)
- GÄNG- OCH CYKELVÄG (SE AVSNITT 7.2)
- VANDRINGSLED (SE AVSNITT 12.3)
- RIKSINTRESSE FÖR YRKESFISKET (SE AVSNITT 10.4)
- RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÄRD (SE AVSNITT 10.6)
- RIKSINTRESSE FÖR HÖGEXPLOATERAD KUST (SE AVSNITT 10.11)
- RIKSINTRESSE FÖR NATURVÄRDEN (SE AVSNITT 10.5)
- RIKSINTRESSE FÖR SJÖFARTEN (SE AVSNITT 10.8)
- RIKSINTRESSE FÖR VINDBRUK (SE AVSNITT 10.7)
- NATURA 2000-OMRÅDEN (SE AVSNITT 10.12)
- RIKSINTRESSE FÖR VÄG (SE AVSNITT 10.9)
- DJURSKYDDSOMRÅDEN (SE AVSNITT 11.5)
- NATURESERVAT (SE AVSNITT 11.2)
- VÄRDEFULLT ODLINGSLANDSKAP (SE AVSNITT 15.2.1)
- LANDSKAPSBILDSSKYDD (SE AVSNITT 11.7)
- POTENTIELLT STÖRRE OPÄVERKADE OCH TYSTA OMRÅDEN (SE AVSNITT 10.2)

0 1 2 3 4 5 km

